

**T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ÇANAKKALE İLİ 2014 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

ÇANAKKALE 2015

ÖNSÖZ

Bütün varlıkların bir arada yaşadığı çevreyi (ekosistemi) koruyarak gelecek nesillere emanet etmemiz, kuşkusuz hepimizin en önemli görevlerinden biridir.

Ne havanın, ne suyun, ne de toprağın kendi kendine kirlenmeyeceği herkes tarafından bilinen yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle sanayinin gelişmesiyle birlikte tüm dünyada çevre sorunları ortaya çıkmış ve doğal kaynaklar konusunda sıkıntılar yaşanmaya başlanmıştır. İnsanoğlu kimi zaman bilerek kimi zaman da farkında olmadan çevreyi kirleterek dünyanın ve dünya üzerindeki canlı yaşamının geleceğini tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle, İnsanın, insan sağlığının, çevrenin korunması ve iyileştirilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi ve iyileştirilmesi, kırsal ve kentsel alanda arazinin ve tabii kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması, ülkenin doğal bitki ve hayvan varlığı ile tabii ve tarihi zenginliklerinin korunması için toplumun en küçük birimi olan aileden, eğitimcilere, yerel yönetimlerden vatandaşlara kadar herkese çok büyük sorumluluklar ve görevler düşmektedir.

Bu durumda; Uygarlıkların beşiği, mavi ve yeşilin kucaklaştığı, en önemli su yollarından biri olan Çanakkale Boğazının bulunduğu, tarih ve kültür şehri olan Şehitler diyarı Çanakkale'mizin gelecek kuşaklarının temiz hava soluyabilmeleri, sağlıklı ve temiz su içebilmeleri, kırlarda çocuklarımızın rahatça oynayabilmeleri, topraklardan bol ve bereketli ürün alınabilmesi için hepimizin, tek tek veya örgütlü bir şekilde sorumluluklarını bilmeleri ve ona göre davranmaları gerekmektedir. Geleceğini düşünen herkes çevreyi temiz tutmalı ve korumalıdır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce hazırlanan İl Çevre Durum Raporunun; İlimizde çevresel değerlerin korunması yönünde gerçekleştirilecek çalışmalara önemli katkı sağlaması dileklerimle, raporda emeği geçen tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ederim.

Hamza ERKAL
Vali

ÖNSÖZ

Çevre ile ilgili sorunların çözümünde temel hareket noktası ise sorunların tespiti ve tanımlanmasıdır. Bu kapsamda, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından; çevre sorunları ile ilgili olarak, çevre mevzuatı çerçevesinde ekolojik sistemin korunması ve iyileştirilmesi, her türlü çevre kirliliğinin önlenmesi, doğal bitki ve hayvan varlığı ile doğal zenginliklerin korunması ve kamuoyunda çevre bilincinin oluşması için birçok kurum ve kuruluş ile işbirliği içerisinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Çevreyi korumak, çevre kirliliğini önlemek ve çevre sorunlarını, bunların önceliklerini ortaya çıkarmak için öncelikle çevre değerlerinin mevcut durumunun tespit edilmesi, çevreye ilişkin bilgi ve her türlü verilerin toplanması, sınıflandırılması ve verinin bilgiye dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu gereklilikten yola çıkarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından her yıl “İl Çevre Durum Raporları” hazırlanmaktadır.

Hazırlanan Çevre Durum Raporunun; çevrenin korunmasında; hava, toprak, su ve gürültü kirliliğinin önlenmesinde, ilimize ait tarihi ve doğal güzelliklerin iyileştirilmesinde, bitki ve hayvan varlığının devamlılığında ve çevre bilincinin oluşturulmasında önemli bir rehber olacağı kanısındayım.

İlimizdeki çevre bilincinin oluşmasında ve nitelikli bir çevrede yaşanmasına katkıda bulunacağına inandığım bu raporun hazırlanmasında emeği geçen kişi, kurum ve kuruluşlara teşekkür eder, başarılarının devamını dilerim.

Engin ÖZTÜRK
Çevre ve Şehircilik İl Md.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
SANAYİ VE TARIM:	1
TURİZM:	2
A. HAVA	3
A.1. Hava Kalitesi	3
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	6
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	9
A.4. Ölçüm İstasyonları	11
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	15
A.6. Gürültü	15
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	16
A.8. Sonuç ve Değerlendirme:	17
B. SU VE SU KAYNAKLARI	20
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli:	20
B.1.1. Yüzeysel Sular	20
B.1.2. Yeraltı Suları	22
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	25
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	25
B.3.1. Noktasal kaynaklar	26
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	37
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	37
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	38
B.4.2. Sulama	40
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	43
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	44
B.5. Çevresel Altyapı	44
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus	44
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	46
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	46
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	46

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	46
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	46
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı	47
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	47
B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	47
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	48
C. ATIK	49
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	49
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	55
C.3. Ambalaj Atıkları	55
C.4. Tehlikeli Atıklar	55
C.5. Atık Madeni Yağlar	57
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	59
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	61
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller	61
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	61
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	62
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	62
C.12. Tehlikesiz Atıklar	63
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	63
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	64
C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	68
C.13. Tıbbi Atıklar	68
C.14. Maden Atıkları	69
C.15. Sonuç ve Değerlendirme:	70
Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ	72
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	72
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	72
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	73
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar	73
D.2. Çayır ve Mera	80
D.3. Sulak Alanlar	81

D.1. Flora.....	89
D.2. Fauna.....	92
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları.....	101
E. ARAZİ KULLANIMI.....	108
E.1. Arazi Kullanım Verileri	108
E.1.1. Toprak Dağılımı	108
E.1.2.İşlenebilir Arazinin Dağılımı	110
2.Tarımsal İşletme Büyüklükleri	110
E.2. Mekânsal Planlama	111
E.2.1. Çevre Düzeni Planı.....	111
E.3. Sonuç ve Değerlendirme:	113
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	114
F.1. ÇED İşlemleri.....	114
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri.....	115
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	117
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	118
G.1. Çevre Denetimleri.....	118
G.3. İdari Yaptırımlar	120
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	121
G.5. Sonuç ve Değerlendirme.....	121
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	122
I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER	123
1.GENEL	123
1.1.NÜFUS	123
1.2. SANAYİ.....	126
2.İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ.....	129
3.HAVA KALİTESİ.....	133
4. SU-ATIKSU	134
5. ARAZİ KULLANIMI	138
6. TARIM	139
7. ORMAN	142
8. BALIKÇILIK	143
9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA	144

10. ATIK.....	146
11.TURİZM.....	152
EK-1: 2014 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU.....	154
BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ.....	155
BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ.....	158
BÖLÜM III.TOPRAK KİRLİLİĞİ.....	162
BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI.....	163
I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU	164
II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU.....	165
III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU	168
IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU	169
V. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU.....	169

ÇİZELGELER

	Sayfa No
Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu	4
Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi	5
Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri	5
Çizelge A.4 – (Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	8
Çizelge A.5– Çanakkale ilinde 2014 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	9
Çizelge A.6 – Çanakkale ilinde 2014 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	9
Çizelge A.7 –(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı	9
Çizelge A.8- (Çanakkale) ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen	11
Çizelge A.9- İstasyon Bilgileri ve Kuruluş Tarihleri	11
Çizelge A.10-İlimizde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri	13
Çizelge A.11- Çanakkale İlinde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları	14
Çizelge A.12- Çanakkale İlinde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları	14
Çizelge A.13– (2014 Yılı) Hava Kalitesi Sınır Değerleri	15
Çizelge A.14- 2014 Yılında (Çanakkale) İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	16
Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları	20
Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	21
Çizelge B.3– İlimizde Jeotermal Kaynak Yerleri	24
Çizelge B.4. Çanakkale İlindeki Mavi Bayraklı Plaj ve Bulunduğu Yerler	25
Çizelge B.5.Çanakkale ilinde 2014 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları	25
Çizelge B.6 Çanakkale İl Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesis Durumu Tablosu	26

ÇİZELGELER

Sayfa No

Çizelge B.7 Çanakkale İl Evsel Atıksu Arıtma Tesis Durumu Tablosu	30
Çizelge B.8 Toprak Varlığı ve Dağılımı	37
Çizelge B.9 İlçe ve Kaynaklarına Göre Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılmak Üzere Çekilen Su Miktarı	38
Çizelge B.10. Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılan Su Miktarı	39
Çizelge B.11 Çanakkale ili ve İlçelerinde İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen Belediye sayısı ve nüfus değişimi tablosu aşağıdaki gibidir	39
Çizelge B. İlimizde İçme Suyu Amaçlı Kullanılan Kaynaklar	40
Çizelge-B.12 Çanakkale İli Sulanabilir Arazinin İlçeler Üzerinden Dağılımı	40
Çizelge B.13 İlçelere Göre Sulanan Alanların 2013 Yılı Sulama Biçimleri	41
Çizelge-B.14 Sulanan Alanların 2013 Yılı Ürünler Üzerinden Dağılımı	42
Çizelge-B.15 Çanakkale İlinde Su Kaynaklarından Kullanılan Su Miktarı	42
Çizelge-B.16 İşlenebilir Arazinin İlçeler Üzerinden Dağılımı	43
Çizelge B.17 Çanakkale İlinde Enerji Üretimi Amaçlı Su kullanımları	43
Çizelge B.18 Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisleri ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu	44
Çizelge B.19 Alıcı Ortamlara Göre Kanalizasyon Şebekesinden Deşarj Edilen Atıksu Miktarı	45
Çizelge B.20 –Çanakkale ilinde 2014 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	45
Çizelge B.21 –İlimizdeki (2014) Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	46
Çizelge B.22.- Çanakkale ilinde 2014 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler	47
Çizelge B.23 – (Çanakkale) İlinde 2014 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	47

ÇİZELGELER

Sayfa No

Çizelge B24 - (Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	48
Çizelge C.1-(Çanakkale) ilinde 2014Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	51
Çizelge C.2-Çanakkale ilinde 2014 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri	52
Çizelge C.3-(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi	53
Çizelge C.4-(2014 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları	55
Çizelge C.5 Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayıları	55
Çizelge C.6 –2014 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler	56
Çizelge C.7 TABS Verilerine Göre 2014 Yılı Atık Yağ Miktarları	57
Çizelge C.8-(Çanakkale) ilinde Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	58
Çizelge C.9 –Çanakkale ilinde 2014Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler	59
Çizelge C.10 Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları	59
Çizelge C.11 – Çanakkale ilinde 2014 Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler	59
Çizelge C.12 – (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı	60
Çizelge C.13 – (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı	60
Çizelge C.14- (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı	60
Çizelge C.15 – (Çanakkale) ilinde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi	60
Çizelge C.16 –(Çanakkale) ilinde 2014 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler	61
Çizelge C.17- Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı	61
Çizelge C.18 –Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler	61

ÇİZELGELER

Sayfa No

Çizelge C.19 –Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları	62
Çizelge C.20- (Çanakkale) ilinde 2014 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	63
Çizelge C.21 –Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri	63
Çizelge C.22 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi	64
Çizelge C.23 –(Çanakkale) ilinde 2014 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi	64
Çizelge C.24 – Çanakkale ilinde 2014 Yılında Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı	64
Çizelge C.25 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları	69
Çizelge C.26–Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	70
Çizelge C.27- (Çanakkale) ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı	70
Çizelge C.28 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması	70
Çizelge C.29 Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı	71
Çizelge D.1 Çanakkale İlinde mevcut çayır ve mera alanları	81
Çizelge D.2 Flora	90
Çizelge D.3. Fauna	93
Çizelge D.4. Saroz Körfezi Özel Çevre Koruma bölgesi Alanı	106
Çizelge D.5. İlimizde Sit Alanları Sayıları	106
Çizelge-E.1 Toprak Varlığı ve Dağılımı	108
Çizelge-E.2 İlimize Bağlı İlçelerin Yüzölçümleri ve Toprak Dağılımları	109
Çizelge-E.3 Çanakkale’de İşlenebilir arazi Dağılımı	110
Çizelge-E.4 Çanakkale İli Tarımsal İşletme Büyüklükleri	110
Çizelge E.5 – 2014 Yılı için Çanakkale ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	111

ÇİZELGELER

	Sayfa No
Çizelge F.1 –Çanakkale İlinde 2013 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	115
Çizelge G.1 -(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	118
Çizelge G.2 -(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	119
Çizelge G.3-(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	120

GRAFİKLER

	<u>SayfaNo</u>
Grafik A.2– İlimizde (2014) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı	16
Grafik B.1 Çanakkale İlinde 2015 Yılı Arazi Kullanım Durumu	37
Grafik B.2. (Çanakkale) İlinde 2013 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı	38
Grafik C.1 – ÇAKAB Birlik havzasında 2014 Yılı İçin Katı Atık Kompozisyonu	49
Grafik C.2- 2005-2014 Yılları Arasında Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayısı	56
Grafik C.3- TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi	57
Grafik C.4 –(Çanakkale) ilinde Atık Yağ Toplama Miktarları	58
Grafik C.5. Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı	60
Grafik C.6 – (Çanakkale) ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları	62
Grafik C.7 – Çanakkale ilinde 2014 Yılı Kül Atıklarının Yönetimi (EÜAŞ 18 Mart Çan Termik Santrali)	67
Grafik C.8 – Çanakkale ili Değirmencik Termik Santalinde 2014 Yılı Kül Atıklarının Yönetimi	68
Grafik C.9 – Çanakkale ilinde 2014 Yılı Kül Atıklarının Yönetimi	68
Grafik D.1. Çanakkale İli Orman Alanı Dağılımı	74
Grafik D.2: Çanakkale İli Koruluk Alanlar Dağılımı	76
Grafik D.3 Çanakkale İli 2014 Yılı Mera Alanları	81
Grafik E.1 –(Çanakkale) İlinde 2014 Yılı Arazi Kullanım Durumu	108
Grafik E.2 – Çanakkale İlinde İlçelerin Yüzölçümleri ve Toprak Dağılımları	109
Grafik E.3 – 2014 Yılı için Çanakkale ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	111

GRAFİKLER

SayfaNo

Grafik F.1 – (Çanakkale) İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 1994-2014 Yılı İçerisinde Alınan Çevresel Etkileri Önemsizdir, ÇED Olumlu, ÇED Gerekli Değildir ve ÇED Gereklidir Kararları	114
Grafik F. 2 – (Çanakkale) İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 1994-2014 Yılı İçerisinde Alınan Çevresel Etkileri Önemsizdir, ÇED Olumlu, ÇED Gerekli Değildir ve ÇED Gereklidir Kararlarının Sektörel Dağılımı	114
Grafik F. 3 – (Çanakkale) İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 1994-2014 Yılı İçerisinde Alınan Çevresel Etkileri Önemsizdir, ÇED Olumlu, ÇED Gerekli Değildir ve ÇED Gereklidir Kararlarının Yıllara Göre Dağılımı	115
Grafik F.4 – Çanakkale Yıllara Göre Verilen Geçici Faaliyet Belgesi	116
Grafik F.5 – Çanakkale İlinde 2014 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgesi	116
Grafik F.6 – Çanakkale İlinde 2014 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgesi	117
Grafik G.1 - (Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	118
Grafik G.2 –(Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	118
Grafik G.3–(Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	119
Grafik G.4–(Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	119
Grafik G.5 – (Çanakkale) ilinde 2014Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı	120
Grafik G.6 –(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı	120

RESİMLER

Sayfa No:

Resim A-1: Çanakkale Merkez İlçe Hava Kalitesi İzleme İstasyonu	11
Resim A-2: Çanakkale Çan İlçesi Hava Kalitesi İzleme İstasyonu	12
Resim A-3: Çanakkale Lapseki Çardak Hava Kalitesi İzleme İstasyonu	12
Resim C.1 – 18 Mart Çan Termik Santrali	67
Resim C.2 – Değirmencik Termik Santrali	67
Resim C.3 – Bekirli Termik Santrali	68
Resim D-1: Çanakkale Şehitler Abidesi’nden Bir Görünüm	77
Resim D-2: Çanakkale Destanı Tanıtım Merkezinden Bir Görünüm	77
Resim D.3:Troya Tarihi Milli Parkı’ndan Bir Görünüm	78
Resim D.4: Troya Tarihi Milli Parkı’ndan Bir Görünüm	78
Resim D.5: Kaz Dağlarından Bir Görünüm	80
Resim D.6: Bayramiç Ayazma	81
Resim H-1: 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri	122
Resim H-2: 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri	122

HARİTALAR

Sayfa No:

Harita A.1:Çanakkale ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	10
Harita C.1:Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği Düzenli Depolama Sahası	50
Harita C.2:Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB) Düzenli Depolama Sahası	50
Harita C.3:Çanakkale ilinde Bulunan Termik Santrallerin Yeri	65
Harita D.1: Çanakkale İli Verimli Bozuk Alanlar Haritası	75
Harita D.2: Çanakkale İli Ağaç Türleri Haritası	75
Harita E.1: Çevre ve Şehircilik bakanlığı tarafından 16.02.2015 tarihinde onaylanan “Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı”	112

GİRİŞ

Arazi Yapısı

Çanakkale; Balkan Yarımadası'nın Doğu Trakya topraklarına bir kıstakla bağlanmış **Gelibolu** Yarımadası ile, Anadolu'nun batı uzantısı olan Biga Yarımadası üzerinde toprakları bulunan bir ilimizdir.

Avrupa ve Asya'da toprakları bulunan Çanakkale, Edirne, Tekirdağ ve Balıkesir il sınırları ile çevrilidir. İl sınırlarına; Ege Denizinde Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada ile Bozcaada ve Tavşan Adaları da girer.

İl , 25° 40'-27°30' doğu boylamları ve 39°27'-40°45' kuzey enlemleri arasında 9.933 Km² lik bir alanı kapsar. İlimizin toprakları büyük bir kısmıyla Marmara Bölgesinin Güney Marmara bölümüne; Edremit Körfezi kıyısındaki küçük bir alanı ise, Ege Bölgesine girer.

Anadolu Yarımadası'nın en batı noktası Baba Burnu ile Türkiye'nin en batı noktası olan Gökçeada'daki Avlaka Burnu il sınırları içerisinde yer almaktadır. İlın toplam kıyı uzunluğu 671 km.dir. ⁽¹⁾

Çanakkale ilinin toprakları, genellikle dağ ve tepelerle kaplı alanların vadilerle parçalanmış engebeli görünüşündedir. En yüksek dağı 1767 metre ile Kaz Dağı'dır. Gelibolu Yarımadası'nda Tekir Dağlarının uzantısı olan Kuru Dağı 726 metre yükseklikindedir . Diğer yüksek dağlar, kaz dağı dolaylarında yer alır. Biga yöresinde kuzeydoğu, güneybatı yönünde uzanan 500-1000 mt. arasındaki az yüksek sıralar, dalgalı bir görünüm Gelibolu Yarımadası'nda, boğazdan Saroz Körfezine doğru basamak basamak bir yükselme görülür. 400 metreye yaklaşan, tepeler dik yamaçlarla Saroz Körfezine iner.

Akarsu ağzlarında ve geniş tabanlı vadilerde görülen ovalar Çanakkale'de az yer kaplar. Ezine Ovası, Bayramiç Ovası, Kumkale Ovası, Biga ve Karabiga Ovaları, Agonya (Yenice-Hamdibey-Kalkım) Ovası, Umurbey ve Sarıçay Ovaları, Anadolu yakasındaki ovalardır. Gelibolu Yarımadasında ise Kavak Ovası, Cumalı Ovası, Yalova Ovası, Kilye ve Piren Ovaları vardır.

Akarsular ve Göller

İlimiz dahilinde büyük, küçük bütün akarsuların düzenli bir rejimi yoktur. Sonbahar yağmurlarıyla ve karların erimeye başladığı nisan, mayıs aylarında kabarırılar, bunun dışındaki sürelerde bir kaç yüz litrelik debiye kadar düşerler. Bu düzensizlik yüzünden ilimizdeki akarsulardan ulaşım ve tarım yönünden yararlanma imkanı olmamaktadır. Akarsuların çoğu Kazdağı'ndan doğarlar. İlimizdeki akarsuların belli başlıları; Tuzla Çayı, Menderes Çayı, Sarıçay , Kocabaş Çayı, Bayramiç Deresi, Bergaz Çayı ve Kavak Çayı'dır.

İl sınırları içinde kalan arazide önemli bir göl yoktur. Mevcut göller Gelibolu Yarımadası'nda ve Gökçeada'da yazın kuruyan tuz gölleri'dir.

SANAYİ VE TARIM:

Çanakkale Sanayi 1970'li yılların başına kadar önemli bir gelişme göstermemiş olmasında Türkiye'de sanayinin hızla geliştiği Marmara Bölgesi gelişim alanı dışında kalmasının temel

etkenlerinden birisinin stratejik bir konumda ve özellikle askeri bir bölge olması durumu etken olmuştur. İl dışından gelebilecek sermaye ise, gerekli altyapı çalışmalarının tamamlandığı Balıkesir, İzmir ve Bursa İllerini tercih etmiştir. Çanakkale sanayi yönünden yeterli seviyede gelişmemiştir. Çanakkale’de sanayinin gelişimi 1970 li yıllara kadar önemli bir atılım sağlayamamıştır. Ancak 1973 yılında Çanakkale’nin kalkınmada öncelikli iller arasına alınması neticesinde sağlanan teşvik unsurları ile yatırımlar hızla artmaya başlamış, özellikle doğal kaynaklara dayalı gıda ve taş-toprağa dayalı orta büyük ölçekli sanayi yatırımları gerçekleştirilmiştir.

İlimizde madencilik ve enerji sektörlerinde faaliyet gösteren sanayi tesisleri olarak, Çan İlçesinde Çan Linyitleri İşletmesi, EÜAŞ Çan Termik Santali, Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik A.Ş. Fabrikaları, Ezine İlçesinde Akçansa Çimento San. A.Ş.’ne ait çimento ve klinker üretim tesisi, Biga İlçesinde İÇDAŞ Çelik Enerji ve Tersane Ulaşım A.Ş.,’ne ait demir çelik üretim tesisi ve İÇDAŞ Bekirli Termik Santrali faaliyet göstermektedir.

İlimizde tarımsal faaliyetlerin gelişiminin bir sonucu olarak, tarıma dayalı üretimde bulunan çok sayıda sanayi tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin en önde gelenleri; Dardenel Önentaş, Konserve Sanayi, Yenice Gıda Sanayi, Tahsildaroğlu Süt Ürünleri, Özsoylar Süt Ürünleri, Ulubay Gıda ve Amati Bosfora Gıda işletmeleridir. Diğer yandan küçük işletmeler olarak ise Ayvacık, Ezine ve Bayramiç ilçelerinde çok sayıda zeytinyağı işletmeleri ile yine Ayvacık, Ezine, Bayramiç ve Biga ilçelerinde çok sayıda mandıra kapsamında süt işleme tesisleri ile vardır. Zeytinyağı ve süt işleyen tesisler küçük ölçekli olmalarına rağmen il ekonomisi içerisinde önemli bir yer tutmaktadırlar.⁽³⁾

TURİZM:

Çanakkale, sahip olduğu tarihi, turistik ve kültürel zenginlikleri ile yerli ve yabancı turistlerin daima gözdesi olmuş bir İlimizdir. Deniz turizmi için uygun olan koyların başında; boğazın doğusunda Lapseki-Dalyan ve Çardak Beldesi kumsalı, Çanakkale Merkez İlçe güneyinde yapılaşmanın yoğunlaştığı Güzelyalı kıyısı, boğazın batısında Seddülbahir Köyü, Ertuğrul ve Morto koyları, Kilitbahir Zargana plajı ve Gelibolu Hamzakoy’dur. Bu koylar güneşlenme, yüzme, su sporları gibi çeşitli rekreasyonel faaliyetler için uygundur. Bununla beraber boğazın dar bir yarımada ile bağlandığı Saroz Körfezi kıyıları da (Kum Limanı, Anafarta Limanı, Ece Limanı ve Yıldız Koyu) son yıllarda deniz turizmi açısından önemli gelişme gösteren rekreasyonel alanların başında gelmektedir. Yine İlin Ege Denizi kıyılarında bulunan Geyikli Beldesi ve Dalyan Köy kıyıları, Gülpınar Beldesi sahil kıyıları, Bozcaada ve Gökçeada İlimizin deniz turizmi potansiyelinin bulunduğu önemli merkezlerdir.

Anadolu’daki en eski uygarlık merkezlerinden Troya, Assos, Priapos, Alexandreia- Troas, Neandria, Abydos ve Sestos’un bulunduğu Çanakkale, Milli Tarihimizin en önemli olaylarının cereyan ettiği Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı’nı ile Truva Milli Parkını da sınırları içerisinde bulundurmaktadır. Troya, Alexandria Troas ve Assos, Priapos gibi nice eski uygarlık merkezlerinin beşiği olan İlimiz, yerli ve yabancı ziyaretçileri tarihin derinliklerine götürmektedir. Çanakkale Savaşlarının cereyan ettiği Gelibolu Yarımadası, Tarihi Milli Park alanında bulunan Türk Anıt ve Şehitlikleri ile Yabancı Anıt ve Mezarlıkları özellikle 18 Mart ve 25 Nisan tarihleri arasında yoğun olarak yerli ve yabancı turist akınına uğramaktadır. Diğer taraftan 671 km. sahil

bandı, ada konumundaki iki ilçesi, muhtelif yerlerdeki termal kaynaklar ve zengin flora ve faunasıyla Kazdağları ilin en önemli turizm değerleridir.

Uygarlık tarihinin en eski el sanatlarından olan seramikçilik ve halıcılık, Çanakkale Folklorunun otantikliğini kaybetmeden en belirgin özelliklerini günümüze kadar taşımıştır. Çanakkale adının, burada yapılan çanak-çömlektten geldiği kabul edilmektedir. Eski adı Kale-i Sultaniye olan Çanakkale'nin 17. Yüzyılın sonlarında ipek, yelken bezi, çanak-çömlek imalatıyla ün yaptığı belirtilmektedir. Çevresi eşsiz doğa güzellikleri ve denizlerle çevrilmiş olan İlimiz sağlık turizminin en önemli faktörlerinden biri olan kaplıcalarla da hizmet vermektedir. ⁽³⁾

Personel Durumu: İlimiz taşra teşkilatı olarak Çevre Yönetimi ve ÇED Hizmetleri İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü olarak iki şubeden oluşmaktadır.

Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü: Bir Şube Müdür Vekili ve 6 teknik personel ile hizmet vermektedir. Şubemizde bir ziraat mühendisi, bir orman endüstri mühendisi ve dört çevre mühendisi ünvanlarında hizmet vermektedir.

ÇED Hizmetleri İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü: Bir Şube Müdür Vekili ve 6 teknik personel ile hizmet vermektedir. Şubemizde üç çevre mühendisi, bir Jeoloji Mühendisi, bir Ziraat Mühendisi ve bir elektrik teknikeri ile hizmet vermektedir.

Kaynak: Çanakkale Valiliği Resmi İnternet Sayfası¹, Wikipedia², Çanakkale İli Çevre Durum Raporu 2006-2007³

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem oluşturmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azotoksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
Hassas	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
Sağlıksız	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
Kötü	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
Tehlikeli	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır değer	Sınır değerinin yıllık azalması	Uyarı eşiği
SO ₂	Saatlik	900 µg/m ³		İlk seviye: 500 µg/m ³
	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	400 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 250 µg/m ³ (sınır değerinin %62,5'u) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İkinci seviye: 850 µg/m ³
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	250 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m ³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	Üçüncü seviye: 1.100 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer (Yıllık aritmetik ortalama)	60 µg/m ³		Dördüncü seviye: 1.500 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart)	120 µg/m ³		(Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -hassas hayvanların, bitkilerin ve nesnelerin korunması için-	60 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 20 µg/m ³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	

NO ₂	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	100 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerin %60'ı) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
PM10 ¹	-KVS- 24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 100 µg/m³ (sınır değerin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İlk seviye: 260 µg/m ³ İkinci seviye: 400 µg/m ³ Üçüncü seviye: 520 µg/m ³ Dördüncü seviye: 650 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	200 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 90 µg/m³ (sınır değerin %45'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerin %40'ı) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
Kurşun	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	2 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 1 µg/m³ (sınır değerin %50'si) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
CO	24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	30 mg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 10 mg/m³ (sınır değerin %33'ü) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10 mg/m ³		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

¹ PM10, asılı partikül madde – siyah duman olarak da ölçülebilir. Siyah duman değerlendirmesi ve gravimetrik birimlere çevrimi için, hava kirliliğini ölçme metotları ve anket teknikleri üzerine çalışan OECD grubunun standartlaştırdığı metot (1964), referans metot olarak alınır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀-10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taşocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobine bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu

yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂ + güneş ışınları = NO + O => O + O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbonmonoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bureaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge A.4 – (Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
YERLİ KÖMÜR	YERLİ	70.900	En az 4800 Kcal/kg (-200 tolerans)		En çok %2	En çok %25	En çok %25
İTHAL KÖMÜR	RUSYA AFRIKA	34.500	En az 6400 Kcal/kg (-200 tolerans)	% 12-31 (+2 tolerans)	En çok. % 0,9 (+0,1 tolerans)	En çok % 10 (+1 tolerans)	En çok %16 (+2 tolerans)
SYD VAKFI KÖMÜRLERİ	YERLİ	8.445	En az 4800 Kcal/kg (-200 tolerans)		En çok %2	En çok %25	En çok %25

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.5- Çanakkale ilinde 2014 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Sabit Karbon (%)	Kül (%)
Taşkömürü	RUSYA UKRAYNA G.AFRIKA KOLOMBİYA	3.611.019,763	En az 6400 kcal/kg (-500 tolerans)	En çok %40	En çok %1,2		
Antrasit	RUSYA UKRAYNA PERU	83.476,100		En çok % 14		En az % 86	
Kalsine Edilmemiş Petrol Koku	ABD	331.270,600	En az 7500 kcal/Kg (-500 tolerans)		En Çok %7,06		

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 – Çanakkale ilinde 2014 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Aksa Çanakkale Doğal Gaz Dağıtım A.Ş., 2015)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	49.052.514,00	8250
Sanayi	3.673.164,26	
Sanayi (Taşıma Abonesi)	147.882.998,86	

Çizelge A.7 -(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

*Bu kısım ile ilgili veri temin edilememiştir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Çanakkale’de hava kirliliğine neden olan kaynaklar; sanayi, evsel ısınma kaynaklı emisyonlar ile trafikten kaynaklanan emisyonlardır. İlde hava kirliliği en çok kış aylarında gözlenmektedir.

Emisyon konulu Çevre İzni kapsamında Emisyon uygunluk görüşleri verilerek, Valilik tespit raporları hazırlanmakta, Emisyon raporları değerlendirilmekte ve şikâyetlere bağlı denetimler gerçekleştirilmektedir. İlimizdeki 6 adet tesisten Sürekli Emisyon Ölçüm sistemleri fizibilite raporları istenmiş olup, 5 adet tesisin Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği kapsamında fizibilite raporları onaylanmıştır ve bu tesislerden 5 tanesinde KGS2 ölçümleri tamamlanmıştır.

Mevcut Durum:

Hali hazırda ilimizde 4 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu bulunmaktadır. Bunlar:

-Merkez İlçe Hava Kalitesi İzleme İstasyonu: Ulusal Hava Kalitesi İzleme ağı kapsamında mülga Çevre ve Orman Bakanlığınca 2004 yılında kurulmuştur.

- Çan İlçesi Hava Kalitesi İzleme İstasyonu: Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğünce 2012 yılında kurulmuş olup 2013 yılı Mart ayından itibaren ölçüm değerleri kullanılmaya başlamıştır.

- Lapseki Çardak Hava Kalitesi İzleme İstasyonu: Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğünce 2012 yılında kurulmuş olup 2013 yılı Mart ayından itibaren ölçüm değerleri kullanılmaya başlamıştır. Boğazdan gelen hava kirliliğinin tespiti amacıyla kurulmuş olan kırsal bir istasyondur.

- İçdaş Hava Kalitesi İzleme İstasyonu: İçdaş Çelik Enerji Üretim Tersane A.Ş. tarafından Biga İlçesi, Değirmencik Köyü mevkii adresinde faaliyet gösteren entegre tesisin (çelik üretimi, enerji üretimi, kireç üretimi, liman, tersane) Hava Kalitesine olan etkisini ölçmek amacıyla kurulmuştur. 2010 yılında yapılan bir protokolle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devredilmiştir. İlimizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme ağına bağlı olmayan istasyon bulunmamaktadır.

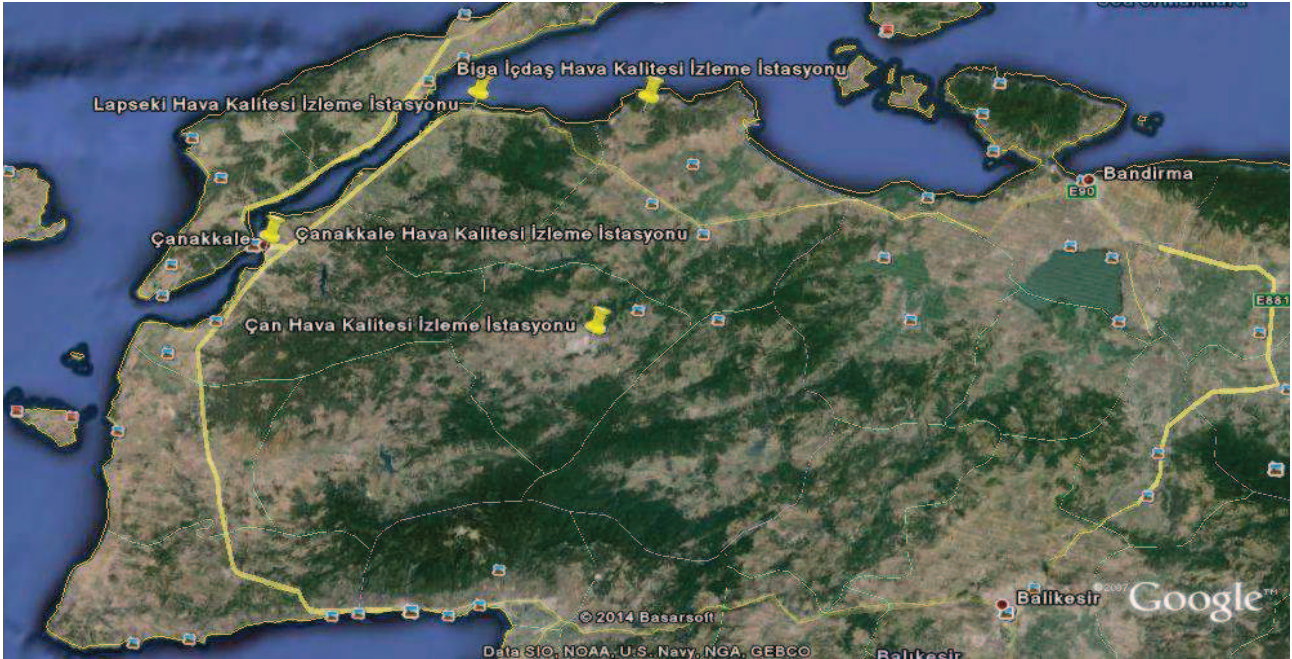
Ölçüm Verilerinin Alındığı Kaynaklar:

Temiz Hava Eylem Planında kullanılan Hava Kalitesi ölçüm verileri Merkez İlçe İstasyonu için Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağından, Çan ve Lapseki ilçe istasyonları için Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğünden alınmıştır.

Çan ve Lapseki İlçesindeki istasyonlara ait veriler 2013 yılı Mart ayından itibaren İl Müdürlüğümüze gönderilmektedir. İçdaş Hava Kalitesi İzleme İstasyonu verileri protokol kapsamında Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlanmıştır.

Meteorolojik Veriler:

Kullanılan Meteorolojik veriler Çanakkale Meteoroloji Müdürlüğünden alınmıştır. Buna göre, İl genelinde Kuzey-Kuzeydoğu'lu rüzgarların birincil hakim rüzgar yönü olduğu; Güneybatılı rüzgarların da daha az sıklıkla gözlenmekle beraber, ikincil hakim rüzgar yönü olduğu görülmektedir. (Çanakkale İli Temiz Hava Eylem Planı, 2014)

Harita A.1 – (Çanakkale) ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Çizelge A.8- (Çanakkale) ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

İSTASYON ADI	KOORDİNATLARI		ÖLÇÜLEN HAVA KİRLETİCİLERİ							
	ENLEM	BOYLAM	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO	NO ₂	NO _x	CO	O ₃
ÇANAKKALE	40.08.13.11"	26.24.20.87"	+	-	+	-	-	-	-	-
ÇAN	40.01.45.67"	27.02.59.91"	+	+	+	+	+	+	-	+
LAPSEKİ	40.24.11.38"	26.46.14.75"	-	+	+	+	+	+	-	+
İÇDAŞ	40.25.02.53"	27.06.26.68'	+		+	+	+	+		+

Çizelge A.9 İstasyon Bilgileri ve Kuruluş Tarihleri

İsim	Kodu TR	Tür	Kirleticiler	İşletmeci	Çalışmaya Başladığı Tarihleri
ÇANAKKALE (Merkez)	ÇANAKKALE1	Kentsel	PM ₁₀ , SO ₂	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ulusal Referans Laboratuvarı Gölbaşı	2004
ÇANAKKALE (Çan)	ÇAN1	Kentsel	PM ₁₀ , PM _{2.5} , SO ₂ , NO, NO ₂ , NO _x , O ₃	Marmara MTHM	2012
ÇANAKKALE (Lapseki)	LAPSEKİ	Kırsal	PM _{2.5} , SO ₂ , NO, NO ₂ , NO _x , O ₃	Marmara MTHM	2012
ÇANAKKALE (İçdaş)	LAPSEKİ	Kırsal	PM ₁₀ , PM _{2.5} , SO ₂ , NO, NO ₂ , NO _x , O ₃	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ulusal Referans Laboratuvarı Gölbaşı	2010

A.4. Ölçüm İstasyonları

Resim A-1: Çanakkale Merkez İlçe Hava Kalitesi İzleme İstasyonu

Çanakkale Merkez İstasyonu Orman Su İşleri Bakanlığı III. Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası karşısındaki lojman bahçesindedir. Çanakkale İl Merkezinde büyük sanayi kuruluşları olmamakla birlikte trafik ve ısınma kaynaklı hava kirliliği hava kalitesini etkileyen etmenler arasında sayılabilir.

Resim A-2: Çanakkale Çan İlçesi Hava Kalitesi İzleme İstasyonu

Çan İlçe merkezinde bulunan Hava kalitesi İzleme İstasyonu gerek ilçe Merkezinde bulunan T.K.İ. Çan linyit İşletmesine ait açık kömür ocağı, Çanakkale Seramik fabrikasına ait seramik üretim tesisler, İlçe merkezine 6,5 km. mesafedeki 18 Mart Çan termik Santrali sanayi kuruluşları ile ısınma amaçlı kirlilik etki alanı içerisinde.

Resim A-3: Çanakkale Lapseki Çardak Hava Kalitesi İzleme İstasyonu.

Lapseki İlçesi, Çardak Beldesindeki istasyon kırsal alanda kurulu olup, en yakın Adatepe Köyüne 2 km, Çardak Beldesine 5,6 km mesafededir. İstasyon civarında kirliliğe etkisi olan herhangi bir sanayi kuruluşu ve yerleşim bulunmamaktadır.

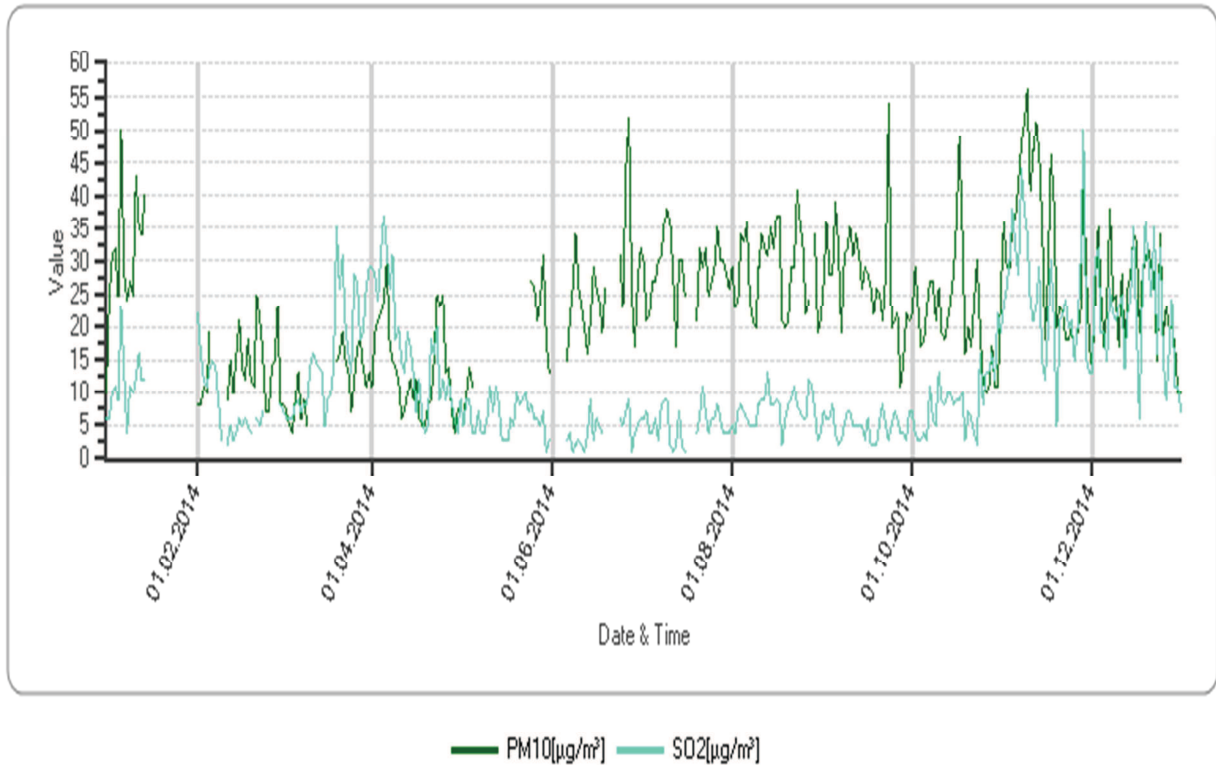
**Çizelge A.10-İlimizde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri
(havaizleme.gov.tr, 2015)**

1. Çanakkale Merkez İlçe Ortalama Aylık Ölçüm Değerleri

ÇANAKKALE	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	11		31											
Şubat	8		14											
Mart	15		11											
Nisan	17		14											
Mayıs	6		17											
Haziran	4		26											
Temmuz	5		29											
Ağustos	7		29											
Eylül	5		27											
Ekim	9		22											
Kasım	25		33											
Aralık	21		24											
ORTALAMA	11,08		23,08											

*AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı

İstasyon:Çanakkale Periyodik:01.01.2014 00:00 - 31.12.2014 00:00 Rapor Türü:AVG

Çizelge A.11- Çanakkale İlinde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,havaizleme.gov.tr, 2015)

Çanakkale Çan İstasyonu 2014 Yılı Hava Kalitesi Ölçüm Sonuçları ve Sınır Değer İstatistiği													
SO ₂ (Kükürtdioksit) Sınır Değer 24 saatlik (250 µg/m ³)	Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
	Ortalama Değer	399,07	318,74	253,74	118,63	51,15	18,83	19,35	38,13	14,52	53,80	199,8	202
	Ölçülen En Yüksek Değer	857,62	577,58	475,08	257,48	131,43	32,63	40,01	46,17	42,37	143,68	529,46	440
	Günlük Sınır Değ. Aşan Gün Sayısı	30	25	27	12	1	-	-	-	-	-	11	7
PM10 Sınır Değeri 24 Saatlik (50 µg/m ³)	Yıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
	Ortalama Değer	125,63	110,65	91,11	69,01	50,91	46,27	63,40	45,67	49,93	54,24	93,63	87,22
	Ölçülen En Yüksek Değer	213,12	184,49	125,02	123,35	79,48	97,88	68,33	64,35	96,66	138,55	160,84	201,62
	Günlük Sınır Değ. Aşan Gün Sayısı	26	25	26	22	13	11	7	7	16	16	20	12

- AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı
- 2014 yılı için Çanakkale İlinde Sınır Değerin Aşıldığı gün sayısı 26' dir..
- (Kaynak :Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hava Kalitesi Bülteni, 2015)

Çizelge A.12- Çanakkale İlinde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, havaizleme.gov.tr, 2015)

Çanakkale Lapseki-Çardak İstasyonu 2014 Yılı Hava Kalitesi Ölçüm Sonuçları ve Sınır Değer İstatistiği													
SO ₂ (Kükürtdioksit) Sınır Değer 24 saatlik (250 µg/m ³)	Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
	Ortalama Değer		9,42	7,43	6,69	5,85	8,67	7,59	10,00	7,88	5,89	7,85	8,50
	Ölçülen En Yüksek		16,05	16,11	14,28	11,35	19,32	15,34	17,28	12,30	17,86	14,45	15,13

Değer													
Günlük Sınır Değ. Aşan Gün Sayısı		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

- AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı
- 2014 yılı için Çanakkale İlinde Sınır Değerini Aştığı gün sayısı sıfır (0)' dir..
- (Kaynak :Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hava Kalitesi Bülteni, 2015)

Çizelge A.13- Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2013 Yılı) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	350	125	3		20
HKDYY ²	-	150 ³	-		

NO₂: azotdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	200	-	18		40
HKDYY	-	300	-		68 ⁴

Partikül Madde 10

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	50	35		40
HKDYY	140 ⁵	-		78

CO: karbon monoksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aştığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	-	-		-
HKDYY	14 ⁶	-		10

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

Yönetmelik kapsamında; İlimizde egzoz emisyon ölçüm yetki belgesi, istasyonların yerinde incelemesi sonucu İl Müdürlüğümüz tarafından düzenlenmektedir. Egzoz ölçüm pul ve ruhsatları da Müdürlüğümüz kontrolünde istasyonlara verilmektedir.

Günümüze kadar; İlimizde 12 adet sabit, 1 adet gezici Egzoz Ölçüm İstasyona Egzoz Ölçüm Yetki Belgesi verilmiştir.

2014 yılı içerisinde 51.989 adet araca egzoz emisyon pulu verilmiştir.

²HKDYY: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği

³ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁴ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁵ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁶ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

Çizelge A.14- 2014 Yılında (Çanakkale) İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TUİK, 2014)

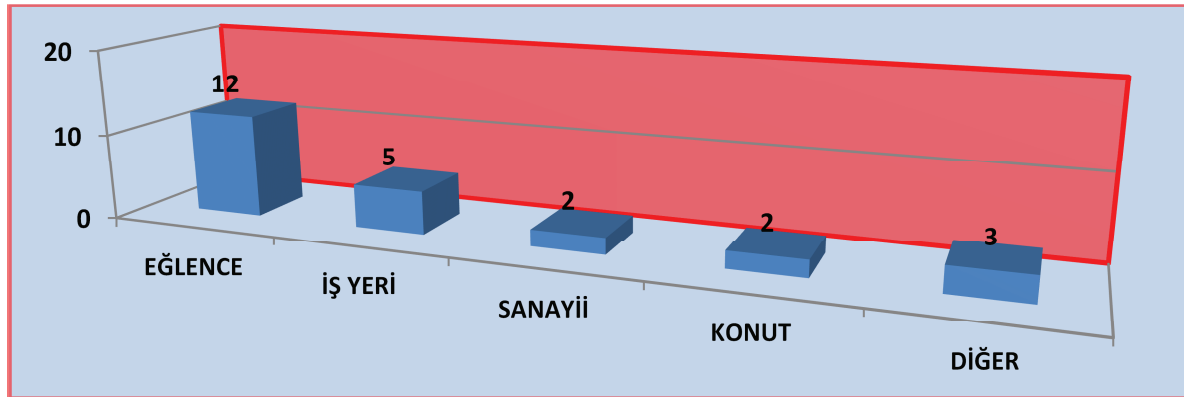
Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
69.423	27.734	6.929	80.297	184.383					

A.6. Gürültü

Canlı Müzik İzni için işletmelerden Çevresel Gürültü Seviyesi Değerlendirme Raporu istenmekte ve değerlendirilmektedir. Şikayete bağlı denetimler yapılmaktadır.

İl Müdürlüğümüze gelen gürültü şikayetleri konu bazında dağılımı aşağıdaki grafikteki gibidir. Gelen şikayetler için öncelikle şikayetin kaynaklandığı yerler tespit edilerek, şikayete maruz kalan kişi ve işletmelerde ölçüm ve inceleme yapılarak Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında gerekli işlemler yapılmaktadır.

Eğlence Kaynaklı 12, İş yeri kaynaklı 5, Sanayi kaynaklı 2, Konut kaynaklı 2 ve diğer 3 olmak üzere toplam 24 gürültü şikayeti değerlendirilmiştir.

Grafik A.2– İlimizde (2014) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Sektörel Hedefler:

Bakanlığımızca yayımlanan T.C. Ulusal İklim Değişikliği ve Eylem Planı 2011-2023 Raporunda; Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi'nin Temel İlkeleri aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

“Türkiye’nin iklim değişikliğiyle küresel mücadele kapsamında temel amacı, insanlığın ortak kaygısı olan iklim değişikliğini önlemeye yönelik uluslararası taraflarla işbirliği içerisinde, tarafsız ve bilimsel bulgular ışığında ortak akılla belirlenmiş küresel çabalara, sürdürülebilir kalkınma politikalarına uygun olarak, ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar prensibi ve Türkiye’nin özel şartları çerçevesinde katılmaktır.

Türkiye'nin temel ilkeler kapsamındaki Stratejik Hedefleri ise Strateji Belgesi'nde aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- BMİDÇS'nin "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesine uygun olarak ve özel koşulları çerçevesinde; iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum politikaları ile önlemlerini, ulusal kalkınma planlarına dâhil etmek,
- Sera gazı emisyonlarının azaltılması gayesiyle geliştirilen küresel politikalar ve önlemlere kendi imkânları ölçüsünde, sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlaştırılmış kalkınma programını sektöre uğratmadan, sera gazı emisyon artış hızını sınırlayarak katkıda bulunmak,
- Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltma ve bu etkilere uyum sağlama doğrultusunda, ulusal hazırlık seviyesi ve kapasitesini artırmak; bu çabalarda elde edeceği tecrübe ve kazanımlarını bölge ülkeleri ile paylaşmak, azaltım ve uyuma yönelik ikili ve çok taraflı ortak araştırma projeleri geliştirmek,
 - Kamu, özel sektör, üniversite, sivil toplum kuruluşları gibi tüm kesimlerin ortak çabaları ile tüketim kalıplarının iklim dostu olacak şekilde değiştirilebilmesi için kamuoyu bilincini artırmak,
- Ulusal iklim değişikliği çalışmalarında, bilgi akışını ve paylaşımını artırmak amacıyla bütüncül bir bilgi yönetim sistemini oluşturmaktır.
- Azaltım, uyum, teknoloji transferi ve finansman ana başlıklarındaki küresel stratejik amaçların, tarafların sorumlulukları göz önünde bulundurulması sureti ile tasarlanması ve yürütülmesine uyum sağlamak ve uluslararası faaliyetlerde etkin rol oynamak,
 - Azaltım ve uyum faaliyetlerini yürütebilmek için ihtiyaç duyulan mali kaynaklara erişimi artırmak,
- Mevcut teknoloji ve kalkınma düzeyimiz göz önüne alınarak temiz üretime yönelik araştırma-geliştirme ve inovasyon kapasitesini geliştirmek, bu alanda rekabet ve üretimin artırılmasını sağlayacak ulusal ve uluslararası finansman kaynaklarını ve teşvik mekanizmalarını oluşturmak,
- İklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapsamındaki faaliyetleri etkin ve sürekli eşgüdüm sağlayarak, şeffaf, katılımcı ve bilimsel çalışmalara dayanan karar alma süreçleri ile geliştirmek,
 - Bu kapsamda Bakanlığımızca takip edilen, İklim Değişikliği Eylem Planı konusunda yapılması gereken çalışmalara ilişkin resmi yazışmalar ilimizdeki yerel yönetim ve ilgili kuruluşlara iletilmiş olup süreç devam etmektedir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme:

-Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında;

Kömür Satış İzni (Yerli ve İthal), Katı Yakıt Satıcısı Kayıt Belgesi ve Kömür Uygunluk Belgesi düzenlenmektedir. Bununla birlikte, ateşçiler standartlara uygun yakma teknikleri konusunda bilgilendirilmekte ve ısınmada kullanılan katı yakıtların standartlara uygunluğunun tespiti için kömür numuneleri alınarak sonucuna göre gerekli çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Yakıtların İthalatına Dair Dış Ticaret Tebliği hükümlerine göre hazırlanan İthal Yakıtlar Genelgesi kapsamında Sanayi Amaçlı İthal Kömür Uygunluk Belgesi düzenlenmektedir.

Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında; 70 adet Kömür Satış İzin Belgesi verilmiştir.

- Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında; 3 adet Katı Yakıt Satıcı Kayıt Belgesi verilmiştir.

- Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında; 46 adet Sanayi Amaçlı İthal Kömür Uygunluk Belgesi verilmiştir.

-Kokuya Sebep Olan Emisyonların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında;

Kokuya sebep olan emisyonların kontrolü yönetmeliği Çevre Kanunca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkındaki Yönetmeliğe tabi olan tesislere uygulanması nedeniyle bu kapsamda yer alan İlimiz sınırlarındaki 4 adet tesiste şikayete bağlı denetim yapılmış 2 adet tesis için koku emisyon ölçüm raporu hazırlanmıştır.

-Büyük Yakma Tesisleri Yönetmeliği kapsamında;

İlimizde bulunan 3 adet Büyük Yakma Tesisleri online ölçümleri düzenli olarak izlenmektedir. 1 adet termik santralden şikayet nedeniyle aktif örnekleme yöntemi kullanılarak hava kalitesi ölçümleri yaptırılmaktadır.

-Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında ;

Emisyon konulu Çevre İzni kapsamında Emisyon uygunluk görüşleri, Valilik tespit raporları hazırlanmakta, Emisyon raporları değerlendirilmekte ve şikâyetlere bağlı denetimler gerçekleştirilmektedir.

- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında 61 adet Emisyon Uygunluk görüşü verilmiştir.

- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında 48 adet Emisyon Valilik Tespit Raporu hazırlanmıştır.

İlimizdeki 6 adet tesisten Sürekli Emisyon Ölçüm sistemleri fizibilite raporları istenmiş olup, 5 adet tesisin Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği kapsamında fizibilite raporları onaylanmıştır ve bu tesislerden 3 tanesinde KGS2 ölçümleri tamamlanmıştır.

-Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında;

İlimizde hava kalitesinin ölçülmesi amacıyla 1 adet Merkez İlçede, 1 adet Çan İlçesinde, 1 adette Çardak Beldesinde olmak üzere 3 adet Hava Kalitesi ölçüm İstasyonu bulunmaktadır. Ölçüm istasyon verileri değerlendirildiğinde Çanakkale-Merkez ilçe hava kalitesi değerlerinin (SO₂ ve PM₁₀) yıllar bazında azalma yönünde bir eğim gösterdiği ve son yıllarda sınır değerleri aşan gün sayısının olmadığı tespit edilmiştir.

- Çanakkale Lapseki-Çardak istasyon verileri 2013-2014 yılı değerleri incelendiğinde kırsal alanda olduğu için herhangi bir Hava Kirliliği değeri tespit edilmemiştir.
- Çanakkale-Çan istasyonu hava kalitesi değerleri incelendiğinde özellikle kış ayları döneminde SO₂ emisyon değerlerinin eşik değerleri aştığı ve insan sağlığını tehdit edici boyutlara ulaştığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili olarak Çanakkale İli Temiz Hava Eylem Planı hazırlanarak 31.10.2014 tarih ve 05 Nolu İl Mahalli Çevre Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Kaynaklar: TUIK, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2015, Çanakkale Temiz Hava Eylem Planı 2014, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli:

Çanakkale İli'nde toplam su yüzeyi 6.576 ha olup, doğal göl yüzeyleri 2.066 ha, baraj rezervuar yüzeyleri 2.109 ha, DSİ tarafından yapılan gölet su yüzeyleri 1.446 ha, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nce yapılan gölet su yüzeyleri 1.070 ha ve akarsu su yüzeyleri 955 ha alan kaplamaktadır. İl'de yerüstü suyu potansiyeli, il çıkışı toplam ortalama akış göz önüne alındığında 2.305 hm³/yıl ve İl'deki emniyetli yeraltı suyu rezervi 88 hm³ /yıl'dır. Yine ildeki ortalama akış verimi 7,51 lt/s/km² ve ortalama akış-yağış oranı 0,37'dir.

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Akarsular: Çanakkale İlinin akarsuları ; Bayramdere, Büyükdere, Çınardere, Kavak Çayı, Agonya, Sarıçay, Tayfur Dere, Umurbey Çayı, Koca Çay, Kara Menderes Çayı ve Tuzla Çayı'dır.

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları (DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2014)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Max. Debisi (m ³ /sn)	Doğduğu Yer	Döküldüğü Yer	Kullanım Amacı
BAYRAMDERE	11	11	1,123(ort.)	Taşlıburun	Marmara Denizi	Bayramdere Barajı İnşaa edilmekte. (Sulama + İçme)
BÜYÜKDERE	10	10	1,048(ort.)	Genişdağ	Kaleköy	Gökçeada Barajı inşaa edildi.(sulama+içme)
ÇINARDERE	28	28	0,791(ort.)	Sisalandağı	Marmara Denizi	Ayıtderesi Barajı inşaa edilmektedir.Sulama amaçlı
KARAMENDERES	109	109	1530	Kazdağları	Marmara Denizi	Bayramiç Barajı inşa edildi (sulama+enerji+içme suyu)
KAVAK ÇAYI	50	18	1100	Ballı	Saroz Körfezi	
KOCAÇAY	62	62	4,584 (ort.)	Bardakçı	Kocabaş Çayı	
AGONYA	148	70	2,304(ort.)	Katrandağı	Ortaca	
SARIÇAY	40	40	1300	Küçükburun	Çanakkale Boğazı	Atikhisar Barajı inşa edildi (sulama+ taşkın+ içme suyu)
TAYFUR DERE	19	19		Ağılyeri	Çanakkale Boğazı	Tayfur Barajı inşa edildi. (İçme Suyu)
TUZLA ÇAYI	80	80	1400	Kırburun	Ege Denizi	Ayvacic Barajı inşa edildi. (Sulama + içme suyu)
UMURBEY ÇAYI	22	22	16,677(ort.)	Avcı Tepesi	Çanakkale Boğazı	Umurbey Barajı inşa edildi. (Sulama)

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Çanakkale il merkezinin içme suyu Atikhisar Barajı'ndan sağlanmaktadır. Barajdan gelen su, Çanakkale Belediyesi arıtma tesislerinde ileri bir arıtmadan geçirilerek şehre verilmektedir. İl genelinde 494 memba, 32 keson kuyu ve 102 adet sondaj kuyusu içme suyu kaynağı olarak Çanakkale İli'nde yaşayanların su ihtiyacını karşılamaktadır.

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri(DSİ 25.Bölge Müdürlüğü, 2014)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
1.Atikhisar Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	9,22	3069		Sulama+Taşkın+İçme Suyu
2.Gökçeada Zeytinli Barajı	Zonlu Toprak Dolgu	14,48	700		Sulama + İçme Suyu
3. Bayramiç Barajı	Toprak Dolgu	86,50	16437		Sulama +İçme Suyu+Enerji
4.Bakacak Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	136	9000		Sulama
5.Tayfur Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	5,712			İçme Suyu
6.Umurbey Barajı	Kil Çekirdekli Kum Çakıl Kaya Dolgu	52,694	3661		Sulama
7.Ayvacık Barajı	Kil Çekirdekli Kum Çakıl Kaya Dolgu	39	3368		Sulama + İçme Suyu
8.Taşoluk Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	88	9352		Sulama
9.Bayramdere Barajı	Kil Çekirdek Kaya Dolgu	18,45	1050		Sulama + İçme Suyu
10.Uzun Hızırlı Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	4.90	319		Sulama
11.Koyunyeri Göleti	Homojen Dolgu	2,90	423		Sulama
12.Fındıklı Göleti	Homojen Dolgu	0.85	69		Sulama
13.Alpagut Göleti	Homojen Dolgu	1.85	214		Sulama
14.Uluköy Göleti	Homojen Dolgu	2.90	303		Sulama
15.Küçüklü Göleti	Homojen Dolgu	5.92	800		Sulama
16.Kozçeşme Göleti	Homojen Dolgu	4.24	739		Sulama
17.İntepe Göleti	Kil çekirdekli yarı geçirimli dolgu	0.67	114		Sulama
18.Kayatepe Göleti	Homojen Dolgu	1.30	307		Sulama
19.Yenice Çınar Göleti	Homojen Dolgu	0.73	168		Sulama
20.Tavaklı Alemşah	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.85	147		Sulama
21.Örenli Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	198		Sulama
22.Çan Karakoca Göleti	Homojen Dolgu	1.72	323		Sulama
23.Biga Ayıtdere Göleti	Kil Çekirdekli Toprak Dolgu	6.78	1157		Sulama
24.Hamdibey Asar Göleti	Kil çekirdekli yarı geçirimli dolgu	3.56	870		Sulama
25.Beybaşı Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.52	57		Sulama
26.Biga Hacıpehlivanlı Göl.	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.94	180		Sulama
27.Çan Altıkulaç Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	3.3	532		Sulama
28.Ezine Akçın Göleti	Toprak Dolgu	10.298	820		Sulama
29.Biga Kaynarca Göleti	Homojen Dolgu	18.51	2045		Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Çanakkale İli ve İlçelerinde yeraltı suyu, önemli bir yer tutmaktadır. Yenice, Gökçeada ve Bozcaada bu konuda biraz daha fakirdir. Diğer yerlerde özellikle Biga, Umurbey, Ayvacık, Gülpınar ve Tuzla taraflarında yeraltı su rezervlerinin azalmasından dolayı yeraltı suyu işletmesine kapalıdır.

İl genelinde yeraltı sularının bulunduğu ovalık bölgeler 749 km² lik bir alan kaplamaktadır. Bu ovalık alanlarda yeraltı suyu işletme rezervi 66,5 hm³/yıl civarında olup, emniyetli olarak çekilebilir yıllık su miktarı ise 88 hm³ dolaylarındadır.

Gelibolu Yarımadasında yer alan ovalarda bulunan yeraltı suyu drenajı akarsu yataklarının kuru olması nedeniyle denize doğru toplam 12,5 hm³/yıl civarında olmaktadır. (Kaynak: Çanakkale Çevre Durum Raporu 2006-2007)

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Konu ile ilgili olarak sağlıklı bilgiye ulaşılammıştır.

B.1.2.2 Jeotermal Kaynaklar:

İlimizde bulunan jeotermal kaynak ve bulunduğu yerlere ilişkin bilgiler tablodaki gibidir. İlin zengin kaplıca kaynakları içerisinde en önemli olarak Ezine ilçesi kıyı kesimine yakın durumda bulunan Kestanbol Kaplıcaları yer almaktadır. Kestanbol Kaplıcaları haricinde diğer kaplıca kaynakları yerel imkanlarla işletilmektedir.(Çanakkale İl Çevre Durum Raporu, 2006-2007) Başlıca jeotermal kaynaklar aşağıda verilmektedir.

1.Tuzla Jeotermal Santrali:

Çanakkale ili, Ayvacık ilçesi sınırları içinde, Tuzla mevkiinde yer alan Tuzla Jeotermal Santrali, ilk etapta 7,5 MWe kurulu gücünde ve yıllık ortalama 51.000.000 kWh enerji üretim kapasitesine sahip olacak şekilde tasarlanmıştır.

Üretim tesisine ilişkin bilgiler

İli : Çanakkale

İlçesi : Ayvacık

Mevkii : Tuzla

Tesis tipi : Yenilenebilir

Enerji kaynağı : Jeotermal

Ünite kurulu gücü : 7,5 MW

Ünite sayısı : 1 adet

Tesis toplam kurulu gücü : 7,5 MW

Öngörülen ortalama yıllık üretim miktarı : 63.000.000 kWh

Sisteme bağlantı noktası ve gerilim seviyeleri : Tuzla KÖK-Ayvacık DM üzerinden Ezine TM 33 kV

Tesis tamamlanma süresi : 64 ay 18 gün

Tesis tamamlanma tarihi : 29/09/2009

2.Hıdırlar Kaynağı:

Yenice ilçesi Hıdırlar Köyünün batısında yer almaktadır. 7 adet kaynak vardır. Suların sıcaklığı 84 C⁰ debileri yaklaşık 3,2 l/s dir. MTA tarafından yapılan 1 adet sondaj vardır.

Tarih : 1985

Derinlik (m) : 380

Sıcaklık (o C) : 58

Debi (l/s) : 0,5

Kaynaklar , fluorür içeren mineralce fakir sıcak sular sınıfına girer.Kaynakların kaptajı vardır. Banyo amaçlı kullanılmaktadır. Hıdırlar İlçasının Kuzeydoğusunda yer alan bir başka kaynak grubu vardır. Kaynağın sıcaklığı 40 C⁰, debisi 4 l/s dir.

3.Uyuz Kaynağı:

Yenice Hıdırlar İlçasının yaklaşık 800 m kadar batısında yer alır. Kaynağın sıcaklığı 46.2 oC, debisi 0,25 l/s dir. Kaynağın kaptajı yoktur.

4.Kocabaşlar Kaynağı:

Lapseki İlçesinin Kocabaşlar Köyünün 300 m güneyindedir. Sıcaklığı 38 C⁰, debisi 0,35 l/s dir.Fluorür içeren, mineralce fakir sıcak su sınıfına girmektedir. Kaptajı vardır. Kaplıca amaçlı olarak ilkel şartlarda kullanılmaktadır.

5.Kestanbol Kaynağı:

Ezine ilçesinin 18 km güney batısındadır. 2 adet kaynak vardır. Kaynakların sıcaklıkları 64 ve 73 oC dir. Toplam debi ise 5 l/s dir sular , flourür içeren sodyumlu klorürlü termal tuzla suyu özelliğindedir. Etrafında tuz çökelimleri vardır. Kestanbol'da MTA tarafından yapılan 1 adet sıcak su sondajı vardır.

Tarih : 1975

Derinlik (m) : 290

Sıcaklık (o C): 75

Debi (l/s) : 25

Kaynağın kaptajı yapılmıştır. Bir tesis bulunmakta olup, halka hizmet etmektedir. Ayrıca sıcak su, sera ısıtmacılığında da kullanılmaktadır.

6.Akçakeçili Kaynağı:

Ezine İlçesi Akçakeçili Köyünün 1 Km kadar güneybatısındadır. Kaynak dere kenarından çıktığı için dere suyuna karışmaktadır. Sıcaklık 40 C⁰, debi yaklaşık 1 l/sn dir. Kaynak sodyumlu, klorürlü termal tuzla suyu özelliğindedir. Etrafında tuz çökelimleri vardır. Tesis yoktur.

7.Ozancık Kaynağı:

Çan ilçesi Bardakçılar Köyünün güneybatısında yer alır. 7 adet kaynak saptanmıştır. Kaynakların sıcaklıkları 54-60 oC arasındadır. Toplam debi 2 l/s dir. Sular , fluorür içeren, sodyumlu, kalsiyumlu , sülfatlı sıcak sular sınıfına girer. Kaptajları vardır. Ilıcada bir küçük bir motel halka hizmet vermektedir.

8.Ilcaalan Kaynakları Kara Ilıca (Tepeköy):

Etili-Ilıcalan Kaynakları , Çan İlçesi Etili Beldesinin kuzeybatısında yer alır. 3 adet kaynak saptanmıştır. Sıcaklıkları 32 C⁰ debileri 0,35 l/s dir.Kara Ilıca Etili Beldesinin güneydoğusunda bulunur. 4 adet kaynak tespit edilmiştir. Sıcaklıkları 32 C⁰ debileri 0,35 l/s dir. Her iki sıcak suda fluorür içeren, sodyumlu, kalsiyumlui sülfatlı sıcak sular sınıfına girer . Burada da ılıca tesisleri bulunmaktadır.

9.Çan Jeotermal Alanı-Pazarköy Kaynağı:

Çan İlçesinin içinde yer almaktadır. Sıcak su pompa ile çekilerek kaplıca tesislerine verilmektedir. Sıcaklıkları 47 oC, kaplıcadaki debisi ise 0,3 l/s 'dir. E.İ.E 2 adet sıcak su kuyusu açmıştır.Bu kuyulardan elde edilen sıcak suların debisi 8 l/s dir. Ayrıca MTA'nın yapmış olduğu sondajlar bulunmaktadır. Bu sondajlara ait veriler aşağıda verilmiştir.

10.Kırkgeçit Kaynağı:

Biga İlçesine 20 km mesafededir. Beş adet kaynak vardır. Kaynakların sıcaklıkları 52-60 oC arasında değişmektedir. Toplam Debi 5 l/s dir. Florür içeren mineralce fakir sıcaksu sınıfına girer . Ilıca , uygun sıcaklık ve debisi ile halka hizmet vermektedir.

11.Külcüler Kaynağı:

Bayramiç ilçesi Külcüler Köyünün yaklaşık 3 km kadar GB'sında 3 adet kaynak vardır. Kaynaklar 34-35 0C sıcaklığa sahip olup toplam debi 1 l/s dir. Kaynaklar flörür içeren , minarelce fakir sıcaksu sınıfına girer .

12.Küçükçetmi Kaynağı:

Ayvacık İlçesi, Küçükçetmi köyünün 1,5-2 Km Kuzeydoğusunda yer almaktadır. 2 adet kaynak vardır. Kaynaklar 40-42 C⁰ sıcaklıkta, 2,5-4 l/s debidedir. Fluorür içeren mineralce fakir termal sular sınıfına girer. Kaynaklar kaplıcada kullanılmaktadır. (<http://www.canakkaleili.com/category/jeotermal-enerji-kaynaklari>)

Çizelge B.3– İlimizde Jeotermal Kaynak Yerleri (Çanakkale Valiliği, 2014)

JEOTERMAL ENERJİ KAYNAKLARI		
	MEVKİİ	KULLANIM AMACI
Tuzla Jeotermal Kaynağı	Ayvacık/Tuzla	Elektrik Üretimi
Topraklar Kaynağı (Kum Ilıcısı)	Yenice/kabalı köyü	Hamam
Uyuz kaynağı	Yenice /Hıdırlar	Kaplıca
Kocabaş Kaynağı	Lapseki/Kocabaş Köyü	Kaplıca
Kestanbol Kaynağı	Ezine	Tesis/Sera
Akçakeçili Kaynağı	Ezine/Akçakeçili Köyü	Kaplıca
Ozancık Kaynağı	Çan/Ozancık Köyü	Motel İşletmesi
Etili Ilıcaları	Çan/Etili Köyü	Motel İşletmesi
Çan Jeotermal Alanı/Pazarköy Kaynağı	Çan/Pazarköy	Kaplıca
Kırkgeçit Kaynağı	Biga	Kaplıca
Palamutova Jeotermal Alanı	Bayramiç/Külcüler Köyü	Kaplıca
Külcüler Kaynağı	Bayramiç/Külcüler Köyü	Kaplıca
Küçükçetmi Kaynağı	Ayvacık/Küçükçetmi Köyü	Kaplıca
Hıdırlar Kaynağı	Yenice/Hıdırlar Köyü	Kaplıca

B.1.3. Denizler:

Çanakkale kuzeyinde ve kuzeydoğusunda, Marmara Denizi ve Çanakkale Boğazı, güneybatı da ise Ege Denizi ile çevrilidir.Çanakkale Boğazı, İstanbul Boğazı'nın iki katıdır ve en dar yeri orta

tarafında 1300 m'dir. Burası güneyde Çanakkale kenti kuzeyde Kilitbahir'in olduğu yerdir. Boğazın en geniş yeri 7 km, uzunluğu 60 km'dir. En derin noktasının derinliği 167 metre olan boğazın ortalama derinliği 65 metredir. Batı yakasını Gelibolu Yarımadası, doğu kıyılarını Biga Yarımadası oluşturur.

Batıdan boğaza girilirse Rumeli kıyısı boyunca Seddülbahir, Kirte, Kilitbahir, Eceabat, Boğalı, Büyük Anafarta, Kumköy, Uzundere, Küçük Anafarta, Cumalı, Bayırköy, Burgaz, Gelibolu, Yeniköy ana yerleşimleri görülecektir. Anadolu tarafında ise Kumkale, Erenköy, Kuzuköy, Çanakkale, Nara, Yapıldak, Bergos, Lapseki, Çardak yerleşimleri vardır. Boğazın Rumeli kıyısı Tekeburun'dan Çankaya burnuna, Anadolu kıyısı Kumkale burnundan Çardak'a uzanır.(wikipeda.org)

İlimizde mavi bayraklı toplam 6 plaj bulunmakta olup, mavi bayraklı marina bulunmamaktadır. (1)
Mavi Bayraklı Plaj Sayısı: 6
Mavi Bayraklı Marina Sayısı: 0
Mavi Bayraklı Yat Sayısı: 0

Çizelge B.4. Çanakkale İlindeki Mavi Bayraklı Plaj ve Bulunduğu Yerler (Kaynak : <http://www.mavibayrak.org.tr> (1) , Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2015)

Kategori	İl	İlçe /Belde/Köy	Plaj Adı
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Eden Garden Hotel
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Eden Beach Hotel, Assos Park Otel, Club Albena
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Nazlıhan Otel
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Ceylanoğlu Hotel, Club Hotel Kanara
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Küçükkuyu Beldesi	Club Hotel Gültür, Palace Hotel Olive Odere
Plaj	Çanakkale	Biga /Karabiga Beldesi	Karabiga Belediyesi

İlimizde deniz üzerinde kurulu balık çiftliği bulunmamaktadır. Gölet ve akarsu kaynakları üzerinde su ürünleri yetiştiriciliği yapılmaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik ve Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliklerinin yürürlüğe girmesine müteakip kapsamında yeraltı suyu ve yüzey suyu kalitesine ilişkin yetki Orman ve Su İşleri Bakanlığında bulunmakta olup herhangi bir ölçüm ve analiz bulunmamaktadır.

Çizelge B.5 - (Çanakkale) ilinde 2014 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yer altı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

* Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Alıcı ortama deşarj edilen endüstriyel atıksu miktarı m³/gün, arıtma tesis durumu ve deşarj yerine ilişkin tablo aşağıda verilmektedir.

Çizelge B. 6 Çanakkale İl Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesis Durumu Tablosu (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Sıra No	İL/İLÇE	Münferit Sanayi Adı	Atıksu Miktarı (m ³ /Gün)	ARITMA TESİS DURUMU									
				VAR					YOK				
				AAT Kapasitesi (m ³ /Gün)	Deşarj Yeri (Havzası)	Arıtma Türü			İhale Aş.	Proje Aş.	İnş. Aş.	Belediye Kan.	Diğer
						Fiziksel	Kimyasal	Biyolojik					
01	Ç.KALE/MERKEZ	Çanakkale Liman İşletmesi	20	20	Marmara	X	X	X					
02	Ç.KALE/EZİNE	Buldersan Deri (Faal Değil)	250	250	Kuzey Ege	X	X	X					
03	Ç.KALE/EZİNE	Taş Deri San.(Faal Değil)	100	100	Kuzey Ege	X	X	X					
04	Ç.KALE/EZİNE	Gençdoğan Dericilik San.Tic.A.Ş.(Faal Değil)	100	100	Kuzey Ege	X	X	X					
05	Ç.KALE/BİGA	Biga Tabaklar Odası	1500	1500	Marmara	X	x	X					
06	Ç.KALE/BİGA	Biga Belediye Mezbahası	200	200	Marmara	X		x					
07	Ç.KALE/MERKEZ	Trutaş A.Ş. (Faal Değil)	1500	1500	Marmara								
08	Ç.KALE/ÇAN	Kalevit Saniter Ser. A.Ş. (Kaleseramik San. A. Ş. Devroldu.)	100	100	Marmara		X						
09	Ç.KALE/ÇAN	Kaleseramik San A.Ş.	3700	3700	Marmara	X		X					

10	Ç.KALE/ÇAN	Kaleseramik San A.Ş.	75	75	Marmara	X		X					
11	Ç.KALE/ÇAN	Kalemaden A.Ş.	120	120	Marmara	X							
12	Ç.KALE/ECEABAT	Amati Bosforo Su Ürün. (Faal Değil)	600	600	Marmara	X		X					
13	Ç.KALE/YENİCE	Burcu Gıda Konservecilik	1140	1140	Marmara	X		X					
14	Ç.KALE/BAYRAMIÇ	Çevikler Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X					
15	Ç.KALE/EZİNE	Peymar Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X					
16	Ç.KALE/YENİCE	Yenice Gıda (BİLGEM)	1000	1000	Marmara	X						Kanalizasy ona bağlı	
17	Ç.KALE/LAPSEKİ	Ulubay Su Ürünleri	450	450	Marmara	x		X					
18	Ç.KALE/BİGA	Demko Benzer Konservecilik	4000	4000	Marmara	X		X					
19	Ç.KALE/BİGA	PGT	1000	1000	Marmara	X							
20	Ç.KALE/YENİCE	Güre Gıda Turizm	200	200	Marmara	X		X					
21	Ç.KALE/EZİNE	Çamlıcalı Süt Ürünleri (Faal Değil)	50	50	Kuzey Ege	X		X					
22	Ç.KALE/EZİNE	Akçansa Çim. Ana Saha Yağ Kapanı	80	80	Kuzey Ege	X							
23	Ç.KALE/EZİNE	Akçansa Çim. Ana Saha Ekşiler Yağ Kapanı	80	80	Kuzey Ege	X							
24	Ç.KALE/EZİNE	Akçansa Çim. Sahil TesisiYağ Kapanı	80	80	Kuzey Ege	X							
25	Ç.KALE/BAYRAMIÇ	Tahsildaroğlu Süt Ürün.	2000	2000	Kuzey Ege	X		X					
26	Ç.KALE/EZİNE	Sezgin Otomotiv San.	50	50	Kuzey Ege	X	x	X					
28	Ç.KALE/AYVACIK	CENGİZ YANMAZ	50	50	Kuzey Ege							X	
29	Ç.KALE/LAPSEKİ	Alakaşlar Süt	50	50	Marmara	X		X				X	

		Ürünleri											
30	Ç.KALE/EZİNE	Özsoylar Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X					
31	Ç.KALE/EZİNE	Bergaz Gıda Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X					
32	Ç.KALE/EZİNE	Yükseller Süt Ürünleri	20	20	Kuzey Ege	X		X					
33	Ç.KALE/EZİNE	Cey-San Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X					
34	Ç.KALE/EZİNE	Salih Kahraman Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	x		x					
35	Ç.KALE/EZİNE	Kaşıkcıoğlu Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X				x	
36	Ç.KALE/EZİNE	Çetinkaya Süt Ürünleri	50	50	Kuzey Ege	X		X					
37	Ç.KALE/BİGA	Necmi ŞANLI Çadır Branda	20	20	Marmara	X		X					
38	Ç.KALE/BİGA	İÇDAŞ A.Ş. II.Haddehane	200.000	200.000	Marmara	X		X					
39	Ç.KALE/BİGA	İÇDAŞ A.Ş. (Enerji I-II-III)	1.500.000	1.500.000	Marmara	X	X	X					
40	Ç.KALE/BİGA	İÇDAŞ A.Ş. I.Haddehane	192.000	192.000	Marmara	X		X					
41	Ç.KALE/ÇAN	18 Mart Çan Termik Sant.	80	80	Marmara	X		X					
42	Ç.KALE/ÇAN	18 Mart Çan Termik Sant.	40	40	Marmara	X	X	X					
43	Ç.KALE/EZİNE	Enerjisa A.Ş.	10	10	Kuzey Ege	X		X					
44	Ç.KALE/BİGA	Omya Maden (Evsel AAT)	20	20	Marmara			X					
45	Ç.KALE/GELİBOLU	Gelibolu Gemi İnş. San. A.Ş.	40	40	Marmara	X		X					
46	Ç.KALE/ECEABAT	OR GIDA	50	50	Marmara	X		X					
47	Ç.KALE/BİGA	DOĞTAŞ A.Ş.	200	200	Marmara	X		X					
48	Ç.KALE/EZİNE	Ataol Peynircilik	20	20	Kuzey Ege	X		X					
49	Ç.KALE/BAYRAMİÇ	RK Süt Ürün.	2000	2000	Kuzey Ege							X	
50	Ç.KALE/AYVACIK	Gürrem Süt	60	60	Kuzey Ege	X		X					

		Ürünleri											
51	Ç.KALE/MERKEZ	Yeni Truva Tur. Pet. Ve Pet.Ürün.Nak. Gıda İnş.San.Tic.Ltd. Şti.	50	50	Kuzey Ege	X		X					
52	Ç.KALE/MERKEZ	Miller Oto San. Ve Tic.A.Ş.	32	32	Kuzey Ege	X		X					
53	Ç.KALE/ÇAN	Etili Seramik İnş. San. Ve Tic.Ltd.Şti.	25	25	Marmara	X		X					
54	Ç.KALE/YENİCE	Akdeniz Yaş Gıda ve Konserveçilik San. veTic. Ltd. Şti.	157	157	Marmara	X	X	X					
55	Ç.KALE/BİGA	Cenal Elektrik Üretim A.Ş.	400	400	Marmara	X		X					
56	Ç.KALE/GELİBOLU	Tabaklar Petrol ve Ürünleri Otomotiv Tic. San. Ltd. Şti. Shell 2-Merkez	50	50	Marmara	X		X					
57	Ç.KALE/Gelibolu	Eceabat Süt Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.	100	100	Marmara	x	x	x					
58	Ç.KALE/MERKEZ	Dardanel Önentaş Gıda San. A. Ş.	500	500	Marmara	x	x	x					
59	Ç.KALE/ECEABAT	Vinero Bağcılık San. Ve Tic. A. Ş.	38	38	Marmara	x		x					
60	Ç.KALE/YENİCE	Akdeniz Yaş Gıda ve Konserveçilik San. Ve Tic. Ltd. Şti.	157	157	Marmara	x	x	x					
61	Ç.KALE/ÇAN	Hasceylanoglu Peynircilik Gıda San. Tic. Ltd. Şti.	50	50		X	X	X					

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimiz sınırları içindeki birçok yerleşim merkezinin evsel atık sularının doğrudan veya dolaylı olarak alıcı su ortamına verilmesi sonucu su kaynaklarımız önemli bir kirlilik tehdidi altında kalmaktadır. Ayvacık, Eceabat, Kepez, Umurbey, Geyikli, Gümüşçay, Karabiga, Mahmudiye, Küçükkuyu, Biga, Çanakkale Merkez, Bayramiç, Yenice, Belediyelerinde atıksu arıtma tesisleri bulunmaktadır. Gelibolu ve Çan Belediyesi atıksu arıtma tesisi inşaatları tamamlanmış olup 2015 yılında devreye alınacaktır. Kavakköy Belde Belediyesinin atıksu arıtma tesisi inşaatı devam etmektedir.

Çizelge B.7 Çanakkale İl Evsel Atıksu Arıtma Tesis Durumu Tablosu (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Sıra No	İL/İLÇE	Turizm Tesisleri/Yazlık Tatil Siteleri	Atıksu Miktarı (m ³ /Gün)	ARITMA TESİS DURUMU									
				VAR					YOK				
				AAT Kapasitesi (m ³ /Gün)	Deşarj Yeri (Havzası)	Arıtma Türü			İhale Aş.	Proje Aş.	İnş. Aş.	Belediye Kan.	Diğer
						Fiz.	Kim	Bio.					
01	Ç.KALE/GELİBOLU	Gallipoli Otel			Marmara								
02	Ç.KALE/	Erdem Turizm Ltd.Şti.						X					
03	Ç.KALE/	K.K.K'LIĞI Yıldırım Kışlası	750	750				x					
04	Ç.KALE/	K.K.K'LIĞI Kemal D. Kışlası	1500	1500									
05	Ç.KALE/	Martı Konut Yapı Koop.	400	400				X					
06	Ç.KALE/	Bizimkent Sitesi	200	200		X		X					
07	Ç.KALE/GELİBOLU	Nişantepe Evleri	40	40	Marmara	X		X					
08	Ç.KALE/GELİBOLU	S.S. Hürkent Yapı Koop.	40	40	Marmara	X		X					
09	Ç.KALE/GELİBOLU	S.S. Derya Tatil Sitesi	50	50	Marmara	X		X					
10	Ç.KALE/	Ozanlar Tatil Sitesi	200	200		X		X					
11	Ç.KALE/GELİBOLU	Yusufoğlu Kardeşler	40	40	Marmara	X		X					

		Sitesi											
12	Ç.KALE/	Erenler Sitesi	240	240	Marmara	X		X					
13	Ç.KALE/GELİBOLU	TH. S.S. Saroz Erenler Sitesi	240	240	Marmara	X		X					
14	Ç.KALE/GELİBOLU	Dostlar Sitesi	80	80	Marmara	X		X					
15	Ç.KALE/GELİBOLU	Üniversiteliler Sitesi	60	60	Marmara	X		X					
16	Ç.KALE/GELİBOLU	Körfez Villaları	60	60	Marmara	X							
17	Ç.KALE/GELİBOLU	Kırkareliler Sitesi	100	100	Marmara	x		x					
18	Ç.KALE/GELİBOLU	Saroz İnşaat Tic.Ltd.Şti.	40	40	Marmara	x		x					
19	Ç.KALE/GELİBOLU	Orkide Sitesi	100	100	Marmara	X							
20	Ç.KALE/GELİBOLU	Tayf Evleri	50	50	Marmara	X		X					
21	Ç.KALE/GELİBOLU	Kadıköy Konut Yapı Koop.	50	50	Kuzey Ege	X		X					
22	Ç.KALE/GELİBOLU	Gebze Güzelkent Yapı Koop.	20	20	Marmara	X							
23	Ç.KALE/GELİBOLU	Seyret Sitesi	60	60	Marmara	X							
24	Ç.KALE/GELİBOLU	S.S. Aydın Yazlık Konut Koop.	30	30	Marmara	X		X					
25	Ç.KALE/GELİBOLU	Kadıköy Sitesi	2000	2000	Kuzey Ege	X		X					
26	Ç.KALE/GELİBOLU	Mavi Saroz Akasya Sitesi	20	20	Kuzey Ege	X							
27	Ç.KALE/GELİBOLU	Barış Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
28	Ç.KALE/GELİBOLU	Gebzeliler Sitesi	50	50	Kuzey Ege							X	
29	Ç.KALE/Gelibolu	BOSAS Sitesi	100	100	Marmara	X		X					
30	Ç.KALE/EZİNE	Megakent	50	50	Kuzey Ege	X		X					
31	Ç.KALE/GELİBOLU	Hürkent Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
32	Ç.KALE/GELİBOLU	Yusufoğlu Sitesi	20	20	Marmara	X		X					

33	Ç.KALE/	Boğazkent Tatil Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
34	Ç.KALE/	Fatih Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
35	Ç.KALE/	Anamar Tatil Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
36	Ç.KALE/GELİBOLU	Martı Sitesi	50	50	Kuzey Ege	X		X					
37	Ç.KALE/	Deniz Sitesi	20	20	Marmara	X		X					
38	Ç.KALE/BİGA	H.Akif Terzioğlu Şefkat Yuvası Vakfı	120	120	Marmara	X		X					
39	Ç.KALE/MERKEZ	S.S. Bahçeşehir Konut Yapı Koop.	50	50	Kuzey Ege								
40	Ç.KALE/GELİBOLU	S.S. Öğretmenler Yazlık Konut Koop.	30.4	30.4	Marmara	X		X					
41	Ç.KALE/GELİBOLU	S.S. Umutkent Yazlık Konut Koop.	34.4	34.4	Marmara	X		X					
42	Ç.KALE/MERKEZ	İda Sitesi Evleri	20	20	Kuzey Ege	X		X					
43	Ç.KALE/MERKEZ	18 Mart Üni. Dardanos Yerleşkesi	400	400	Kuzey Ege	X		X					
44	Ç.KALE/GELİBOLU	Altınyaka Yazlık Sitesi	96	96	Marmara	X		X					
45	Ç.KALE/MERKEZ	Akarsu Villaları Sitesi	40	40	Kuzey Ege	X		X					
46	Ç.KALE/BİGA	Biga İİBF AĞAKÖY YERLEŞKESİ	400	400	Marmara	X		X					
47	Ç.KALE/GELİBOLU	Mavi Çam Tur. Gel. Yapı Kooperatifi	30	30	Marmara	X		X					
48	Ç.KALE/LAPSEKİ	Ordonat Grup Komutanlığı	60	60	Marmara	X		X					
49	Ç.KALE/BİGA	Biga YURTKUR Öğrenci Yurdu	75	75	Marmara	X		X					

50	Ç.KALE/AYVACIK	Dedeoğlu Turz. Ve İnş. San. Tic. Ltd. Şti.	50	50	Marmara	x		x					
51	Ç.KALE/AYVACIK	Can Turz. Seyahat ve Tic. Ltd. Şti.(Assos Oleas Hotel)	40	40	Kuzey Ege Havzası	x		x					
52	Ç. KALE/AYVACIK	Club Hotel Kanara	40	40	Kuzey Ege Havzası			x					
53	Ç.KALE/AYVACIK	İda Costa Hotel	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
54	Ç.KALE/AYVACIK	Troya İma Sitesi	34	34	Kuzey Ege Havzası	x		x					
55	Ç.KALE/AYVACIK	Assos Barbarossa Hotel	60	60	Kuzey Ege Havzası	x		x					
56	Ç.KALE/GELİBOLU	Bosas Tatil Sitesi	100	100	Marmara Havzası	x		x					
57	Ç.KALE/BİGA	S.S. Denizati Sitesi İşlt. Koop.	400	400	Marmara Havzası			x					
58	Ç.KALE/AYVACIK	Eden Gardens	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
59	Ç.KALE/AYVACIK	Eden Beach	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
60	Ç.KALE/AYVACIK	Nazlıhan Otel	15	50	Kuzey Ege Havzası			x					
61	Ç.KALE/AYVACIK	Akarsu Otel	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
62	Ç.KALE/AYVACIK	Albena Otel	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
63	Ç.KALE/AYVACIK	Assos Kervansaray Otel	18		Kuzey Ege Havzası			x					
64	Ç.KALE/ECEABAT	Gelibolu Milli Parklar Tant. Merkezi	100	100	Marmara Havzası			x					

65	Ç.KALE/ECEABAT	Kum Otel	80	80	Marmara Havzası			x					
66	Ç.KALE/ECEABAT	Abide Motel	15	15	Marmara Havzası			x					
67	Ç.KALE/MERKEZ	İda Kale Resort Hotel	50	50	Marmara Havzası			X					
68	Ç. KALE/MERKEZ	Ufuk Konut Yapı Koop.	20	20	Marmara Havzası			x					
69	Ç.KALE/MERKEZ	Jandarma Eğitim Kampı	400	400	Marmara Havzası			x					
70	Ç.KALE/MERKEZ	İris Otel	50	50	Marmara Havzası			x					
71	Ç.KALE/MERKEZ	Tusan Otel	50	50	Marmara Havzası			x					
72	Ç.KALE/MERKEZ	Çanlıbel Sitesi	100	100	Marmara Havzası			x					
73	Ç.KALE/MERKEZ	Tesko kipa	45	45	Marmara Havzası			x					
74	Ç.KALE/MERKEZ	Pelit Sitesi	40	40	Marmara Havzası			x					
75	Ç.KALE/LAPSEKİ	Yusufoğlu Sitesi	10	10	Marmara Havzası			x					
76	Ç.KALE/LAPSEKİ	SS Toprak 89 konut Yapı Koop.	70	70	Marmara Havzası	x		x					
77	Ç.KALE/LAPSEKİ	Damla Sahil Sitesi	60	60	Marmara Havzası			x					
78	Ç. KALE/BİGA	ÇÖMÜ BİGA FAK.	1000* 2		Marmara Havzası			x					
79	Ç.KALE/GÖKÇEADA	Adalet Bakanlığı Eğitim ve Dinlenme Tesisleri	350	350	Marmara Havzası			x					
80	Ç.KALE/Ayvacık	Çağkent Tatil sitesi	210	210	Kuzey Ege Havzası			x					

81	Ç.KALE/AYVACIK	Mavi Ege Assos Evleri	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
82	Ç.KALE/AYVACIK	Çayırova Cam Yazlık koop.	100	100	Kuzey Ege Havzası			x					
83	Ç.KALE/AYVACIK	Mavi Behram Konut Yapı Koop.	90	90	Kuzey Ege Havzası			x					
84	Ç.KALE/AYVACIK	Aklıman Güzelleştirm e Derneği	65	65	Kuzey Ege Havzası			x					
85	Ç.KALE/AYVACIK	Aktim Villaları	16	16	Kuzey Ege Havzası			x					
86	Ç.KALE/AYVACIK	Beldemiz Konut Yapı Koop.	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
87	Ç.KALE/AYVACIK	Mavi Belde	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
88	Ç.KALE/AYVACIK	Özkur Sitesi	30	30	Kuzey Ege Havzası			x					
89	Ç.KALE/AYVACIK	Öğretmen Hüseyin Alper Sitesi	10	10	Kuzey Ege Havzası			x					
90	Ç.KALE/AYVACIK	Balcı Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
91	Ç.KALE/AYVACIK	Akasya Sahil Sitesi	100	100	Kuzey Ege Havzası			x					
92	Ç.KALE/AYVACIK	Ateşler Sahil Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
93	Ç.KALE/AYVACIK	Yaşam Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
94	Ç.KALE/EZİNE	Hantepe Vilları	1000	1000	Kuzey Ege Havzası	x		x					
95	Ç.KALE/EZİNE	Deniz Kent Sitesi	40	40	Kuzey Ege Havzası			x					
96	Ç.KALE/EZİNE	Yeşil Barış sitesi	40	40	Kuzey Ege Havzası			x					

97	Ç.KALE/EZİNE	Dalyan Yalıları Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
98	Ç.KALE/AYVACIK	Mavi Akdeniz Sitesi	60	60	Kuzey Ege Havzası			x					
99	Ç.KALE/AYVACIK	Cem Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
100	Ç.KALE/AYVACIK	Selin Kuru Evleri	40	40	Kuzey Ege Havzası			x					
101	Ç.KALE/AYVACIK	Eray Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
102	Ç.KALE/AYVACIK	Törekent Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
103	Ç.KALE/AYVACIK	Işık Sahil sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
104	Ç.KALE/AYVACIK	Çağlayan Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
105	Ç.KALE/AYVACIK	Yeşilada Sitesi	50	50	Kuzey Ege Havzası			x					
106	Ç.KALE/AYVACIK	Karanfil Sitesi	30	30	Kuzey Ege Havzası			x					
107	Ç.KALE/AYVACIK	Erenköy Sahil Yapı Koop.	78	78	Kuzey Ege Havzası			x					
108	Ç.KALE/AYVACIK	Özüm Sahil Yapı Koop.	45	45	Kuzey Ege Havzası			X					
109	Ç.KALE/AYVACIK	Denizkızı Konut Yapı Koop.	90	90	Kuzey Ege Havzası			X					
110	Ç.KALE/AYVACIK	S.S.Çağlayan Koop.	50	50	Kuzey Ege Havzası			X					
111	Ç.KALE/AYVACIK	Eray Uğurlu Koop.	25	25	Kuzey Ege Havzası			x					
112	Ç.KALE/AYVACIK	Uydu Kent Konut Yapı koop.	25	254	Kuzey Ege Havzası			x					

113	Ç.KALE/AYVACIK	Özem Konut Yapı Koop.	50	50	Kuzey Ege Havzası									
-----	----------------	--------------------------	----	----	----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

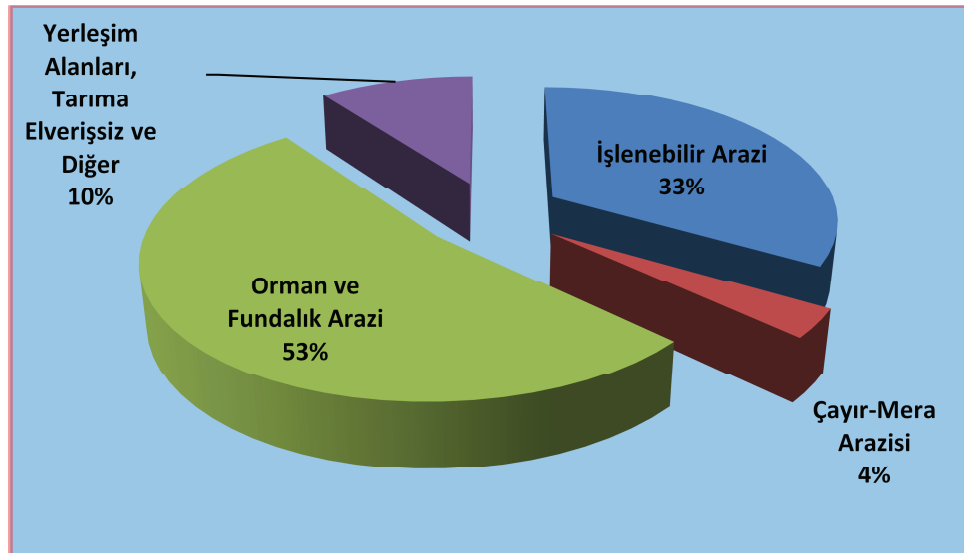
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Çanakkale ilinin yüzölçümü Türkiye İstatistik Kurumu Bölgesel İstatistik verilerine göre (gölalanı hariç) 993.318 hektar olup, dağılımı aşağıda gösterilmiştir. İlin %33,4 İşlenebilir Arazi, % 3,4 Mera, % 52,9 Ormanlık ve Fundalık Araziler, % 10,3 diğer araziler kaplamaktadır.

Çizelge B.8 Toprak Varlığı ve Dağılımı (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

TOPRAK VARLIĞI VE DAĞILIMI	ALANI (HEKTAR)	PAYI (%)
İşlenebilir Arazi	331.633	33,4
Çayır-Mera Arazisi	33.432	3,4
Ormanlık ve Fundalık Arazi	525.580	52,9
Yerleşim Alanları, Tarıma Elverişsiz Arazi ve Diğer	102.673	10,3
T O P L A M	993.318	100

(2-B kapsamında satılan ve satışa çıkarılan alanlar tarım alanlarına eklenmiştir)

Grafik B.1 Çanakkale İlinde 2015 Yılı Arazi Kullanım Durumu (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2015)

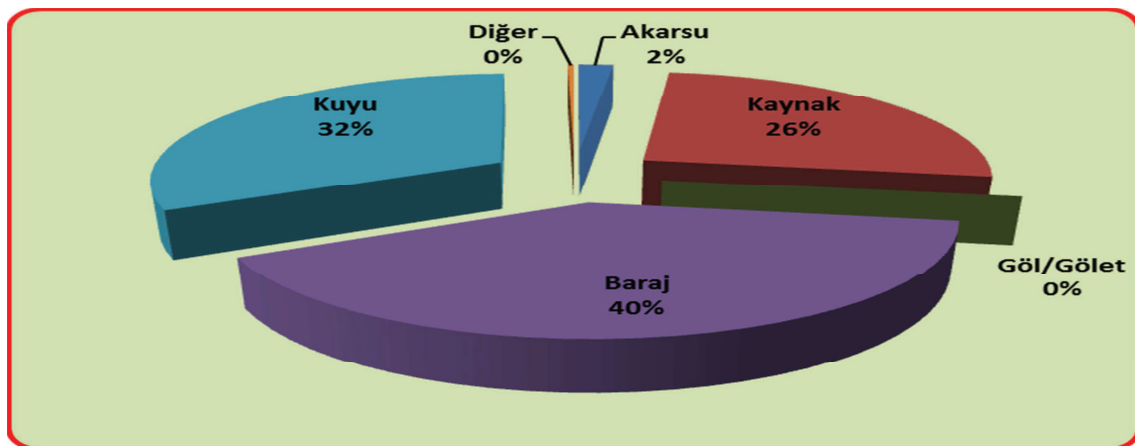
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Çizelge B.9 İlçe ve Kaynaklarına Göre Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılmak Üzere Çekilen Su Miktarı (Kaynak:2010 TUİK)

İlçeler	Topla m Beledi ye Sayısı	Topla m Çekil en Su Mikta rı (1000 m3/ yıl)	Kaynak(1 000 m3/ yıl)	Göl/Göl et deniz(10 00 m3/ yıl)	Akarsu(1 000 m3/ yıl)	Baraj(10 00 m3/ yıl)	Kuyu(10 00 m3/ yıl)	Belediyele rde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yüzeysels u miktarı	Belediyele rde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yeraltı su miktarı	Belediyele rde kişi başına çekilen günlük su miktarı (litre/kişi- gün)
Çanakkale	34	27.083	6937	-	505	10880	8.671		15699	229
Merkez	4	9.605	22	-	-	8644	939	11385	961	219
Ayvacı	3	1.645	1041	-	505	-	100	8.644	1.141	289
Bayramiç	1	2.081	505	-	-	-	1.577	505	2081	425
Biga	6	4.013	3204	-	-	-	809	-	4013	240
Bozcaada	1	218	-	-	-	-	218	-	218	254
Çan	2	1.480	110	-	-	-	1.370	-	1480	131
Eceabat	1	485	-	-	-	-	485	-	485	247
Ezine	3	1.622	600	-	-	-	1.022	-	1622	205
Gelibolu	4	3.591	227	-	-	1.900	1.463	1.900	1.691	279
Gökçeada	1	336	-	-	-	336	-	336	-	188
Lapseki	3	695	92	-	-	-	602	-	695	130
Yenice	5	1.312	1136	-	-	-	176	-	1312	262

Grafik B.2. (Çanakkale) İlinde 2013 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (TUİK, 2010)

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Çizelge B.10. Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Dağıtılan Su Miktarı (Kaynak: 2010 TÜİK)

İlçeler	Toplam Belediye Sayısı	Cevap veren belediye sayısı	Abone Sayısı	Dağıtılan Su Miktarı (m3/yıl)	Su Satış Geliri (TL) (KDV Hariç)
Çanakkale	34	34	160.386	13.359.531	31.433.666
Merkez	4	4	50.257	5447637	16.258.220
Ayvacık	3	3	16.764	632.899	1.054.238
Bayramiç	1	1	7.445	363.347	678.295
Biga	6	6	22.747	1.857.778	3.768.888
Bozcaada	1	1	1.722	155.800	500.633
Çan	2	2	13.660	978.419	2.396.097
Eceabat	1	1	2.919	242.440	503.892
Ezine	3	3	10.850	646.843	911.664
Gelibolu	4	4	16.653	1.410.317	2.695.788
Gökçeada	1	1	1.232	310.554	342.957
Lapseki	3	3	9.408	616.783	1.576.011
Yenice	5	5	6.279	696.714	746.983

Çizelge B.11 Çanakkale ili ve İlçelerinde İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen Belediye sayısı ve nüfus değişimi tablosu aşağıdaki gibidir. (Kaynak: 2010 Yılı TÜİK)

İlçeler	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Sayısı	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.nüfusu	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	İçme ve Kullanma suyu Şebekesi ile hizmet verilen belediye nüf.	İçme ve kullanma suyu Arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)
Çanakkale	34	327.188	34	323.938	99	4	123.228	38
Merkez	4	121.023	4	120.224	99	1	99.438	82
Ayvacık	3	15.598	3	15.598	100	-	-	-
Bayramiç	1	13.420	1	13.420	100	-	-	-
Biga	6	45.939	6	45.874	100	1	347	1
Bozcaada	1	2.354	1	2.354	100	-	-	-
Çan	2	30.947	2	30.947	100	-	-	-
Eceabat	1	5.380	1	5.380	100	-	-	-
Ezine	3	21.851	3	21.678	99	-	-	-
Gelibolu	4	35.269	4	35.269	100	1	18.558	53
Gökçeada	1	4.885	1	4.885	100	1	4.885	100
Lapseki	3	16.773	3	14.595	87	-	-	-
Yenice	5	13.749	5	13.714	100	-	-	-

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çanakkale İl Merkezinin içme suyu Atikhisar Barajından sağlanmaktadır. Barajdan gelen su, Çanakkale Belediyesi arıtma tesislerinde ileri bir arıtmadan geçirilerek şehre verilmektedir. Bununla beraber Bayramiç Barajı, Gökçeada Barajı ve Gelibolu Yarımadasındaki Tayfur Barajı da içme ve kullanma suyu kaynağı olarak rol oynamaktadır. İl genelinde 494 memba, 32 keson kuyu ve 102 adet sondaj kuyusu içme suyu kaynağı olarak Çanakkale İlinde yaşayanların su ihtiyacını karşılamaktadır. DSİ 252. Şube Müdürlüğü verilerine göre 2010 yılında sulamaya verilen su miktarı 110.326 m³, içme ve kullanma suyu miktarı da 11644 m³ olup, toplam 121.970 m³'tür. (Çevre Durum Raporu, 2009)

**Çizelge B.4.1.3.1 İlimizde İçme Suyu Amaçlı Kullanılan Kaynaklar Tablodaki gibidir.
(Kaynak:DSİ Genel Müdürlüğü 25.Bölge Müdürlüğü, 2014)**

Baraj Adı	Atikhisar Barajı	Bayramdere Barajı	Bayramiç Barajı	Ayvacak Barajı	Zeytinli Barajı	Tayfur Barajı
Bulunduğu İlçe	Merkez	Lapseki	Bayramiç	Ayvacak	Gökçeada	Gelibolu
Yağış Alanı (km ²)	336.130	43.121	440.360	144.448	31.178	13.276
Kullanım Durumu	Aktif Kullanımda	Tahsisli Yapıldı	Tahsisli Yapıldı	Aktif Kullanımda	Aktif Kullanımda	Aktif Kullanımda

B.4.2. Sulama

Çanakkale ilinin yüzölçümü Türkiye İstatistik Kurumu Bölgesel İstatistik verilerine göre (gölalanı hariç) 993.318 hektar olup, bu alanın 330.337 hektarlık kısmını işlenebilir arazi oluşturmaktadır.

İlde 330.337 hektar tarım arazisinin 111.950 hektarı (%34) sulanabilmektedir. 2013 yılında sulanabilir arazinin 75.935 hektarın da (% 67,8) sulu tarım yapılmış, bunun dışında kalan 36.015 hektarı (% 32,2) ise kuru şartlarda kullanılmıştır. En fazla sulanabilir arazi Biga (%23,2), Bayramiç (%13,6), Merkez (% 12,9) ve Yenice (%12,7) ilçelerimizde bulunmaktadır. Sulanabilir arazinin ilçeler üzerinden dağılımı Çizelge-B.12'de verilmektedir.

Çizelge-B.12 Çanakkale İli Sulanabilir Arazinin İlçeler Üzerinden Dağılımı (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2015)

İLÇELER	İŞLENEBİLİR ARAZİ (ha)	%	SULANABİLİR ARAZİ (ha)	%
Ayvacak	33.102	10	5.999	5,4
Bayramiç	31.553	9,5	15.201	13,6
Biga	60.141	18,2	26.000	23,2
Bozcaada	2.061	0,6	465	0,4
Çan	26.490	8	5.900	5,3
Eceabat	18.500	5,6	4.500	4
Ezine	26.881	8,1	9.811	8,8
Gelibolu	39.732	12	10.216	9,1
Gökçeada	3.350	1	1678	1,5
Lapseki	36.020	10,9	3.560	3,2
Merkez	24.301	7,3	14.395	12,9
Yenice	28.206	8,8	14.225	12,7
TOPLAM	330.337	100	111.950	100

Çanakkale ilinde sulama amaçlı olarak inşa edilen 8 baraj, 44 gölet, 25 bent, 5 adet kaynak-keson kuyu ve 6 adet derin kuyu bulunmaktadır. Bu tesisler 71.344 hektar alana sulama hizmeti vermektedirler. Tesislerden 32.963 üretici faydalanmaktadır. 2013 yılında sulanan arazinin 52.576 hektarı devlet imkanları ile (%69); 23.359 hektarı da (% 31) halkın kendi imkanları ile sulanmıştır. İlçelere göre sulanan alanların 2013 yılı sulama biçimleri Çizelge 4.2.2 verilmektedir.

Sulanan alanların beş yıllık ürün deseni incelendiğinde en fazla yetiştirilen ürünler % 17.8 silajlık mısır, % 14.9 çeltik, %11.5 domates, % 7.5 domates, % 7.3 hububat, % 7.1 kapa biber, % 5.8 dane mısır, % 5.1 elma ve bu ürünleri % 4.1 yonca izlemektedir.

İlde genel olarak basınçlı sulama yöntemlerinden damla ve yağmurlama sulama yöntemi, yüzey sulama yöntemlerinden tava ve karık sulama yöntemi uygulanmaktadır. 2013 yılı verilerine göre silajlık mısır, dane mısır, sebze ve meyve alanlarında damla sulama yöntemi (54.372 ha) , yonca ve tahıllarda yağmurlama sulama yöntemi (9.059 ha), çeltik üretim alanlarında tava sulama yöntemi (12.504 ha) uygulanmıştır.

Çizelge B.13 İlçelere Göre Sulanan Alanların 2013 Yılı Sulama Biçimleri

İLÇELERE GÖRE SULANAN ALANLARIN SULAMA BİÇİMLERİ (2013 YILI)								
	TARIM ALANI (Ha.)	SULAMAYA ELVERİŞLİ ARAZİ (Ha.)	DEVLET SULAMALARI (Ha.)			DEVLET SULAMALARINDAN 2013 YILINDA SULANAN ALAN (ha)	HALK SULAMALARI (ha)	TOPLAM SULANAN (ha)
			DSİ	İL ÖZEL İDARESİ	TOPLAM			
Ayvacık	33.102	5.999	778	1.006	1.784	1.654	1.433	3.087
Bayramiç	31.553	15.201	7.523	4.665	12.188	7.360	707	8.067
Biga	60.141	26.000	18.507	1819	20.326	16.143	10.992	27.135
Bozcaada	2.061	465	0	0	0	0	19	19
Çan	26.490	5.900	1.454	1.002	2.456	1.783	378	2.161
Eceabat	18.500	4.500	300	30	330	300	839	1.139
Ezine	26.881	9.811	5.898	1.250	7.148	4.040	3.252	7.292
Gelibolu	39.732	10.216	65	2.118	2.183	1.940	1.880	3.820
Gökçeada	3.350	1.678	500	1.078	1.578	960	154	1.114
Lapseki	36.020	3.560	4.245	1.094	5.339	4.411	2.162	6.573
Merkez	24.301	14.395	6.531	2.152	8.683	7.582	1.025	8.607
Yenice	28.206	14.225	1.265	8.064	9.329	6.403	518	6.921
TOPLAM	330.337	111.950	47.066	24.278	71.344	52.576	23.359	75.935

İlde 2013 yılında sulanan 75.935 hektarlık alanın; 40.166 hektarında Tarla Ürünleri (Çeltik, Dane Mısır, Silajlık Mısır, Kuru Fasulye, Yonca vb.), 19.400 hektarında Sebze (Domates, Biber, Kavun, Taze Fasulye, Lahana vb.), 16.369 hektarında Meyve (Elma, Şeftali, Kiraz, Nektarin vb.)

yetiştiriciliği yapılmaktadır. Sulana alanların ürünler üzerinden dağılımı Çizelge-14 te verilmektedir.

Çizelge-B.14 Sulanan Alanların 2013 Yılı Ürünler Üzerinden Dağılımı (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2014)

ÜRÜNLER	SULANAN ALAN (HA.)	(%)	SULANAN BAŞLICA ÜRÜNLER
Tarla Ürünleri	40.166	52,9	Çeltik, Dane Mısır, Silajlık Mısır, K.Fasulye, Yonca
Sebze	19.400	25,6	Domates, Biber, Kavun, Taze Fasulye, Lahana
Meyve	16.369	21,5	Elma,Şeftali,Kiraz,Nektarin
Toplam	75.935	100	

İlde yıllık ortalama olarak su depolama yapılarından ve su kaynaklarından sulanan alanlarda yetiştirilen ürünlerin sulanması için 615.3 hm³, içme ve kullanma suyu olarak 39.6 hm³, hayvanların içme ve kullanma suyu olarak 20.2 hm³ su tüketilmektedir.

Çizelge-B.15 Çanakkale İlinde Su Kaynaklarından Kullanılan Su Miktarı (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2014)

Bitki Sulama Suyu	615.227.932	m ³
İçme-Kullanma Suyu	39.603.540	m ³
Hayvanlar-İçme ve Kullanma Suyu	20.221.501	m ³
Sanayi Kullanma Suyu		m ³
TOPLAM	675.052.973	m³

İlde sulama alanları 12 Sulama Birliği, 40 Sulama Kooperatifi, 23 Tarımsal Kalkınma Kooperatifi tarafından işletilmektedir. (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2015)

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Çanakkale ilinde yüzey sulama yöntemlerinden(Salma, Karık, Tava, Uzun Tava) tava ve karık sulama yöntemi uygulanmaktadır. 2013 yılında 12.504 çeltik üretim alanlarında tava sulama yöntemi uygulanmıştır. Toplam sulanan alanın %16,4 oluşturmaktadır.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlamaveya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Çanakkale ilinde basınçlı sulama yöntemlerinden (Damla, Yağmurlama, Mikro sulama, Sızdırma) damla ve yağmurlama sulama yöntemi uygulanmaktadır.2013 yılı verilerine göre silajlık mısır, dane mısır, sebze ve meyve alanlarında damla sulama yöntemi (54.372 ha) , yonca ve tahıllarda yağmurlama sulama yöntemi (9.059 ha) uygulanmıştır. Toplam sulanan alanın % 83,6 oluşturmaktadır.

B.4.2.3. Tarımsal Kaynaklar:

Çanakkale ilinde 330.337 hektar alan işlenebilir arazi olup bu alanın 111.950 hektarında sulu tarım (% 33,9), 218.387 hektarı kuru tarım arazisi (% 66,1) olarak kullanılmaktadır.

2013 yılı verilerine göre işlenebilir arazinin 269.114 hektarı kullanılmış, 61.223 hektarı nadas olarak değerlendirilmiştir.

Çizelge-B.16 İşlenebilir Arazinin İlçeler Üzerinden Dağılımı (Ha.)

İLÇESİ	İŞLENEBİLİR ARAZİ		TARLA ARAZİSİ (NADAS DAHİL)		SEBZE ARAZİSİ (ÖRTÜALTI DAHİL)		MEYVE ARAZİSİ		BAĞ ARAZİSİ		ZEYTİN ARAZİSİ	
	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%
Ayvacı	33.102	10,0	19.560	7,6	1.095	5,4	1.144	7,2	59	1,2	11.244	35,2
Bayramiç	31.553	9,6	19.921	7,7	1.474	7,3	4.229	26,7	1.963	40,9	3.966	12,4
Biga	60.141	18,2	54.531	21,2	4.643	23,1	692	4,4	60	1,2	216	0,7
Bozcaada	2.061	0,6	705	0,3	7	0,1	14	0,1	1.161	24,2	175	0,5
Çan	26.490	8,0	25.546	9,9	611	3,0	286	1,8	48	1,0	0	0
Eceabat	18.500	5,6	15.415	6,0	757	3,8	309	2,0	444	9,2	1.574	4,9
Ezine	26.881	8,1	11.986	4,7	2.502	12,4	674	4,2	160	3,3	11.560	36,3
Gelibolu	39.732	12,0	36.921	14,3	1.368	6,8	797	5,0	485	10,1	161	0,5
Gökçeada	3.350	1,1	2.326	0,9	155	0,8	44	0,3	100	2,1	725	2,3
Lapseki	36.020	10,9	29.354	11,4	1.160	5,8	4.842	30,5	155	3,2	510	1,6
Merkez	24.301	7,4	17.638	6,8	2.238	11,1	2.498	15,8	152	3,2	1.774	5,6
Yenice	28.206	8,5	23.752	9,2	4.113	20,4	321	2,0	20	0,4	0	0
T O P L A M	330.337	100	257.655	77,9	20.122	6,1	15.848	4,8	4.806	1,5	31.906	9,7

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge B.17 Çanakkale İlinde Enerji Üretimi Amaçlı Su kullanımları.

Baraj Adı	Enerji (%)	Sulama (%)	İçme-Kullanma (%)	Taşkın
Bayramiç Barajı	4	92	4	-
Gönen Barajı	30	50	16	4

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Çizelge B.18 Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (Kaynak:TÜİK 2012)

Yıl	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	Derin Deniz Deşarjı Yapan Bel. Say.	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Sayısı	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel.Nüfusu	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı	Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusu	Arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)
2012	Türkiye	2.950	63.743.047	2300	58.754.795	92	536	43.543.737	68
	ÇANAKKALE	34	338.438	30	314.872	93	8(3)	38.392	11

Çizelge B.19 Alıcı Ortamlara Göre Kanalizasyon Şebekesinden Deşarj Edilen Atıksu Miktarı(Kaynak:TÜİK 2012)

Yıl	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Bel. Sayısı (1)	Deşarj Edilen Toplam Atıksu Miktarı (1000 m ³ /yıl)	Denize(1000 m ³ /yıl)	Göl/Gölete(1000 m ³ /yıl)	Akarsuya(1000 m ³ /yıl)	Araziye (1000 m ³ /yıl)	Baraja (1000 m ³ /yıl)	Diğer Ortamlara(1000 m ³ /yıl) (2)	Deşarj edilen kişi başı atıksu miktarı (litre/kişi-gün)
2012	Türkiye	2.950	2.300	4.072.563	1.843.115	75.116	1.817.352	35.770	114.199	187.011	190
	ÇANAKKALE	34	30	16.277	9.555		6.171	296		256	142

(1) Belediye sayısına büyükşehir belediyeleri dahil edilmiştir.

(2) Fossetiğe, zerkemine vb. atıksu deşarjlarını içermektedir.

Kaynak:TÜİK

(3) 2013 yıl sonu itibarıyla arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı 9'a yükselmiş olup, arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı 13.45% e yükselmiştir.

*Arıtma tesislerinde oluşan çamur miktarı ve analizine ilişkin veriler temin edilememiştir.

Çizelge B.20 –Çanakkale ilinde 2014 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?		Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri Türü			Mevcut Kapasitesi (m ³ /gün)	Artilan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Var	İnşaat aşamasında	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
Merkezi	MERKEZ	x		X	X	21.750			X	104.321	
	KEPEZ	X	X	X		3.760				11.750	
İlçeler											
	AYVACIK	X	X	X		1.000				7.600	
	BAYRAMIÇ	x								13.476	
	BİGA	x								38.681	
	BOZCAADA									2.472	
	ÇAN									28.831	
	ECEABAT	X	X	X		1.500				4.000	
	EZİNE									13.550	
	GELİBOLU									30.273	
	GÖKÇEADA									5.900	
İlçeler	LAPSEKİ									10.737	
	YENİCE	x								6.892	
	KÜÇÜKKUYU	X		X	X					7.117	
	GÜMÜŞÇAY	X		X	X	500				2.500	
	KARABİGA	X		X	X	500				2.974	
	TERZİALAN										
	GEYİKLI	X	X	X		5.000				3.000	
	MAHMUDİYE	X	X	X		1.000				2.000	
	EYREŞE										
İlçeler	KAVAKKÖY		x	x		240					
	ÇARDAK										
	UMURBEY	X	X	X		500				2.800	

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İl sınırlarımız içerisinde 2 adet OSB bulunmakta olup, altyapı durumları tablodaki gibidir
Çizelge B.21 –İlimizdeki (2014) Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Çanakkale OSB	Evsel atıksuların Çanakkale Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisine bağlantı yapılması planlanmaktadır.	--	-	-	-	-
Biga OSB	Devreye alındı	3000 m ³ / Gün	Biyolojik ve Kimyasal		Marmara Havzası	-

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Çanakkale İlinde katı atıkların toplanması, taşınması ve bertarafına yönelik olarak dört ayrı katı atık birlikleri kurulmuştur. ÇAKAB Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi ve Gelibolu Yarımadası Katı Atık Düzenli Depolama Sahalarında çöp sızıntı suları ayrı olarak toplanmaktadır

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Bazı bölgelerde evsel atıksu arıtma tesisinin çıkış suları dezenfeksiyon yapılarak yeşil alanların sulanmasında kullanılmakta, bazı jeotermal kaynaklarda da reenjeksiyon yapılarak kaynak beslenmektedir.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“İlimizde, Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmeliğin Ek-2 Listesi kapsamında İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.’nin Değirmencik Tesisinde izleme çalışması yapılmaktadır.

Çizelge B.22.- Çanakkale ilinde 2014 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?	X		Demir Çelik ve Enerji Üretim Tesisi Endüstrisi

B.6.2.Aritma Çamurlarının toprakta kullanımı

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve sanayiden kaynaklanan arıtma Çamurunun kullanım yöntemlerine ilişkin olarak İlimizde genel olarak uygulanan yöntem Belediyelerde arıtma tesisi içerisinde beton sızdırmaz zemin üzerinde bekletilip, arazide tarımsal amaçlı değerlendirilmektedir. Sanayi kaynaklı tesislerde ise çamur analizi yapılarak sonucuna göre düzenli depolama tesisinde depolanıp depolanamayacağı tespit edilmektedir. Genel olarak arıtma çamurunun bertaraf yöntemleri aşağıdaki gibidir:

- 1.Dolgu malzemesi olarak
 - 2.Toprakta kullanılan
 - 3.Üretimde kullanılan
 - 4.Düzenli depolanan
 - 5.Yakma
 - 6.Çimento fabrikalarında ek yakıt ve alternatif hammadde olarak kullanım
- *Bu kısım ile ilgili güncel veri bulunmamaktadır.

İlimizde 2014 Yılında Sanayiden Kaynaklanan Arıtma Çamur Miktarı TABS Verilerine göre 380.830 kg olup, tehlikeli atık bertaraf/geri kazanım tesislerine gönderilmiştir. (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

B.6.3.Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Sürdürülebilir kalkınma ve çevresel değerlerin korunması, koruma-kullanma dengesinin sağlıklı bir şekilde kurulmasına bağlıdır. Bu bağlamda, idael bir maden ocağı işletmesinde de ekonomik ömrü tamamlanan ocak sahalarının en kısa sürede rehabilite edilerek, doğadan alınanın tekrar doğaya iade edilmesi gerekmektedir. İyileştirmedeki başlıca amaç, madencilğe bağlı olarak bozulan alanlara ekolojik ve ekonomik değerlerini mümkün olduğu ölçüde geri kazandırmak olmalıdır. Yeniden kazanma arazinin güzel bir peyzaj görünümüne sahip olması yanında bu alanların ekonomik olarak kullanılmasını da hedefler.

İl'de ekonomik olarak ömrü tamamlanarak terkedilmiş en geniş alana sahip madencilik sahaları Çan Linyitlerine ait eski linyit ocaklarıdır. Bu sahalar geçtiğimiz yıllarda güzel bir çalışmayla ağaçlandırılmış, bu amaçla Çan Linyitleri İşletmesi yaklaşık 732 ha.'lık alana 1.221.130 adet akasya, karaselvi, zeytin, incir, okaliptüs ve çam türü ağaçlar dikmiştir. Bununla beraber Kalemaden A.Ş. tarafından Çan İlçesi, Tepeköy'de İR: 2286 ruhsat no ile işletilen yaklaşık 1 ha.'lık kaolen ocağı, ekonomik ömrü tamamlandıktan sonra ilgili işletme tarafından ağaçlandırılarak güzel bir mesire yerine dönüştürülmüştür.(Çevre Durum Raporu, 2006-2007)

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.23 – (Çanakkale) İlinde 2014 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	16.672	267.549
Fosfor	5.181	
Potas	1.299	
TOPLAM	23.152	

Çizelge B24 - (Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek İlacı	11.813	148.746
Herbisitler	Yabancı ot ilacı	10.699	
Fungisitler	Mantar Hastalık İlacı	207.504	
Rodentisitler	Fare İlacı	11.653	
Nematositler	Tohum İlacı		
	Kırmızı Örümcek İlacı	6.239	
Akarisitler		1.008	
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM		248.916	148.746

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kentsel atıksu altyapı hizmeti verilen nüfus miktarı İlde her yıl artmaktadır. Aynı zamanda yerel idarelerce atıksu arıtma tesisi kurulması, işletilmesi ve alternatif projeler İl Müdürlüğümüzce takip edilmekte, “Çevre Kanununun 29.Maddesi Uyarınca Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik” kapsamında yapılan başvurular da Bakanlığımızca değerlendirilmektedir.

Kaynaklar: TUIK, Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ,2015
http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi25/balikesir.htm#gonen_hes (Erişim T: 16.11.2015)

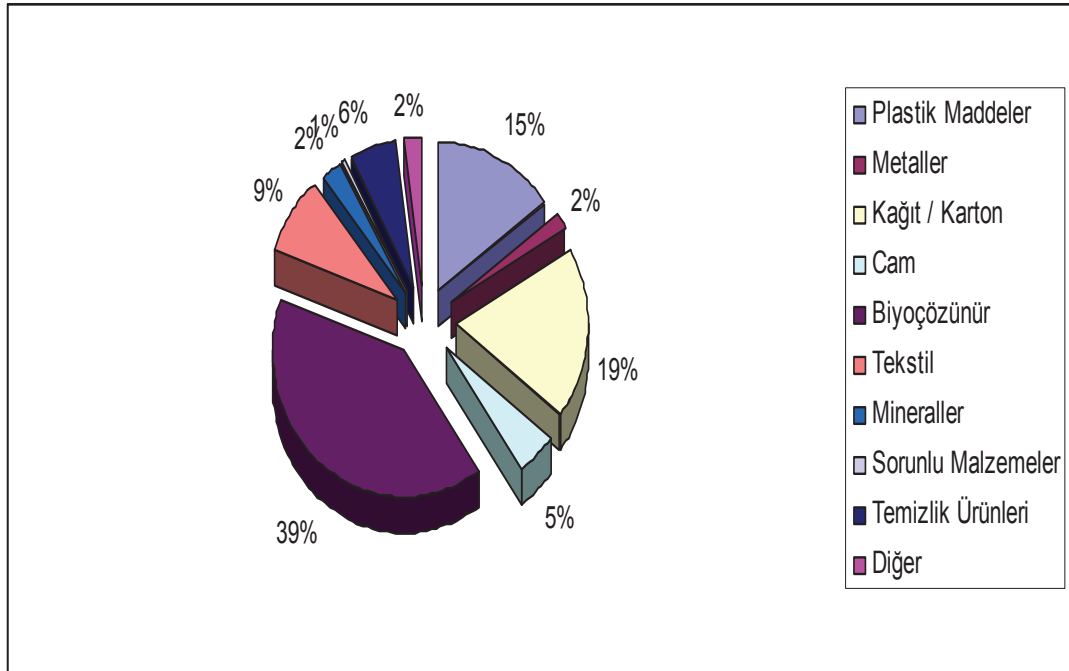
C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

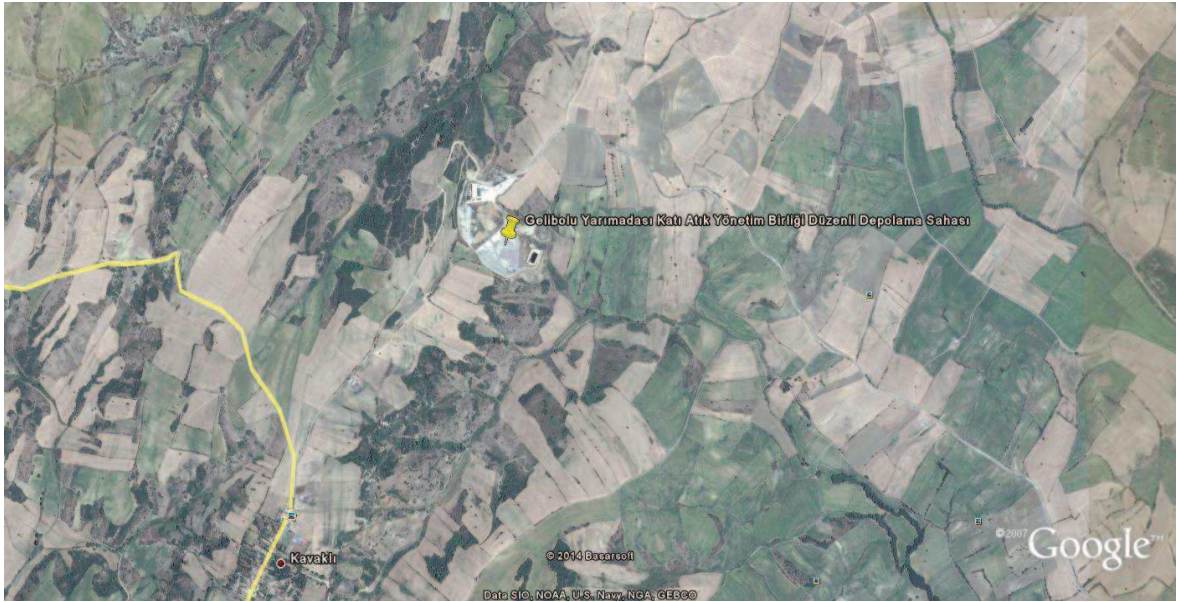
Çanakkale İlinde katı atıkların toplanması, taşınması ve bertarafına yönelik olarak dört birlik kurulmuştur. Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliğinin Düzenli Çöp Depolama sahası 2009 yılında atık kabulüne başlanılmıştır. Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliğinin Düzenli Çöp Depolama Sahasının inşaatı bitmiş atık depolanmasına başlanmıştır. Çan, Biga, Yenice ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği ve Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinin ise yer seçim aşaması ve ÇED süreci tamamlanmış olup çalışmaları devam etmektedir.

Merkez İlçede 1989'dan beri kullanılan Kuruçeşme Mevkiindeki vahşi çöp depolama alanı için, düzenli çöp depolama alanının kurulması ile birlikte "Çanakkale Katı Atık Yönetimi Birliği" projesi kapsamında rehabilitasyon çalışmaları başlatılmış ve 2009 yılı sonunda tamamlanarak kapatılmıştır. Kemel Köyünde açılan düzenli depolama tesisi 2009 yılı Ağustos ayında işletime açılmış olup, katı atıklar bu sahada depolanmakta ayrıca oluşan sızıntı suları da arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Aynı proje kapsamında Lapseki Millet, Lapseki Topraklı, Çardak Kadıbayırı ve Çardak Göl mevkiindeki düzensiz çöp depolama alanları rehabilitasyonu 2009 yılı sonunda tamamlanmıştır.

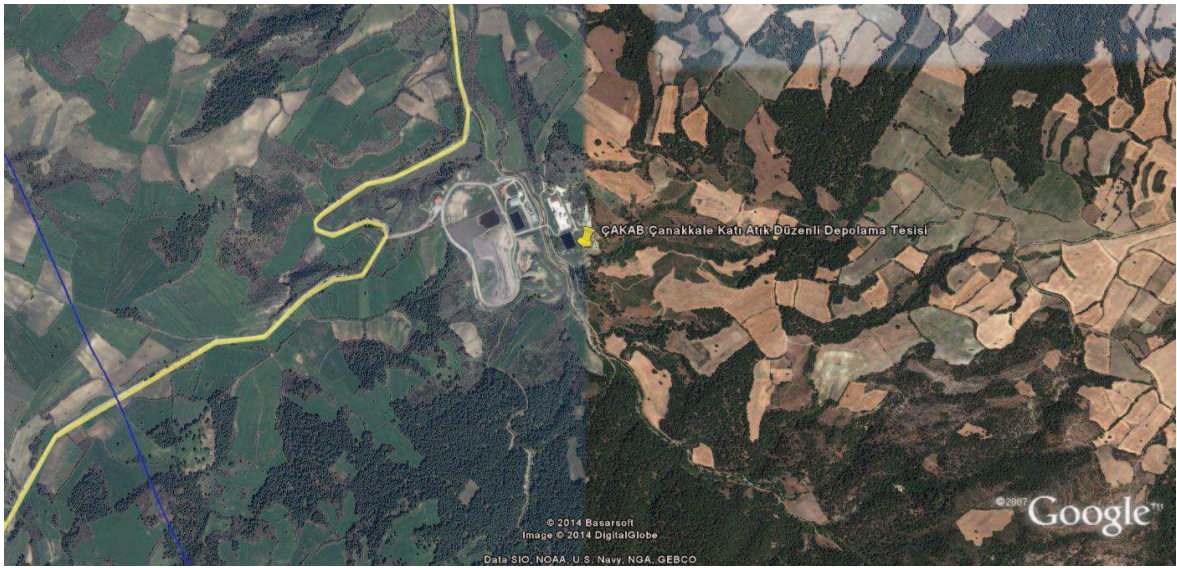
TUİK verilerine göre; 2012 yılında toplam nüfus, 493.691 kişi olup yazın toplanan katı atık miktarı 90.052 ton/yaz, kişi başına üretilen ortalama katı atık miktarı ise 1,45 kg/N/gün'dür. 2012 yılının kış dönemi için, toplanan katı atık miktarları 76.259 ton/kış olup kişi başına üretilen ortalama katı atık miktarı ise 1,24 kg/N/gün'dür. Atık Hizmeti verilen belediye nüfusu 338.438 kişi olup, nüfusun % 69 una tekabül etmektedir. (Kaynak:TUİK)

Grafik C.1 – ÇAKAB Birlik havzasında 2014 Yılı İçin Katı Atık Kompozisyonu

Harita C.1: Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği Düzenli Depolama Sahası

Harita C.2: Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB) Düzenli Depolama Sahası

Çizelge C.1-(Çanakkale) ilinde 2014Yılı İçin İl/ilçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

İl/ilçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	(Çanakkale, Lapseki, Umurbey, Kepez, Çardak, İl Özel İdaresi)	212.687	158.742	201,650	178,020	32,7	23	0,95	1,12						
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	Umurbey	3.346	2.899	2,75	2,84	0,29	0,10	0,82	0,98						
	Çanakkale	137.952	99.986	145,00	130,00	28,00	19,50	1,05	1,30						
	Lapseki	12.944	12.416	14,51	11,09	1,20	0,71	1,12	0,89						
	Umurbey	3.346	2.899	2,75	2,84	0,29	0,10	0,82	0,98						
	Kepez	16.150	13.149	20,53	17,99	2,99	2,5	1,27	1,37						
	Çardak	11.258	3.785	4,96	4,18	0,66	0,36	0,44	1,10						
	İl Özel İdaresi	31.037	26.507	13,90	11,95	0,14	0,13	0,45	0,45						

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2014

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği	Gelibolu Belediyesi	90.164	52.468	25,23	22,25	Yeni başladı	2,99	0,28	0,42						
	Eceabat Belediyesi														
	Evreşe Belediyesi														
	Kavakköy Belediyesi														
	Çanakkale İl Özel İdaresi														
İl Geneli		302.851	211.210	226,88	200,27	32,7	25,99	-	-						

Çizelge C.2--Çanakkale ilinde 2014 Yılı İl/ilçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Çanakkale	X	X	Ambalaj	2	X	X	X		X			
Ayvacı	X	X			X	X	X	X				
Biga	X	X	Ambalaj		X	X	X	X				
Bozcaada	X	X			X	X	X	X				
Bayramiç	X	X			X	X	X	X				
Çan	X	X	Ambalaj		X	X	X	X				
Eceabat	X	X			X	X	X		X			
Ezine	X	X			X	X	X	X				
Gelibolu	X	X	Ambalaj		X	X	X		X			
Gökçeada	X	X			X	X	X	X				
Lapseki	X	X			X	X	X	X				
Yenice	X	X			X	X	X	X				

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BS) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

Çizelge C.3-(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	X	X	Ambalaj	2	X			
Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği	X	X						Vahşi depolama
Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği	X	X	Ambalaj		X			
Çan-Biga ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği	X	X						Vahşi depolama

* Ofis işyeri dahil.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İl Merkezinde Çanakkale Belediyesi, ilçelerde ise İlçe Belediyelerinin belirlediği hafriyat, inşaat ve yıkıntı atığı döküm sahalarında atıklar bertaraf edilmektedir. Hafriyat ve yıkıntı atık miktarına ilişkin güncel veri bulunmamaktadır.

C.3. Ambalaj Atıkları

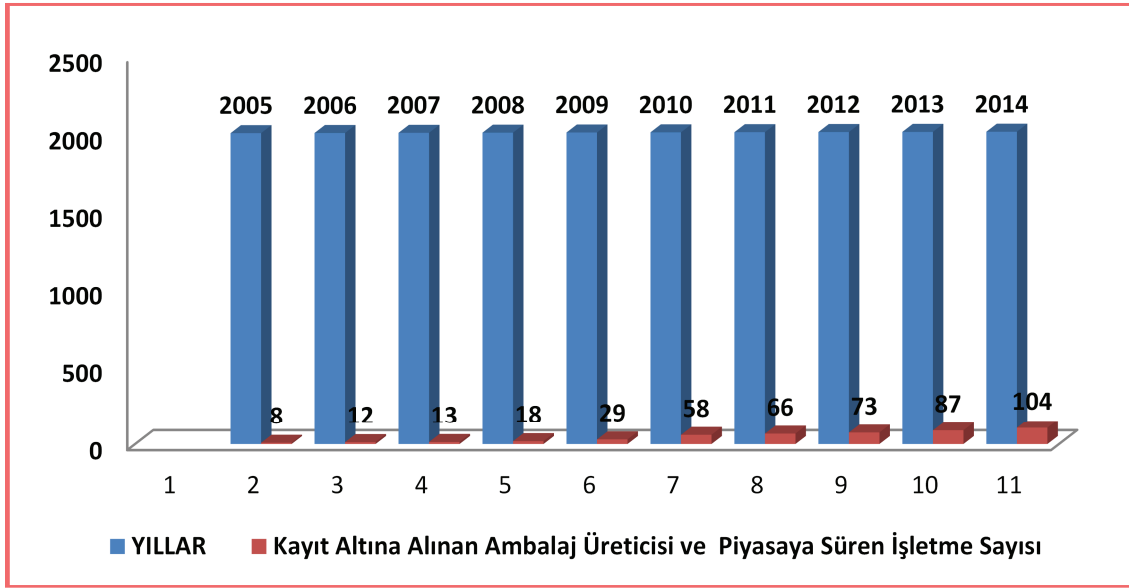
Ambalaj atıkları için Çanakkale Merkez, Çan Belediyesi, Biga Belediyesi ve Gelibolu İlçesi sınırları içerisinde 4 adet lisanslı toplama-ayırma tesisi, 1 adet geri dönüşüm tesisi ve iki adet geçici faaliyet belgesi almış altı adet tesis mevcuttur. Ambalaj atıkları yönetim planları Bakanlığa sunulmuş ve onaylanmıştır. Ayrıca İlimiz sınırları içerisinde yer alan İlçe Belediye Başkanlıklarına Ambalaj Atığı Yönetim Planı hazırlamaları konusunda yazışmalar devam etmektedir.

Çizelge C.4-(Çanakkale) ilinde 2014 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	535.768	1.926.412	44	847.621	-	-
Metal	-	1.690.291	44	743.728	-	-
Kompozit	-	3.555	44	1.564	-	-
Kağıt Karton	-	5.226.955	44	2.299.860	-	-
Cam	-	755.294	44	332.329	-	-
Ahşap	-	8.754.234	44	3.851.863	-	-
Toplam	535.768	18.357.156	44	8.077.149	-	-

Çizelge C.5-(Çanakkale) ilinde 2014 Yılı Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

YILLAR	Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayısı
2005	8
2006	12
2007	13
2008	18
2009	29
2010	58
2011	66
2012	73
2013	87
2014	104

Grafik C.2- 2005-2014 Yılları Arasında Kayıt Altına Alınan Ambalaj Üreticisi ve Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Dönüşüm Tesisi Sayısı	6

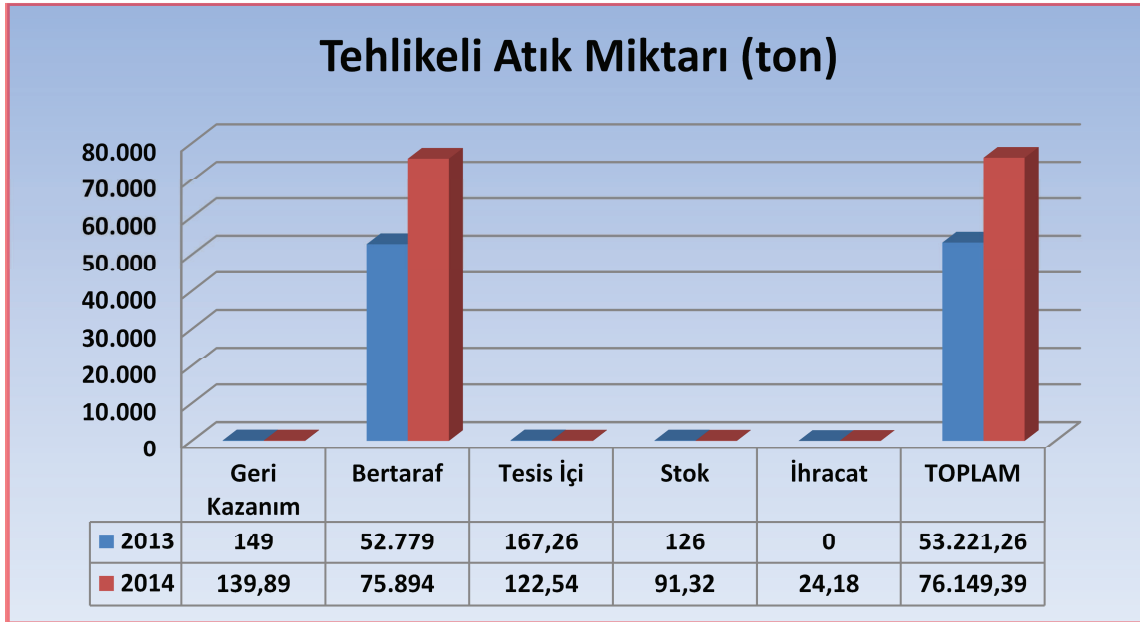
C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde atık yağ ve tehlikeli atık taşıma lisansı almış 2 adet firma bulunmaktadır. İl genelinde oluşan tehlikeli atıklar, genel olarak yakma, geri kazanım, tekrar kullanım ve işlemeye gönderilene kadar geçici depolama işlemleri yapılarak bertaraf edilmektedir.

Çizelge C.6 - (Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

[TABS'dan (Tehlikeli Atık Beyan Sistemi)]

	Geri Kazanım	Bertaraf	Tesis İçi	Stok	İhracat	TOPLAM
2013	149	52.779	167,26	126	0	53.221,26
2014	139,89	75.894	122,54	91,32	24,18	76.149,39

Grafik C.3- TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Tehlikeli Atık Beyan Sistemi, 2014)

C.5. Atık Madeni Yağlar

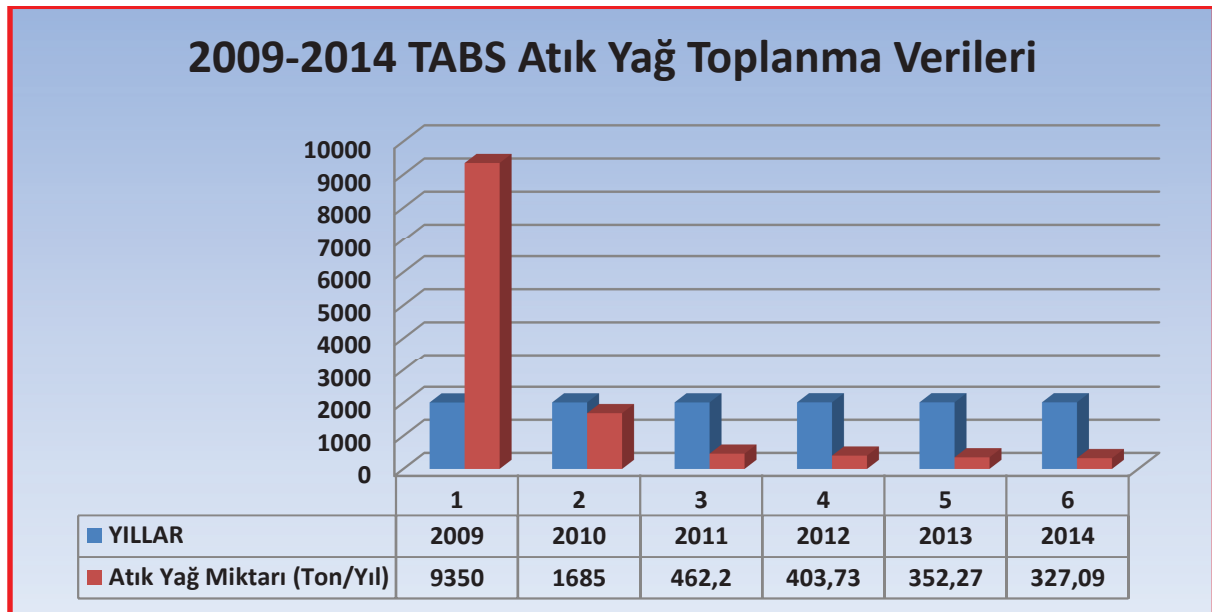
İl genelinde çalışmalar yürütülmekte olup, Atık yağların kontrolü yönetmeliğine göre atık yağ üreten işletmelerin atık yağ kategori analizleri yaptırılmakta (motor yağları dışında) olup, analiz sonucunda uygun bulunan bertaraf tesislerine gönderilmektedir.

Oto servisleri ve fazla sayıda araca sahip kurum ve kuruluşlardan kaynaklanan atık motoryağlarının yetkilendirilmiş kuruluş olan PETDER aracılığı ile Bakanlığımızca lisanslı tesislerde bertarafı sağlanmaktadır. Diğer taraftan, Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımızdan atık kabul tesisi lisansı alan Çanakkale Liman İşletmesi San. ve Tic. A.Ş. bulunmaktadır.

Çizelge C.7 TABS Verilerine Göre 2014 Yılı Atık Yağ Miktarları

Atık Kodu	Atık Kategorisi	Atık İşleme Yöntemi Kodu	İşlemin Yapıldığı Yer	Ölçü Birimi	Toplam
130113	I. Kategori	R13	Tesis İçi	Kilogram	12900
130113	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	1840
130113	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Litre	2460
130113	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	20650
130113	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	45390
130113	I. Kategori	-	Stok	Kilogram	400
130113	I. Kategori	-	Stok	Litre	1300
130113	II. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	720
130113	II. Kategori	-	Stok	Litre	6050
130206	II. Kategori	-	Stok	Kilogram	100
130208	I. Kategori	R1	Tesis Dışı	Litre	3500
130208	I. Kategori	R1	Tesis Dışı	Litre	3250
130208	I. Kategori	R1	Tesis Dışı	Kilogram	780
130208	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	940
130208	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	2530

130208	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	375
130208	I. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	42580
130208	I. Kategori	-	Stok	Kilogram	150
130208	I. Kategori	-	Stok	Litre	21315
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Kilogram	25470
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Litre	23110
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Kilogram	2520
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Litre	13500
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Kilogram	4960
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Litre	5300
130208	II. Kategori	R1	Tesis Dışı	Litre	1400
130208	II. Kategori	R1	Tesis İçi	Kilogram	18350
130208	II. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	108
130208	II. Kategori	R9	Tesis Dışı	Litre	784
130208	II. Kategori	R9	Tesis Dışı	Kilogram	200
130208	II. Kategori	-	İhracat	Kilogram	17830
130208	II. Kategori	-	İhracat	Litre	6350
130208	II. Kategori	-	Stok	Kilogram	700
130208	II. Kategori	-	Stok	Litre	2025
130208	III. Kategori	-	Stok	Kilogram	37260
			TOPLAM		243857

Grafik C.4 –(Çanakkale) ilinde Atık Yağ Toplama Miktarları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

Çizelge C.8–(Çanakkale) ilinde Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
-----	--------------------	-------------------	----------------------

2008			
2009	9349,62	-	-
2010	1448,45	43,87	
2011	456,70	-	
2012	378,46		
2013	271,60		
2014	327,09		

İlde mevcut ise, Geçici Faaliyet Belgesi veya lisans verilen tesislere değinilmelidir. Atık yağ geri kazanım tesisleri tarafından üretilen ürünlerden söz edilerek Çizelge C.8 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.9 –Çanakkale ilinde 2014Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
280	105	327,09	-	2	21	1	-	

Çizelge C.10 2014 Yılı Çanakkale ilinde Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları (Kaynak, yıl)

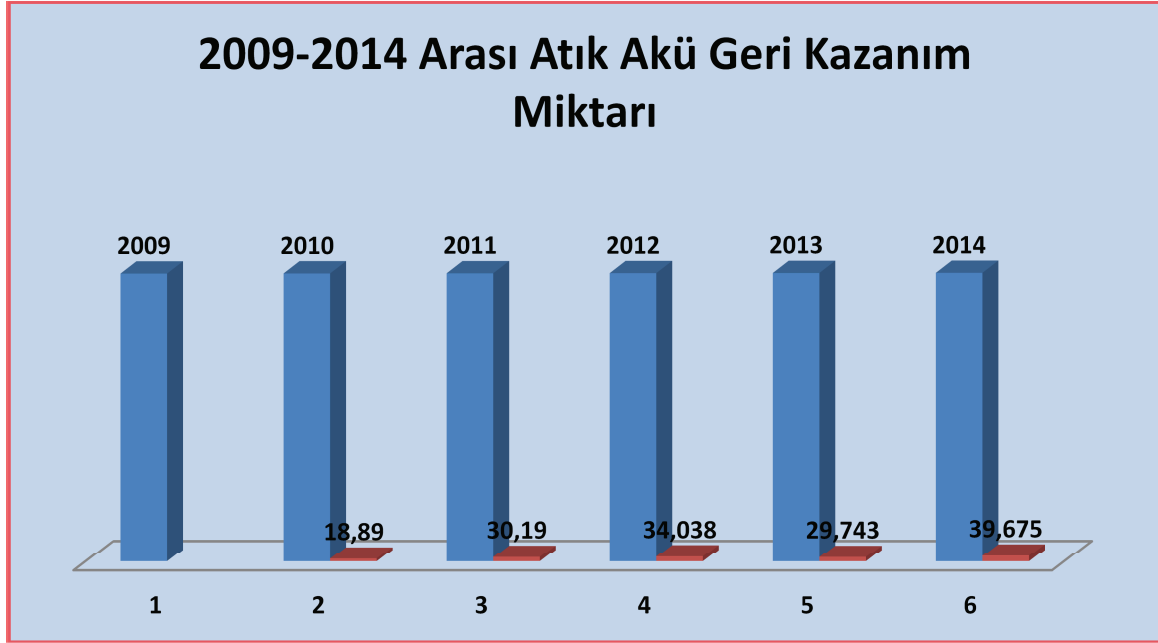
YIL	Ürün Miktarı (Ton) (Kalıp Yağı+Harman Yağı+Jüt Yağı)
2009	
2010	
2011	
2012	

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.11 – Çanakkale ilinde 2014 Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
	4	-	39,675				

Grafik C.5 – (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

Çizelge C.12 – (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kurşun	-	18,890	30,190	34,038	29,743	39,675
Plastik						
Cüruf						
Asitli Su						
TOPLAM	-	18,890	30,190	34,038	29,743	39,675

Çizelge C.13 – (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

2009	2010	2011	2012	2013	2014
-	18.890	30.190	34.038	29.743	39.675

Çizelge C.14- (Çanakkale) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

2011	2012	2013	2014
72	108	59	215

Çizelge C.15 – (Çanakkale) ilinde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
		10	13	13	18	21

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

- “Bitkisel atık yağların Kontrolü Yönetmeliğinin 7. maddesi gereğince özellikle Çanakkale Belediyesi ve Biga Belediyesi işbirliği ile çalışmalar yürütülmüş, atık yağ üreticileri ile bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir.
- Çanakkale Merkez İlçe, Biga ilçesi ve Çanakkale güneyi özellikle Assos Bölgesinde yer turizm alanlarında yer alan otel, kamping, restoran gibi kızartmalık atık yağ üreten tesislere denetim çalışmaları yapılmaktadır. İlde bitkisel atık yağ geri kazanım tesisi ve lisanslı taşıma aracı bulunmamaktadır.

Çizelge C.16 –(Çanakkale) ilinde 2014 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)		Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
		Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
Sayısı	Kapasitesi (ton)						
-	-		-	-	-	-	-

Çizelge C.17- (Çanakkale) ilinde 2010-2014 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

	2010	2011	2012	2013	2014
Lisanslı Araç Sayısı	-	-	-	-	-

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

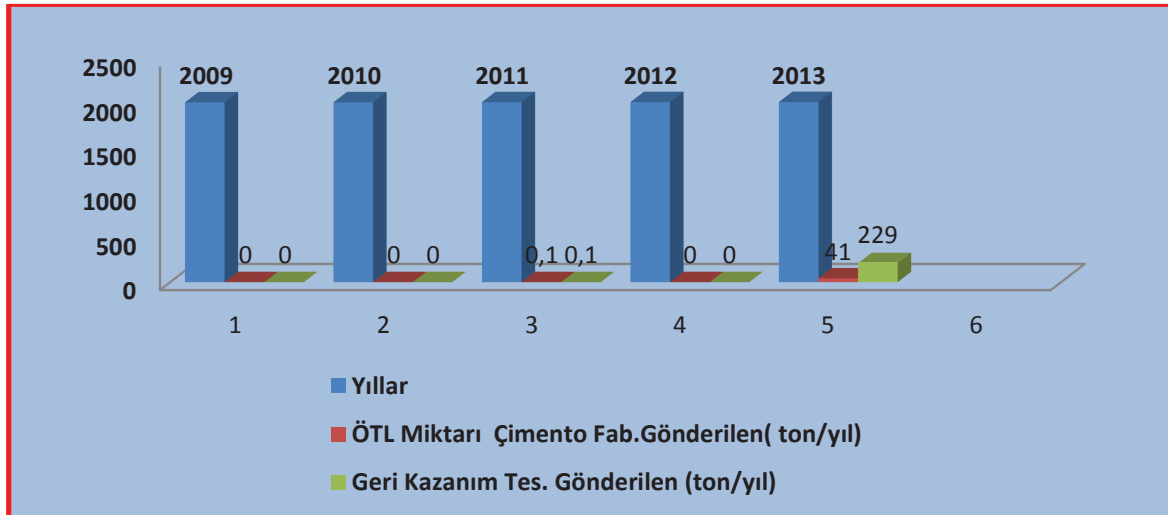
12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB’ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB’lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirlenmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler teneffüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB’ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

*İlimizde “Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında lisans almış tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.18 – (Çanakkale) ilinde 2014YılındaOluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
3	-		1	-				

Grafik C.6 – (Çanakkale) ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (Ton/Yıl) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Çizelge C.19 – (Çanakkale) ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

	2009	2010	2011	2012	2013
Geri Kazanım Tesisi	-	-	0,100	-	229
Çimento Fabrikası	-	-	0,100	-	41

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.20- (Çanakkale) ilinde 2014 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
2	-	-	-	-	

C.12. Tehlikesiz Atıklar

2014 Yılı içerisinde ilimizde, hurda ve metal atık toplayan kişi ve kuruluşlara, Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği kapsamında toplam 5 adet “Tehlikesiz Atık Toplama Ayırma Belgesi” verilmiştir. İl Müdürlüğümüz ve Belediyeler aracılığıyla, il bazında tehlikesiz toplama ve ayırma faaliyetinde bulunan işletmelerin listesi çıkarılmış olup, 2872 Sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde gerekli çalışmalar devam etmektedir.

Çizelge C.21 – (Çanakkale) ilinde 2014 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(....) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

* Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

Eğer İlde demir çelik sektörü mevcut ise, bu tesislerden, ortaya çıkan cüruf atıklarından, bunların bertaraf yöntemlerinden söz edilmeli ve Çizelge C.22 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.22 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

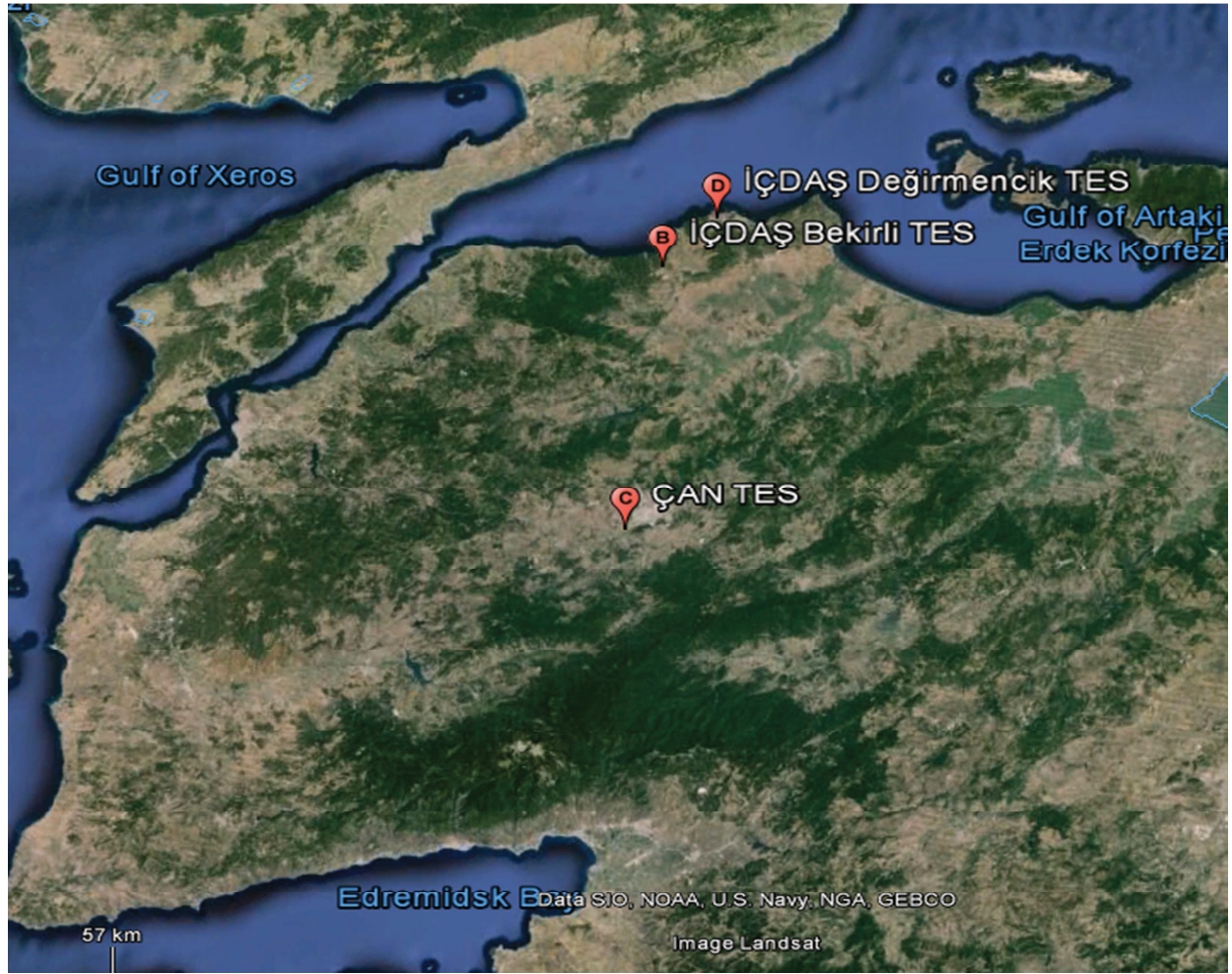
Çizelge C.23 – (Çanakkale) ilinde 2014 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi (İÇDAŞ A.Ş., 2015)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
İÇDAŞ Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	3.858.669	300.000	%10'u ergitmeye geri gönderilir. %90'ı Kırma ve eleme ile yeniden boyutlandırılıp, yapay agrega haline getirilmektedir.
TOPLAM			

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

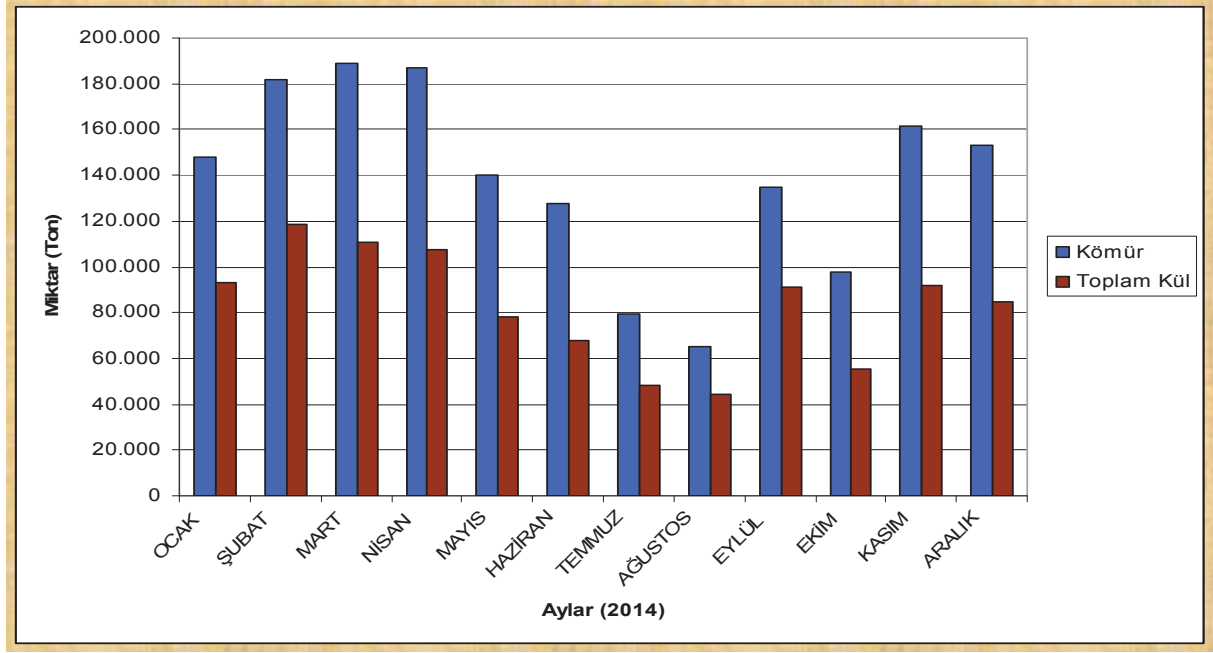
Çizelge C.24 – Çanakkale ilinde 2014 Yılında Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (EÜAŞ 18 Mart Çan Termik Santrali-İÇDAŞ, 2015)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)
Çan Termik Santrali	1.664.721	992.707
Değirmencik Termik Santrali	1.220.573	295.424
Bekirli Termik Santrali	1.385.804	265.065
TOPLAM	4.271.098	1.483.196

Harita C.3 Çanakkale ilinde Bulunan Termik Santrallerin Yeri(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

1.18 Mart Çan Termik Santrali: Çanakkale ili, Çan İlçesinde faaliyet gösteren termik santral 2 x160 MW = 320 MW gücünde yakıt olarak Linyit kullanan akışkan yatak teknolojisine sahiptir. Çanakkale İl Merkezine yaklaşık 50 km, Çan İlçe Merkezine ise yaklaşık 6 km mesafede bulunmaktadır. Kömürün yanması sonucu oluşan kül ve cüruf atıkları tesise yaklaşık 1,70 km mesafedeki Kül Depolama Sahasında depolanmaktadır.

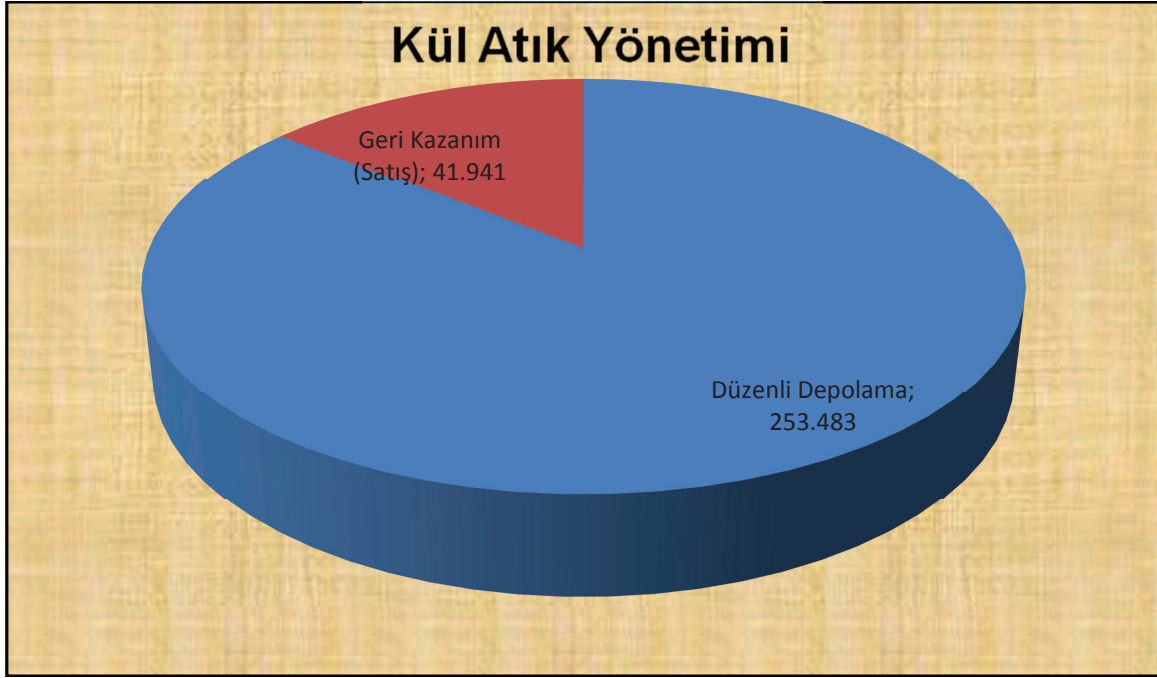

Grafik C.7 – Çanakkale ilinde 2014 Yılı Kül Atıklarının Yönetimi (EÜAŞ 18 Mart Çan Termik Santrali, 2015)

Resim C.1 – 18 Mart Çan Termik Santrali

2.İçdaş Değirmencik Termik Santrali: Çanakkale ili, Biga İlçesi, Değirmencik Köyü Mevkiinde İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayii A.Ş. tarafından işletilen 2*180 MW ve 118,4 MW toplam 478,5 MW gücünde ithal yakıtlı termik santral faaliyettedir. Kömürün yanması sonucu oluşan kül ve cüruf atıkları, tesise yaklaşık 1,5 km mesafede bulunan Kül Depolama Alanında depolanmaktadır. Çanakkale İl Merkezine yaklaşık 90 km, Biga İlçe merkezine ise 38 km mesafede bulunmaktadır.

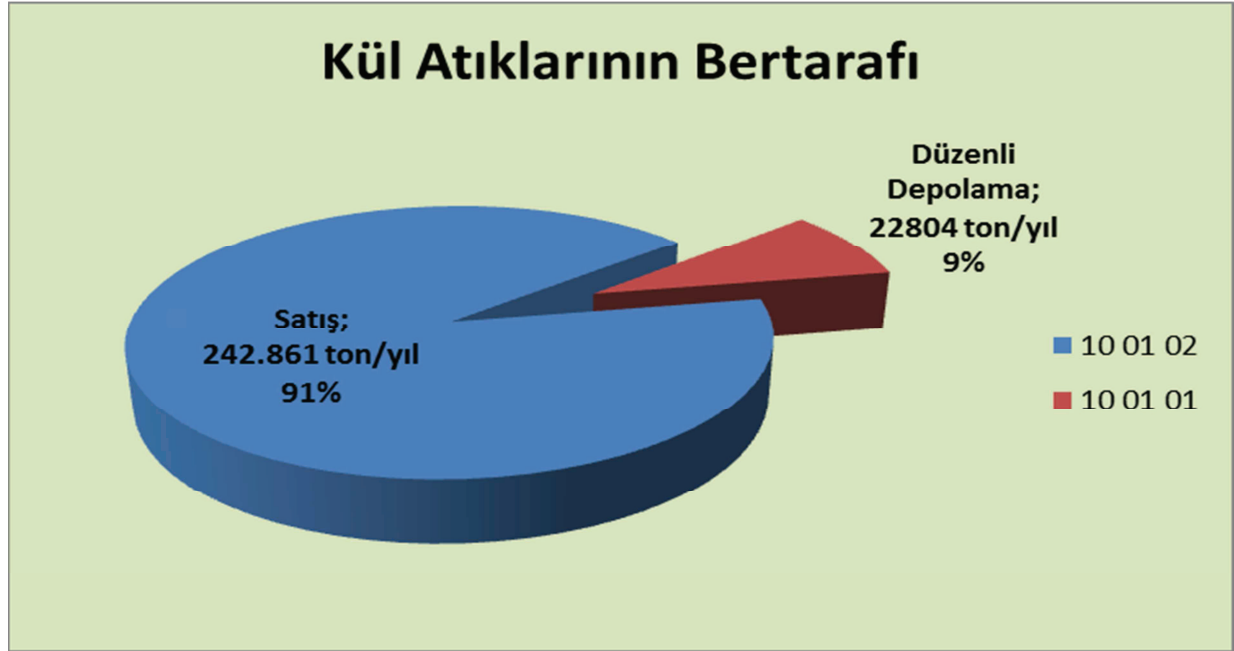

Grafik C.8 – Çanakkale ili Değirmencik Termik Santralinde 2014 Yılı Kül Atıklarının Yönetimi (İÇDAŞ, 2015)

Resim C.2 – Değirmencik Termik Santrali (İÇDAŞ, 2015)

3.İçdaş Bekirli Termik Santral: Çanakkale ili, Biga İlçesi, Bekirli Köyü Mevkiinde İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş. tarafından işletilen 2*600 MW toplam gücünde ithal kömür kullanılan süperkritik kazan/türbin teknolojisine termik santral faaliyettedir. Kömürün yanması sonucu oluşan kül ve cüruf atıkları, tesise yakınında bulunan Kül Depolama Alanında depolanmaktadır. Çanakkale İl Merkezine yaklaşık 80 km, Biga İlçe merkezine ise 30 km mesafede bulunmaktadır.

Grafik C.9 – Çanakkale ilinde 2014 Yılı Kül Atıklarının Yönetimi (İÇDAŞ, 2015)

Resim C.3 – Bekirli Termik Santrali (İÇDAŞ, 2015)

Çizelge C.25 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 01	Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar (19 Hariç)	
10 01 01	(10 01 04'ün altındaki kazan tozu hariç) dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 02	Uçucu kömür külü	
10 01 03	Turba ve işlenmemiş odundan kaynaklanan uçucu kül	
10 01 04*	Uçucu yağ külü ve kazan tozu	A
10 01 05	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfizasyon) çıkan kalsiyum bazlı katı atıklar	
10 01 07	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfizasyon) çıkan kalsiyum bazlı çamurlar	
10 01 09*	Sülfürik asit	A
10 01 13*	Yakıt olarak kullanılan emülsifiye hidrokarbonların uçucu külleri	A
10 01 14*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren dip külü, cüruf ve kazan tozu	M
10 01 15	10 01 14 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 16*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren uçucu kül	M
10 01 17	10 01 16 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan uçucu kül	
10 01 18*	Tehlikeli maddeler içeren gaz temizleme atıkları	M
10 01 19	10 01 05, 10 01 07 ve 10 01 18 dışındaki gaz temizleme atıkları	
10 01 20*	Saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar	M
10 01 21	10 01 20 dışındaki saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan çamurlar	
10 01 22*	Kazan temizlemesi sonucu çıkan tehlikeli maddeler içeren sulu çamurlar	M
10 01 23	10 01 22 dışındaki kazan temizlemesi sonucu çıkan sulu çamurlar	
10 01 24	Akışkan yatak kumları	
10 01 25	Termik santrallerin yakıt depolama ve hazırlama işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 26	Soğutma suyu işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve sanayiden kaynaklanan arıtma Çamurunun kullanım yöntemlerine ilişkin olarak İlimizde genel olarak uygulanan yöntem Belediyelerde arıtma tesisi içerisinde beton sızdırmaz zemin üzerinde bekletilip, toprakta kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin analiz sonuçlarına göre değerlendirilmektedir. Sanayi kaynaklı tesislerde ise çamur analizi yapılarak sonucuna göre düzenli depolama tesisinde depolanıp depolanamayacağı . tespit edilmekte veya tehlikeli atık olması durumunda Bakanlıkça lisanslı bertaraf/geri kazanım tesislerine gönderilmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çanakkale İlimizde ÇAKAB Katı Atık Yönetim Birliği Tarafından Merkez İlçe, Kemel Köyü adresinde Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi'nin 2012 yılından itibaren faaliyeti devam etmektedir. Katı Atık Yönetim Birlikleri, kamu ve özel sağlık kuruluşlarından tıbbi atıkların toplanması ve bertarafı konusunda çalışmalar düzenli

olarak takip edilmekte olup, 28.01.2014 tarih ve 01 Nolu Mahalli Çevre Kurul Kararı ile Tıbbi Atık Bertaraf ücreti görüşülerek karara bağlanmıştır.

Çizelge C.26- 2014 Yılında (Çanakkale) İli Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu	ton/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	X		X		2				X		X	Ç.KALE
Troas Bölgesi Katı Atık Yönetim Birliği		X		X	1				X			Ç.KALE
Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği	X		X		1				X		X	Ç.KALE
Çan-Biga ve Çevresi Katı Atık Yönetim Birliği		X	X		1				X		X	Ç.KALE

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.27- (Çanakkale) ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (ÇAKAB, 2015)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	-	-	-	-	293,226	313,176	323,996

C.14. Maden Atıkları

İlde ortaya çıkan maden atıklarına değinilerek Grafik C.11 ve Çizelge C.28 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.28 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarında kaynaklanan atıklar	Tehlikesiz
01 03	Metalik Minerallerin Fiziki ve Kimyasal Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Atıklar	Tehlikesiz

01 04	Metalik Olmayan Minerallerin Fiziki ve Kimyasal İşlemlerinden Kaynaklanan Atıklar	Tehlikesiz
01 05	Sondaj Çamurları ve Diğer Sondaj Atıkları	Tehlikesiz

Çizelge C.29–(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Kaynak, yıl)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı

*Bu kısım ile ilgili veri bulunmamaktadır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme:

- Katı atıklardan kaynaklanan çevresel sorunların önlenmesi amacıyla belediyelerimizce oluşturulacak katı atık yönetimi birliklerince çevresel standartlara uygun “ katı atık bertaraf tesisi” kurulması ve işletilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, İl genelinde katı atık yönetim birlikleri kurulması ve katı atık bertaraf tesislerinin faaliyete geçirilebilmesi amacıyla Valiliğimiz koordinasyonunda müteakip defalar bilgilendirme ve değerlendirme toplantıları düzenlenmiş olup yapılan çalışmalar sonucunda; Çanakkale, Lapseki, Umurbey, İntepe, Çardak,Kepez ve Kumkale Belediyelerince 13.12.2004 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile “Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği” kurulmuş ve birliğe ait katı atık bertaraf tesisi işletmeye geçmiştir.
- Biga, Çan,Yenice İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları tamamlanmıştır. Biga, Çan ve Çevresi Katı Atık Yönetim birliğince katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Ezine, Ayvacık, Bayramiç ve Bozcaada İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel İl Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları yürütülmüş olup Troas Bölgesi Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği olarak adlandırılan sözkonusu birlik tarafından katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Gelibolu, Eceabat İlçe ve belde belediyeleri ile İl Özel İdaresince Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği kurulmuş ve birliğe ait katı atık düzenli depolama tesisi işletmeye geçmiştir.
- İl genelinde oluşturulmuş olan dört adet katı atık yönetim birliği yapılanmasının, İlimiz katı atık sorununun çözümünde en uygun yönetim yapılanması olduğu ve Gökçeada Belediyesinin

de Gelibolu Yarımadası Yönetim Birliğine katılmak suretiyle atık yönetimi çalışmalarını yürütmesinin uygun olacağı İl Müdürlüğümüzce düşünülmektedir.

- Ayrıca AB finanslı Yüksek Maliyetli Çevre Yatırımları Planlanması projesi gereğince 2008 yılı Mayıs ayı içinde başlayan rehabilitasyon çalışmaları kapsamında: Çardak göl mevki, Çardak Kadıbayırı Alanı, Lapseki topraklı alanı ve Lapseki Millet Çiftliğinde yer alan vahşi depolama alanları rehabilite edilmiştir.
- Çanakkale İlimizde ÇAKAB Katı Atık Yönetim Birliği Tarafından Merkez İlçe, Kemel Köyü adresinde Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi'nin 2012 yılından itibaren faaliyeti devam etmektedir. Katı Atık Yönetim Birlikleri, kamu ve özel sağlık kuruluşlarından tıbbi atıkların toplanması ve bertarafı konusunda çalışmalar düzenli olarak takip edilmekte olup, 31.01.2013 tarih ve 01 Nolu Mahalli Çevre Kurul Kararı ile Tıbbi Atık Bertaraf ücreti görüşülerek karara bağlanmıştır.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

*Bu kısım ile ilgili güncel bilgi bulunmamaktadır.

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

*Bu kısım ile ilgili güncel bilgi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

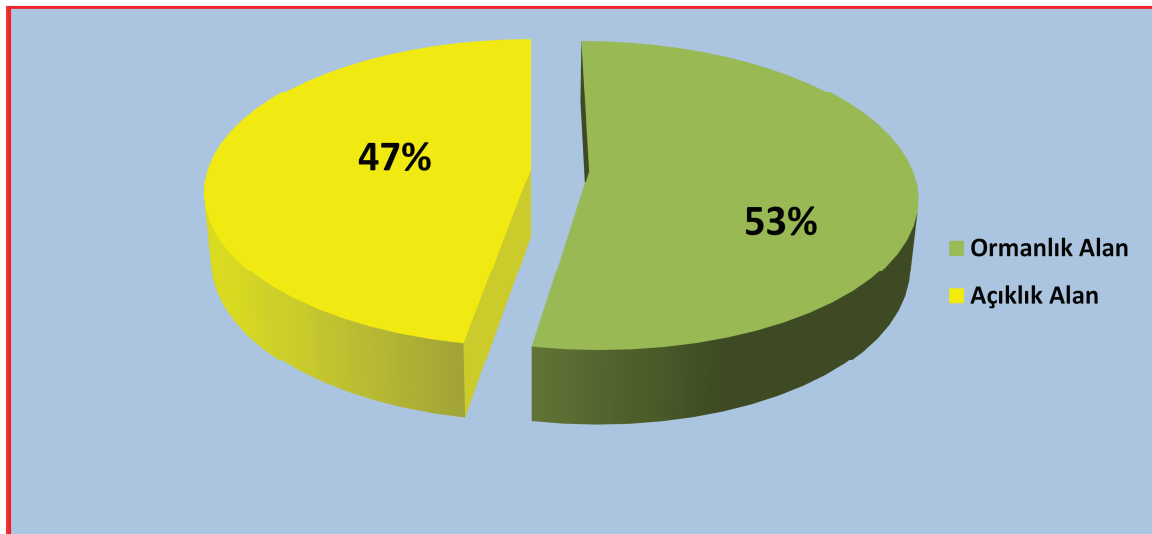
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

ORMANLAR: Çanakkale İlinde doğal bitki örtüsü olan ormanlar İl topraklarının % 53'ünü (533.936 ha.) oluşturur. Ormanların % 39,1'i normal koru, % 17,1'i bozuk koru, % 10,5'i normal baltalık ve % 33,3'ü bozuk baltalıktır.

Bölgedeki ormanların ana ağaç türlerini başta Kızılçam olmak üzere Karaçam, Bodur Ardıç, Meşe, Kayın, Kestane, Kazdağ Köknarı ve Adi Porsuk oluşturur. Akdeniz ikliminin kurak dönemi, ağaç topluluğunun ortadan kalkmış olduğu alanlarda yeni orman örtüsünün gelişmesine olanak vermez. Denizden 30-40 km. içeriye ve 600 m. yüksekliğe kadar görülen maki grupları, daha çok Gelibolu Yarımadasının güneyindeki Lapseki-Biga arasında ve İlin kıyılarından orman alanı başlangıç sınırına kadar görülür.

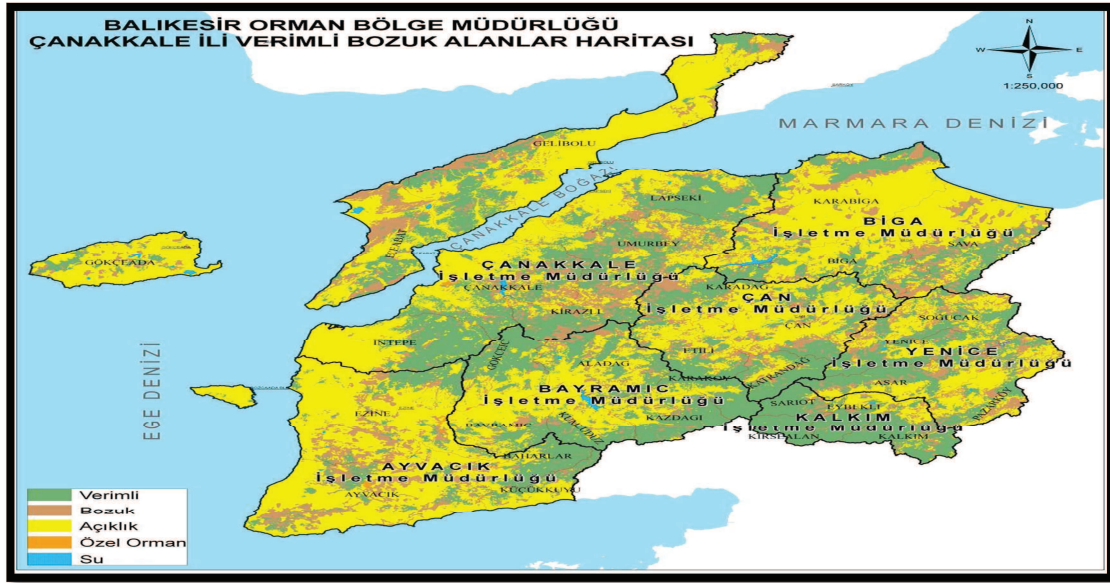
Mülga Çevre ve Orman İl Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Şube Müdürlüğünce Ağaçlandırma Seferberliği Eylem Planına göre (2008-2012) 2012 yılı sonuna kadar 10.370 hektarlık alanda ağaçlandırma (5.300 ha), rehabilitasyon (700 ha), mera ıslahı (300 ha), özel ağaçlandırma (3.470 ha) ağaçlandırma çalışması yapılması da planlanmış olup 2012 yılı sonuna kadar 700 hektarlık alanda ağaçlandırma çalışması tamamlanmıştır.

ÇANAKKALE İLİ ORMAN VARLIĞI

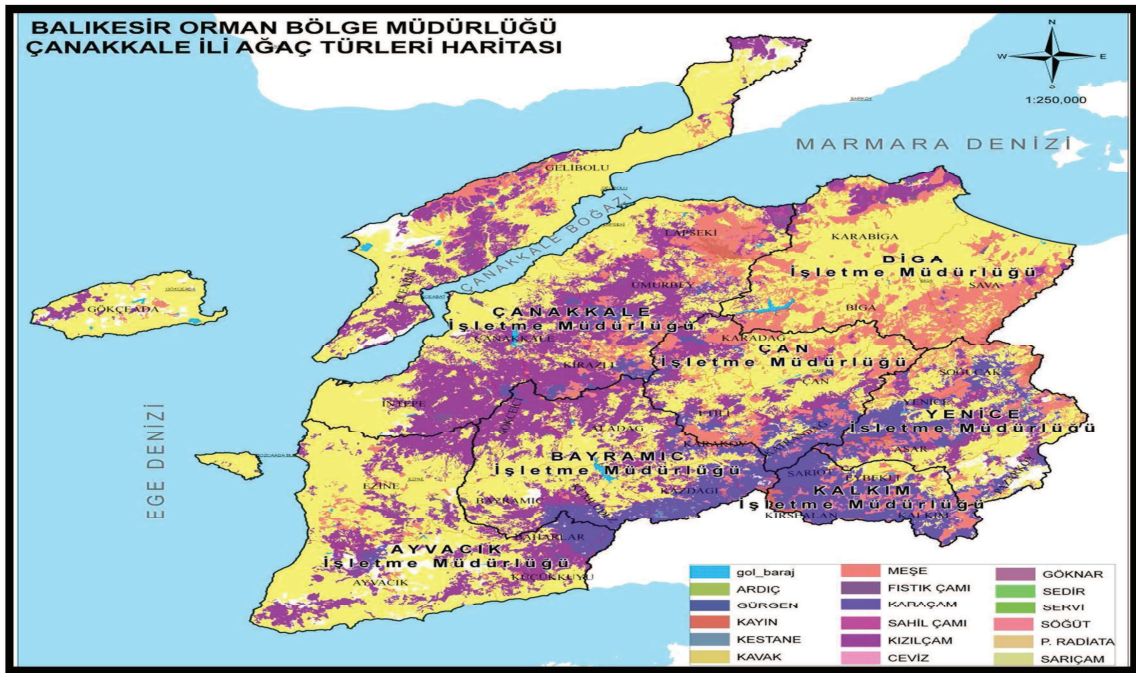

Grafik D.1. Çanakkale İli Orman Alanı Dağılımı(Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2015)

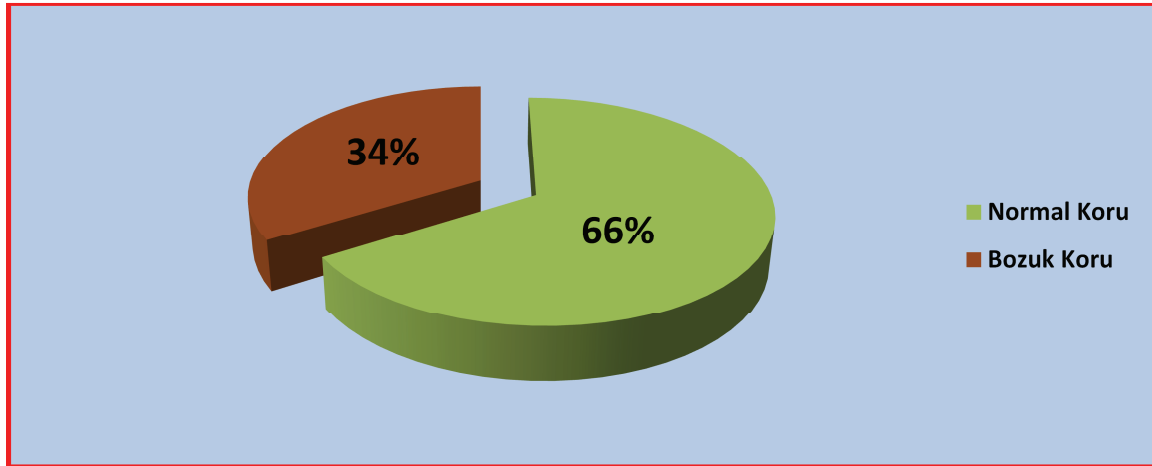
Ormanlık Alan	521.032 Hektar
Açıklık Alan	465.020 Hektar
TOPLAM	986.062 Hektar

Harita D.1: Çanakkale İli Verimli Bozuk Alanlar Haritası(Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2015)

Harita D.2: Çanakkale İli Ağaç Türleri Haritası (Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2015)

Grafik D.2: Çanakkale İli Koruluk Alanlar Dağılımı (Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2015)

MİLLİ PARKLAR

İlimiz sınırları içinde Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı ile Troya Tarihi Milli Parkı bulunmaktadır.

GELİBOLU YARIMADASI TARİHİ MİLLİ PARKI (ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI):

Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Marmara Bölgesinde, Çanakkale ili sınırları içindedir. 1973 yılında Milli Park ilan edilmiştir. Yüz ölçümü 33.490 hektardır. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Park sınırları dahilinde 1 İlçe (Eceabat) ile 8 köy bulunmaktadır.

Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı, Gelibolu adını taşısa da Eceabat ilçesi sınırları içindedir. Yarımadanın güney ucunda, Eceabat ilçesinin hemen hemen tamamını kapsayan ve Çanakkale Boğazı'nın Avrupa yakasında 33.000 hektara yayılan büyük bir parktır. 1973'te kurulmuş olup, B.M. Milli Parklar ve Koruma Alanları listesinde yer almaktadır.

Çanakkale Savaşları Türk Milletinin dünyanın en güçlü devletlerine karşı, Kurmay Yarbay Mustafa Kemal'in önderliğinde insanüstü direnmesi ile kazanılan bir savunma destanıdır. 8,5 ay süren bu savaşta Boğaz'ın iki yakası adeta cehenneme dönüşmüş, yarım milyona yakın can kaybı olmuştur.

Birinci Dünya Savaşında İtilaf Devletleri ile Osmanlı Ordusu arasında cereyan eden dünyanın en büyük savaşlarından biri olan Çanakkale Savaşında yüz binlerce kayıp anısına yapılan anıtlar ve düzenlenen şehitlikler savaşın acılarını hatırlatmasının yanı sıra tarihin muhteşem zaferlerinden birini gözler önüne sermektedir. 250.000'i aşan Türk şehidinin aziz hatıraları üzerinde yükselen anıtlar ve yine 250.000'i aşkın İngiliz, Fransız, Avustralya ve Yeni Zelanda askerlerinin gömülü olduğu alanları içine alan Milli Park, bugün bütün dünyaya barışın değerini anlatmaktadır. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı içerisinde 56 yerli anıt ve şehitlik 35 Yabancı Mezar ve Anıtları bulunmaktadır.

Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı, 19.06.2014 tarihinde kabul edilen ve 28.06.2014 tarih ve 29044 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkındaki Kanun ile

statüsü değiştirilerek; Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığına dönüştürülmüştür.

Resim D-1: Çanakkale Şehitler Abidesi'nden Bir Görünüm

Resim D-2: Çanakkale Destanı Tanıtım Merkezinden Bir Görünüm

TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI:

Troia Antik kentin yeri ve kalıntıları Çanakkale Boğazı güney girişinde, Erenköy (İntepe) Beldesi, Tevfikiye (Asarlık) köyü yakınında Hisarlık (eski Pergamos) mevkiinde ovaya egemen bir tepecik üzerindedir. Çanakkale İl merkezine 25 km. mesafededir.

Milli Park alanı içinde bulunan Troya Antik Kentinde yürütülen kazılar sonucunda M.Ö.

3200'den, M.S. 4.yy'a kadar süren dönem içinde 9 kültür katı ve bu katlar içerisinde toplam 46 yapı katı tespit edilmiştir. Tefikiye Köyü yakınlarında lokalize olan antik kent 2 Kmcivarında bir alan kaplamaktadır.

Büyük Ozan Homeros'un epik eserleri İliada ve Odysseia ile ölümsüzleşen Troya, Troyalılarla Akaların (Yunanlılar) on yıl süren harplerindeki kahraman savaşçıların efsanevi hikayeleri ile asırlar boyunca uluslararası bir üne sahip olarak bugüne kadar gelmiştir.

Arkeologlar, İliada'da hikaye edilen olayların Troya'nın 3000 yıllık tarihi süresince yayılım gösteren 9 antik medeniyet katından sadece birinin kapsamında kaldığı tanımlamışlardır. Bu kat Homeros'un dünyaca bilinen ve tanınan Troya'sıdır.

Troya Antik Kenti ve çevresi; Milli Savunma, Bayındırlık ve İskan, Kültür, Turizm ve Çevre Bakanlıklarının uygun görüşlerine dayanan Orman Bakanlığının 18.09.1996 tarih ve 2743 Sayılı yazıları üzerine, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununun 3. Maddesine göre, 30.09.1996 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile "Troya Tarihi Milli Parkı" olarak belirlenmiştir. Milli Parkın en önemli kaynak değeri olan Troya Arkeolojik Kenti 02/12/1998 tarihinde 849. sırada kültürel miras 183 olarak Dünya Miras Listesine dahil edilmiştir. Ayrıca Troya Tarihi Milli Parkının Uzun Devreli Gelişme Planı 2004 yılı Haziran ayı içinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

Resim D.3:Troya Tarihi Milli Parkı'ndan Bir Görünüm

Resim D.4: Troya Tarihi Milli Parkı'ndan Bir Görünüm

KAZ DAĞLARI (İDA DAĞI):

Kazdağları, Anadolu yarım adasının kuzeybatısında yer alan, Biga yarım adasının en yüksek dağıdır. Ege Bölgesi ile Marmara Bölgesini birbirinden ayırır. Kazdağları Çanakkale ve Balıkesir sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Edremit körfezinin kuzeyini takiben, kuzey doğu-güney batı yönünde 60 - 70 km. uzunluğunda olan Kazdağları, batıda Dede dağı, ortada Kazdağı, doğuda Eybek dağı, kuzeydoğuda Gürgen, Kocakatran, Küçükkatran ve Susuz (Sakar dağı) dağlarından oluşur.

Doğal ve Kültürel Kaynak Değerleri

Kaz Dağları, doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu değerler Kaz Dağı kütlesinin tümüne dağılmış durumdadır. Bunlardan Adatepe (Gargaran Tepesi), eski Yunan kültürüne göre tanrılarına kurbanlar sunmak üzere yapılmış bulunan Zeus Sunağı'na ev sahipliği yapar. Tuzla Köyü'nde bulunan 1366 yılında yapılmış olan Hüdavendigar Külliyesi, Çanakkale ve yöresindeki ilk ve orta devir eserlerinden, kitabesi olan ve 600 senedir ayakta olan tek eserdir. Hüdavendigar Camii halen kullanılmaktadır. UNESCO' dan özel ödül almış, Türkmen kültürünün iş aletlerinden giysilerine, çadırlarından ev gereçlerine kadar yüzlerce ürünün sergilendiği Tahatakuşlar Etnografya Müzesi emekli öğretmen Alibey Kudar tarafından kurulmuştur. Kazdağları' nda halen geleneksel dokularını hiç bozmadan yaşantılarını devam ettiren Türkmen köylüleri, her sene Ağustos Ayı'nın son 15 günü Sarıkız Tepe'de geleneksel Sarıkız şenliklerinin yöresel kıyafet ve adetlerine uygun olarak yayla yaşantısında çadırlar kurarak, sarıkız Şenlikleri olarak kutlamaktadırlar.

Afrodite'in güzel seçildiği, tarihte bilinen ilk güzellik yarışmasının yapıldığı Ayazma'da halen her yıl Ağustos ayında bu gelenek devam ettirilip Kazdağı Güzeli seçilmektedir.

Kazdağı; Şahindere Kanyonu, Ayazma, Sütüven Göletleri gibi doğal güzellikleri, taş evleri ile dikkat çeken köyleri, orman gözetleme kulelerinin yer aldığı manzara noktaları, şifalı suları, kaplıcaları, Sarıkız Şenlikleri ile dikkat çeken Sarıkız Tepesi gibi daha bir çok doğal ve kültürel zenginliklere sahiptir.

Kazdağları'nın Bitki Örtüsü

Kazdağları'nın Ege ve Marmara Bölgelerinin sınırlarını oluşturması nedeniyle iki farklı iklim etkisinde kalması, Avrupa – Sibirya, Akdeniz ve İran - Turan bitki bölgelerinin kesiştiği noktada bulunması nedeniyle bu bölgeleri temsil eden bitki türlerinin burada bulunması, Güney yamaçlarının deniz seviyesinden birden 1700 metrelere yükselmesi, bu alanların dereler ve çaylar tarafından derin vadiler şeklinde yarılmaları biyo çeşitliliği artırmaktadır.

Kazdağlarının güney yamaçlarında denizden itibaren 200 metrelere kadar zeytin ağaçları, yaklaşık 800 metrelere kadar kızıl çamlar, yaklaşık 1500 metrelere kadar karaçam, Kazdağının endemiklerinden olan Kazdağı Göknarı dağın kuzey yamaçlarında 1000 – 1400 metrelere kadar kayın ve karaçamlarla aynı yetişme ortamını paylaşmaktadır. Geniş yapraklı ağaçlardan Kayın, yaklaşık 600 – 1400 metreler arasında, Kestane yaklaşık 600 – 900 metreler arasında, Gürgen yaklaşık 350 -700 metreler arasında, Meşe yaklaşık 300 – 1000 metre arasında yayılım göstermektedirler. 1550 metreden sonra yastık formunda bitkiler görülmektedir. Endemik bitkilerin büyük bir kısmı buralarda bulunmaktadır.

Resim D.5: Kaz Dağlarından Bir Görünüm

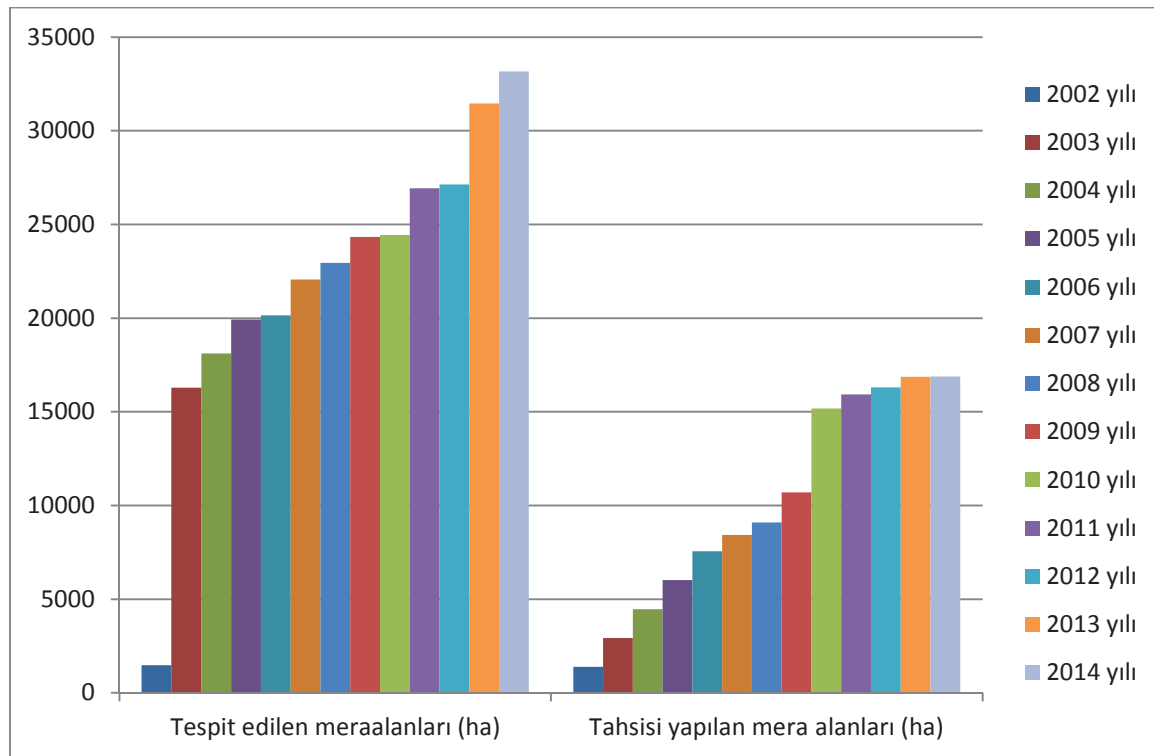

Resim D.6: Bayramiç Ayazma

D.2. Çayır ve Mera

Çizelge D.1 Çanakkale İlinde mevcut çayır ve mera alanları (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2015)

	2002 (Ha)	2003 (Ha)	2004 (Ha)	2005 (Ha)	2006 (Ha)	2007 (Ha)	2008 (Ha)	2009 (Ha)	2010 (Ha)	2011 (Ha)	2012 (Ha)	2013 (Ha)	2014 (Ha)
TESPİT EDİLEN MERA ALANI	14695	16290	18106	19922	20148	22058	22951	24373	24438	26925	27125	31461	33166
TAHDİDİ BİTİRİLMİŞ MERA ALANI	5052	14968	15354	15740	16022	16767	17498	19831	21575	23365	23514	26827	26827
TAHSİS EDİLEN MERA ALANI	1384	2927	4470	6013	7559	8432	9100	10695	15173	15931	16303	16869	16883
MERA ISLAHI VE YÖNETİMİ	144	144	1148	1148	1350	1521	1521	1959	1959	1959	1928	2006	2093,9

Grafik D.3 Çanakkale İli 2014 Yılı Mera Alanları (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

Çanakkale İlinde Mera alanları yıllar itibarı ile sürekli bir artış göstermektedir. Bunun başlıca nedeni; ilimizde mera tespit, tahdit ve tahsis çalışmalarının halen devam etmesidir. 4342 Sayılı Mera kanununun 5-b maddesi kapsamında tahsis çalışmaları tamamlandıkça mera

alanlarında önemli bir artış meydana gelecektir. Mera olarak tahsisi uygun görülen alanlar incelenmeye devam edilerek ilimiz hayvancılığının hizmetine sunulmaya devam edilmektedir.

D.3. Sulak Alanlar

Sulak alanlar ile ilgili yapılan envanter çalışması sonucunda ilimizde belirlenen sulak alanlar aşağıda verilmektedir.

BİGA YARIMADASI SULAK ALANLARI

A. AYVACIK - EZİNE BÖLGESİ

1. Tuzla Deltası ve Azmakları

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 95 km kadar güney-güney batısında bulunan Tuzla Çayı Deltası ve Azmakları, Ayvacık İlçesi Gülpınar Beldesinin 5 km. kadar kuzeyinde, Kumbağlar Mevkiinde bulunmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 300 Ha.

Yükseklik: Deniz seviyesi.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli dere, nehir, ırmak tipi özellik gösterir. Ayrıca sürekli tatlı su sazlıkları ve gölcükleri tipi özelliği de gösterir (L/M/Tp).

Ekolojik özellikleri: Su ve kıyı kuşları için ilin önemli sulak alanlarından. Barındırdığı sazlıklar, azmaklar ve göletler birçok kuş türü için beslenme ve üreme alanı oluşturmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler ve avcılık.

2. Ayvacık Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 69 km kadar güneyinde, Ayvacık İlçesinin 4 km. kadar doğusunda, Çanakkale-İzmir Karayolu üzerinde olan baraj, bu ilçeye içme suyu sağlamaktadır.

Alanın büyüklüğü: 300 Ha.

Yükseklik: 300 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı olarak projelendirilen baraj gölü günümüzde Ayvacık İlçesine içme suyu sağlamaktadır. (6).

Ekolojik özellikleri: Barajın kuzey sahili genelde tarım arazisi olup, güney sahilinde maki vejetasyonu baskın durumdadır. Su kuşları tarafından beslenme alanı olarak kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler.

3. Geyikli/Dalyan Kalp Gölü Lagünü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 60 km kadar güney-güney batısında bulunan doğal lagün, Ezine İlçesi Geyikli Beldesinin 8 km. kadar güney batısında, Dalyan Köyüne 600 m. mesafededir.

Alanın büyüklüğü: 0,35 Ha.

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizsel ve kıyısal sulak alan olup, Kıyısal Tuzlusu/Acısü Lagünü (J).

Ekolojik özellikleri: Su kuşları için önemli bir üreme alanı durumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

4. Yeniköy Papaz Sahili ve Azmakları :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 54 km kadar güney batısında bulunan sahil, Ezine İlçesi Yeniköy'ün 3 km. güneyinde, Troya Milli Parkı içinde kalmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 85 Ha

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizsel ve kıyusal sulak alan olup, kumlu-çakıllı sahil tipindedir. İç kesimlerde sazlık ve bataklık habitatu bulunmaktadır. (E ve Tp)

Ekolojik özellikleri: Alanın batısında kumullar ve kumul bitkileri mevcuttur. Alanın doğu kıyısında bulunan sazlık ve bataklık kesim su kuşları için önemli bir habitat oluşturmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: İnsan aktivasyonları ve tarımsal faaliyetler.

5. Kumburun Sahili :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 54 km kadar güney batısında bulunan sahil, Ezine İlçesi Kumburun Köyü'nün 3,5 km. güney batısındadır.

Alanın büyüklüğü: 120 Ha.

Yükseklik: Deniz seviyesi

Sulak alan tipi: Denizsel ve kıyusal sulak alan olup, kumlu-çakıllı sahil tipindedir (E).

Ekolojik özellikleri: Kumullar ve kumul bitkileri mevcuttur. Özellikle sert lodosa açık olduğu için kuşlar için önemli bir üreme alanı değildir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alanda otlatmanın dışında önemli bir baskı unsuru bulunmamaktadır.

6. Taştepe (Batak Ovası) :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 31 km kadar güney batısında bulunan ova, Kumkale Beldesi ile Yeniköy, Pınarbaşı ve Taştepe Köyleri arasında kalan dörtgen içinde olup, Karamenderes Çayının alüvyonunu yıllar içinde yığması ile oluşmuştur.

Alanın büyüklüğü: 4900 Ha.

Yükseklik: Ortalama 18 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, mevsimsel (geçici) tatlı su sazlıkları tipindedir (Ts).

Ekolojik özellikleri: Tarım arazileri kenarlarında sazlıklar barındırır. Kuşlar; kışın biriken suları, beslenmek alanı olarak kullanır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler ve hayvancılık.

7. Araplar Boğazı (Skamander Vadisi) :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 34 km kadar güneyinde bulunan ve Karamenderes Çayı içinde vadi durumunda olan boğaz, Çanakkale-İzmir Karayolu ile Pınarbaşı köyü arasında çayın yaptığı mendereslerden oluşan önemli bir kuş yaşam alanıdır.

Alanın büyüklüğü: 60 Ha.

Yükseklik: Ortalama 35 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli akan dere, nehir, ırmaklar tipi sulak alan özelliği gösterir (M).

Ekolojik özellikleri: Sürekli tatlı su sazlıkları ve çevresinde orman vejetasyonu bulunduğu için kuş türleri için önemli bir alandır. Birçok kuş türünün barınma, beslenme ve üreme alanını oluşturur. Alan I.derece doğal sit durumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık ve madencilik faaliyetleri.

B. BAYRAMIÇ BÖLGESİ

1. Bayramiç Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 65 km güney doğusunda bulunan Bayramiç Barajı, Bayramiç İlçesinin 5 km. kadar doğusundadır.

Alanın büyüklüğü: 780 Ha

Yükseklik: Ortalama 158 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı olarak projelendirilen baraj gölü günümüzde sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır (6).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma ve beslenme alanı kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler.

C. BİGA BÖLGESİ

1. Güvemalan Hoyrat Gölü ve Sazlıkları :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 117 km kuzey doğusunda bulunan Hoyrat Gölü ve Sazlıkları, Biga İlçesi Güvemalan Köyünün 2 km doğusundadır.

Gölü Besleyen Dereler: Kemikli, Güvemalan, Mandıra Dereleri.

Alanın büyüklüğü: 9 Ha

Yükseklik: 0-1 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli tatlı su gölleri tipi sulak alan özelliği gösterir (O).

Ekolojik özellikleri: Sürekli tatlı su sazlıkları, gölcükleri bulunmasından dolayı başta ördekçiller ailesine ait olmak üzere birçok kuş türünün barınma, beslenme ve üremesi için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Hayvancılık, tarımsal faaliyetler ve avcılık.

2. Nilüfer gölü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 100 km doğusunda bulunan Nilüfer Gölü, Biga İlçesi Kalafat Köyünün 3 km güney doğusundadır.

Yükseklik: 120 m.

Alanın büyüklüğü: 0,25 Ha.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli tatlı su gölleri tipi (O) sulak alan özelliği gösterir.

Ekolojik özellikleri: Meşe çalılığı içinde, Nymphaea alba taksonunun baskın olduğu çok küçük ölçekli karasal göl.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alanda önemli bir tehdit bulunmamaktadır.

3. Acı Ece Gölü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 95 km doğusunda bulunan Acı Ece Gölü, Yeniçiftlik Beldesi ile Tokatkırı, Adliye ve Güleç Köylerinin oluşturduğu dörtgen içinde kalmaktadır.

Ortalama Yükseklik: 5 m.

Alanın büyüklüğü: 8 Ha.

Sulak alan tipi: Doğal olan göl, 1958 yılından sonra dönemin idaresince alınan karara istinaden drenaj hendekleri açılarak kurutulmuş, 2011 yılından sonra da Maliye tarafından satışı yapılmıştır. Günümüzde tarım yapılan bu bölge, sulak alan özelliğini yitirmiş durumdadır.

Ekolojik özellikleri: Tarım arazisi.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık ve tarımsal faaliyetler.

4. Karabiga-Kocabaş Çayı Deltası :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 105 km kuzey doğusunda bulunan Kocabaş Çayı Deltası, Biga İlçesi Karabiga Beldesinin 3 km güneyinde kalmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 1050 Ha

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli karasal deltalar ve sürekli tatlı su sazlık/gölcük özelliği göstermesi yanında ile birlikte sürekli dere, nehir, ırmak özelliği de gösterir (L/M/Tp).

Ekolojik özellikleri: En elverişli delta, kuşlar için beslenme, yuvalama, sığınak durumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Çevre kirliliği, hayvancılık, avcılık, tarımsal faaliyetler.

5. Bakacak Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 105 km doğusunda bulunan Bakacak Sulama Barajı, Biga İlçesinin 20 km. kadar güney batısında, Beziganlar ve Ahmetler Köyü arasında kuzey doğu güney batı aksı boyunca 10 km uzanmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 850 Ha

Yükseklik: Ortalama 92 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, su depolama hacmi bakımından Çanakkale İlının en büyük sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Yapraklı orman vejetasyonuna sahip bu alan, su kuşları tarafından beslenme alanı olarak kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler, baraj gölünün ötrofik sınıfa girmesini hızlandırmaktadır.

6. Taşoluk Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 110 km doğusunda bulunan Taşoluk Sulama Barajı, Biga İlçesinin 15 km. kadar güney doğusunda, Hoşoba ve Yolindi/Tahtalı Köyleri arasında kuzey batı güney doğu aksı boyunca 6 km kadar uzanmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 200 Ha

Yükseklik: Ortalama 155 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Yapraklı orman vejetasyonunun baskın olduğu, su kuşlarının beslenme alanı olarak kullandığı önemli bir yapay sulak alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Herhangi bir olumsuz faktör yok.

D. ÇANAKKALE (Merkez) BÖLGESİ

1. Sarıçay-Atikhisar Barajı

Alanın yeri: İçme ve sulama amaçlı olarak kullanılan baraj; Çanakkale yerleşim yerinin 10 km güney doğusunda kalmaktadır. Merkez İlçeye içme suyu sağlamaktadır.

Alanın büyüklüğü: 400 Ha.

Ortalama Yükseklik: 55 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme suyu amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma, beslenme ve üreme alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık, tarımsal faaliyetler.

2. Deniz Göründü Sulama Göleti

Alanın yeri: Sulama amaçlı olarak kullanılan gölet; Çanakkale yerleşim yerinin 25 km, Denizgöründü Köyünün ise 3 km. güneyindedir.

Alanın büyüklüğü: 0,2 Ha.

Yükseklik: 330 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, su depolama alanı olan küçük bir gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma, beslenme ve üreme alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Herhangi bir olumsuz faktör yoktur.

3. Kumkale Deltası (Karamenderes Çayı) :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 27 km kadar güney batısında bulunan delta, Kumkale Beldesinin 2,5 km. batısında Troya Milli Parkı içinde kalmaktadır. (Çanakkale Boğazının Batı Girişi)

Yükseklik: 0-2 m.

Alanın büyüklüğü: 450 Ha.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, sürekli dere, nehir, ırmak tipi özellik gösterir. Ayrıca sürekli tatlı su sazlıkları ve gölcükleri tipi özelliği de gösterir (L/M/Tp).

Ekolojik özellikleri: Su ve kıyı kuşları için İlin en önemli bir alanlarındandır. Barındırdığı sazlıklar, azmaklar ve gölcükler birçok kuş türü için beslenme ve üreme alanı oluşturmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alan Troya Milli Parkı içinde bulunduğu için insan kökenli önemli bir baskı görmemektedir.

E. ÇAN -YENİCE BÖLGESİ

1. Gönen Barajı :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 115 km güney doğusunda, Yenice İlçesinin 15 km. kadar doğusunda bulunan Gönen Barajı'nın su rezervuarı Çanakkale sınırları içinde kalmakta olup, baraj; Agonya Ovası sulamasına katkı sağladığı gibi Balıkesir'in Bandırma ve Gönen İlçelerinin içme suyunu temin etmektedir.

Alanın büyüklüğü: 800 Ha

Yükseklik: Ortalama 152 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı olarak projelendirilmiştir (6).

Ekolojik özellikleri: Barajın kuzey kısımlarında ibreli orman vejetasyonu hâkim olup, güney kısmı (Pazarköy, Haydaroba, Gündoğdu) tarım arazileri ile çevrili durumdadır. Agonya Ovasına can veren Kocaçay, bu yörenin önemli bir sulak alanı olup, su kuşları için önemli bir yaşam alanı oluşturmaktadır. Kocaçay; Gönen havzasındaki diğer akarsular ile birleşerek Gönen İlçesi sınırlarından Gönen Çayı olarak Marmara Denizine dökülmektedir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Tarımsal faaliyetler ve evsel atıksular.

2. Çınarlı Göleti :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 90 km güney doğusunda bulunan Çınarlı/Davutköy Sulama Göleti, Yenice İlçesinin 3 km. kadar kuzey batısında kalmaktadır.

Alanın büyüklüğü: 0,3 Ha.

Yükseklik: 300 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı bir gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Gölet kenarı yöre halkı tarafından rekreasyonel amaçlı olarak kullanılmaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Herhangi bir olumsuz faktör yoktur.

B. LAPSEKİ BÖLGESİ

1. Kocagöl Sazlıkları -Özbekaltı :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 10 km. kuzey doğusunda bulunmaktadır.

Yükseklik: 3 m.

Alan büyüklüğü: 30 Ha

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup, akarsu birikmesi ile oluşan, mevsimsel tatlı su sazlıkları ve gölcükleri barındırır. Özel mülkiyet altında bulunmaktadır (P ve Ts).

Ekolojik özellikleri: Kuşların barınma, üreme, beslenme habitatı için önemli bir sulak alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Özel mülkiyet tarafından açılan drenaj hendekleri alanın en önemli sorunu durumundadır.

2. Umurbey Deltası

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 20 km. kuzey doğusundadır. Umurbey Çayının Çanakkale Boğazına döküldüğü alandır.

Yükseklik: 3 m.

Alan büyüklüğü: 450 Ha

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup sürekli karasal deltalar, sürekli tatlı su sazlıkları ve gölcükleri tipinde bir sulak alandır (L/Tp).

Ekolojik özellikleri: Kuşlarda türlerinin barınma, üreme, beslenmeleri için önemli bir sulak alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Hayvancılık, tarımsal faaliyetler, avcılık ve çevre kirliliği, yapılaşma.

3. Umurbey Baraj Gölü :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 28 km kuzey doğusunda olan sulama amaçlı baraj gölü, Lapseki İlçesi Umurbey Beldesinin 5 km doğusunda kalmaktadır.

Ortalama Yükseklik: 75 m.

Alan büyüklüğü: 75 Ha.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, su depolama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Su rezervuarı ve rezervuarı çevreleyen ibrelî ormanlar birçok canlı türü için yaşam ortamı sağlamaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Metalik maden kökenli su kirliliği.

4. Kemiklialan Köyü Sahili :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 24km kuzey doğusunda, Umurbey Çayı deltasına bitişik denizel/kıyısı sulak alanıdır.

Yükseklik: Deniz Seviyesi.

Alanın büyüklüğü: 4,5 Ha

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyısı sulak alan olup kumlu çakıllı sahil tipi bir alanıdır (E).

Ekolojik özellikleri: Sazlık yok, kış boyunca oluşan küçük su birikintileri, denizel kıyı kenarını oluşturur. Kuşlar için avlanma, beslenme ve barınma habitatı yok.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Yerleşim alanı, tarım-hayvancılık, insan baskısı, katı atık kirliliği.

5. Suluca Köyü Sahili :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 26 km kuzey doğusunda denizel/kıyısı bir sulak alanıdır.

Yükseklik: Deniz seviyesi.

Alanın büyüklüğü: 4 Ha.

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyısı sulak alan olup kumlu çakıllı sahil tipi bir alanıdır (E).

Ekolojik özellikleri: Kuşların üreme, beslenme habitatı için önemli bir alan değildir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Çevre kirliliği, yapılaşma, insan baskısı.

6. Çardak Lagünü ve Kıyı Oku :

Alanın Yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 42 km kuzey doğusunda bulunan Çardak Lagünü, Lapseki İlçesi, Çardak Beldesinin kuzey doğu bitişindedir.

Yükseklik: Deniz seviyesi.

Alanın büyüklüğü: 190 Ha.

Sulak alan tipi: Morfolojik olarak kıyı oku ve lagün olarak şekillenen bu bölge önemli bir kuş yaşam alanı olup, 1. Derece doğal sit statüsünde kıyısı denizel bir sulak alanıdır (J).

Ekolojik özellikleri: Kuşların barınma, beslenme ve üremeleri için İldeki en önemli alanlardan biridir.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Çevre kirliliği, yapılaşma ve insan baskısı.

II - GELİBOLU YARIMADASI SULAK ALANLARI

1. Büyük ve Küçük Kemikli Tuz (Suvla) Gölü :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 25 km kadar kuzeyinde bulunan tuz gölü, Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı içinde, Küçük ve Büyükanafarta Köylerinin 3,5 km. kadar batısındadır.

Alanın büyüklüğü: 220 Ha.

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyısı sulak alan olup, kıyısı acı/tuzlu lagün tipindedir (J).

Ekolojik özellikleri: Kuşlar için önemli bir sulak alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Milli Park sınırı içinde kaldığı için alan üzerinde olumsuz bir baskı bulunmamaktadır.

3. Uzunhızır Baraj Gölü :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 22 km kadar kuzeyinde sulama barajı, Gelibolu Yarımadasında Yolağzı ile Kumköy arasında kalmaktadır. Çanakkale İlde 1970 yılı öncesi yapılan ilk göletlerdendir. Milli park sınırı barajın hemen batı sahilinden geçmektedir.

Alanın büyüklüğü: 85 Ha.

Yükseklik: Ortalama 55 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Kuşlar ve diğer fauna elemanları için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

3. Tayfur Barajı :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 30km kadar kuzey doğusunda içme ve sulama baraj gölüdür. Gelibolu İlçesi Tayfur Köyü'nün 300 m. güneyindedir.

Alanın büyüklüğü: 60 Ha.

Yükseklik: Ortalama 65 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, içme ve sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Kuşlar ve diğer fauna elemanları için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık ve su kirliliği.

4. Değirmendüzü Göleti :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 45km kadar kuzey doğusunda olup, bu alan Gelibolu İlçesi Değirmendüzü Köyü'nün de 2 km. kuzey doğusundadır.

Alanın büyüklüğü: 0,7 Ha.

Yükseklik: Ortalama 95 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Orman vejetasyonu içeren bir alandır. Birçok kuş türü için barınma, beslenme ve üreme alanıdır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

5. Fındıklı Göleti :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 50 km kadar kuzey doğusunda olup, bu alan Gelibolu İlçesi Fındıklı Köyü'nün bitişiğindedir.

Alanın büyüklüğü: 0,2 Ha.

Yükseklik: Ortalama 150 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı gölettir (2).

Ekolojik özellikleri: Tarımsal araziler gölün etrafını çevrelemiş durumdadır. Birçok canlının su ihtiyacını karşılamaktadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Alanda olumsuz önemli bir çevresel baskı bulunmamaktadır.

6. Demirci Göleti :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 90 km kadar kuzey doğusunda olup, bu alan Gelibolu İlçesi Kavak Beldesinin 4 km. kuzey doğusunda bulunur.

Alanın büyüklüğü: 80 Ha.

Yükseklik: Ortalama 30 m.

Sulak alan tipi: Yapay sulak alan olup, sulama amaçlı baraj gölüdür (6).

Ekolojik özellikleri: Tarımsal araziler göletin kuzey tarafında bulunmakta olup, güney kısımları ormanlık alandır. Kuşlar ve diğer fauna elemanları için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık.

7. Saroz Körfezi - Kavak Deltası :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 75 km kuzey doğusunda bulunan deltayı, Gelibolu Yarımadasının en büyük akarsu kaynağı olan Kavak Çayı oluşturmuştur. Gelibolu İlçesi, Kavak Beldesinin hemen batısında yer almaktadır.

Alanın büyüklüğü: 1400 Ha.

Yükseklik: 0-3 mt.

Sulak alan tipi: Delta iki farklı sulak alan özelliği göstermektedir. Birincisi denizel ve kıyısal sulak alan olup, kum ve çakıllı sahiller (E) ile bataklıklar (H) oluştururken, ikinci olarak karasal sulak alan içinde mevsimsel ve geçici Tatlısu gölleri (P) ve mevsimsel Tatlısu sazlıklarını (Ts) barındırır.

Ekolojik özellikleri: Kavak Deltası, hem önemli bir kumul vejetasyona sahip doğal bir ekosistemdir, hem de önemli bir kuş yaşam alanıdır. 2010 Yılı Aralık ayı sonunda Özel Çevre

Koruma Bölgesi olarak ilan edilen alan, aynı zamanda I.derece doğal sit konumundadır. Ülkemizdeki önemli 135 sulak alan içinde kalmaktadır. Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Avcılık, tarımsal faaliyetler ve hayvancılık.

III - ADALARA AİT SULAK ALANLAR

1. Gökçeada Tuz Gölü (Aydıncık Lagünü) :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 57 km kadar (Kara yolu dahil) batısında kalan lagün, Gökçeada İlçesinin kuzey doğu ucunda yer almaktadır.

Alanın büyüklüğü: 200 Ha.

Yükseklik: 0-3 m.

Sulak alan tipi: Denizel ve kıyısal sulak alan olup, kıyısal acı/tuzlu lagün tipindedir (J).

Ekolojik özellikleri: Ülkemizdeki 135 önemli sulak alan arasında yer alan bu bölge, birçok kuş türü içinde önemli bir üreme habitatı konumundadır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: İnsan aktiviteleri.

2. Bozcaada Çayır Mevkii (Azmak Deresi) :

Alanın yeri: Çanakkale Merkez İlçenin 72 km kadar (Kara yolu dahil) güney batısında kalan sazlık ve çayırılık alan, Bozcaada'nın batısında İlçeye yaklaşık 3,5 km. mesafededir.

Alanın büyüklüğü: 1,5 Ha.

Yükseklik: 0-1 m.

Sulak alan tipi: Karasal sulak alan olup,sürekli tatlı su sazlıkları - gölcükleri (Tp) özelliği gösterir.

Ekolojik özellikleri: Adanın tek sulak alan bölgesi olup sucul fauna için önemli bir alandır.

Alanın ve kuş türlerinin karşılaştığı sorunlar: Turizm ve tarımsal faaliyetler.

D.1. Flora

Çizelge D.2 Flora (Orman Su İşleri Bakanlığı 3. Böge Müdürlüğü, 2015)

Sıra No	Familiya (Aile)	Genus/Species (Cins/Tür)	Türkçe İsmi	IUCN Kategorisi	Endemizm	Yayılış Bölgesi
1	Amaryllidaceae	Galanthus trojanus	Kazdağ Kardeleni		Endemik	Güney Biga Yarımadası
2	Apiaceae/Umbelliferae	Peucedanum arenarium ssp. urbanii		EN	Değil	Güney Biga Yarımadası
3	Asteraceae/ Compositae	Achillea fraasii var. troiana	Kazd. Civanperçemi	CR	Endemik	Kazdağları
4	Asteraceae/ Compositae	Anthemis cretica ssp. argaea		LR (cd)	Değil	Güney Biga Yarımadası
5	Asteraceae/ Compositae	Anthemis tinctoria var. virescens		LR (cd)	Değil	Güney Biga Yarımadası
6	Asteraceae/ Compositae	Carduus nutans ssp. falcato-incurvus	Deve Dikeni	LR (cd)	Değil	Güney Biga Yarımadası
7	Asteraceae/ Compositae	Centaurea polyclada	Peygamber Çiçeği	VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
8	Asteraceae/ Compositae	Tripleurospermum baytopianum		EN	Değil	Kuzey/Güney Biga
9	Boraginaceae	Alkanna tinctoria ssp. subleiocarpa	Hava Cıva Otu	LR (cd)	Değil	Biga/Gelibolu Yrd./Sahil Z
10	Brassicaceae/ Cruciferae	Alyssum pinifolium	Ballica/Kuduz otu	VU	Değil	Gelibolu Yarımadası
11	Campanulaceae	Jasione idea	Kum Çamı	VU	Endemik	Kazdağları
12	Caryophyllaceae	Dianthus ingoldbyi	Yabani Karanfil	CR	Endemik	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
13	Caryophyllaceae	Minuartia mesogitana ssp. macrocarpa	Koru Otu	EN	Değil	Biga/Gelibolu Yrd./Sahil
14	Celastaceae	Euonymus latifolius ssp. cauconis	Papaz Külahı	LR (nt)	Değil	Biga Yarımadası
15	Chenopodiaceae	Atriplex tatarica var. constantinopolitana	Tatar Karapazı	CR	Değil	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
16	Chenopodiaceae	Beta maritima var. grisea	Yabani Pancar	EN	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
17	Chenopodiaceae	Beta trojana	Yabani Pancar	CR	Endemik	Biga Yarımadası/Sahil Z.
18	Cistaceae	Fumana arabica var. incanescens	Sarı Laden	VU	Değil	Gelibolu Yarımadası
19	Crassulaceae	Sedum hispanicum var. planifolium	Dam Koruğu	EN	Değil	Güney Biga Yarımadası
20	Fabaceae	Medicago truncatula var. truncatula	Fıçı Yoncasi	DD	Değil	Gelibolu Yarımadası
21	Fabaceae	Medicago turbinata var. turbinata		VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
22	Fabaceae	Trifolium balansae		VU	Değil	Kuzey Biga/Gelibolu Yrd.
23	Fabaceae	Trifolium repens var. orphanideum	Ak Üçgül	VU	Değil	Kuzey Biga/Gelibolu Yrd.
24	Fabaceae	Trifolium stellatum var. longiflorum	Yıldızlı Üçgül	DD	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası

Sıra No	Familya (Aile)	Genus/Species (Cins/Tür)	Türkçe İsmi	IUCN Kategori	Endemizm	Yayılış Bölgesi
25	Fabaceae	Vicia lutea var. lutea	Sarı Fiğ	DD	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
26	Guttiferae/Hypericaceae	Hypericum kazdaghensis	Kazdağ Kantaronu	EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
27	Iridaceae	Crocus candidus	Çiğdem	LR (cd)	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
28	Lamiaceae/Labiatae	Sideritis trojana	Sarıköz Çayı	EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
29	Lamiaceae/Labiatae	Stachys cretica ssp. lesbiaca		LR (nt)	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
30	Lamiaceae/Labiatae	Thymus atticus		VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
31	Lamiaceae/Labiatae	Thymus comptus		VU	Değil	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
32	Lamiaceae/Labiatae	Thymus pulvinatus		CR	Endemik	Kazdağları
33	Liliaceae	Allium kurtzianum	Yabani Sarımsak	EN	Endemik	Kazdağları
34	Liliaceae	Fritillaria bithynica	Bitinya Ters Lalesi	LR (cd)	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
35	Liliaceae	Fritillaria stribnyi	Ters Lale	EN	Değil	Gelibolu Yarımadası
36	Linaceae	Linum boissieri	Yabani Keten	EN	Değil	Biga Yarımadası
37	Paeoniaceae	Paeonia mascula subsp. bodurii	Şakayık	EN	Endemik	Kuzey Biga Yarımadası
38	Papaveraceae	Corydalis caucasica subsp. abantensis	Kaz Gagası	EN	Değil	Kuzey Biga Yarımadası
39	Papaveraceae	Papaver virchowii	Borcanka	LR (cd)	Değil	Kuzey Biga/Gelibolu/Bozca.
40	Plumbaginaceae	Armeria trojana		EN	Endemik	Kazdağları
41	Poaceae	Elymus farctus ssp. rechingeri		VU	Değil	Gelibolu Yrd./Sahil Zonu
42	Poaceae	Festuca polita		VU	Değil	Güney Biga Yarımadası
43	Poaceae	Secale cereale var. ancestrale	Yabani Çavdar	VU	Değil	Güney Biga/Sahil/Bozcaada
44	Primulaceae	Cyclamen hederifolium	Sarmaşık Y.Sklamen	VU	Değil	Biga Yarımadası
45	Ranunculaceae	Ranunculus pedatus subsp. trojanus	Troya Dügünççeği	CR	Endemik	Kuzey Biga Yarımadası
46	Rubiaceae	Asperula sintenisii		EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
47	Scrophulariaceae	Digitalis trojana	Yüksük Otu	VU	Endemik	Biga/Gelibolu Yarımadası

Sıra No	Familiya (Aile)	Genus/Species (Cins/Tür)	Türkçe İsmi	IUCN Kategorisi	Endemizm	Yayılış Bölgesi
48	Scrophulariaceae	Scrophularia depauperata	Sıracaotu	?	Endemik	Güney Biga Yarımadası
49	Scrophulariaceae	Scrophularia floribunda	Sıracaotu	LR (nt)	Değil	Güney Biga Yarımadası
50	Scrophulariaceae	Verbascum aschersonii	Siğırkuyruğu	VU	Değil	Biga/Gelibolu Yarımadası
51	Scrophulariaceae	Verbascum coronopifolium	Siğırkuyruğu	EN	Değil	Güney Biga Yarımadası
52	Scrophulariaceae	Verbascum hasbenli	Siğırkuyruğu	?	Endemik	Biga Yarımadası
53	Scrophulariaceae	Verbascum scamandri	Siğırkuyruğu	EN	Endemik	Güney Biga Yarımadası
54	Violaceae	Viola alba ssp. thessala	Yabani Menekşe	VU	Endemik	Kuzey Biga/Gelibolu Yrd.
55	Abiaceae	Abies nordmanniana subsp. equi-trojani	Kazdağ Köknaarı	LR(nt)	Endemik	Kazdağları

D.2. Fauna

Çizelge D.3 Fauna (Orman Su İşleri Bakanlığı 3. Böge Müdürlüğü, 2015)

Avifauna - A: Kumkale Deltası, B: Kavak Deltası, C: Çardak Lagünü, D: Gökçeada, E: Bozcaada, F: Sarıçay Deltası

No	Takım	Familiya	Bilimsel İsmi	Türkçe İsmi	IUCN	BERN	A	B	C	D	E	F
1	Gaviiformes	Gaviidae	<i>Gavia arctica</i>	Kara Gerdanlı Dalgıç	LC	EK2	-	+	+	+	+	-
2			<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	LC	EK3	-	+	+	+	+	+
3			<i>Podiceps nigricollis</i>	Kara Boyunlu Batağan	LC	EK2	-	-	+	+	+	+
4			<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	LC	EK3	+	-	+	+	-	-
5	Procellariiformes	Procellariidae	<i>Calonectris diomedea</i>	Boz Yelkovan	LC	EK3	-	-	-	+	+	-
6			<i>Puffinus yelkouan</i>	Yelkovan	NT	EK2	+	+	+	+	+	+
7			<i>Pelecanus crispus</i>	Tepeli Pelikan	VU	EK2	-	+	-	+	-	-
8			<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Tepeli Karabatak	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
9	Pelecaniformes	Phalacrocoracidae	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Karabatak	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
10			<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	Küçük Karabatak	LC	EK2	+	-	-	-	-	+
11			<i>Botaurus stellaris</i>	Balaban	LC	EK3	+	+	-	-	-	-
12			<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	LC	EK2	+	+	-	-	-	-
13	Ardeiformes	Ardeidae	<i>Ardeola rallioides</i>	Alaca Balıkcıl	LC	EK2	+	+	-	+	-	-
14			<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gece Balıkcılı	LC	EK2	+	-	-	-	-	-
15			<i>Casmerodius albus</i>	Büyük Ak Balıkcıl	LC	EK2	+	+	+	+	-	+
16			<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Ak Balıkcıl	LC	EK2	+	+	+	+	-	+
17			<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkcıl	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
18			<i>Ardea purpurea</i>	Erguvani Balıkcıl	LC	EK2	+	+	-	-	-	+
19			<i>Platalea leucorodia</i>	Kasıkcı	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
20			<i>Plegadis falcinellus</i>	Çeltikçi	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
21	Ciconiiformes	Ciconiidae	<i>Ciconia ciconia</i>	Leylek	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
22			<i>Ciconia nigra</i>	Kara Leylek	LC	EK2	+	+	-	-	-	+
23			<i>Phoenicopterus roseus</i>	Flamingo	LC	EK2	-	+	+	+	-	-
24			<i>Cygnus olor</i>	Kuğu	LC	EK3	+	+	+	+	-	-
25	Phoenicopteriformes	Phoenicopteridae	<i>Anser anser</i>	Boz Kaz	LC	EK3	-	+	+	-	-	-
26			<i>Anser albifrons</i>	Sakarca	LC	EK2	+	-	-	-	-	-
27			<i>Tadorna tadorna</i>	Suna	LC	EK2	+	+	+	+	-	-
28			<i>Tadorna ferruginea</i>	Anğıt	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
29			<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	LC	EK3	+	+	+	+	-	-
30			<i>Anas penelope</i>	Fiyu	LC	EK3	+	+	+	-	-	-
31			<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	LC	EK3	+	+	-	-	-	-
32			<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçı	LC	EK3	+	+	+	+	-	-
33			<i>Anas acuta</i>	Kalkıruşuk	LC	EK2	-	-	+	-	-	-
34			<i>Anas chryseata</i>	Kasıkgaga	LC	EK3	+	+	-	-	-	-
35			<i>Nettion rufina</i>	Macar Ordeği	LC	EK3	+	-	+	-	-	-
36	Anseriformes	Anatidae	<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	LC	EK3	-	-	-	+	+	-
37			<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	LC	EK3	-	+	+	+	+	-
38			<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	NT	EK2	-	-	+	-	-	-
39			<i>Bucephala clangula</i>	Alungöz	LC	EK3	-	-	+	-	-	-
40			<i>Mergus serrator</i>	Tarakdiş	LC	EK3	-	-	+	+	-	-

41	Falconiformes	Accipiteridae	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Ak Kuyruklu Kartal	LC	EK2	-	-	-	-	+	
42			<i>Milvus migrans</i>	Kara Çaylak	LC	EK2	+	-	-	-	+	
43			<i>Circus gallicus</i>	Yılan Kartalı	LC	EK2	-	+	+	+	-	
44			<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	LC	EK2	+	+	+	-	-	
45			<i>Circus cyaneus</i>	Gökçe Delice	LC	EK2	+	+	+	-	-	
46			<i>Circus pygargus</i>	Çayır Delicesi	LC	EK2	-	+	+	-	-	
47			<i>Accipiter nisus</i>	Atmaca	LC	EK2	+	+	+	+	+	
48			<i>Accipiter gentilis</i>	Çakır	LC	EK2	-	+	-	-	-	
49			<i>Buteo buteo</i>	Şahin	LC	EK2	+	+	+	+	+	
50			<i>Buteo rufinus</i>	Kızıl Şahin	LC	EK2	-	+	-	+	+	
51	<i>Pernis apivorus</i>	Anı Şahini	LC	EK2	-	+	-	+	-			
52	<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaya Kartalı	LC	EK2	-	-	-	-	+	+		
53	<i>Aquila clanga</i>	Büyük Orman Kartalı	VU	EK2	-	+	+	-	-	-		
54	<i>Aquila pomarina</i>	Küçük Orman Kartalı	LC	EK2	-	+	+	-	-	-		
55	<i>Falco peregrinus</i>	Gökdoğan	LC	EK2	-	+	-	+	+	+		
56	<i>Falco eleonorae</i>	Ada Doğani	LC	EK2	-	-	-	+	-	-		
57	<i>Falco subbuteo</i>	Delice Doğan	LC	EK2	-	+	-	+	+	-		
58	<i>Falco columbarius</i>	Boz Doğan	LC	EK2	+	+	-	-	-	-		
59	<i>Falco tinnunculus</i>	Kerkenez	LC	EK2	+	+	+	+	+	+		
60	<i>Falco vespertinus</i>	Aladoğan	NT	EK2	-	+	-	+	+	-		
61	Galliformes	Phasianidae	<i>Alectoris chukar</i>	Kınalı Keklik	LC	EK3	-	-	+	+	-	
62	Gruiformes	Rallidae	<i>Porzana porzana</i>	Benekli Suyelvesi	LC	EK3	+	-	-	-	-	
63			<i>Porzana parva</i>	Bataklık Suyelvesi	LC	EK3	+	+	-	-	-	
64			<i>Porzana pusilla</i>	Küçük Suyelvesi	LC	EK3	+	-	-	-	-	
65			<i>Rallus aquaticus</i>	Suklavuzu	LC	EK3	+	-	-	-	-	
66			<i>Gallinula chloropus</i>	Sutavuşu	LC	EK3	+	+	-	+	-	
67			<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
68			Haematopodidae	<i>Haematopus ostralegus</i>	Poyrazkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	-
69			Recurvirostridae	<i>Himantopus himantopus</i>	Uzunbacak	LC	EK2	+	+	+	-	-
70	Charadriiformes	Charadriidae	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Kiliçgaga	LC	EK2	-	+	-	-	-	
71			<i>Burhinus oedienemus</i>	Kocagöz	LC	EK2	-	+	+	+	+	
72			<i>Glareola pratincola</i>	Bataklıklangıcı	LC	EK2	+	+	-	-	-	
73			<i>Charadrius hiaticula</i>	Halkalı Cılbıt	LC	EK2	-	+	-	+	-	
74			<i>Charadrius dubius</i>	Halkalı Küçük Cılbıt	LC	EK2	+	+	+	+	-	
75			<i>Charadrius alexandrinus</i>	Akça Cılbıt	LC	EK2	+	+	+	+	+	
76			<i>Pluvialis squatarola</i>	Gümtüş Yağmurcun	LC	EK3	-	+	+	+	-	
77			<i>Pluvialis apricaria</i>	Altın Yağmurcun	LC	EK3	+	+	-	-	-	
78	<i>Vanellus vanellus</i>	Kızkuşu	LC	EK3	+	+	+	+	-	+		
79	<i>Vanellus spinosus</i>	Mahmuzlu Kızkuşu	LC	EK3	+	+	+	-	-	-		
80	<i>Calidris alpina</i>	Kara Karınlı Kumkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	-		
81	<i>Calidris ferruginea</i>	Kızıl Kumkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	+	-		
82	<i>Calidris alba</i>	Ak Kumkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	+	-		
83	<i>Calidris minima</i>	Küçük Kumkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	-		

84	Charadriiformes	Scolopacidae	<i>Philomachus pugnax</i>	Doğuşkenkuş	LC'	EK3	-	+	-	-		
85			<i>Gallinago gallinago</i>	Suçulluğu	LC	EK3	+	+	+	-	-	
86			<i>Lymnocyrtes minimus</i>	Küçük Suçulluğu	LC	EK3	+	-	+	-	-	
87			<i>Scolopax rusticola</i>	Çulluk	LC	EK2	+	-	-	-	+	
88			<i>Limosa limosa</i>	Çamurçulluğu	NT	EK3	-	+	+	+	-	
89			<i>Numenius arquata</i>	Kervançulluğu	LC	EK3	-	+	+	-	-	
90			<i>Tringa totanus</i>	Kızılbecak	LC	EK3	+	+	+	+	+	
91			<i>Tringa stagnatilis</i>	Bataklık Düdükçünü	LC	EK2	-	-	-	+	-	
92			<i>Tringa nebularia</i>	Yeşilbecak	LC	EK3	+	-	+	+	-	
93			<i>Tringa glareola</i>	Orman Düdükçünü	LC	EK2	+	+	-	+	-	
94			<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	LC	EK2	+	+	+	-	-	
95			<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	LC	EK3	+	+	+	-	+	
96	Laridae	<i>Arenaria interpres</i>	Taşçeviren	LC	EK2	-	+	+	-	+		
97		<i>Larus audouinii</i>	Ada Martısı	NT	EK2	+	-	+	-	-		
98		<i>Larus genei</i>	İnce Gagalı Martı	LC	EK2	-	+	+	+	-		
99		<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	LC	EK3	+	+	+	+	+		
100		<i>Larus minutus</i>	Küçük Martı	LC	EK2	-	+	+	+	+		
101		<i>Larus melanocephalus</i>	Akdeniz Martısı	LC	EK2	+	+	+	+	+		
102		<i>Larus michahellis</i>	Gümüş Martı	LC	EK3	+	+	+	+	+		
103		<i>Larus canus</i>	Küçük Gümüş Martı	LC	EK2	-	+	+	-	-		
104		<i>Sterna hirundo</i>	Sumru	LC	EK2	+	+	+	+	+		
105		<i>Sterna albifrons</i>	Küçük Sumru	LC	EK2	+	+	+	-	-		
106		<i>Sterna sandvicensis</i>	Kara Gagalı Sumru	LC	EK2	+	+	+	+	-		
107		<i>Chlidonias niger</i>	Kara Sumru	LC	EK2	-	+	-	-	-		
108	Columbiformes	Columbidae	<i>Chlidonias hybrida</i>	Byıklı Sumru	LC	EK2	-	+	+	-		
109			<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	LC	EK3	+	+	+	+	+	
110			<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı	LC	EK3	-	-	-	-	-	
111			<i>Streptopelia decacoto</i>	Kumru	LC	EK3	+	+	+	+	+	
112			<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik	LC	EK3	-	+	+	+	+	
113			<i>Cuculus canorus</i>	Guguk	LC	EK3	-	-	-	+	+	
114			<i>Athene noctua</i>	Kukumav	LC	EK2	+	+	+	+	+	
115			<i>Otus scops</i>	İshakkuşu	LC	EK2	-	-	-	+	+	
116			<i>Apus apus</i>	Ebabil	LC	EK3	+	-	-	-	+	
117			Coraciiformes	<i>Alcedinidae</i>	Yalıcapkını	LC	EK2	+	+	+	+	+
118				<i>Upupidae</i>	İbibik	LC	EK2	+	+	+	+	+
119				<i>Meropidae</i>	Arikaşu	LC	EK2	+	+	-	+	+
120	<i>Coraciidae</i>	Gökkuşgun		NT	EK2	-	+	+	-	-		
121	Piciformes	<i>Picus viridis</i>	Yeşil Ağaçkakan	LC	EK2	-	-	-	-	+		
122		<i>Dendrocopos syriacus</i>	Alaca Ağaçkakan	LC	EK2	+	+	+	+	+		
123		<i>Dendrocopos leucotos</i>	Ak Sırtlı Ağaçkakan	LC	EK2	+	-	-	-	-		
124		<i>Jynx torquilla</i>	Boyunçeviren	LC	EK2	-	-	-	+	+		
125	Passeriformes	Alaudidae	<i>Lullula arborea</i>	Orman Toygarı	LC	EK3	-	-	+	-		

126			<i>Alauda arvensis</i>	Tarlakuşu	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
127		Alaudidae	<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
128			<i>Calandrella brachydactyla</i>	Bozkır Toygarı	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
129			<i>Melanocorypha calandra</i>	Boğmaklı Toygar	LC	EK2	-	+	-	+	+	+
130			<i>Riparia riparia</i>	Kum Kirlangıcı	LC	EK2	-	+	-	+	-	-
131		Hirundinidae	<i>Delichon urbica</i>	Ev Kirlangıcı	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
132			<i>Hirundo daurica</i>	Kızıl Kirlangıç	LC	EK2	+	+	-	+	+	+
133			<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kirlangıcı	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
134			<i>Anthus pratensis</i>	Çayır İncirkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	-
135			<i>Anthus campestris</i>	Kır İncirkuşu	LC	EK2	-	+	-	+	+	+
136		Motacillidae	<i>Motacilla alba</i>	Ak Kuyruksallayan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
137			<i>Motacilla cinerea</i>	Dağ Kuyruksallayanı	LC	EK2	-	+	-	+	+	-
138			<i>Motacilla flava</i>	Sarı Kuyruksallayan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
139		Prunellidae	<i>Prunella modularis</i>	Dağbülbülü	LC	EK2	-	-	+	+	+	-
140			<i>Luscinia megarhynchos</i>	Bülbül	LC	EK2	-	+	-	+	+	+
141			<i>Erithacus rubecula</i>	Kızılgerdan	LC	EK2	+	+	+	+	+	+
142			<i>Saxicola torquata</i>	Taşkuşu	LC	EK2	+	-	+	+	+	+
143			<i>Saxicola rubetra</i>	Çayır Taşkuşu	LC	EK2	-	+	+	+	+	-
144			<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kara Kızılkuyruk	LC	EK2	+	-	+	+	+	+
145		Muscicapidae	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk	LC	EK2	+	-	-	-	-	-
146			<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan	LC	EK2	+	+	-	+	+	+
147			<i>Oenanthe hispanica</i>	Kara Kulaklı Kuyrukkakan	LC	EK2	+	-	-	+	+	-
148			<i>Oenanthe isabellina</i>	Boz Kuyrukkakan	LC	EK2	-	+	-	+	+	-
149			<i>Monticola solitarius</i>	Gökardıç	LC	EK2	-	-	-	+	+	+
150			<i>Muscicapa striata</i>	Benekli Sinekkanan	LC	EK2	+	+	-	+	+	-
151			<i>Ficedula albicollis</i>	Halkalı Sinekkanan	LC	EK2	+	-	-	+	+	-
152			<i>Turdus merula</i>	Karatavuk	LC	EK3	+	+	+	+	+	+
153		Turdidae	<i>Turdus pilaris</i>	Tarla Ardicı	LC	EK3	-	-	+	+	+	+
154			<i>Turdus iliacus</i>	Kızıl Ardicı	LC	EK3	-	-	-	-	-	+
155			<i>Turdus philomelos</i>	Öter Ardicı	LC	EK3	-	-	-	+	+	-
156			<i>Turdus viscivorus</i>	Ökse Ardicı	LC	EK3	-	-	-	-	-	+
157			<i>Locustella luscinioides</i>	Bataklık Kamişını	LC	EK2	+	-	-	-	-	-
158			<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Kamişını	LC	EK2	-	-	+	-	-	-
159			<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Büyük Kamişın	LC	EK2	+	+	-	+	-	-
160			<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Biynkl Kamişın	LC	EK2	+	+	-	-	-	-
161			<i>Cettia cetti</i>	Kamışbülbülü	LC	EK3	+	-	-	+	-	-
162			<i>Hippolais pallida</i>	Ak Mukallit	LC	EK2	-	+	+	+	+	+
163		Sylviidae	<i>Sylvia communis</i>	Ak Gerdanlı Ötleğen	LC	EK2	+	+	-	+	+	+
164			<i>Sylvia curruca</i>	Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen	LC	EK2	-	+	-	+	+	-
165			<i>Sylvia nisoria</i>	Çizgili Ötleğen	LC	EK2	+	-	-	-	-	-
166			<i>Sylvia atricapilla</i>	Kara Başlı Ötleğen	LC	EK2	-	-	-	+	+	-
167			<i>Sylvia melanocephala</i>	Maskeli Ötleğen	LC	EK2	+	-	-	+	+	-
168			<i>Sylvia hortensis</i>	Ak Gözlü Ötleğen	LC	EK2	-	-	-	+	+	-
169			<i>Sylvia cantillans</i>	Biynkl Ötleğen	LC	EK2	-	-	-	+	+	-
170		Passeriformes	<i>Phylloscopus collybita</i>	Çıvgın	LC	EK2	+	-	-	+	+	-

171		<i>Phylloscopus trochilus</i>	Söğütbulbülü	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	-
172	Regulidae	<i>Regulus regulus</i>	Çalikuşu	LC	EK3	-	-	-	-	-	-	+
173	Remizidae	<i>Remiz pendulinus</i>	Çulhakuşu	LC	EK3	+	-	-	-	-	-	-
174		<i>Parus ater</i>	Çam Baştankarası	LC	EK2	-	-	-	-	-	-	+
175	Paridae	<i>Parus major</i>	Büyük Baştankara	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	+
176		<i>Parus caeruleus</i>	Mavi Baştankara	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	-
177		<i>Sitta krueperi</i>	Anadolu Sivacısı	NT	EK2	-	-	-	-	-	-	+
178	Sittidae	<i>Sitta europaea</i>	Sivacokuşu	LC	EK2	-	-	-	-	-	-	+
179		<i>Sitta neumayer</i>	Kaya Sivacısı	LC	EK2	-	-	-	-	-	-	-
180	Troglodytidae	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çitkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	-
181		<i>Lanius minor</i>	Kara Alınlı Örtümcekkuşu	LC	EK2	-	+	-	+	+	+	-
182	Laniidae	<i>Lanius collurio</i>	Kızıl Sırtlı Örtümcekkuşu	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	-
183		<i>Lanius senator</i>	Kızıl Başlı Örtümcekkuşu	LC	EK2	-	-	-	-	+	+	-
184		<i>Lanius nubicus</i>	Maskeli Örtümcekkuşu	LC	EK2	-	-	-	-	+	+	-
185		<i> Garrulus glandarius</i>	Alakarga	LC	-	+	+	+	+	+	+	+
186	Corvidae	<i>Pica pica</i>	Saksağan	LC	-	+	+	+	+	+	+	+
187		<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	LC	-	+	+	+	+	+	+	+
188		<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga	LC	-	+	+	+	+	+	+	+
189		<i>Corvus corax</i>	Kuzgun	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+
190	Oriolidae	<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma	LC	EK2	-	-	-	-	-	-	+
191	Sturnidae	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sığirek	LC	-	+	+	+	+	+	+	+
192		<i>Passer hispaniolensis</i>	Söğüt Serçesi	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+
193	Passeridae	<i>Passer domesticus</i>	Serçe	LC	-	+	+	+	+	+	+	+
194		<i>Passer montanus</i>	Ağaç Serçesi	LC	EK3	-	-	-	-	-	-	+
195		<i>Fringilla coelebs</i>	Ispinoz	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+
196		<i>Serinus serinus</i>	Küçük İskete	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	-
197	Fringillidae	<i>Carduelis camabina</i>	Ketenkuşu	LC	EK2	+	-	+	+	+	+	-
198		<i>Carduelis spinus</i>	Kara Başlı İskete	LC	EK2	-	-	+	+	+	+	-
199		<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+
200		<i>Carduelis chloris</i>	Florya	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	+
201		<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Kocabaş	LC	EK3	-	-	+	+	+	-	-
202		<i>Miliaria calandra</i>	Tarla Çintesi	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+
203		<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Çintesi	LC	EK3	+	-	-	-	-	-	-
204		<i>Emberiza ciris</i>	Bahçe Çintesi	LC	EK2	+	-	-	+	+	+	+
205	Emberizidae	<i>Emberiza melanocephala</i>	Kara Başlı Çinte	LC	EK3	+	+	+	+	+	+	+
206		<i>Emberiza hortulana</i>	Kirazkuşu	LC	EK3	-	-	-	-	+	+	+
207		<i>Emberiza caesia</i>	Kızıl Kirazkuşu	LC	EK2	-	-	-	-	+	+	-
208		<i>Emberiza schoeniclus</i>	Bataklık Çintesi	LC	EK2	+	+	+	+	+	+	-
Toplam												90

Memeli	FAMILYA	TUN	TURKÇE İSMİ	Ölçüm 99	Yitirile Aik.06	Lapze01	Seyir02	Yıllık Aik.11	LCN RED.01
ORDO	SCURIDAE	1. <i>Sciurus europaeus</i>	Karışık şimşekli	+	+				LC
		2. <i>Apodemus sylvaticus</i>	Sarımsımsiyah Orman Fare	+	+				LC
		3. <i>Apodemus sylvaticus</i>	Beyaz Orman Fare	+	-				LC
		4. <i>Apodemus sylvaticus</i>	Kayalık Fare	-	+				LC
		5. <i>Apodemus sylvaticus</i>	Kayalık Orman Fare	-	+				LC
		6. <i>Apodemus sylvaticus</i>	Orman Fare	-	+				LC
		7. <i>Rattus norvegicus</i>	Evi Sığırlı	-	+				LC
		8. <i>Rattus norvegicus</i>	Gömen Sarımsımsiyah Sığırlı	+	+				LC
		9. <i>Mus musculus</i>	Tarık Evi Fare/Sarı Evi Fare	-	+				LC
		10. <i>Mus domestica</i>	Evi Fare/Siyah Evi Fare	-	+				LC
RODENTIA	MURIDAE	11. <i>Meriones tristis</i>	Uzun Kuyruklu Çöl Tavşanı	-	+				LC
		12. <i>Meriones tristis</i>	Aurupa çöl tavşanı	-	+				LC
		13. <i>Citellus eringi</i>	Kör Fare	-	+				LC
		14. <i>Spermophilus</i>	Kör Fare	+	+			+	LC
		15. <i>Ermineus ermineus</i>	Kırgı	-	+				LC
		16. <i>Sorex araneus</i>	Kafkas Sırtı Sığırlı Fare	-	+				LC
		17. <i>Citellus eringi</i>	Çifttenli Sırtı Sığırlı Fare	-	+			+	LC
		18. <i>Sorex araneus</i>	Ardanuç karesi	-	+				LC
		19. <i>Reithrodontomys</i>	Değirimsi Sığırlı Fare	-	+				NT
		20. <i>Reithrodontomys</i>	Nabırlı Sığırlı Fare	-	+				NT
CHIROPTERA	RHINOLOPHIDAE	21. <i>Rhinolophus</i>	Ardanuç kelebeği	-	+				VU
		22. <i>Rhinolophus</i>	Nabırlı kelebeği	-	+				VU
		23. <i>Rhinolophus</i>	Nabırlı kelebeği	-	+				VU
		24. <i>Myotis</i>	Uzun Kuyruklu Fare	-	+				NT
		25. <i>Myotis</i>	Fazlalı kelebeği	-	+				VU
		26. <i>Myotis</i>	Fazlalı kelebeği	-	+				LC
		27. <i>Myotis</i>	Kırgı kelebeği	-	+				LC
		28. <i>Eptesirus</i>	Gece kelebeği	-	+				LC
		29. <i>Eptesirus</i>	Gece kelebeği	-	+				LC
		30. <i>Eptesirus</i>	Gece kelebeği	-	+				LC
LAGOMORPHA	VESPERTILIONIDAE	31. <i>Vesperugo</i>	Sarımsımsiyah Fare	-	+				LC
		32. <i>Vesperugo</i>	Sarımsımsiyah Fare	-	+				NT
		33. <i>Vesperugo</i>	Yaban Tavşanı	-	+				LC
		34. <i>Citellus</i>	Kurt	-	+				LC
		35. <i>Citellus</i>	Altın Çatal	-	+			+	LC
		36. <i>Citellus</i>	Türk, Kızı Tiki	-	+			+	LC
		37. <i>Citellus</i>	Böl Ayı	-	+				LC
		38. <i>Citellus</i>	Gece	-	+				LC
		39. <i>Citellus</i>	Altın Sırt, Beyaz Sırt	-	+				VU
		40. <i>Citellus</i>	Kızı Sırt	-	+				LC
CARNIVORA	MUSTELIDAE	41. <i>Mustela</i>	Altın Sırt, Beyaz Sırt	-	+				LC
		42. <i>Mustela</i>	Kızı Sırt	-	+				LC
		43. <i>Mustela</i>	Altın Sırt	-	+			+	LC
		44. <i>Meles</i>	Fazlalı	-	+			+	LC
		45. <i>Meles</i>	Sarımsımsiyah	-	+			+	NT
		46. <i>Meles</i>	Yaban Domuz	-	+				LC
		47. <i>Meles</i>	Kızı	-	+				LC
ARTIODACTYLA	CERVIDAE	48. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		49. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		50. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		51. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		52. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		53. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		54. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		55. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		56. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC
		57. <i>Cervus</i>	Kızı	-	+				LC

Tatlısu Balıkları				Balık vd. (2002)	Demirsoy vd. (2006)	Sarı vd. (2006)	Berber vd. (2008)	Yalçın Özdilek Ş. (2008)	Akbulut vd. (2008)	Başdemir vd. (2010)	İnnal (2011)	Berber ve Şaşı (2012)	Turan vd. (2012)	
ORDO	FAMİLYA	TÜR	TÜRK ÇE İSMİ	Çakırköy Deresi (Yenice)	Kazdağları	Biga Yarım. (Tuzla Çayı (Behram Ayy.), K.menderes (Bayırn), Kocabaş Çayı (Biga ve Yenice Bakacak Deresi,)),	Sarıçay ve Yenice sulama kanalı	Karamenderes	Sarıçay ve Atikhisar Barajı	Çakırköy Deresi (Yenice)	Kavaklı	Aşağıokçul ar gölü	Bakacak barajı ve Karamenderes	
ATHERINIFORMES	ATHERINIDAE	<i>Atherinaboyeri</i>	Gümü ş						+					LC
CYPRINODONTIFORMES	POECILIDAE	<i>Gambusiaaffinis</i>	Sivrisi nek Balığı						+					-
CLUPEIFORMES	COBITIDAE	<i>Cobitistaenia</i>	Taş ısıran						+					LC
PERCIFORMES	GOBIDAE	<i>Gobiusniger</i>	Kömür cü Kayab alığı						+					-
		<i>Neogobiusfluviatilis</i>	Tatlı Su Kaya Balığı											LC
	BLENNIDAE	<i>Parablemmius pilicornis</i>	Tatlısu Horoz bina Balığı						+					LC
	MUGILIDAE	<i>Mugilcephalus</i>	Has kefal						+					LC
		<i>Lizaaurata</i>	Altınb aş kefal						+					LC
SYGNATIFORMES	MORONIDAE	<i>Dicentrarchus labrax</i>	Levrek balığı						+					LC
	LABRIDAE	<i>Symphoduscinereus</i>	Lapın balığı						+					LC
	SYGNATIDAE	<i>Syngnathus acus</i>	Deniz iğnesi						+					-
ESOCIFORMES	ESOCIDAE	<i>Esoxluclus</i>	Turna									+		LC

ORDO	FAMİLYA	TÜR	TÜRKÇE İSMİ	Balk vd. (2002)	Demirsoy vd. (2006)	Sarı vd. (2006)	Berber vd. (2008)	Yalçın Özdilek Ş. (2008)	Akbulut vd. (2008)	Başdemir vd. (2010)	İnnal (2011)	Berber ve Şaş (2012)	Turan vd. (2012)	IUC N
ANGUILLIFORMES		<i>Anguilla anguilla</i>	Avrupa Yılan Balığı		+	+		+	+					CR
SALMONIFORMES		<i>Salmo trutta macrostigma</i>	Dağ Alası		+	+								-
CYPRINIFORMES		<i>Anguilla anguilla</i>	Avrupa Yılan Balığı		+	+		+	+					CR
		<i>Salmo trutta macrostigma</i>	Dağ Alası		+	+								-
		<i>Leuciscus cephalus</i>	Ak Kefal		+	+		+						LC
		<i>Chalcoburnus chalcoides</i>	Tatlısu Kolyoz Balığı		+	+		+						-
		<i>Barbus plebejus</i>	Biçikli Balık		+									LC
		<i>Barbus tauricus cherichi</i>	Biçikli Balık	+		+	+	+						VU
		<i>Alburnus chalcoides</i>	Tatlı Su Kolyozu	+	+					+				LC
		<i>Squalius cephalus</i>	Tatlısu kefali	+	+	+	+		+					LC
		<i>Vimba vimba</i>	Eğrez Balığı	+		+								LC
		<i>Tincutina</i>					+							LC
		<i>Capoeta capoetabergamae</i>	Siraz Balığı			+								-
		<i>Gobiogobio</i>	Dere Kaya Balığı			+		+						LC
		<i>Gobio kovaitschevi</i>											+	VU
		<i>Rhodeus amarus</i>	Acı Balık			+		+						LC
		<i>Carassius gibelio</i>	Havuz Balığı					+			+			-
		<i>Phoxinus phoxinus</i>				+								LC
		<i>Cobitis fahirae</i>		+		+		+						LC
		<i>Phoxinus phoxinus</i>				+								LC
		<i>Cobitis fahirae</i>		+		+		+						LC
		<i>Petroleiscus borysienhensis</i>	Karadeniz Tatlısu Kefali			+								LC
		<i>Cyprinus carpio</i>	Sazan					+	+					VU

IUCN Red List Categories and criteria, 2012 (ver. 3.1):

EX: Extinct (Nesli tükenmiş)

EW: Extinct in the wild (Doğal ortamda nesli tükenmiş)

CR: Critically endangered (Kritik olarak tehlikede)

EN: Endangered (Tehlikede)

VU: Vulnerable (Zarar görülebilir)

NT: Near threatened (Tehlikeye yakın)

LC: Least concern (En az endişe verici)

DD: Data deficient (Veri eksik)

NE: Not evaluated (Değerlendirilmemiş)

BERN (Bern Convention):

Annex (Ek) 2: Strictly protected fauna species (Tam koruma altındaki fauna türleri)

Annex (Ek) 3: Protected fauna species (Koruma altındaki fauna türleri)

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Tabiat Parkları :

Çanakkale İli, Bayramiç İlçesi, Evciler Köyü sınırları içerisinde 5.85 ha büyüklüğünde Ayazma Pınarı Tabiat Parkı bulunmaktadır.

Tabiat Anıtları: Çanakkale İli sınırları içerisinde Tabiat Anıtları kaydı bulunmamaktadır.

Tabiatı Koruma Alanları :

İlimiz sınırlar içinde 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununda tanımlandığı şekilde bir tabiat koruma alanı bulunmamaktadır.

Anıtlar :

İlimizde bulunan ve kültürel miras kapsamında ele alınması gereken alanlardan olan anıtların tümü; Çanakkale Savaşlarında hayatlarını kaybeden aziz şehitlerimizin anısına dikilmiştir.

Çanakkale Şehitler Abidesi : Gelibolu Yarımadası, Morto Koyu önünde Hisarlıktepe üzerinde Çanakkale Savaşlarında bu cennet vatan için canlarını veren 253.000 şehidimizin anısına izafeten yaptırılmıştır. Temeli 19 Nisan 1954 tarihinde atılmış ve 21 Ağustos 1960 tarihinde ziyarete açılmıştır. Anıtın yüksekliği 41,70 m. olup, altında Savaş Eserleri Müzesi bulunmaktadır.

Çamburnu Anıtı : Eceabat-Seddülbahir yolunun 2.km'sinde yer almaktadır. Anıt, Balkan ve Çanakkale Şehitleri adına 1962 yılında yaptırılmıştır. Bir kaide üzerine oturtulmuş olan anıtın boyu 2.5 m.'dir. Anıtın çevresi demir motiflerle süslenmiş olup, bir yüzünde "Burada Çanakkale ve Balkan Harplerinde şehit düşen binlerce kahraman yatar" yazısı, diğer yüzünde "Dur Yolcu" şiirinin bir kıtası yer almaktadır.

Sığındere Sargı Yeri Anıtı : Alçıtepe köyünün kuzey batısındadır. 1947 yılında, 25. ve 26. Piyade Alaylarında şehit düşen tüm personel ve 2. Tüm. Kur. Bşk. Kur. Yzb. Kemal Bey ile Sığındere'deki ilk yardım istasyonunda tedavi görmekte iken düşmanın açtığı ateş esnasında şehit olan askerimizin anısına yaptırılmıştır.

İlk Şehitler Anıtı : Seddülbahir köyünde olup, Çanakkale Savaşlarında ilk olarak canını veren 5 Subay, 81 er olmak üzere toplam 86 şehidimizin anısına 1986 yılında dikilmiştir.

Yahya Çavuş Anıtı : Seddülbahir Köyünün karşısında, Ertuğrul Koyuna hakim bir tepelik üzerinde yer almaktadır. Anıt, 25 Nisan 1915 günü çıkartma yapan İngiliz kuvvetlerine kahramanca karşı koyan ve büyük kayıplar verdiren Yahya Çavuş ve arkadaşları adına, Kültür Bakanlığınca 1993 yılında yaptırılmıştır.

Son Ok Anıtı : Eceabat İlçesi, Alçıtepe Köyü yakınındadır. Mülga 7. Tümen Komutanlığınca 1948 yılında 10.000 şehidimizin anısına yaptırılmıştır.

Nuri Yamut Anıtı : 26 Haziran - 12 Temmuz 1915 tarihleri arasında yapılan Sığındere Savaşlarında şehit düşen 10.000 kahramanımızın adına ithafen yaptırılmış olup, Alçıtepe Köyünün 2.5 km. batısında bulunmaktadır.

Mehmet Çavuş Anıtı : Bu Anıt, düşmanın hiçbir zaman ele geçiremediği ve bu nedenle "Cesarettepe" diye anılan tepede bulunmaktadır. Silahı kırıldığından düşmana taş ve yumrukla hücum eden Mehmet Çavuş'un anısına izafeten, Mehmet Çavuş Anıtı olarak adlandırılmıştır.

57. Alay Anıt ve Şehitliği : Çanakkale Savaşları sırasında kahramanlıkları destanlaşan ve tümü şehit olan 57. Piyade Alayı Şehitleri anısına Kültür Bakanlığınca 1994 yılında yaptırılmış olup, Gelibolu Yarımadası Milli Parkı içinde, Conkbayırı Kanlısirt Mevkiinde bulunmaktadır.

Conkbayırı Mehmetçik Anıtı : Bu Anıt, Conkbayırı'ndaki Savaşlarda hayatını kaybeden Türk askerleri adına dikilmiştir. Milli tarihimize altın bir sayfa olarak eklenen Çanakkale Savaşları'nın odak noktası olan ve düşmana ilk silleinin indirildiği Mehmetçik Parkı içerisinde yapılan Anıt, tepeyi tümüyle kaplayacak tarzda ve kademeli olarak yükselen beş beton

panelden oluşmaktadır. Bu beş panel, Allah’a dua eden bir insanın beş parmağını sembolize etmektedir.

İl Müdürlüğümüz Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü olarak yürütülen çalışmalar sırasıyla;

- 1) Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun sekretarya hizmetlerini yürütmek, mevzuat çerçevesinde konuların önemi ve özelliğini göz önüne alarak toplantı tarihi ve gündem sırasını belirlemek, başvurulara ilişkin eksik belgelerin tamamlanmasını sağlamak,
- 2) Yapılan başvurulardan; dosya incelemesi veya yerinde inceleme sonucunda, uzman raporuyla Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarında değerlendirilmesine gerek olmadığı tespit edilen başvurulara yazılı olarak yanıt vermek,
- 3) Korunan alanlarda hazırlanan her tür ve ölçekte planlara ilişkin teklif dosyalarını 3194 sayılı İmar Kanunu, ilgili diğer mevzuat ve “Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik” hükümleri doğrultusunda incelemek, plan teklif dosyası, varsa eksik bilgi ve belgeler ile düzeltmeleri tamamlatarak teknik inceleme raporu ile birlikte Bakanlığa sunmak,
- 4) Tabiat varlıkları ve doğal sit alanları içerisinde ilgili mevzuat ve varsa imar planı kararlarına uygun her türlü inşaa faaliyeti, izin, inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni, sondaj, ÇED sürecine ilişkin görüş ve bunun gibi taleplere ilişkin iş ve işlemleri ilke kararları doğrultusunda sonuçlandırılmak üzere ilgili TVK Bölge Komisyonuna intikalini sağlamak,
- 5) TVK Bölge Komisyonlarınca alınan kararın mevzuatla çelişmesi halinde üyelere bilgi vermek, karar onaylanmadan ve dağıtım yapılmadan, durumu belgeleriyle birlikte ivedilikle Bakanlığa ileterek görüş istemek, Bakanlık görüşünün, TVK Bölge Komisyonunun ilk toplantısında değerlendirilerek karara bağlanmasını sağlayarak kararlara ilişkin dosyaları il, ilçe, köy, mahalle, pafta, ada, parsel gibi veriler dikkate alarak hazırlamak, tasnif ederek arşivlemek,
- 6) Hazine, kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan korunması gerekli tabiat varlıkları ve doğal sit alanları içerisinde kalan taşınmazlara ilişkin 2863 sayılı yasanın, 13 üncü ve 14 üncü maddelerinde tanımlanan satış, hibe, kiralama, tahsis, irtifak hakkı gibi işlemlere ilişkin başvuruları ve 15 inci ve 17 nci maddelerinde tanımlanan takas ve kamulaştırma ile ilgili iş ve işlemlere ilişkin başvuruları, yapılan araştırma sonucu hazırlanan uzman raporu ile TVK Bölge Komisyonuna sunmak,
- 7) Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanların tescil, onay ve ilanına dair Bakanlıkça gelen talimatlar doğrultusunda iş ve işlemleri yürütmek,
- 8) Tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinin tespit, tescil, onay, değişiklik ve ilanına dair iş ve işlemleri yürütmek, tespit ve tescil edilen alanlara ilişkin sınır ve koordinatlar ile tespit ve tescile esas olan gerekçelere dair bilgi ve belgeleri muhafaza etmek,
- 9) Orman alanları dışında yer alan korunması gerekli taşınmaz tabiat varlıkları, koruma alanları ve doğal sit alanlarının Bakanlıkça belirlenen ilke kararlarına, onaylanan planlara uygun olarak kullanılmak üzere tahsisinin gerçekleştirilmesine dair iş ve

işlemleri yürütmek, uygulamaların tahsis şartlarına uygun olarak gerçekleşmesini izlemek ve denetlemek,

- 10) Yatırım ve AR-GE projelerine yönelik ihtiyaç analizleri ve envanter çalışmalarını yaparak bu konulara ilişkin talepleri toplamak ve değerlendirmek, uygun olanların talep dosyasındaki eksikliklerini ve projelerini tamamlatarak Bakanlığa iletmek, korunması gerekli tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarında yer alan turizm tesisi, resmi ve kamu tesisleri, ticari amaçlı yapılar, sanayi yapıları, konut kooperatifleri vaziyet planları, spor tesisleri, kültür tesisleri, akaryakıt servis istasyonları, tarım ve hayvancılık yapıları, günübirlik ve nokta günübirlik alanlarda yapılacak tesisler, günübirlik hizmet noktaları, sahil ve kıyı bandı düzenlemeleri, yeşil alanlar, parklar ve rekreasyon alanları, iskele, liman yat çekek projelerinin (mimari-peyzaj) incelenerek yasal mevzuat doğrultusunda uygunluk görüşlerini vermek,
- 11) Korunması gerekli tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarında yer alan devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların tahsis, kullanım izni, kiralama ve işletme işlemlerini yürütmek, denetlemek ve takibini yapmak,
- 12) Korunan alanlarda ve doğal sit alanlarında çevre eğitimi ve bilinçlendirme konularıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 13) Doğal sit alanlarına ait koruma amaçlı imar planı tekliflerini Bölge Komisyonu kararı ile birlikte, tabiat varlıkları ve doğal sitler ile tarihi, arkeolojik, kentsel sitler ve diğer koruma statülerinin çakıştığı alanlarda ise ilgili bakanlıkların görüşü alındıktan sonra, Bölge Komisyonu kararı ile birlikte Bakanlığa sunmak,
- 14) Askı süresi içinde planlara yapılan itirazları teknik görüşü ile birlikte Bakanlığa sunmak,
- 15) İmar durumu hakkında bilgi edinilmesine yönelik başvuruları sonuçlandırmak, mevzuata aykırı yapı ve uygulamalarla ilgili gerekli yazışmaları yapmak,
- 16) Tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile yapı yasağı getirilen özel mülkiyete ait taşınmazların, hazine taşınmazlarıyla değiştirilmesine (trampa) ya da kamulaştırılmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- 17) Kara ve deniz alanları, tür ve habitat, yönetim planı, su kaynakları, enerji, Sosyo-ekonomik yapı, katı atık yönetimi ve benzeri konularda gerçekleştirilecek her türlü proje ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek, gerektiğinde kontrollük, hak ediş ve kabul işlemlerini yapmak,
- 18) Tabiat varlıkları ve doğal sit alanları içerisinde gerekli değerlendirmeleri ve gerekirse arazi incelemelerini yapmak ve inceleme raporu hazırlamak, hazırlanan inceleme raporunu TVK Bölge Komisyonuna intikalini sağlamak, bulunmaması halinde Bakanlığa göndermek,
- 19) Bakanlık veya komisyonlara sunulmak üzere hazırlanan araştırma raporlarının ön incelemesini yapmak üzere araştırma raporu değerlendirme ekibi kurmak, gerektiğinde araştırma çalışmalarını yerinde denetlemek,
- 20) Tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarında Bakanlıkça yapılacak yatırım projeleriyle ilgili kontrollük işlemleri, hakediş ve kabul işlemlerini yapmak,
- 21) Bakanlık ve İl Müdürlüğü tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.
- 22) İmar durumu hakkında bilgi edinilmesine yönelik başvuruları sonuçlandırmak, ÖÇK bölgelerinde kaçak yapı denetimlerini yapmak ve mevzuata aykırı yapı ve

uygulamalarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek, Ağaç kesimi, ağaçlandırma, parsellerin tel çit, taş duvar vb. ile çevrilmesi, dere temizliği amacıyla malzeme alımı vb. konularla ilgili talepleri, imar planı kararları ve ilgili yerel idarelerin görüşleri doğrultusunda değerlendirerek sonuçlandırmak,

- 23) Kıyı kullanımlarıyla ilgili taleplere yönelik inceleme ve değerlendirme yapmak, ihale ve protokollere esas teknik şartnameleri hazırlayarak Bakanlıktan uygun görüş almak,
- 24) Plan hükümleri doğrultusunda her türlü taş, kum, çakıl, maden ocakları ile yer altı ve yüzeysel içme suyu kaynaklarının kullanımına ilişkin görüş vermek,
- 25) Özel Çevre Koruma Bölgelerinin sahip oldukları biyolojik çeşitlilik ve hassasiyeti nedeniyle, kullanım hakları sınırlanan ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yapı yasağı getirilen özel mülkiyete ait taşınmazların, hazine taşınmazlarıyla değiştirilmesine (trampa) ya da kamulaştırılmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek
- 26) Aşağıda verilmekte olan projelerin içerisinde bulunmak, koordinasyon ve işbirliğini sağlamak;
 - a. Kara alanları ve deniz alanları biyolojik çeşitlilik araştırma projeleri,
 - b. Tür ve habitat araştırma, koruma ve izleme projeleri,
 - c. Yönetim planı hazırlama projeleri, katı atık yönetimi
 - d. Su kaynakları araştırma projeleri, su kalitesi izleme projeleri,
 - e. İyi tarım uygulamalarına yönelik araştırma ve uygulama projeleri,
 - f. Yenilenebilir enerji projeleri, araştırma, izleme ve planlama çalışmalarının CBS ortamına aktarılması projeleri,
 - g. Sosyo-ekonomik yapının araştırılmasına yönelik projeler bulunmaktadır.

Müdürlüğümüz kontrollüğünde;

- Çanakkale ili dahilinde bulunan tüm sit alanlar için Bilimsel temelli çalışma başlatılmış olup 2015 yılı sonunda tamamlanması planlanmıştır.
- Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde bulunan köylerin Halihazır haritaları tamamlanmaktadır.
- Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde bulunan Bolayır beldesinin Koruma Amaçlı Uygulama imar planları tamamlanmıştır.

SAROS KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ:

22.12.2010 tarih ve 27793 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir. Saros Körfezi, 144 çeşit balık, 78 tür deniz bitkisi ve 34 tür süngere ev sahipliği yapan, su altı zenginlikleri ile dolu ve sualtı etkinlikleri ile ilgilenenler için oldukça önemli bir bölgedir. Körfez içinde barındırdığı zengin balık çeşitleri nedeniyle deniz biyologları ve dalış meraklıları arasında büyük ve doğal bir akvaryum olarak nitelendirilir. Kaptan Cousteau 1970’li yıllarda gemisi “Calipso” ile Türkiye’yi ziyareti sırasında bu Körfezde dalış yapmış “Kızıl Denizin Kuzey versiyonu olarak” nitelendirmiştir.

Saros Körfezi ve kıyıları jeomorfolojik, peyzaj, ekolojik, floristik, biyogenetik ve turistik özelliklerinin bozulmadan korunması amacıyla Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Körfez bölgesinde Akdeniz tipi iklim hakimdir. Havzada en yüksek nokta Körfezin kuzey – kuzey doğu uç kısmında yer alan Koru Dağıdır (385 m.). Havzayı besleyen tek akarsu Kavak Deresidir.

SİT ALANLARI:

Çizelge D.4. Saroz Körfezi Özel Çevre Koruma bölgesi Alanı

SAROS KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ		
	ALAN (m²)	ALAN (ha)
ÖÇKB ALANI	727263467,53	72.726,35
DENİZDEKİ ALANI	536631348,73	53.663,13
KARADAKİ ALANI	190632118,80	19.063,21
1. DERECE DOĞAL SİT	85125905,83	8.512,59
3. DERECE DOĞAL SİT	105506213,00	10.550,62

Bölge içinde kalan Belediyeler; Gelibolu Belediyesi Mücavir Alanı, Evreşe Belediyesi Mücavir Alanı, Kavakköy ve Bolayır Belediyesi Meskun ve Mücavir Alanı yer almaktadır. Bölge içinde kalan Köyler; Koruköy, Güneyli, Ocaklı, Yeniköy Köyleri, Beşyol, Tayfur, Fındıklı, Kocaçeşme ve Değirmendüzü Köylerinin İdari sınırlarının bir bölümü yer almaktadır.

Çizelge D.5. İlimizde Sit Alanları Sayıları

Arkeolojik Sit Alanı	256
Kentsel Sit Alanı	15
Tarihi Sit Alanı	8
Kentsel Arkeolojik Sit Alanı -	-
Diğer Sit Alanları	-
Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı	16
Arkeolojik ve Tarihi Sit Alanı	2
TOPLAM	298

KAYNAKLAR

Flora ve fauna:

TÜBİVES veri bankası

Orman ve Su İşleri III. Bölge Müd. Doğa Koruma ve Sulak Alanlar Şubesi

Ayazma Pınarı Tabiat Parkı Plan notları

Sulak alanlarla ilgili yapılan envanter çalışması:

Beklioglu, M., C.O. Tan, 2006. Submitt ed. Restoration of a Mediterranean lake by Biomanipulation and Drought-induced Fall in Water Level.

Blindow I., 1992. Long- and Short-term Dynamics of Submerged Macrophytes in Two Shallow Eutrophk Lakes, *Freshwater Biology*, [Volume 28\(1\)](#): 15 – 27.

Brinson, M.M., 1993. "A Hydrogeomorphic Classification for Wetlands," Technical Report WRP-DE-4, US Army Engineer Waterways Experiment Station, Vicksburg, MS. vi Page 10.

Coops H., Beklioğlu M., Crisman T. L., 2003. The Role of Water-level Functions in Shallow Lake Ecosystem-Workshop Conclusions, *Hydrobiologia*, 506-509: 23-27

Cowardin, L.M., Carter, V., Golet, F.C., Laroe, E.T., 1979. Classification of Wetlands and Deepwater Habitats of the United States, U.S. Department of Interior Fish and Wildlife Service, Washington, U.S.A., 45 p.

European Community, 1993. Wetland Conservation, Actions Committed by the European Community, Directorate-General XI Environment, Nuclear Safety and Civil Protection.

Güler G.G., Türkyılmaz B.Z., 2003. Selçuk-Pamucak Sulak Alanının Sınıflandırılması Üzerine Bir Araştırma, *Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg.*, 2003, 40(3):121-128.

Hsieh, H.L., Chena, C.P., Linc, Y.Y., 2004. Strategic Planning for a Wetlands Conservation, Greenway Along The West Coast of Taiwan, *Ocean&Coastal Management*, 47: 257-272.

Hughes, J.M.R., 1992. Use and Abuse of Wetlands, Environmental Issues in 1990's Eds: A.M. Mannion and S.R. Bowly, *John Wiley&Sons Ltd.*, USA.

İnaç, S., 2001. Kahramanmaraş Türkoğlu Gavur Gölü Sulak Alanında Yaban Hayatı, Türkiye Ormancılar Derneği, I. Ulusal Ormancılık Kongresi Bildiri Kitabı, 19-20 Mart 2001, Ankara, s: 536-543.

Kabii, T., 2005. Ramsar Wetland Classification: Implications on the Conservation and Wise Use of Wetlands in Africa, <http://www.fao.org/docrep/003/x6611e03b.htm>

Kadlec R.H., Knight R.L., 1996. Treatment Wetlands: Theory and Implementation, *CRC press LLC*, 881p.

Korkanç S.Y. 2004. Sulak alanların havza sistemi içindeki yeri, *ZKU Bartın Orman Fakültesi Dergisi* 6: 117-126

Korkusuz E.A., Beklioğlu M., Demirel G.N. 2005. Comparison of the Treatment Performances of Blast Furnace Slag-Based and Gravel-Based Vertical Flow Wetlands Operated Identically for Domestic Wastewater Treatment in Turkey, *Ecological Engineering*, Volume 24, Issue 3, Pages 185-198

Kusler, J. 2003. Wetlands and Watershed Management, Institute for Wetland Science and Public Policy of the Association of State Wetland Managers, Publication Number: 28.

Kuş Araştırmaları Derneği, 2007. Sulak Alan Yönetim Planlaması Rehberi, Çevre ve Orman Genel Müdürlüğü, Ankara.

Marsh, W., 1991. Wetlands, Habitat and land Use Planning, Environmental Applications, 2nd Editions, John Wiley and Sons Inc. New York, USA.

Meriç T., Çağırkaya S., 2013 Sulak Alanlar. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 1-160.

Mitsch, W.J., Gosselink, J.G., 2000. Wetlands, Third ed. *Wiley*, New York.

Özesmi, U., Özemi, S.L., 1997. Amerika Birleşik Devletleri'nde Sulak Alan Tanımı ve Korunması: Türkiye İçin Getirdikleri, III. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, Ağustos, Kırşehir. <http://env.erciyes.edu.tr/abstracts/abstracts-turkwet.html>

Ramsar Convention Bureau, 1992. Ramsar Convention, Slimbridge, England.

Ryan J.T., Winne T.C., 2001. Effects of Hydroperiod on Metamorphosis in *Ranaphenocephala*, *American Midland Naturalist* 145:46-53.

Trepel M., Kluge W., 2002. Ecohydrological Characterisation of a Degenerated Valley Peatland in Northern Germany for Use in Restoration, *Journal for Nature Conservation*, Volume 10, Issue 3, Pages 155-169.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015

E. ARAZİ KULLANIMI

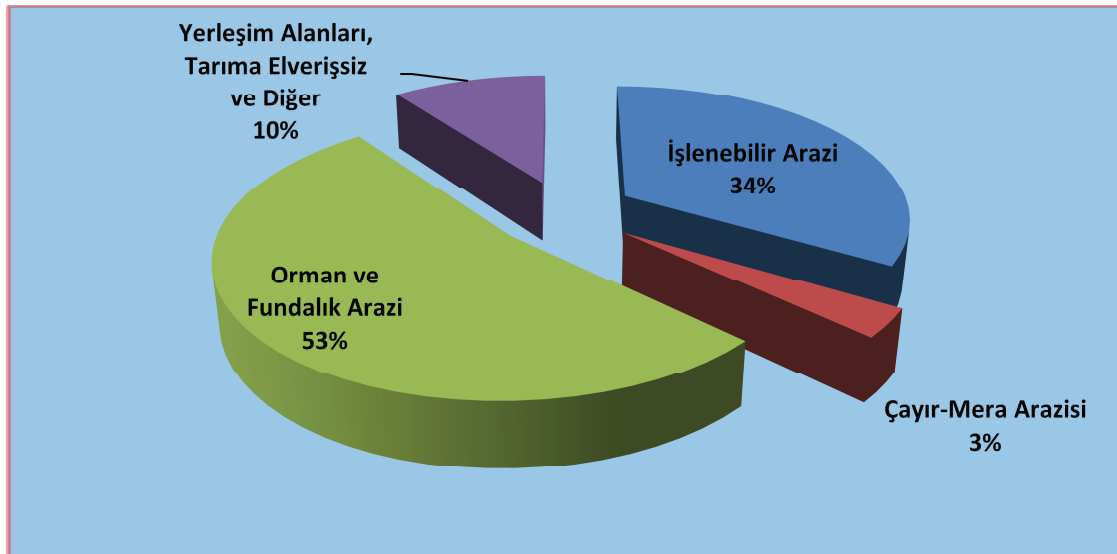
E.1. Arazi Kullanım Verileri

E.1.1. Toprak Dağılımı

Çanakkale ilinin yüzölçümü Türkiye İstatistik Kurumu Bölgesel İstatistik verilerine göre (gölalanı hariç) 993.318 hektar olup, dağılımı aşağıda gösterilmiştir. İlin %33,4 İşlenebilir Arazi, % 3,4 Mera, % 52,9 Ormanlık ve Fundalık Araziler, % 10,3 diğer araziler kaplamaktadır.

Çizelge-E.1 Toprak Varlığı ve Dağılımı (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

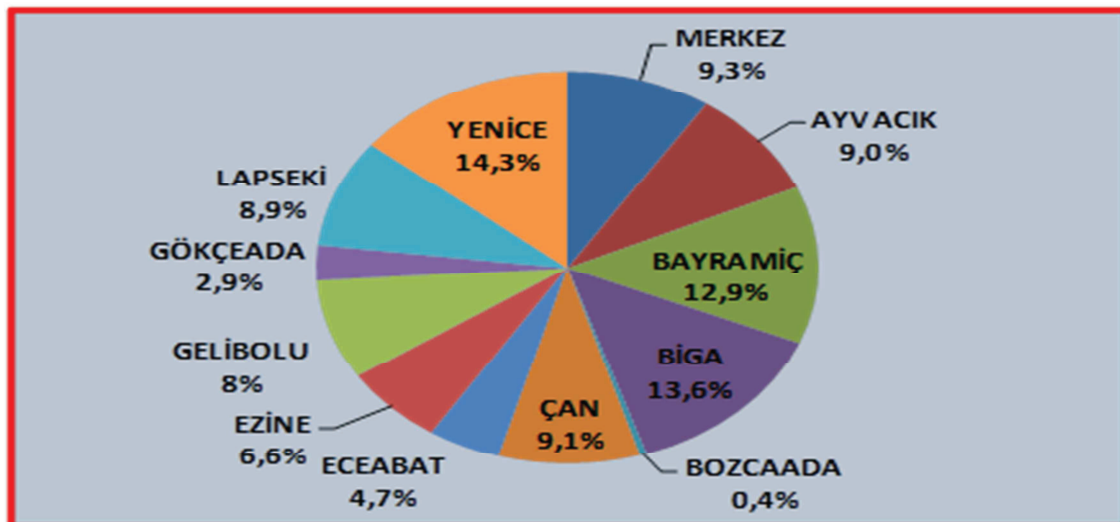
TOPRAK VARLIĞI VE DAĞILIMI	ALANI (HEKTAR)	PAYI (%)
İşlenebilir Arazi	331.633	33,4
Çayır-Mera Arazisi	33.432	3,4
Ormanlık ve Fundalık Arazi	525.580	52,9
Yerleşim Alanları, Tarıma Elverişsiz Arazi ve Diğer	102.673	10,3
TOPLAM	993.318	100

Grafik E.1 –(Çanakkale) İlinde 2014 Yılı Arazi Kullanım Durumu (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

Çizelge-E.2 İlimize Bağlı İlçelerin Yüzölçümleri ve Toprak Dağılımları (Ha)

İLÇESİ	Yüzölçümü (ha)	%	İşlenebilir Arazi		Orman ve Fundalık Arazi		Çayır-Mera Arazisi		Diğer Arazi (Yerleşim Yeri vb.)	
			Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Merkez	92.855	9,3	24.551	7,4	63.883	12,2	588	1,8	3.833	3,7
Ayvacık	89.288	9,0	33.256	10,0	45.480	8,7	7.969	23,8	2.583	2,5
Bayramiç	128.421	12,9	31.780	9,6	72.098	13,7	505	1,5	24.038	23,4
Biga	135.369	13,6	60.422	18,2	59.025	11,2	8.932	26,7	6.990	6,8
Bozcaada	4.263	0,4	2.061	0,6	939	0,2	144	0,4	1.119	1,1
Çan	90.663	9,1	26.572	8,0	56.419	10,7	599	1,8	7.073	6,9
Eceabat	46.474	4,7	18.506	5,6	19.797	3,8	616	1,8	7.555	7,4
Ezine	65.412	6,6	26.894	8,1	22.135	4,2	1.421	4,3	14.962	14,6
Gelibolu	82.059	8,3	39.748	12,0	37.409	7,1	2.301	6,9	2.601	2,5
Gökçeada	28.671	2,9	3.350	1,0	6.869	1,3	10.010	29,9	8.442	8,2
Lapseki	88.164	8,9	36.190	10,9	47.375	9,0	153	0,5	4.446	4,3
Yenice	141.679	14,3	28.303	8,5	94.151	17,9	194	0,6	19.031	18,5
T O P L A M	993.318	100,0	331.633	33,4	525.580	52,9	33.432	3,4	102.673	10,3

Grafik E.2 – Çanakkale İlinde İlçelerin Yüzölçümleri ve Toprak Dağılımları (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

E.1.2.İşlenebilir Arazinin Dağılımı

Çanakkale ilinde 2014 yılında işlenebilir arazinin ürün ve kullanım alanına göre dağılımı aşağıya çıkartılmıştır. İlde işlenebilir arazinin % 77,9 Tarla Arazisi (Nadas Dahil), % 6,1 Sebze Arazisi (Örtüaltı Dahil), % 4,9 Meyve Arazisi, % 1,4 Bağ Arazisi ve % 9,7 Zeytinlik alanlar oluşturmaktadır.

Çizelge-E.3 Çanakkale’de İşlenebilir arazi Dağılımı (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

İŞLENEBİLİR ARAZİ DAĞILIMI	ALANI (ha)	PAYI (%)
Tarla Arazisi (Nadas Dahil)	258.251	77,9
Sebze Arazisi (Örtüaltı Dahil)	20.187	6,1
Meyve Arazisi	16.289	4,9
Bağ Arazisi	4.767	1,4
Zeytin Arazisi	32.139	9,7
TOPLAM	331.633	100

2.Tarımsal İşletme Büyüklükleri

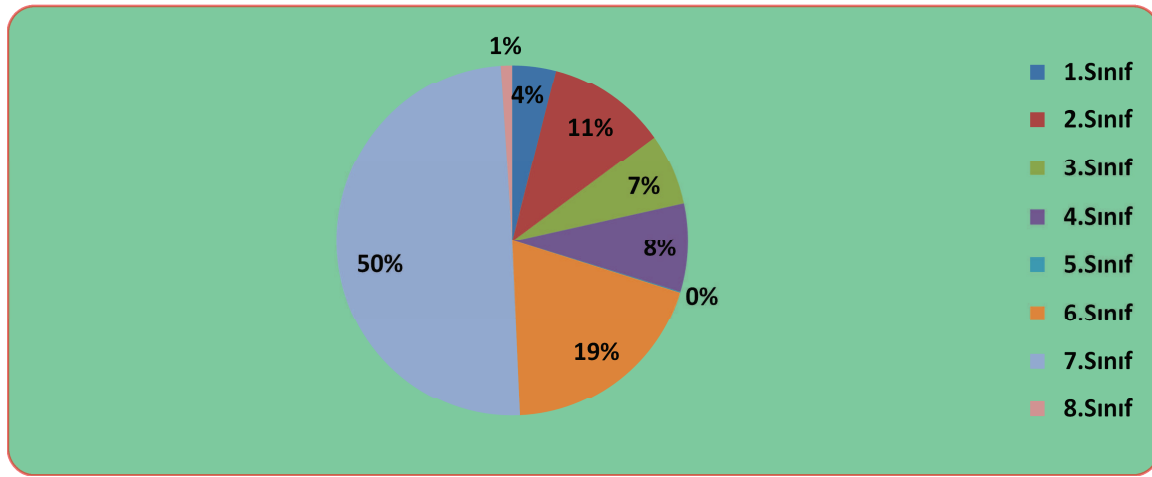
İlimizde 50.720 tarımsal işletme mevcut olup, işletme başına düşen arazi miktarı 65,12 dekadır. Ülkemizde işletme başına düşen arazi miktarı 60,9 dekadır.

Çizelge-E.4 Çanakkale İli Tarımsal İşletme Büyüklükleri(İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

İŞLETMENİN DURUMU	İŞLETMENİN BÜYÜKLÜĞÜ (DA.)	ÇİFTÇİ AİLE SAYISI	TÜM İŞLETMEYE ORANI (%)	TOPLAM ARAZİYE %'si	BİR İŞLETMEYE DÜŞEN ARAZİ (DA.)
Küçük Aile İşletmesi	0 -10	6.709	66,3	33	32,3
	10-20	4.867			
	20-50	22.078			
Orta Aile İşletmesi	50 -100	11.191	31,7	55	112,9
	100-200	4.899			
Büyük Aile İşletmesi	200'den Büyük	976	2	12	409,6
T O P L A M		50.720			65,12

Çizelge E.5 – 2014 Yılı için Çanakkale ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015)

ARAZİ SINIFI	ALANI (ha)	(%)
1.Sınıf Araziler	39.164	4,02
2.Sınıf Araziler	107.006	10,98
3.Sınıf Araziler	63.976	6,57
4.Sınıf Araziler	78.687	8,08
5.Sınıf Araziler	818,00	0,08
6.Sınıf Araziler	190.318	19,54
7.Sınıf Araziler	483.582	49,66
8.Sınıf Araziler	10.139	1,04
TOPLAM	973.690	99,97

Grafik E.3 – 2014 Yılı için Çanakkale ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015)

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Balıkesir ve Çanakkale illeri gerek ülke coğrafyasındaki konumu gerek ülke tarihinde önemli gelişmelere sahne olması gerekse barındırdığı verimli tarım alanları, doğal güzellikleriyle ülke ölçeğinde bakir niteliğini korumakla birlikte aynı zamanda da turizm ve ekonomik odaklı gelişme ve değişimlere de açık olan illerimizdendir.

Son yıllarda ülke bütünündeki ekonomik gelişmeler doğrultusunda bu illerimizde yaşanan hareketlilik ise azımsanmayacak oranlarda gerçekleşmiş olmakla birlikte artan ivmeler kazanarak kent bütünü üzerinde sektörel açıdan büyük baskılar oluşturmaktadır. Bu kapsamda özellikle kıyı kesimlerindeki mevcut eğilimler doğrultusunda Hizmetler ve Turizm Odaklı bir gelişim gösteren Çanakkale ilimiz ile genel itibarıyla Hizmetler, Turizm ve Sanayi Odaklı bir gelişim gösteren Balıkesir ilimizin barındırdığı zenginliklerin ülke gerçeklerini de

göz ardı etmeyen bir bakış açısıyla korunarak dengeli kullanımının bütüncül olarak sağlanmasına yönelik bölgede üst ölçekli planlama çalışmalarının yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

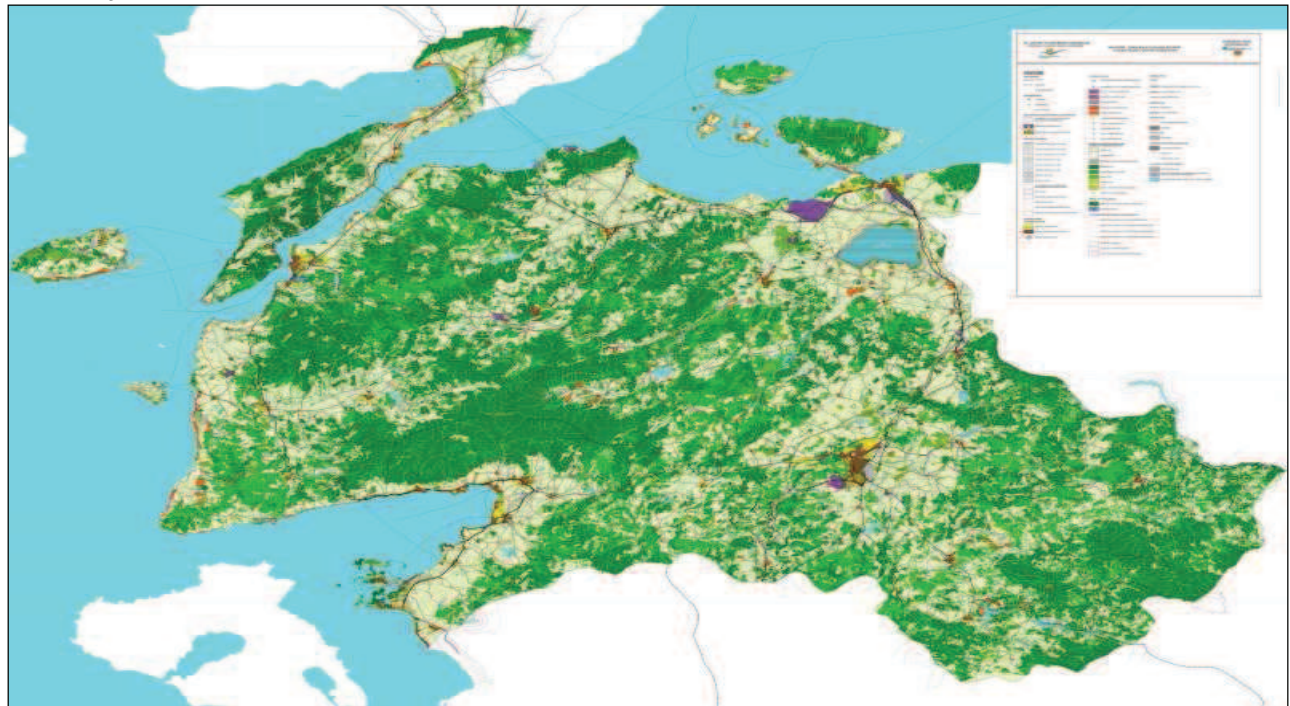
Bu doğrultuda iki il sınırlarını kapsayan bölgede, hassas alanların ve çevresel değerlerin korunması, çevre kirliliğini önleyici politika ve stratejilerin geliştirilerek alt ölçekli planlara ve uygulamalara esas olacak politika, strateji ve arazi kullanım kararlarını belirlemek amacıyla Bakanlığımızca, 2040 yılını hedef alan “**Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı**” çalışmaları 2011 yılı içerisinde başlatılmış, katılımcı ve şeffaf bir süreçte yürütülerek tamamlanmıştır.

Çevre Düzeni Planı çalışmalarında plan kararlarının oluşturulmasına yönelik kamu kurum temsilcilerinin, belediyelerin, sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin ve yerel halkın katılımıyla özellikle mahallinde düzenlenen paydaş toplantıları ve bilgilendirme toplantıları yapılarak planlama bölgesine yönelik vizyon ve stratejiler ortaya konmuştur. Diğer taraftan 6360 sayılı kanun kapsamında Balıkesir ilinin Büyükşehir olmasından sonra gerek mahallinde gerekse de Bakanlığımızda kamu kurum yerel ve merkezi yönetim birim temsilcileri ile nihai plan kararlarına yönelik olarak ilave toplantılar düzenlenmiştir.

Yapılan çalışmalar ve toplantılardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda tarım alanlarının korunarak özellikle yöreye özgü tarım ürünlerine dayalı başta olmak üzere:

- Tarımsal faaliyetlerinin geliştirilmesine,
- Planlama bölgesinde yer alan kıyı alanlarının turizm odaklı geliştirilmesine,
- Sanayi sektörünün mevcut gelişme ivmeleri doğrultusunda kümeleştirilmesi yoluyla bölge bütününe olan baskılarının kontrol altına alınmasına,
- Yenilenebilir enerji kaynakları başta olmak üzere özellikle bölgenin yerel kaynakları üzerinden enerji üretiminin yapılmasına,

hizmetler sektörünün geliştirilmesine yönelik plan kararları oluşturulmuş ve bu plan kararlarını destekleyici ulaşım altyapısının güçlendirilmesine yönelik yönlendirici ana kararlar üretilmiştir.

Harita E.1: Çevre ve Şehircilik bakanlığı tarafından 16.02.2015 tarihinde onaylanan
“Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı”

E.3. Sonuç ve Değerlendirme:

Çevre ve Şehircilik bakanlığı tarafından 16.02.2015 tarihinde onaylanan “Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı. Mekansal planlama ve imar kanunu kapsamında yapılan talepler, İl Müdürlüğümüzce incelenerek değerlendirilmektedir.

Kaynaklar:

-Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü

<http://www.csb.gov.tr/gm/mpgm/index.php?Sayfa=haberdetay&Id=14655>

(Erişim Tarihi:16.11.2015)

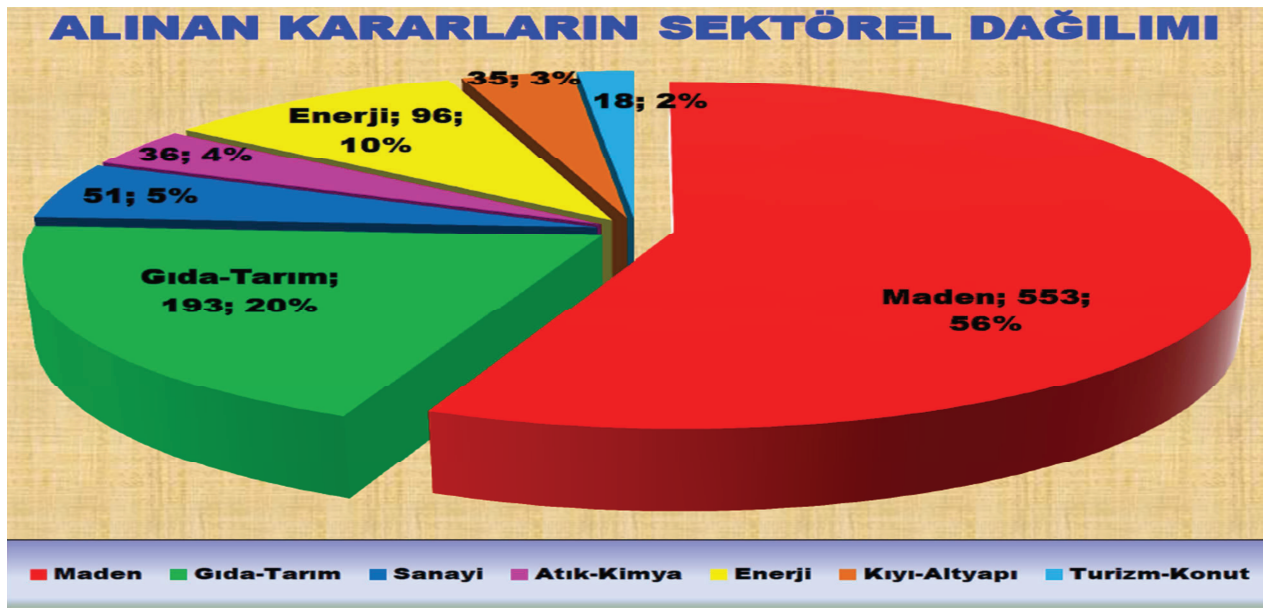
-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

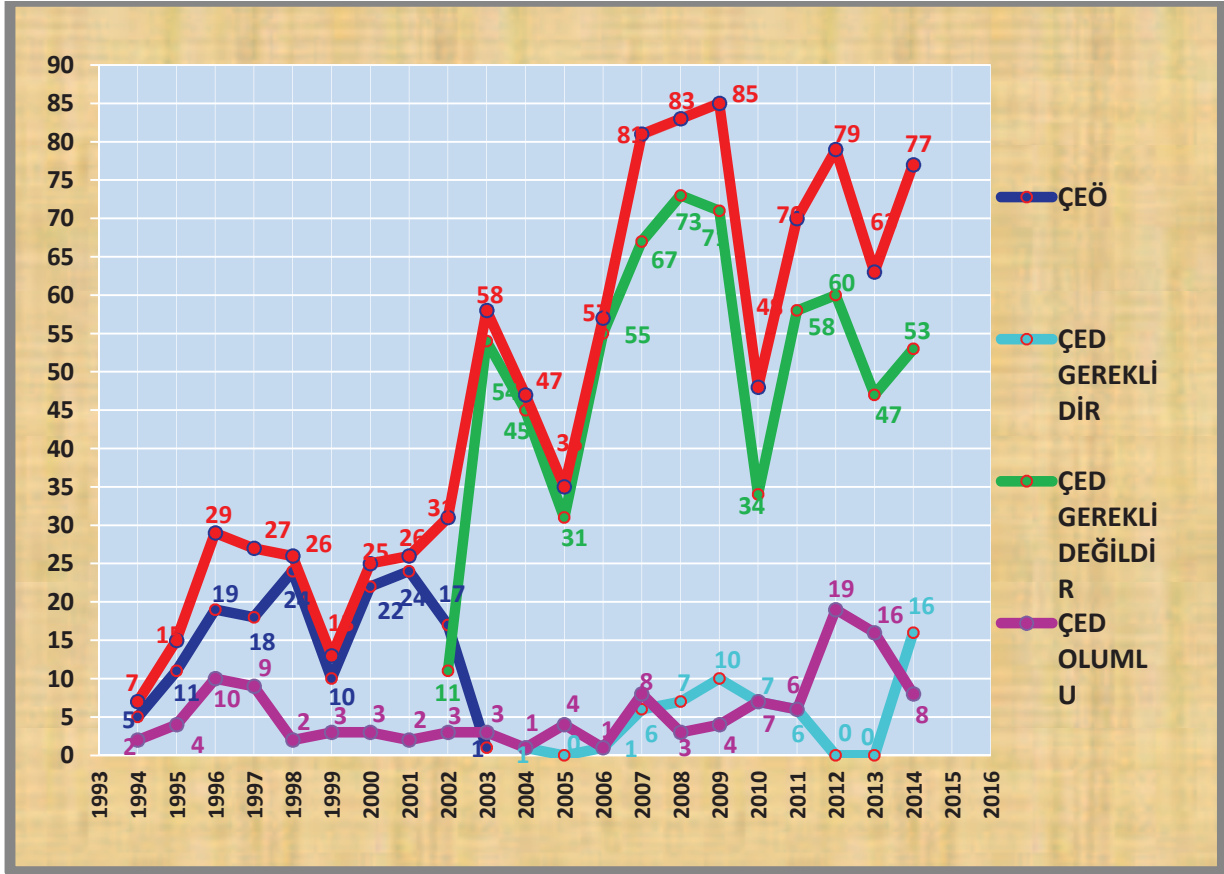
F.1. ÇED İşlemleri

Grafik F.1 – (Çanakkale) İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 1994-2014 Yılı İçerisinde Alınan Çevresel Etkileri Önemsizdir, ÇED Olumlu, ÇED Gereklidir ve ÇED Gereklidir Kararları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Grafik F. 2 – (Çanakkale) İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 1994-2014 Yılı İçerisinde Alınan Çevresel Etkileri Önemsizdir, ÇED Olumlu, ÇED Gereklidir ve ÇED Gereklidir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

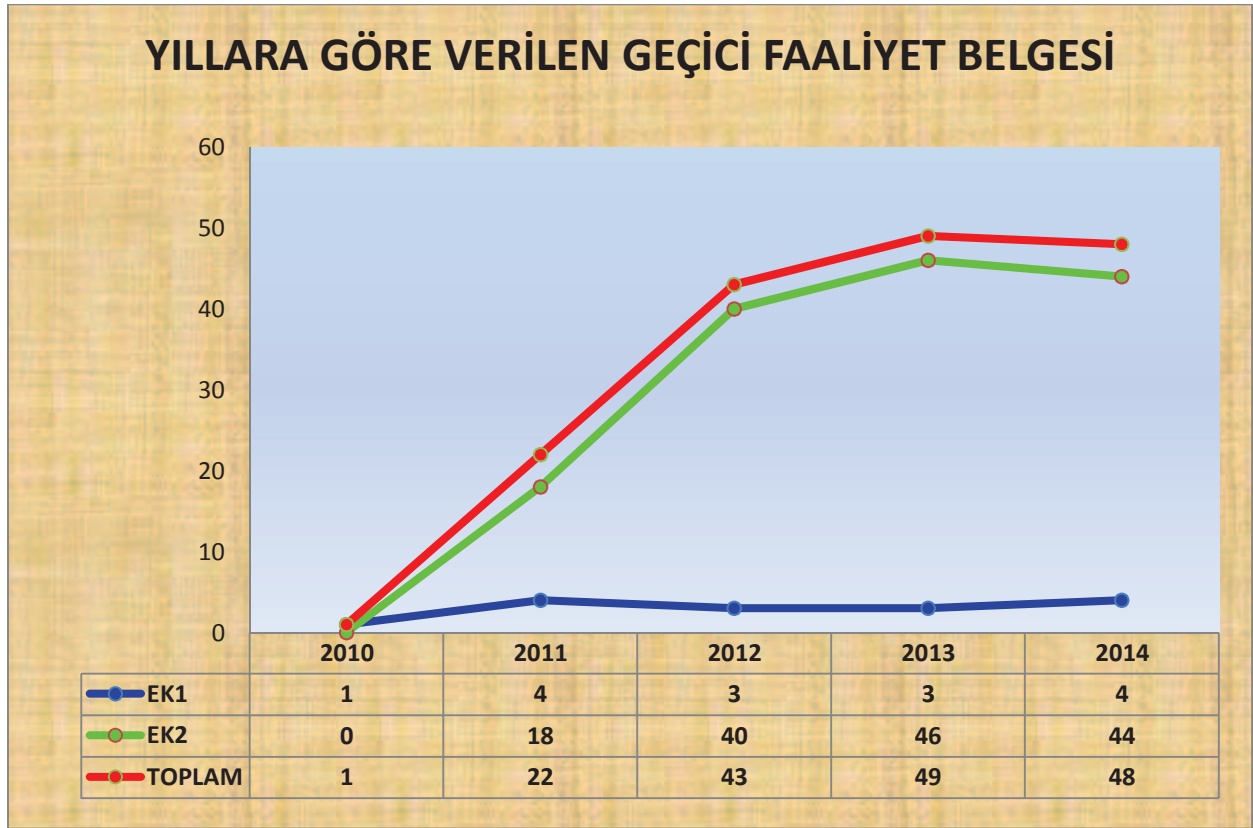

Grafik F. 3 – (Çanakkale) İlnde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 1994-2014 Yılı İçerisinde Alınan Çevresel Etkileri Önemsizdir, ÇED Olumlu, ÇED Gerekli Değildir ve ÇED Gerekldiri Kararlarının Yıllara Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

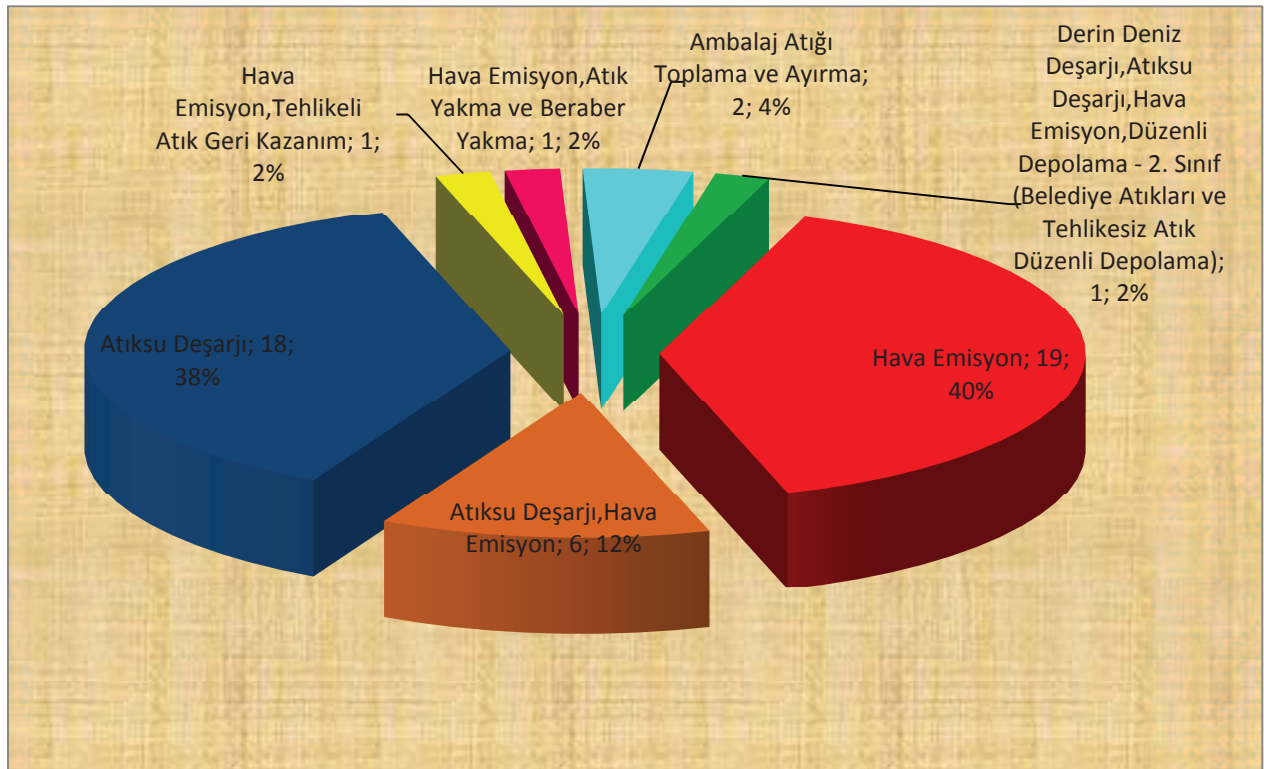
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.1 – Çanakkale İlnde 2013 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

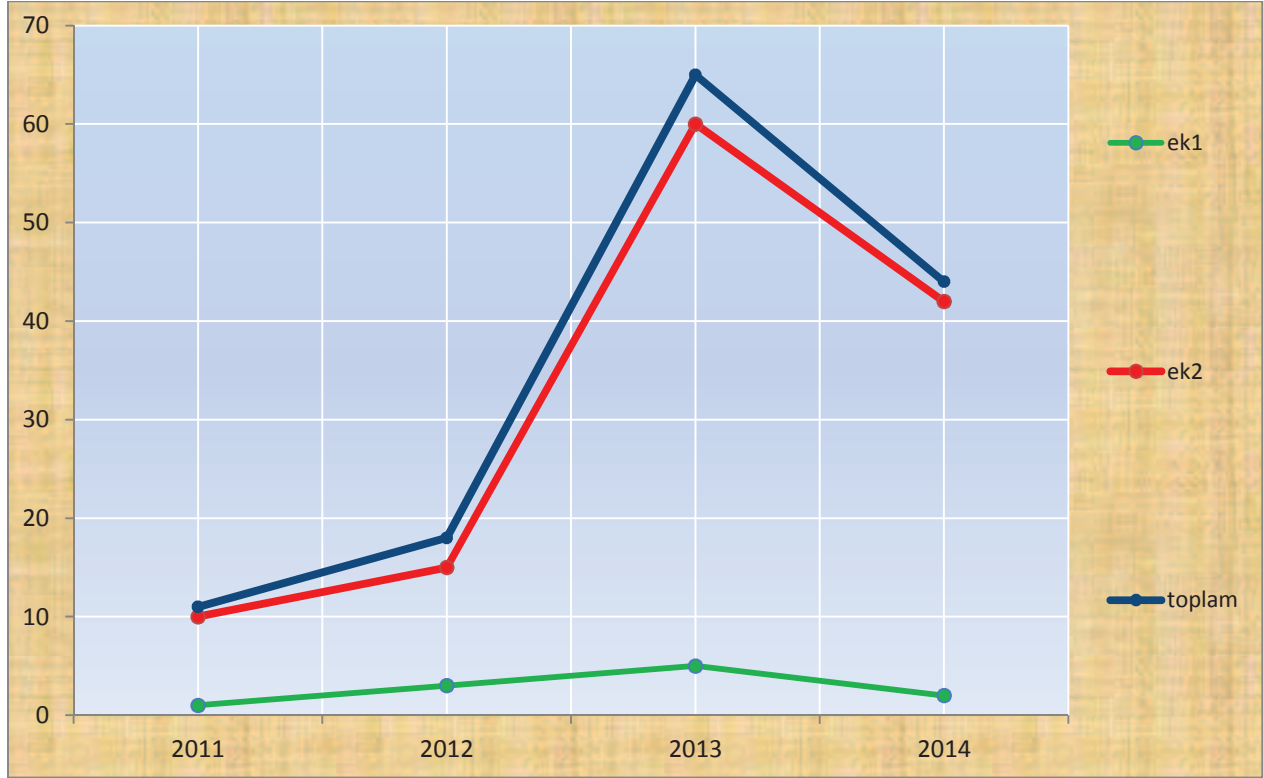
	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	4	44	48
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	2	42	44
TOPLAM	6	86	92

Grafik F.4 – Çanakkale Yıllara Göre Verilen Geçici Faaliyet Belgesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Grafik F.5 – Çanakkale İlinde 2014 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Grafik F.6 – Çanakkale İlinde 2014 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Lisanslardan Sorumlu Şube Müdürlüğü olarak; İl Müdürlüğümüze yapılan müracaatlarda proje tanıtım dosyası hazırlanması gereken veya yönetmelik kapsamı dışında bir faaliyet olup olmadığı değerlendirilerek, başvuruyu gerçekleştiren kişilere e-ÇED sistemi üzerinde görüş verilmektedir. Diğer taraftan ÇED süreci içerisinde Ek-1 Listesi kapsamındaki projeler için faaliyetin yapılacağı bölgede halkın katılım toplantılarını koordine etmek, sekreteryaya işlemlerini yürütmek, Bakanlığımızın inceleme ve değerlendirme sürecindeki toplantılarına katılmak yada görüş bildirmek, EK-2 projelerinde projeye ilişkin olarak ilgili kurumlardan alınması gereken kurum görüşlerini istemek ve proje hakkında inceleme ve değerlendirmeyi yaparak nihai karar vermek yer almaktadır.

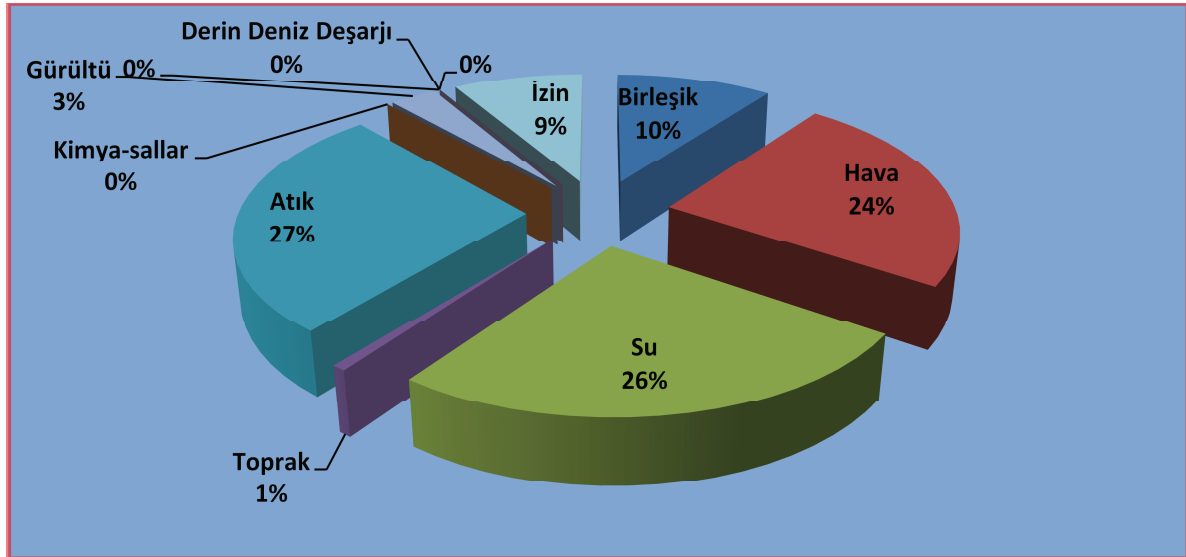
Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

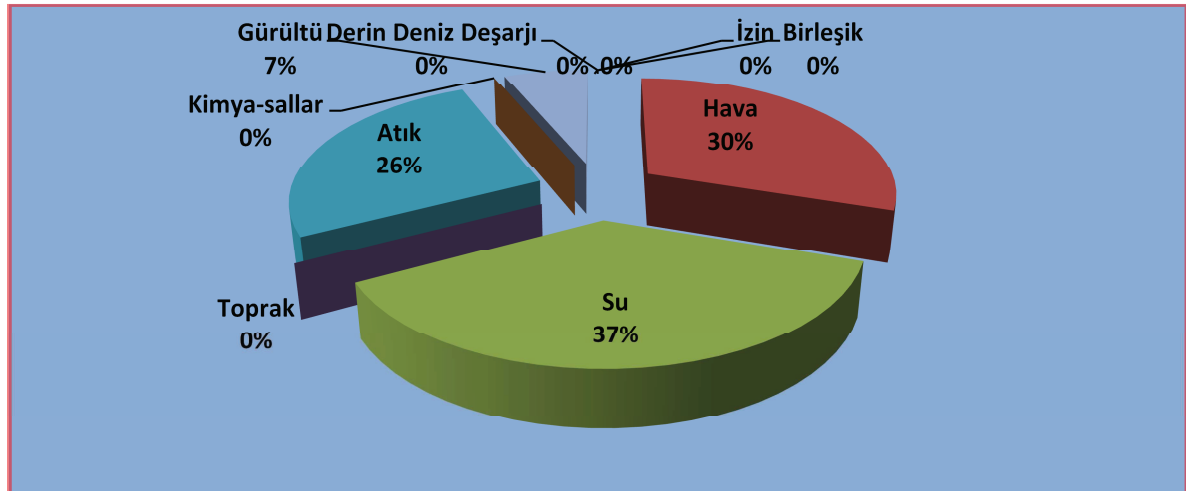
G.1. Çevre Denetimleri

Çizelge G.1 -(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

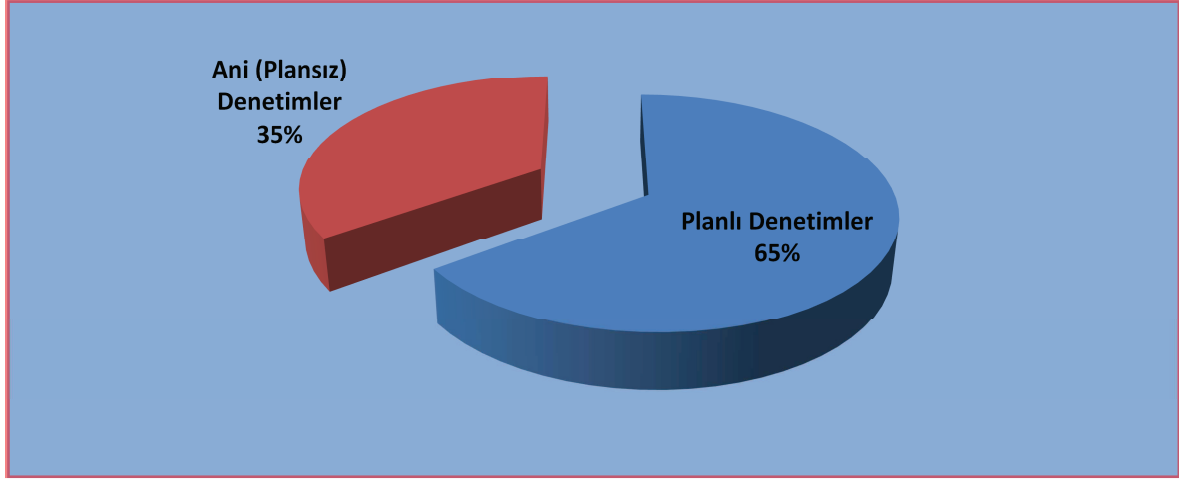
Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Atık	Gürültü	Toplam
Planlı denetimler	30	70	75	80	9	264
Ani (plansız) denetimler	-	47	58	41	10	156
Genel toplam	30	117	132	121	19	410

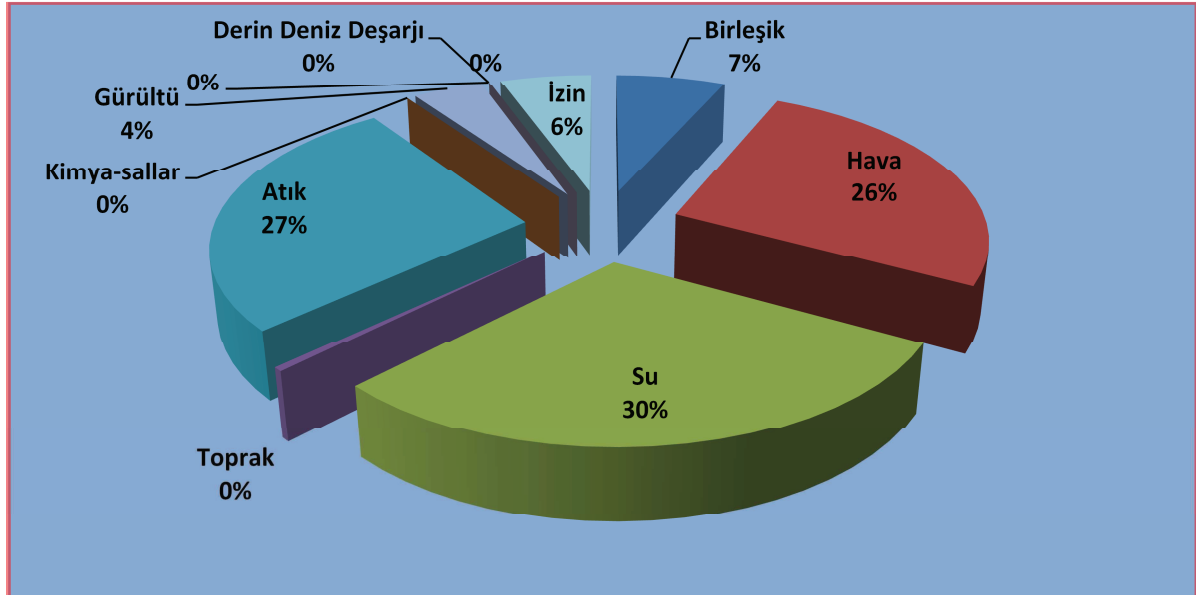
Grafik G.1 - (Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Grafik G.2 -(Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Grafik G.3-(Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

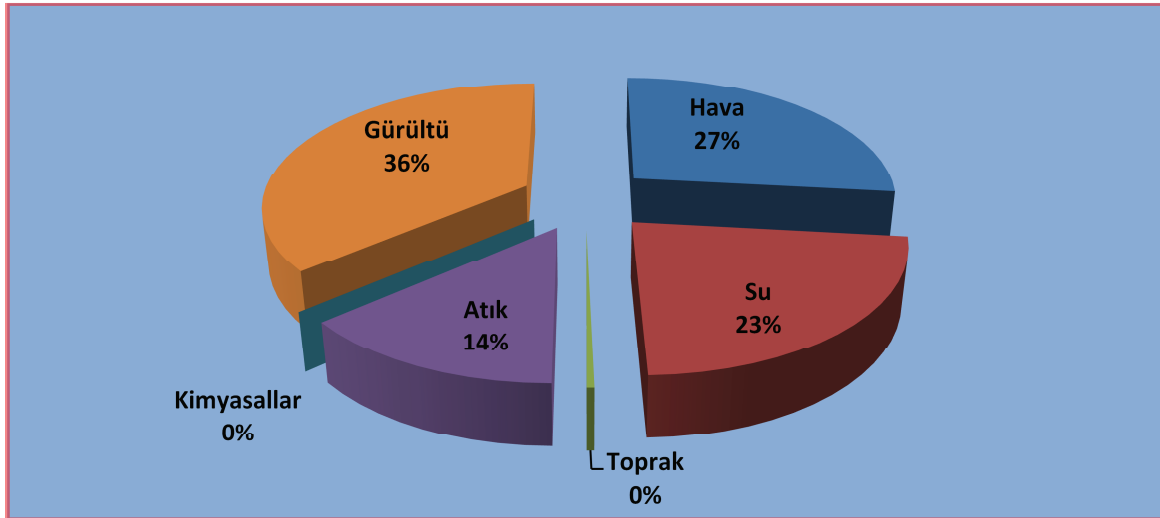

Grafik G.4-(Çanakkale) ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 -(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	70	60	1	36	-	95	-	262
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	70	60	1	36	-	95	-	262
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)								

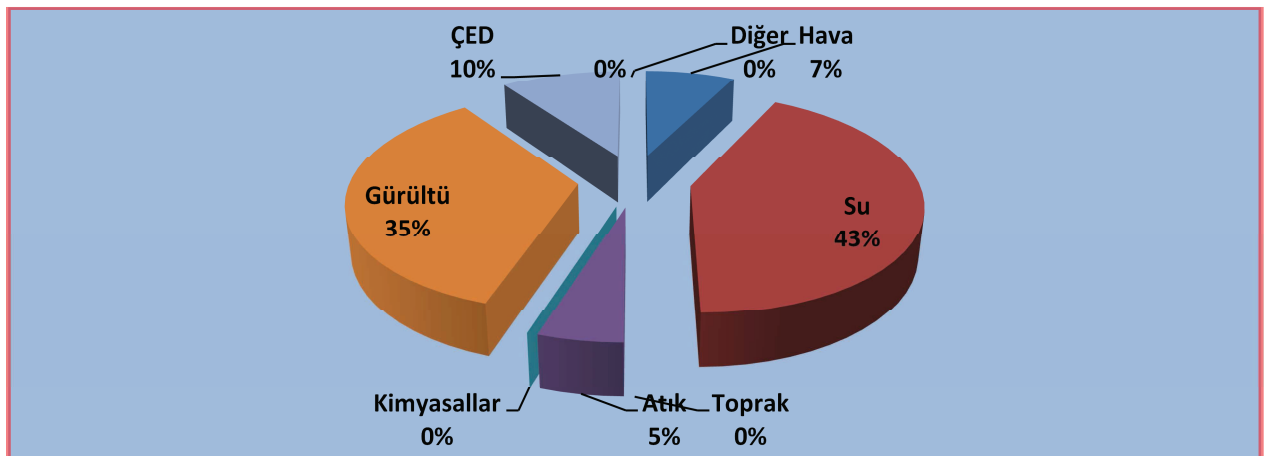

Grafik G.5 – (Çanakkale) ilinde 2014Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3–(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2015)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	168.928,00	748.812,25	-	42.738,00	-	143.705,00	52.594,00	-	1.156.777,25
Uygulanan Ceza Sayısı	3	17	-	2	-	14	4	-	40

Grafik G.6 –(Çanakkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2872 Sayılı Çevre Kanununun ilgili maddeleri uyarınca 2014 yılı içinde faaliyet durdurma cezası bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre Yönetimi birimince Çanakkale'deki hava-su-toprak-gürültü kirliliğinin önlenmesi çalışmaları ilgili yönetmelikler kapsamında yapılmakta, denetimlere gidilerek faaliyetler kontrol edilmekte, Çevre İzin ve lisansları konusunda muafiyet, uygunluk, tespit çalışmaları yapılmaktadır.

Çanakkale'de İl Müdürlüğümüz tarafından yapılan çevre kirliliğinin önlenmesi çalışmaları esnasında rutin veya ihbarlar değerlendirilmekte, çevreyi kirliliğinin tespiti halinde kirliliğin durumuna ve mevzuatına göre önce uyarılmakta, kirliliğin devam etmesi halinde kirletenler hakkında yasal işlem yapılmaktadır.

2014 yılı içerisinde; İl Müdürlüğümüzce toplam 30 adet tesise Birleşik denetim gerçekleştirilmiştir. Tüm mevzuatların içinde yer aldığı rutin ve şikâyeteye bağlı 447 adet çevre denetimi gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar: (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

5 Haziran Dünya Çevre Haftasında Protokol Açılış Töreninin ardından Saygı Duruşu ve İstiklal Marşının Okunarak Günün Anlam ve Önemi Belirten Konuşmalar Yapıldı. Çevre ve Bilim Projesi Yarışması Ödül Töreni, Okullar arası Atık Pil Toplama Yarışması Ödül Töreni, Okullar arası Bitkisel Atık Yağ Toplama Yarışması Ödül Töreni, Folklor Gösterisi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca sivil toplum örgütlerinin de katılımıyla çeşitli etkinlik, gösteri, şiir, kompozisyon ve resim yarışması, voleybol turnuvası, bisiklet turu, kıyı temizliği ve kısa film gösterimleri düzenlenmiştir. Her yıl olduğu gibi Çevre Haftası İlimizde yoğun bir katılım ve etkinliklerle kutlanmaktadır.

Resim H-1: 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri

Resim H-2: 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri, 2014

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

GENEL

1.1.NÜFUS

NÜFUS											
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı											
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.											
Önerilen Kaynak: TÜİK											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2014 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)											
Durum ve eğilimler;											
Veri formatı											
ÇANAKKALE İLİ NÜFUS BİLGİLERİ											
Yıl	Toplam	Değişim	Sıra	Oran	Kır - Şehir			Erkek - Kadın			
1965 ^[2]	350.317	—	39	%1.12	268.564	%77	81.753	182.806	%52.2	%47.8	167.511
						%23					
1970 ^[3]	360.764	▲ 3%	42	%1.01	263.459	%73	97.305	188.554	%52.3	%47.7	172.210
						%27					
1975[4]	369.385	▲ 2%	44	%0.92	261.560	%71	107.825	193.590	%52.4	%47.6	175.795
						%29					
1980[5]	391.568	▲ 6%	44	%0.88	264.865	%68	126.703	204.583	%52.3	%47.8	186.985
						%32					
1985[6]	417.121	▲ 7%	46	%0.82	269.013	%64	148.108	218.895	%52.5	%47.5	198.226
						%36					
1990[7]	432.263	▲ 4%	45	%0.77	263.734	%61	168.529	225.099	%52.1	%47.9	207.164
						%39					
2000[8]	464.975	▲ 8%	43	%0.69	249.404	%54	215.571	242.539	%52.2	%47.8	222.436
						%46					
2007[9]	476.128	▲ 2%	41	%0.67	228.685	%48	247.443	244.613	%51.4	%48.6	231.515
						%52					
2008[10]	474.791	▼ 0%	42	%0.66	226.783	%48	248.008	242.471	%51.1	%48.9	232.320
						%52					
2009[11]	477.735	▲ 1%	42	%0.66	222.515	%47	255.220	243.643	%51	%49	234.092
						%53					
2010[12]	490.39	▲	41	%0.67	221.362	%45	269.035	254.579	%51.9	%48.1	235.818

ÇANAKKALE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU 2014

	7	3%				%55					
2011[13]	486.44 5	-1%	41	%0.65	218.363	%45 %55	268.082	249.088	%51.2	%48.8	237.357
2012[14]	493.69 1	1%	41	%0.65	215.636	%44 %56	278.055	250.633	%50.8	%49.2	243.058
2013[15]	502.32 8	2%	41	%0.66	213.558	%43 %57	288.770	254.800	%50.7	%49.3	247.528
2014	511.790	2%			214.704	42% 58%	297.086	259.655	50.70%	49.30%	252.135

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar

Çanakkale nüfusu 2014 yılına göre **511.790**'dir. Çanakkale nüfusu 2013 yılına göre % 1,88 artış hızı ile 9.462 artmıştır olup, 2014 yılı nüfusu 511.790'dir. Yüzölçümü 9.955 km² olan Çanakkale ilinde kilometrekareye **51** insan düşmektedir. Çanakkale nüfus yoğunluğu **51kişi/km²**'dir.

NÜFUS

GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı

TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması

Durum ve eğilimler:

Veri formatı

	TÜRKİYE		ÇANAKKALE		
YILLAR	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)	NÜFUS	ARTIŞ HIZI (%)	%
1927	13.648.270	-	183.491	-	1.34
2935	16.158.018	21.1	222.792	24.26	1.38
1940	17.820.950	19.59	304.588	62.54	1.71
1945	18.790.174	10.59	317.254	8.15	1.69
1950	20.947.188	21.73	289.429	-18.36	1.38
1955	24.064.763	27.75	311.456	14.67	1.29
1960	27.754.820	28.53	337.61	16.13	1.22
1965	31.391.421	24.63	350.317	7.39	1.12
1970	35.605.176	25.19	360.764	5.88	1.01

1975	40.347.719	25.01	369.385	4.72	0.92
1980	44.736.957	20.65	391.568	11.66	0.88
1985	50.664.458	24.88	417.121	12.64	0.82
1990	56.473.035	21.71	432.263	7.13	0.77
1997	62.865.574	15.08	488.815	5.29	0.71
2000	67.844.903	18.34	464.975	7.29	0.69

Yıllara Göre Çanakkale Nüfusu (<http://www.nufusu.com/il/canakkale-nufusu>)

Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2014	259.665	252.135	511.790
2013	254.800	247.528	502.328
2012	250.633	243.058	493.691
2011	249.088	237.357	486.445
2010	254.579	235.818	490.397
2009	243.643	234.092	477.735
2008	242.471	232.32	474.791
2007	244.613	231.515	476.128

İlçelere Göre Çanakkale Nüfusu (2014)

Yıl	İlçe	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2014	Merkez	78.909	76.748	155.657
2014	Biga	42.927	43.556	86.483
2014	Çan	24.821	24.478	49.299
2014	Gelibolu	24.248	20.603	44.851
2014	Yenice	16.730	17.215	33.945
2014	Ezine	17.016	15.946	32.962
2014	Ayvacık	16.131	16.056	32.187
2014	Bayramiç	14.744	15.126	29.870
2014	Lapseki	12.937	13.050	25.987
2014	Eceabat	4.708	4.443	9.151
2014	Gökçeada	4.990	3.654	8.644
2014	Bozcaada	1.494	1.260	2.754

Kaynak: <http://www.nufusu.com/il/canakkale-nufusu>,

Değerlendirme ve Sonuçlar

Çanakkale nüfusu 2014 yılına göre 511.790'dir. Bu nüfus, 259.655 erkek ve 252.135 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %50,73 erkek, %49,27 kadındır. Çanakkale nüfusunun %58,05 kısmı il ve ilçe merkezlerinde, %41,95 kısmı ise köy ve beldelerde yaşamaktadır.

SANAYİ

SANAYİ

GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri

TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Önerilen Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)

Durum ve eğilimler;

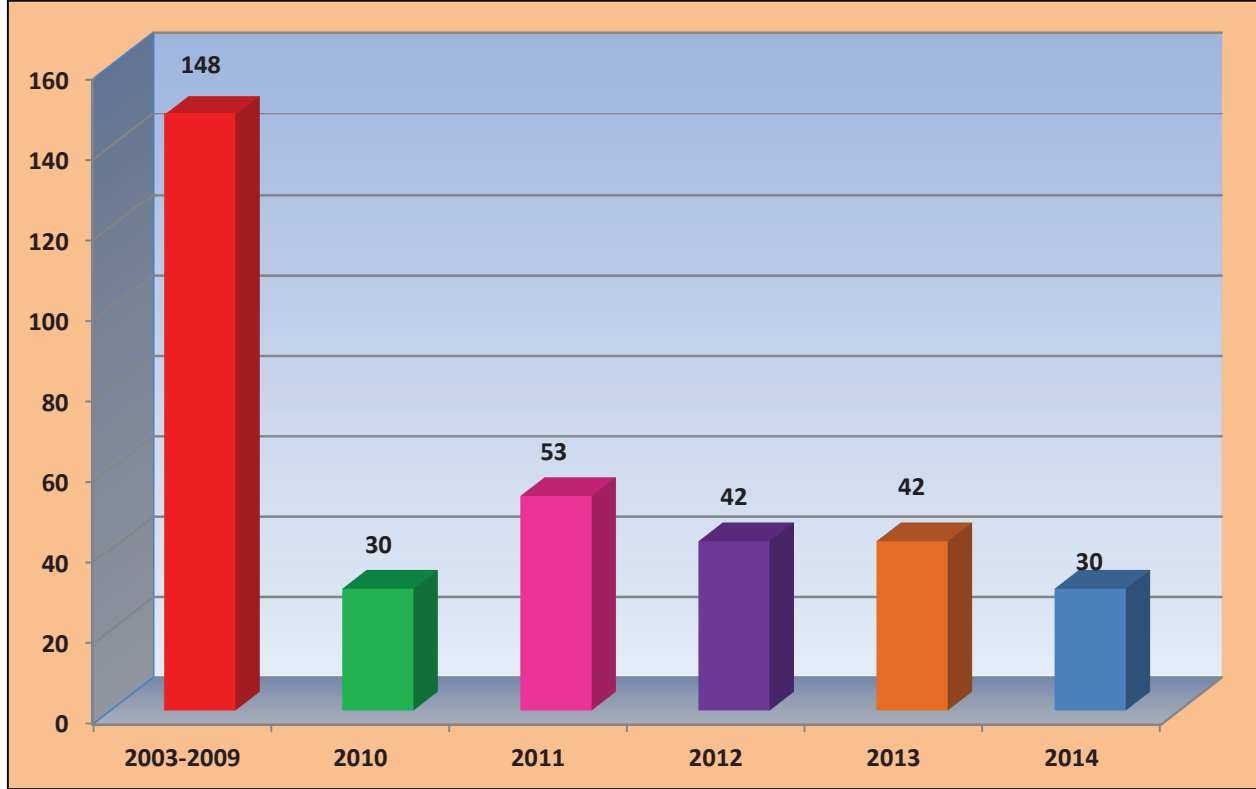
Çanakkale İlinde 2 Organize sanayi bölgesi, ilçelerde beldelerde küçük sanayi siteleri ve bağımsız sanayi işletmeleri yer almaktadır.

SANAYİ			
	2013	2014	
25'İN ÜZERİNDE KİŞİ ÇALIŞTIRAN SANAYİ TESİSİ SAYISI	64	64	
25'İN ÜZERİNDE KİŞİ ÇALIŞTIRAN SANAYİ TESİSLERİNDEKİ ÇALIŞAN SAYISI	10.367	10.367	
İLK 500 İÇERİSİNDEKİ TESİS SAYISI (İSO)	4 7-İçdaş Çelik, 61-Akçansa, 112-İçdaş Elektrik 117-Kale Seramik	4 İçdaş Çelik, Akçansa, İçdaş Elektrik Kale Seramik	
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ SAYISI	7	7	
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ İŞYERİ SAYISI	913	1.211	
ÇANAKKALE ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ			
	2012	2013	2014
	1.000.000	1.000.000	1.000.000
▪ Toplam Alan (m ²)	29	29	30
▪ Faal Firma Sayısı	16	16	16
▪ İnşa Halindeki Firma Sayısı	92	46	47
▪ Parsel Sayısı	500	500	511
▪ Mevcut İstihdam (kişi)			

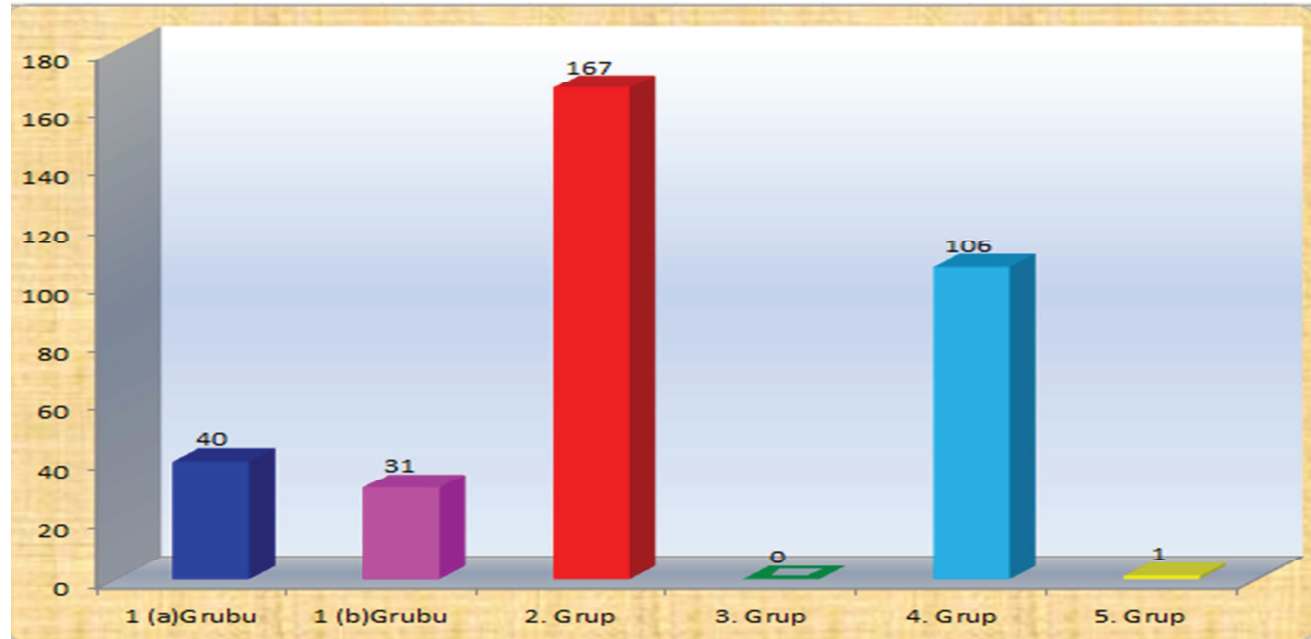
Çanakkale OSB Firmaların Sektörel Dağılımı	Gıda Sektörü	12 Firma
	Orman Ürünleri Sektörü	6 Firma
	Plastik-Cam İmalatı	5 Firma
	Diğer Sektörler	7 Firma
BİGA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ		
	2013	2014
- Toplam Alan (m²) - Faal Firma Sayısı - İnşa Halindeki Firma Sayısı - Parsel Sayısı - Mevcut İstihdam (kişi)	912.000 19 5 48 450	912.000 19 5 48 450
TİCARET		
ŞİRKETLER	2013	2014
TOPLAM - Anonim - Kollektif - Limited	3.905 564 40 3.301	4.072 623 38 3.411
İhracat Miktarı (\$)	1.145.831.873	947.660.573
İthalat Miktarı (\$)	1.807.462.601	1.556.649.437
Banka Şubesi Sayısı	78	80
Kaynak: http://www.canakkale.gov.tr/tr/yatirim-istatistik/sayilarla-canakkale/		
Değerlendirme ve Sonuçlar.		

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir. Tesislerin isim bazında listelenmesine gerek olmayıp, farklı ruhsatlandırma grubuna göre sayı ve alanların değişiminin belirtilmesi gerekmektedir.
Önerilen Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),

Durum ve eğilimler;

Grafik 1. Madencilik Faaliyetlerinde Yıllara Göre Verilen İş Yeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatları

Grafik 2. Maden Gruplarına Göre Verilen İş Yeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatları

Kaynak: İl Özel İdaresi, 2015

Değerlendirme ve Sonuçlar.

2.İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Sıcaklık

TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.

Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

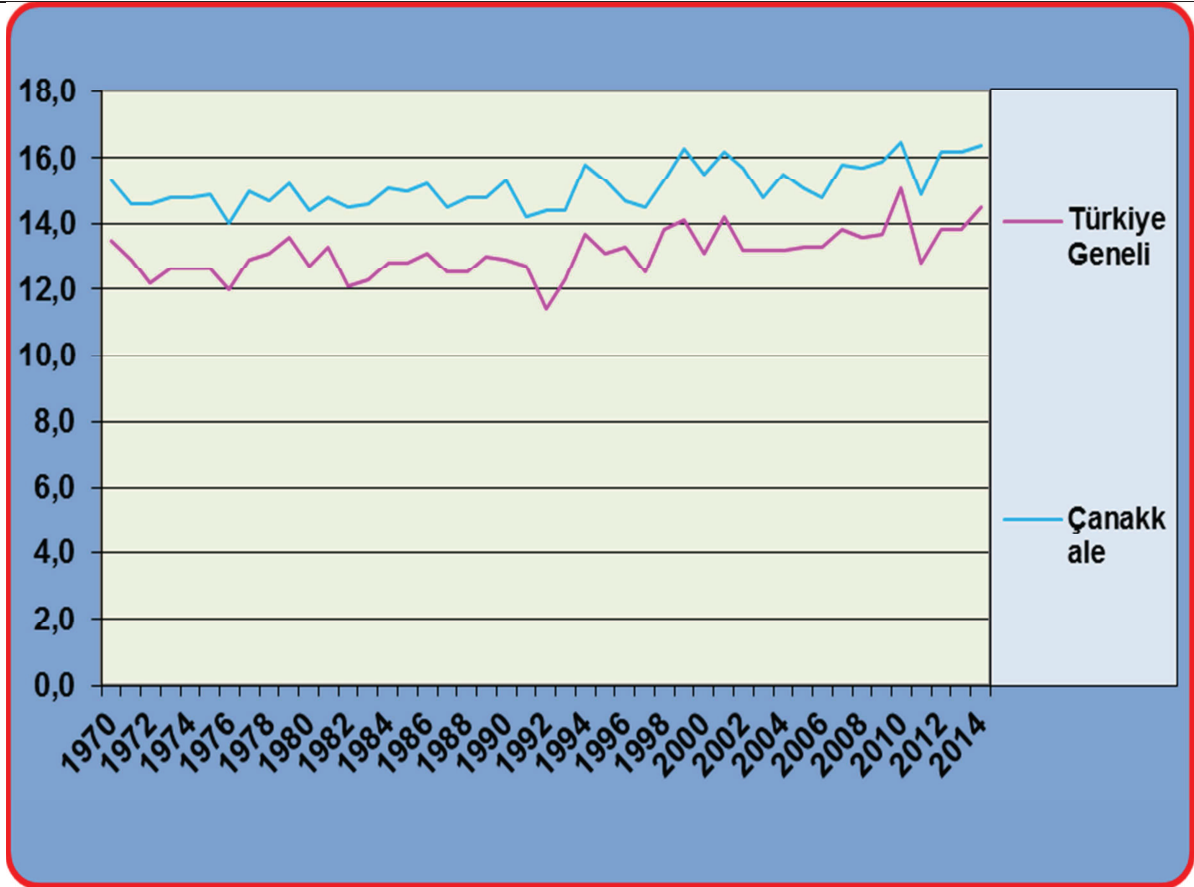
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2014 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

Yıllık Ortalama Sıcaklık (°C)								
YIL	Türkiye Geneli	Çanakkale	YIL	Türkiye Geneli	Çanakkale	YIL	Türkiye Geneli	Çanakkale
1970	13,5	15.3	1985	12,8	15.0	2000	13,1	15.5
1971	12,9	14.6	1986	13,1	15.2	2001	14,2	16.2
1972	12,2	14.6	1987	12,5	14.5	2002	13,2	15.7
1973	12,6	14.8	1988	12,5	14.8	2003	13,2	14.8
1974	12,6	14.8	1989	13,0	14.8	2004	13,2	15.5
1975	12,6	14.9	1990	12,9	15.3	2005	13,3	15.1
1976	12,0	14.0	1991	12,7	14.2	2006	13,3	14.8
1977	12,9	15.0	1992	11,4	14.4	2007	13,8	15.8
1978	13,1	14.7	1993	12,3	14.4	2008	13,6	15.7
1979	13,6	15.2	1994	13,7	15.8	2009	13,7	15.9
1980	12,7	14.4	1995	13,1	15.3	2010	15,1	16.5
1981	13,3	14.8	1996	13,3	14.7	2011	12,8	14.9
1982	12,1	14.5	1997	12,5	14.5	2012	13,8	16.2
1983	12,3	14.6	1998	13,8	15.3	2013	13,8	16.2
1984	12,8	15.1	1999	14,1	16.3	2014	14,5	16.4

TABLO: 1970-2014 yılları arası Türkiye geneli ile Çanakkale'ye ait yıllık sıcaklık ortalamaları.

Grafik: 1970-2014 yılları arası Türkiye geneli ile Çanakkale'ye ait yıllık sıcaklık ortalamaları grafiği

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar.

1970-2012 yılları arasında ilin yıllık sıcaklık ortalaması, Türkiye sıcaklık ortalamasının yaklaşık 1.6-2.4 C° üzerinde olduğu görülmektedir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Yağış

TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

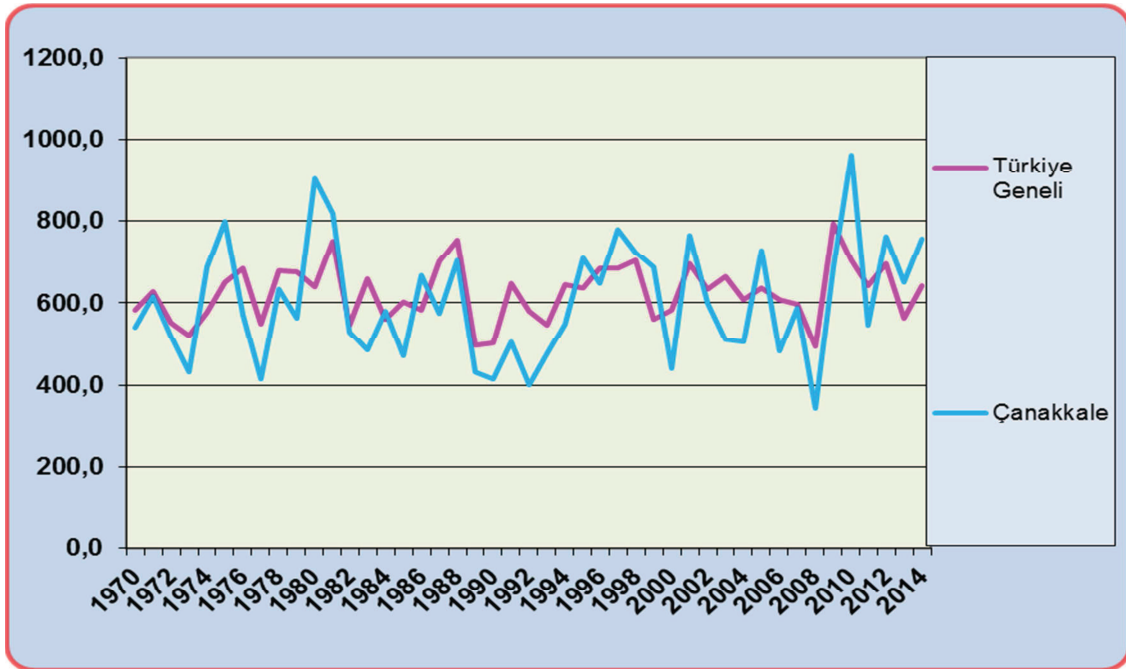
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m²)

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

Yıllık Toplam Yağış (mm)								
YIL	Türkiye Geneli	Çanakkale	YIL	Türkiye Geneli	Çanakkale	YIL	Türkiye Geneli	Çanakkale
1970	582,9	540.8	1985	602,2	470.8	2000	581,4	438.9
1971	627,3	615.4	1986	582,7	667.8	2001	694,2	765.1
1972	551,2	517.8	1987	699,5	573.4	2002	634,0	599.8
1973	519,5	430.2	1988	755,1	704.2	2003	664,4	509.1
1974	578,2	685.4	1989	495,1	430.5	2004	607,4	505.0
1975	648,6	799.8	1990	501,6	413.7	2005	637,2	729.4
1976	684,5	571.7	1991	646,5	504.2	2006	607,4	482.9
1977	548,0	414.8	1992	578,8	399.1	2007	596,7	587.8
1978	678,1	632.7	1993	545,2	475.8	2008	493,1	343.9
1979	676,3	563.1	1994	644,3	549.7	2009	793,8	685.6
1980	639,5	902.4	1995	635,7	709.0	2010	703,0	962.5
1981	751,3	817.2	1996	682,8	646.2	2011	642,2	545.8
1982	546,8	530.5	1997	684,5	778.2	2012	695,2	762.8
1983	657,8	483.9	1998	704,3	722.8	2013	561,8	650.2
1984	560,3	578.5	1999	561,4	687.6	2014	641,6	755.3

TABLO:1970-2014 yılları arası Türkiye geneli ile Çanakkale'ye ait yıllık toplam yağış miktarları

Grafik:2 1970-2014 yılları arası Türkiye geneli ile Çanakkale'ye ait yıllık yağış toplamalarına ait grafik

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar:

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı

TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.

Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

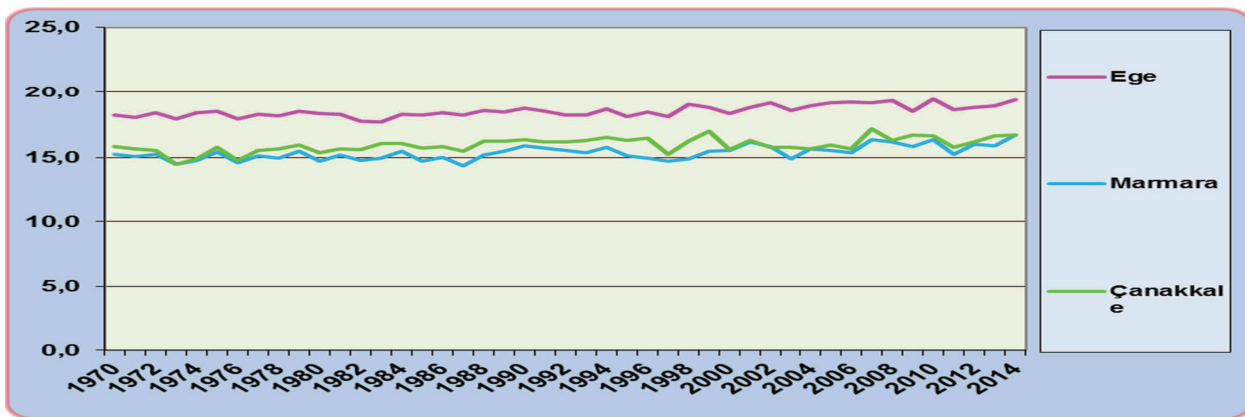
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

Ege-Marmara ve Çanakkale Yıllık Ortalama Deniz Suyu Sıcaklığı (°C)											
YIL	Ege	Marmara	Çanakkale	YIL	Ege	Marmara	Çanakkale	YIL	Ege	Marmara	Çanakkale
1970	18,2	15,3	15,9	1985	18,2	14,7	15,7	2000	18,3	15,6	15,6
1971	18,0	15,1	15,7	1986	18,4	15,1	15,8	2001	18,8	16,2	16,3
1972	18,4	15,2	15,6	1987	18,2	14,4	15,5	2002	19,2	15,9	15,8
1973	17,9	14,5	14,5	1988	18,6	15,2	16,2	2003	18,6	14,9	15,8
1974	18,4	14,8	14,9	1989	18,4	15,5	16,3	2004	18,9	15,6	15,7
1975	18,5	15,5	15,8	1990	18,7	15,9	16,4	2005	19,2	15,6	16,0
1976	17,9	14,6	14,8	1991	18,5	15,7	16,2	2006	19,2	15,4	15,7
1977	18,3	15,2	15,6	1992	18,2	15,5	16,2	2007	19,2	16,4	17,1
1978	18,2	15,0	15,6	1993	18,2	15,4	16,3	2008	19,3	16,2	16,3
1979	18,5	15,5	15,9	1994	18,7	15,8	16,6	2009	18,5	15,8	16,7
1980	18,3	14,7	15,4	1995	18,1	15,2	16,3	2010	19,4	16,3	16,6
1981	18,3	15,2	15,6	1996	18,4	15,0	16,5	2011	18,6	15,2	15,8
1982	17,8	14,8	15,6	1997	18,1	14,8	15,3	2012	18,8	16,0	16,2
1983	17,7	15,0	16,0	1998	19,0	14,9	16,3	2013	18,9	15,9	16,6
1984	18,3	15,5	16,1	1999	18,8	15,5	17,0	2014	19,4	16,7	16,7

ABLO: 1970-2014 yılları arası Ege-Marmara ve Çanakkale yıllık ortalama deniz suyu sıcaklıkları.

Grafik:3 1970-2014 yılları arası Ege-Marmara ve Çanakkale yıllık ortalama deniz suyu sıcaklıkları ait grafik.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2014

Değerlendirme ve Sonuçlar:

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ

GÖSTERGE: Hava Kirleticileri

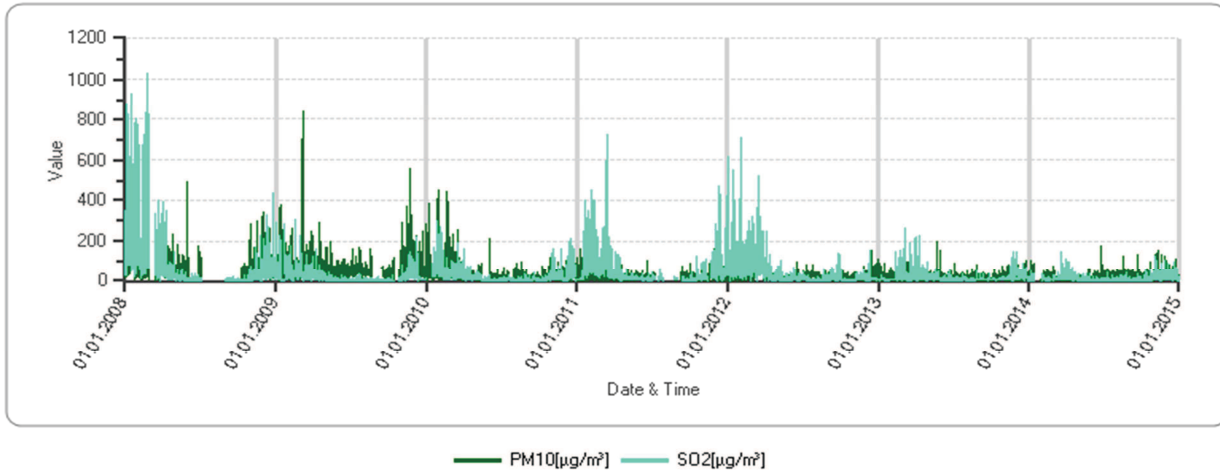
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO₂ ve PM₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküller maddelere PM₁₀ denir.)

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

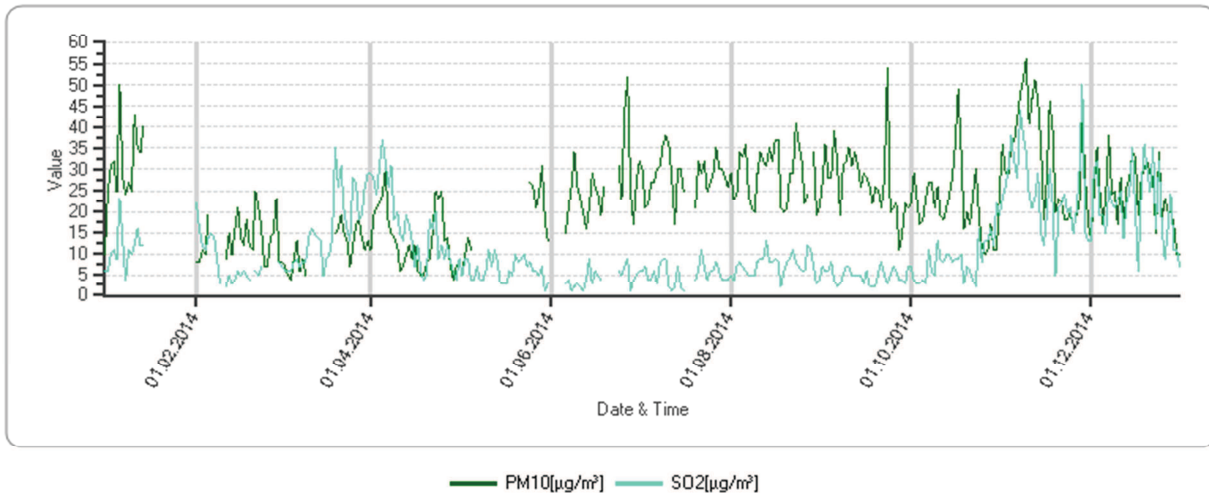
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO₂ ve PM₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)

Durum ve eğilimler;

İstasyon:Çanakkale Periyodik:01.01.2008 00:00 - 01.01.2015 00:00 Rapor Türü:AVG

İstasyon:Çanakkale Periyodik:01.01.2014 00:00 - 31.12.2014 00:00 Rapor Türü:AVG

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar: Bölüm A.1,A.2,A.3,A.4 te açıklanmıştır.

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Su Kullanımı

TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.

Önerilen Kaynak: DSİ, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

İlçeler	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Çekilen Su Miktarı (1000 m3/ yıl)	Kaynak(1000 m3/ yıl)	Göl/Gölet deniz(1000 m3/ yıl)	Akarsu(1000 m3/ yıl)	Baraj(1000 m3/ yıl)	Kuyu(1000 m3/ yıl)	Belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yüzeysel su miktar	Belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yeraltı su miktar	Belediyelerde kişi başına çekilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün)
Çanakkale	34	27.083	6937	-	505	10880	8.671		15699	229
Merkez	4	9.605	22	-	-	8644	939	11385	961	219
Ayvacı	3	1.645	1041	-	505	-	100	8.644	1.141	289
Bayramiç	1	2.081	505	-	-	-	1.577	505	2081	425
Biga	6	4.013	3204	-	-	-	809	-	4013	240
Bozcaada	1	218	-	-	-	-	218	-	218	254
Çan	2	1.480	110	-	-	-	1.370	-	1480	131
Eceabat	1	485	-	-	-	-	485	-	485	247
Ezine	3	1.622	600	-	-	-	1.022	-	1622	205
Gelibolu	4	3.591	227	-	-	1.900	1.463	1.900	1.691	279
Gökçeada	1	336	-	-	-	336	-	336	-	188
Lapseki	3	695	92	-	-	-	602	-	695	130
Yenice	5	1.312	1136	-	-	-	176	-	1312	262

Kaynak: 2013 yılı Çevre Durum Raporu

Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm B'de açıklanmıştır.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları

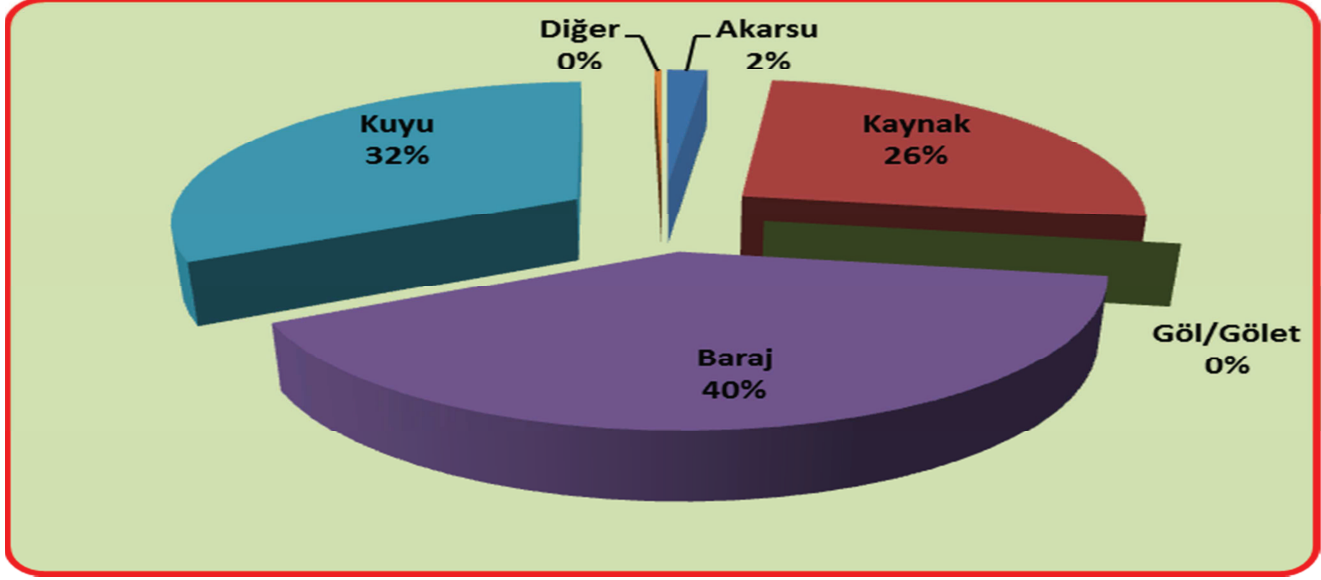
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

Kaynak: 2013 Yılı Çevre Durum Raporu

Değerlendirme ve Sonuçlar.
Bölüm B.4'te açıklanmıştır.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler

TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.

Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2012	
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı			1						
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)									

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar:Bölüm B.5'te açıklanmıştır.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu

TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2012	
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı									
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Bölüm B.5'te açıklanmıştır.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.

Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar:Bölüm B.3'te açıklanmıştır.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI

GÖSTERGE: Arazi Kullanımı

TANIM:Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.

Önerilen Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

TOPRAK VARLIĞI VE DAĞILIMI	ALANI (HEKTAR)	PAYI (%)
İşlenebilir Arazi	330.337	33,3
Çayır-Mera Arazisi	29.495	3,0
Ormanlık ve Fundalık Arazi	525.580	52,9
Yerleşim Alanları, Tarıma Elverişsiz Arazi ve Diğer	107.906	10,8
T O P L A M	993.318	100

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

6. TARIM

TARIM

GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı

TANIM:Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)

Durum ve eğilimler;

İlimizde 50.720 tarımsal işletme mevcut olup, işletme başına düşen arazi miktarı 65,12 dekadır. Ülkemizde işletme başına düşen arazi miktarı 60,9 dekadır.

İŞLETMENİN DURUMU	İŞLETMENİN BÜYÜKLÜĞÜ (DA.)	ÇİFTÇİ AİLE SAYISI	TÜM İŞLETMEYE ORANI (%)	TOPLAM ARAZİYE %'Sİ	BİR İŞLETMEYE DÜŞEN ARAZİ (DA.)
Küçük Aile İşletmesi	0 -10	6.709	66,3	33	32,3
	10-20	4.867			
	20-50	22.078			
Orta Aile İşletmesi	50 -100	11.191	31,7	55	112,9
	100-200	4.899			
Büyük Aile İşletmesi	200'den Büyük	976	2	12	409,6
T O P L A M		50.720			65,12

Kaynak:İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Çanakkale ilinin nüfusu 2014 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 502.328 Kişi olup, ildeki 330.337 hektar tarım arazisinden kişi başına 0,66 hektar (6,57 dekar) arazi düşmektedir.

TARIM

GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi

TANIM:Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.

Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha) ve yıllar itibariyle değişimi

Durum ve eğilimler;

SON 5 YILDA HEKTAR BAŞINA KULLANILAN GÜBRE MİKTARLARI	
YIL	GÜBRE TÜKETİMİ kg/ha
2010	202
2011	203
2012	227
2013	228
2014	213

Kaynak: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Son beş yıl baz alınarak yapılan incelemede ,üreticilerin bilinçlenmesi, kurum olarak yapılan eğitim faaliyetleri ve Hem toprak hem de bitkisel ürün analizlerinin daha sık yapılması ve gelişmesi bunun sonucunda, Üreticilerin yıllara göre kullandığı gübre miktarlarında çok büyük sapmalar göstermemesi sonucunu doğurmuştur.

TARIM

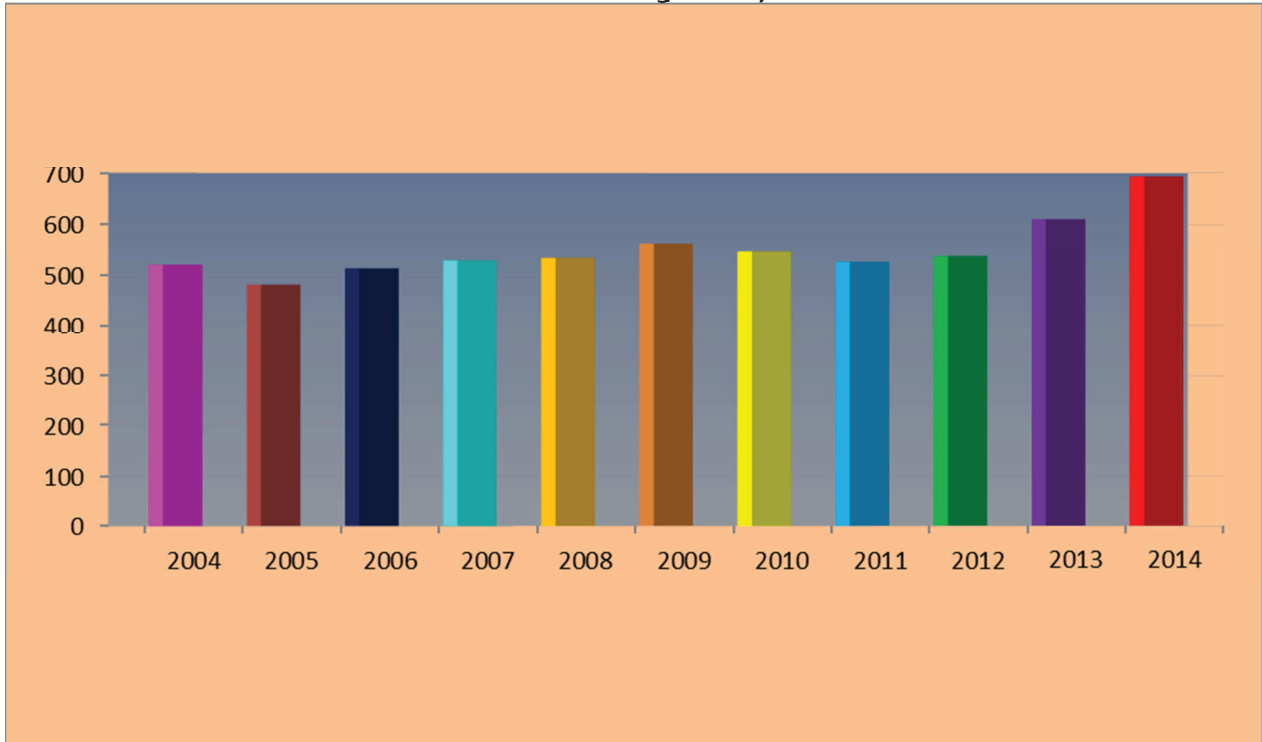
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı

TANIM:Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktardır.

Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha) ve yıllar itibariyle değişimi

Durum ve eğilimler;

Kaynak: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Ayvacık, Bayramiç ve Umurbey gibi barajların devreye girmesi kullanılan kuru tarım alanların sulanabilir hale gelmesi ile Örneğin Buğday tarlaları meyve bahçelerine dönüşmüştür. Bu değişime paralel olarak özellikle elma ve şeftali başta olmak üzere buğdaya göre belirgin olarak fazla olan Bitki Koruma ürünlerindeki artış bu grafiklere yansımıştır. Ayrıca spesifik olarak domateste ortaya çıkan Tuta virüsü ve son yıllarda domates te ortaya çıkan külleme gibi hastalıklar spesifik bazı ürünlerde mücadele sayısının artmasıyla kullanılan pestisit miktarları da göreceli olarak bazı yıllarda artış göstermiştir.

TARIM

GÖSTERGE: Organik Tarım

TANIM:Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.

Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

Yıllar	Toplam Üretim		Üretim Miktarı	
	Alanı (ha)	Artış (%)	Miktar (ton)	Artış (%)
2002	729	-	-	-
2003	739	1	-	
2004	701	-1	-	
2005	1822	2,5	-	
2006	2182	2,99	-	
2007	2230	3,05	-	
2008	2273	3,11	-	
2009	3461	4,75	-	
2010	3491	4,78	-	
2011	4122	5,65	-	
2012	4477	6,14	10.485	-
2013	4505	6,18	9.901	-1
2014	4565	6,26	11.522	1,05

Kaynak: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2015

Değerlendirme ve Sonuçlar: 2002 yılında 729 hektar olan organik tarım alanı, 2014 yılı sonunda yaklaşık 6 kat artarak 4565 hektara ulaşmıştır. İlde organik bitkisel üretim yapan üretici sayısı 592'ye ulaşarak 11.522 ton ürün üretilmiştir.

7. ORMAN

ORMAN

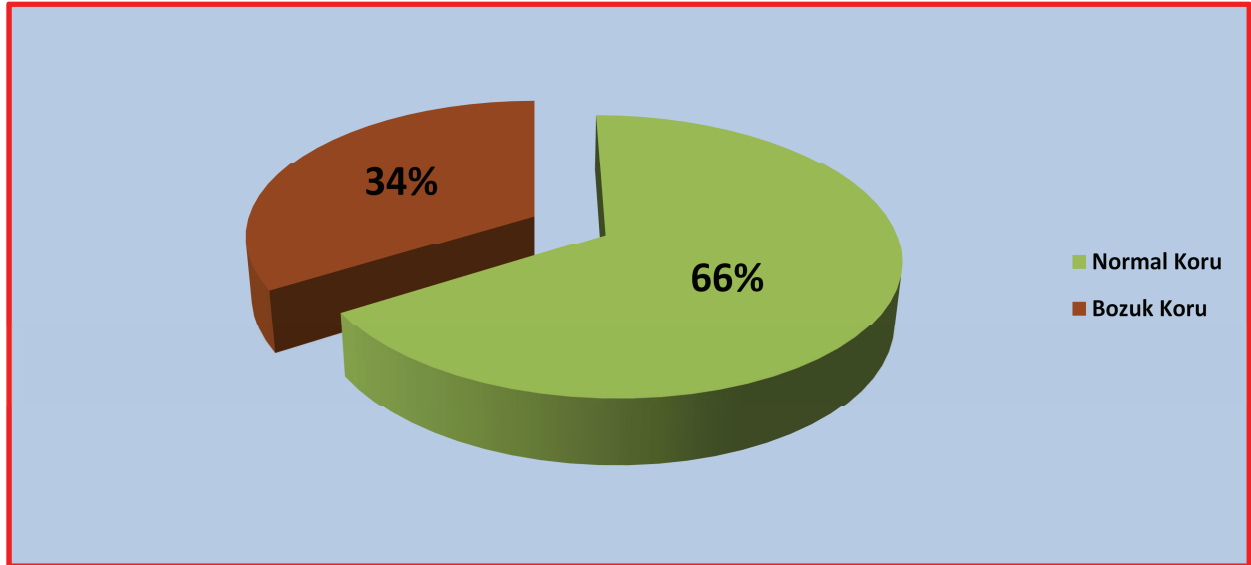
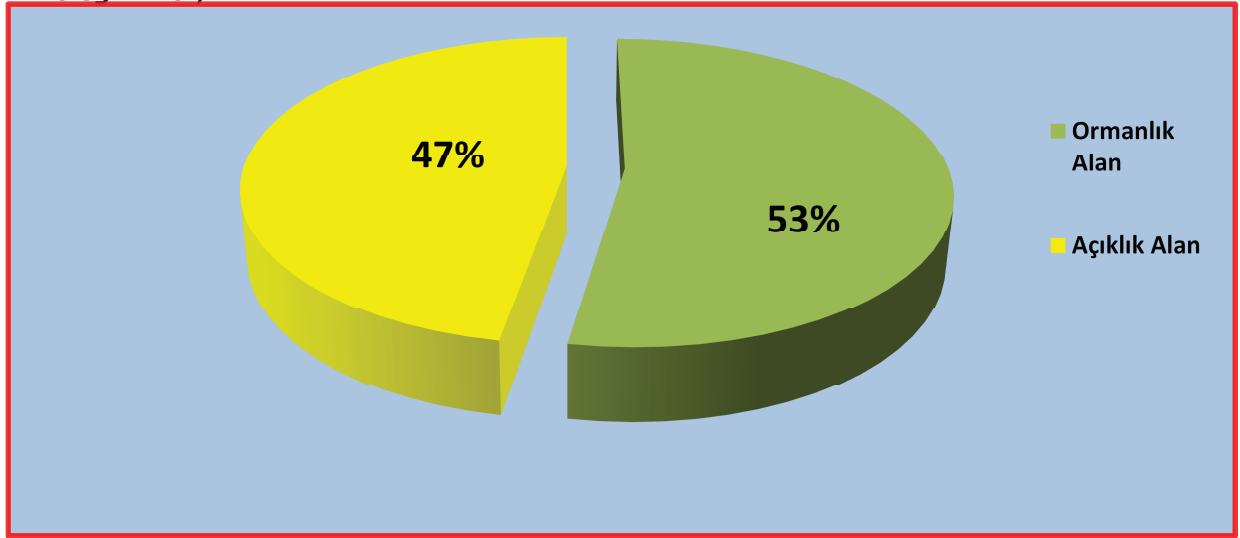
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar

TANIM:Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.

Önerilen Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), Orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)

Durum ve eğilimler;

Kaynak: Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü,2015

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Bölüm E.1’de değerlendirilmiştir.

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK

GÖSTERGE: Balıkçılık

TANIM:Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.

Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)

Durum ve eğilimler;

Çanakkale, Türkiye’de Muğla İlinden sonra en uzun kıyı uzunluğuna sahip bir İl olması nedeniyle de önemli bir su ürünleri potansiyeline sahiptir. Marmara Denizini, Ege Denizeine bağlayan Çanakkale Boğazı, Karadeniz’den gelen nispeten daha az tuzlu yüzey suları ile Akdeniz’den gelen daha tuzlu dip suları ve farklı hidrografik yapısıyla çok çeşitli su ürünleri türünün yaşayabilmesine imkan vermekte, bu yönüyle bir çok türün göç yolunu da oluşturmaktadır. 671 km kıyı şeridine sahip olan ilimizde avcılıkla geçimini sağlayan Gerçek Kişi Su Ürünler Ruhsatına sahip balıkçı sayısı 5962, ruhsatlı tekene sayısı 880 adettir. Mevcut balıkçı ve teknelerin yanı sıra zaman zaman diğer illerden avlanmak amacıyla gelen balıkçıları da dikkate aldığımızda, ilimizin birim av gücü potansiyeli, ülkemiz balıkçılık filosu içerisinde oldukça önemli bir yer tutar.

İlinsahip olduğu bu su ürünleri potansiyeline bağlı olarak da AB onay numarası almış, Su Ürünleri İşleme ve Değerlendirme tesisleri vardır. Türkiye’ de AB üye ülkelere ihracat yapan tesis sayısı 99 adettir. İlimizde ise 11 adet AB’ne ihracat yapan tesis bulunmaktadır. Avrupa Birliğine uyum sürecinin yaşandığı günümüzde, su ürünleri sektörü içerisinde ülkemizin batıya dönük yüzü, açılan kapısı ve sektörün lokomotifi olmasının verdiği sorumlulukla, yapacağımız çalışmalarla sektörü daha ileri götürmek kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Veri Formatı

YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
İçsu Avcılığı (ton)	37	21	21	46	24	26	22	24	21	28	32	39	41
Deniz Balıkları Avcılığı (ton)	15.709	14.490	10.812	11.217	11.073	11.983	10.505	10.087	10.180	10.761	6.322	7.507	7.214
Diğer Deniz Ürünleri Avcılığı (ton)	3.659	3.512	2.544	2.298	2.303	1.564	1.377	1.340	970	546	189	562	621
Yetiştiricilik Ürünleri (ton)	314	425	256	295	478	356	99	162	140	207	85	255	132

Kaynak: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı

TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.

Önerilen Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri

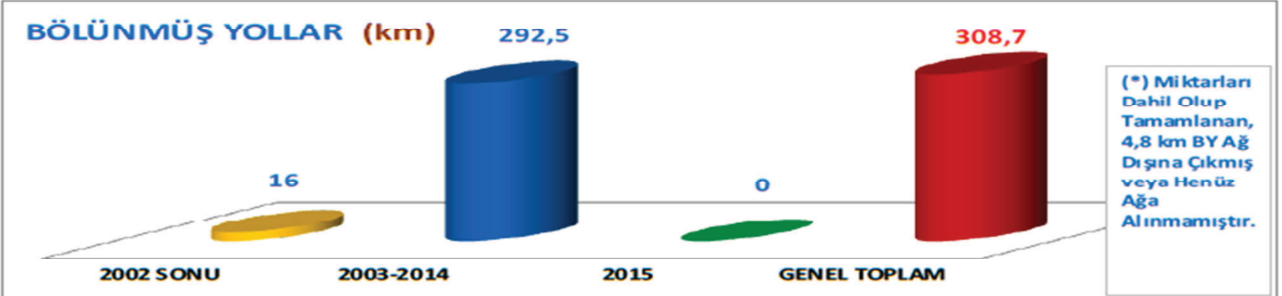
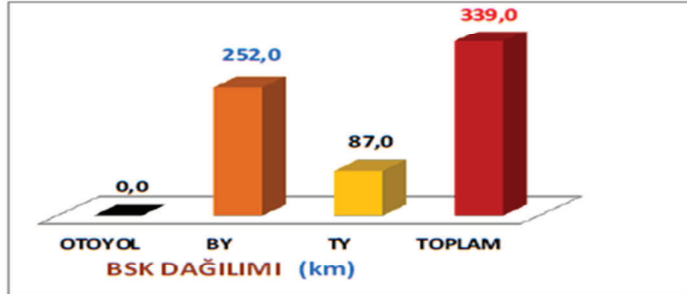
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)

Durum ve eğilimler;

Veri Formatı

AĞ DURUMU (km)			
OTOYOL	DEVLET YOLU	İL YOLU	TOPLAM
0	508	547	1.055

YOL AĞI SATIİ CİNSLERİ (km)	1.055	BSK TOPLAMI (km)	339
-----------------------------	-------	------------------	-----

ÇALIŞMALAR		2002 SONU	2003-2014	2015	
				HEDEF	YAPILAN
Bölünmüş Yol (Yapım)	km	16,2	292,5		
Tek Yol (İyileştirme+Yapım)	km	27,8	201,2		
Bitmiş BY üzeri BSK (Yapım)	km	2,0	250,0		
Bitmiş TY üzeri BSK (Yapım)	km	-	87,0		
BSK Çalışmaları (Onarım)	km	-	81	-	-
SK Asfalt Çalışmaları (Onarım)	km	828	1.946	25	-
Trafik-Düşey İşaretleme	m ²	800	12.908	6.300	-
Trafik-Yatay İşaretleme	m ²	165.000	1.452.636	375.000	-
Trafik-Otokorkuluk	km	8	67	17	-
KAZA KARA NOKTA	Adet	-	4	-	-
KÖPRÜ YAPIMI	Adet/m	57	2.502	44	2.085
TÜNEL YAPIMI	Adet/m	-	-	-	-

Kaynak:

http://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionDocuments/KGMdocuments/İller/İlyatirimlari/14_Bolge/17_CANAKKALE.pdf

Erişim Tarihi: 13.11.2015

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıt sayısını ifade eder

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı

Durum ve eğilimler;

MOTORLU KARA TAŞITLARI	2012	2013	2014 (Ekim)
▪ Motorlu Kara Taşıt Sayısı	167.218	174.991	181.300
▪ Otomobil Sayısı	59.533	64.656	67.718

Kaynak: Kaynak: <http://www.canakkale.gov.tr/tr/yatirim-istatistik/sayilarla-canakkale/>

10. ATIK

ATIK

GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı

TANIM:

Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır.

Önerilen Kaynak:

TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton),

Durum ve eğilimler;

ATIK

GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması

TANIM:İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)

Durum ve eğilimler;

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)	
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	(Çanakkale, Lapseki, Umurbey, Kepez, Çardak, İl Özel İdaresi)	212.687	158.742	201,650	178,020	32,7	23	0,95	1,12
Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği (ÇAKAB)	Umurbey	3.346	2.899	2,75	2,84	0,29	0,10	0,82	0,98
	Çanakkale	137.952	99.986	145,00	130,00	28,00	19,50	1,05	1,30
	Lapseki	12.944	12.416	14,51	11,09	1,20	0,71	1,12	0,89
	Umurbey	3.346	2.899	2,75	2,84	0,29	0,10	0,82	0,98
	Kepez	16.150	13.149	20,53	17,99	2,99	2,5	1,27	1,37
	Çardak	11.258	3.785	4,96	4,18	0,66	0,36	0,44	1,10
	İl Özel İdaresi	31.037	26.507	13,90	11,95	0,14	0,13	0,45	0,45
Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği	Gelibolu Belediyesi	90.164	52.468	25,23	22,25	Yeni başl adı	2,99	0,28	0,42
	Eceabat Belediyesi								
	EXRESE Belediyesi								
	Kayakköy Belediyesi								
	Çanakkale İl Özel İdaresi								
İl Geneli		302.851	211.210	226,88	200,27	32,7	25,99	-	-

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Bölüm B.5 ve C’de değerlendirilmiştir.

ATIK

GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar

TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar: Bölüm C.13'de değerlendirilmiştir.

ATIK

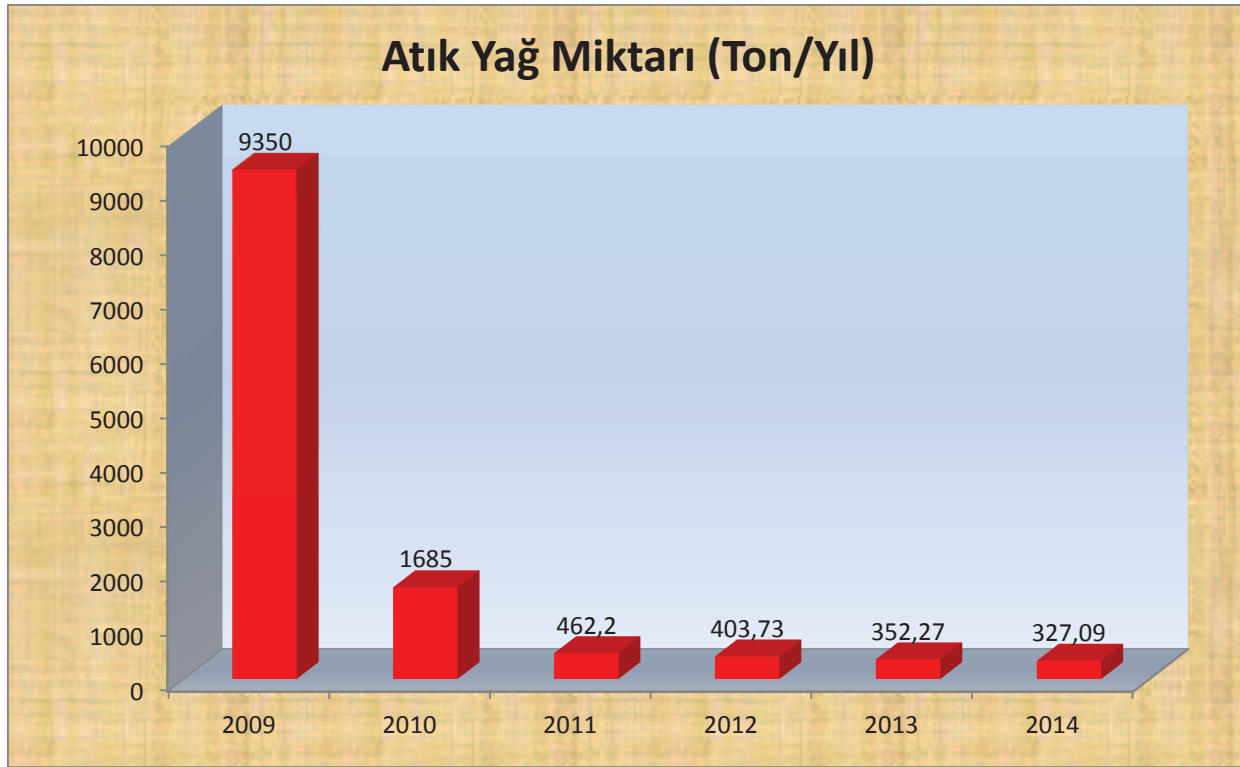
GÖSTERGE: Atık Yağlar

TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.5'de değerlendirilmiştir.

ATIK

GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar

TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.7’de değerlendirilmiştir.

ATIK

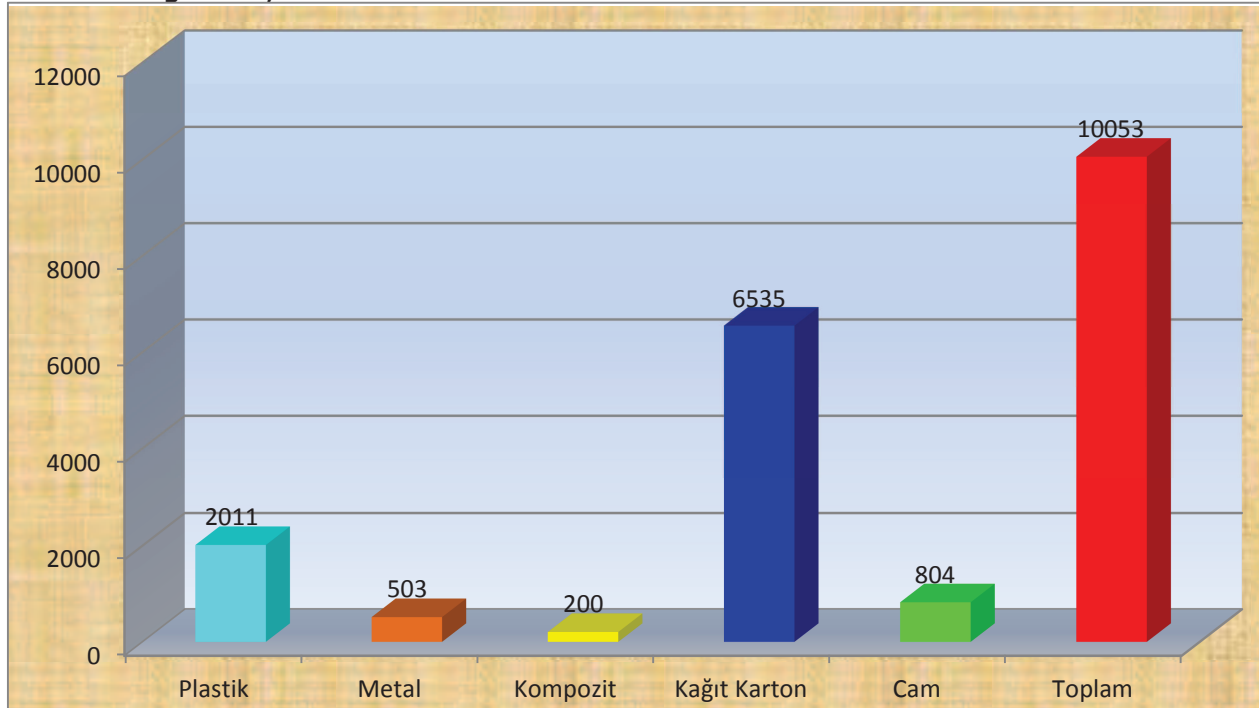
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları

TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.3’de değerlendirilmiştir.

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve eğilimler;
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.9’de değerlendirilmiştir.

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve eğilimler;
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.11’de değerlendirilmiştir.

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler;
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.10’de değerlendirilmiştir.

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler;
Çanakkale İli Genelinde 4 adet Kurşun-Çinko Zenginleştirme Tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin 2 tanesi Yenice İlçesi Karaaydın Köyü, 2 tanesi de Lapseki İlçesi Hacıgelen Köyü sınırları dahilindedir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.14’de değerlendirilmiştir.

ATIK

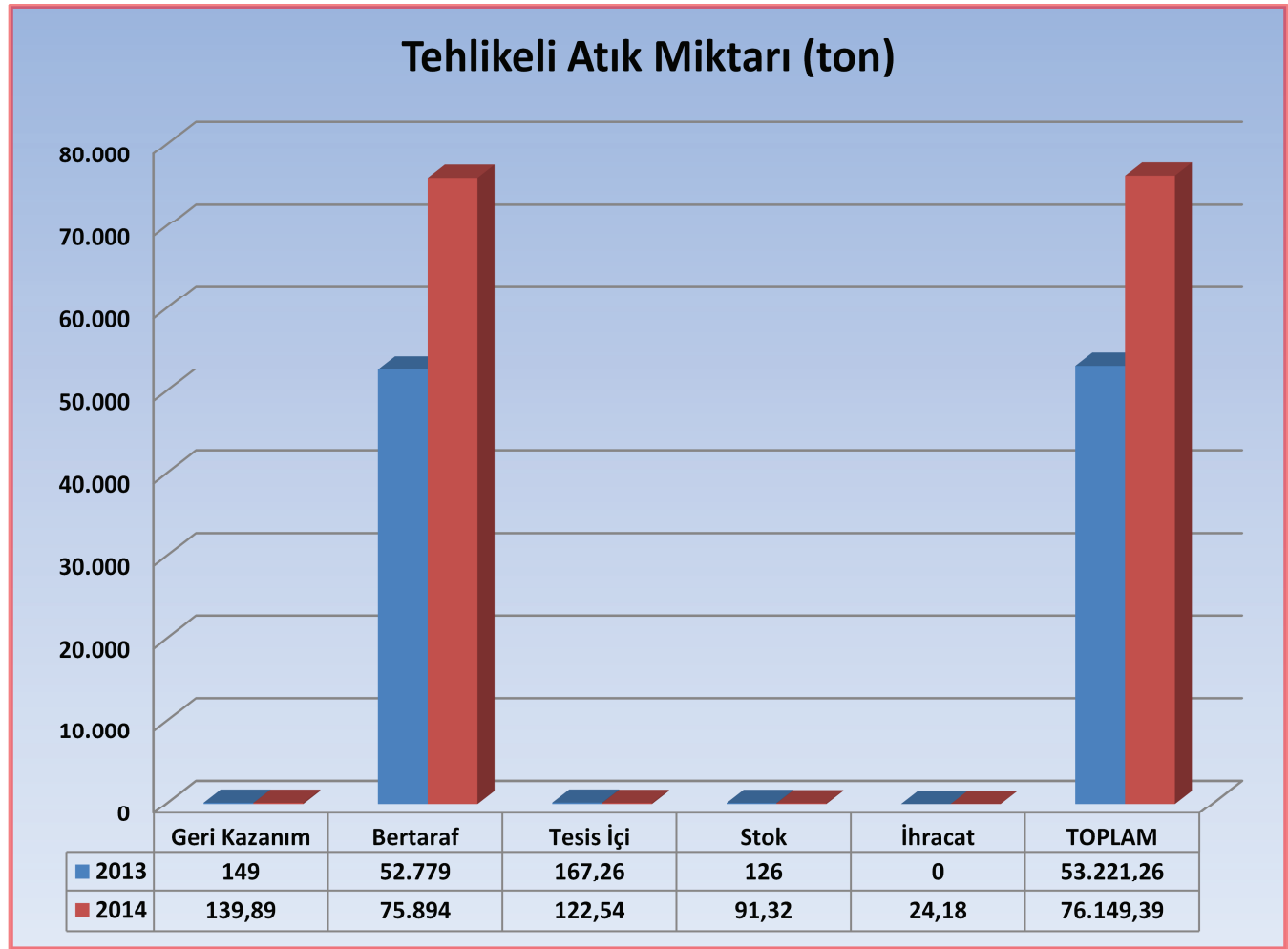
Tehlikeli Atıklar

TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar. Bölüm C.4’de değerlendirilmiştir.

11.TURİZM

TURİZM

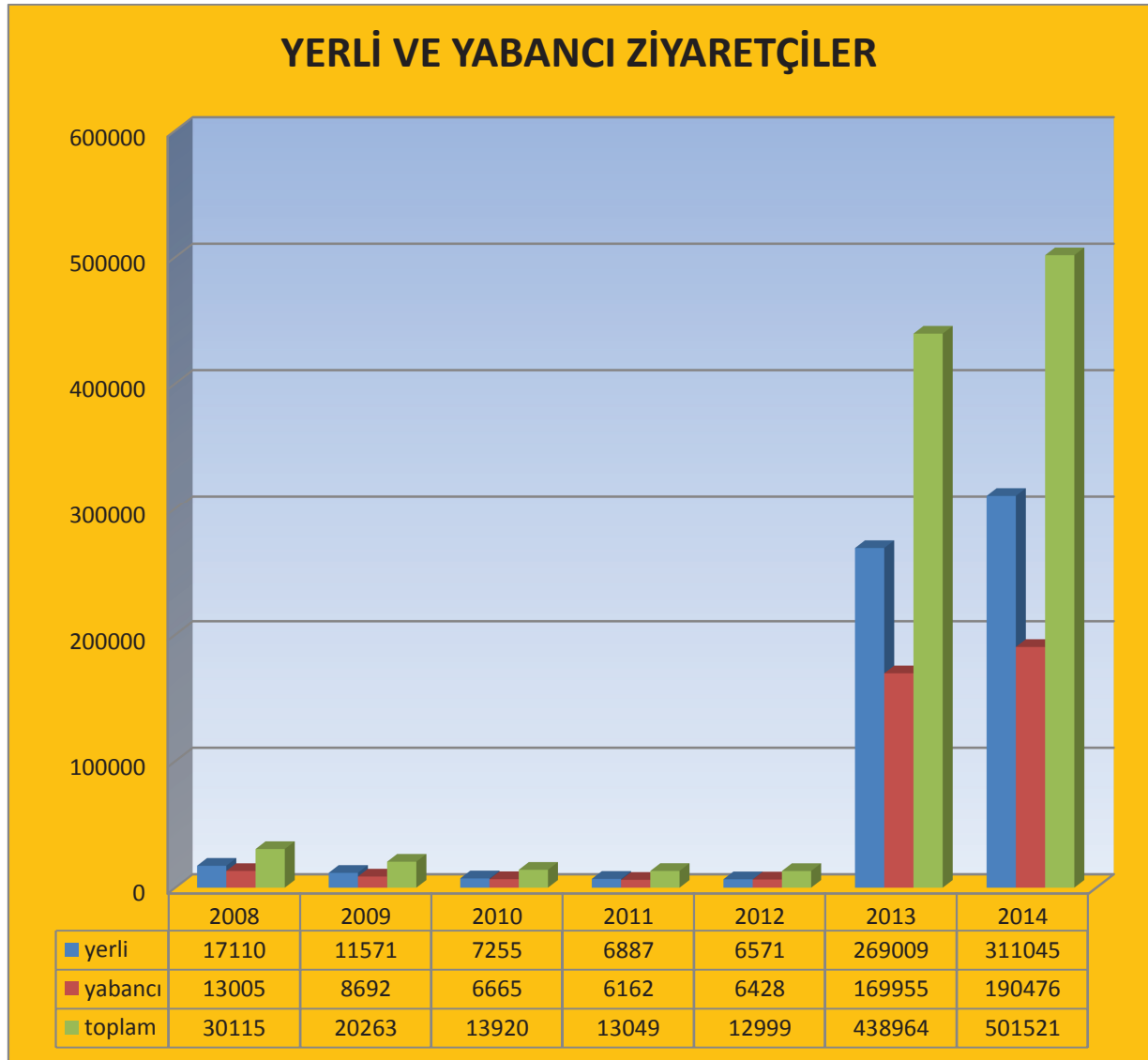
Yabancı Turist Sayıları

TANIM:Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder

Önerilen Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı

Durum ve eğilimler;

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2015

TURİZM			
Mavi Bayrak Uygulamaları			
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.			
Önerilen Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü			
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları			
Durum ve eğilimler; Çizelge B.3.1. Çanakkale İlindeki Mavi Bayraklı Plaj ve Bulunduğu Yerler			
Kategori	İl	İlçe /Belde/Köy	Plaj Adı
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Eden Garden Hotel
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Eden Beach Hotel, Assos Park Otel, Club Albena
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Nazlıhan Otel
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Behramkale Köyü	Assos Ceylanoğlu Hotel, Club Hotel Kanara
Plaj	Çanakkale	Ayvacak /Küçükkuyu Beldesi	Club Hotel Gültür, Palace Hotel Olive Odere
Plaj	Çanakkale	Biga /Karabiga Beldesi	Karabiga Belediyesi
Kaynak : http://www.mavibayrak.org.tr ⁽¹⁾ , Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2015			
Değerlendirme ve Sonuçlar:Bölüm B.1.3’te açıklanmıştır.			

**EK-1: 2014 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ
ARAŞTIRMA FORMU**

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlinize ait 2014 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
OCAK	X																									X					
ŞUBAT	X																									X					
MART	X																									X					
NİSAN	X																									X					
MAYIS	X																									X					
HAZİRAN	X																									X					
TEMMUZ	X																									X					
AĞUSTOS	X																									X					
EYLÜL	X																									X					
EKİM	X																									X					
KASIM	X																									X					
ARALIK	X																									X					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

ÇANAKKALE	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	11		31											
Şubat	8		14											
Mart	15		11											
Nisan	17		14											
Mayıs	6		17											
Haziran	4		26											
Temmuz	5		29											
Ağustos	7		29											
Eylül	5		27											
Ekim	9		22											
Kasım	25		33											
Aralık	21		24											
ORTALAMA	11,08		23,08											

Kaynak: (havaizleme.gov.tr, 2014)

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Ekim- 20... Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: (havaizleme.gov.tr, 2014)

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama (µg/m³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																														

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: (havaizleme.gov.tr, 2014)

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

KAYNAK	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ ¹	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSAZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	2	2	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	5	5	
c. Maden İşletmeleri	3	3	
d. Termik Santraller	1	1	
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....	6	6	
f. Karayolu Trafik	4	4	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....			

¹ En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

1.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.ÇANAKKALE	X	X	X	X	X	X	X	X	
	2.KEPEZ	X	X	X	X	X	X	X	X	
	3.ERENKÖY (İNTEPE)	X	X	X	X	X	X		X	
İLÇELER	1.AYVACIK	X		X	X	X	X		X	
	2.BAYRAMIÇ	X	X	X	X	X	X		X	
	3.BİGA	X	X	X	X	X	X	X	X	
	4.BOZCAADA	X		X		X	X		X	
	5.ÇAN	X	X	X	X	X	X	X	X	
	6.ECEABAT	X		X	X	X	X		X	
	7.EZİNE	X	X	X	X	X	X		X	
	8.GELİBOLU	X	X	X	X	X	X	X	X	
	9.GÖKÇEADA	X		X	X	X	X		X	
	10.LAPSEKİ	X	X	X	X	X	X	X	X	
	11.YENİCE	X	X	X	X	X	X	X	X	

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

Tedbirler:

a.	Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b.	Doğalgaz kullanımı
c.	Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d.	Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e.	Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f.	Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g.	Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h.	Denetim
i.	Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

1.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSAĞIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	4	4	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	3	3	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	2	2	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği	6	6	
g. Meteorolojik faktörler	5	5	
h. Topografik faktörler	7	7	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
BAYRAMDERE					X	X			X	X			
BÜYÜKDERE					X	X			X	X			
ÇINARDERE					X	X	X	X	X	X	X		
KARAMENDERES					X	X	X	X	X	X	X		
KAVAK ÇAYI					X	X			X				
KOCAÇAY					X	X	X	X	X	X	X		
AGONYA					X	X			X	X	X		
SARIÇAY					X	X	X	X	X			X	
TAYFUR DERE					X	X			X				
TUZLA ÇAYI					X	X			X	X	X		
UMURBEY ÇAYI					X	X	X		X		X		

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Ayvıcık Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		
Bozcaada Bölgesi				X	X			X			X	
Çan Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		
Ezine Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		
Eceabat Bölgesi				X		X	X	X			X	
Gökçeada Bölgesi				X	X			X			X	
Gelibolu Bölgesi				X		X	X	X		X	X	
Merkez İlçe						X	X	X		X	X	
Lapseki				X	X	X	X	X	X	X	X	

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Bölgesi												
Biga Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X	X	
Yenice Bölgesi				X	X	X	X	X	X	X		

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.Güzelyalı		x			x								
	2.Dardanos		x			x								
	3.İntepe(Erenköy)		x											
	.													
	.													
	.													
İlçeler	1.Lapseki		x											
	2.Çardak		x											
	3.Kalkın		x											
	4.Ezine		x											
	5.Gelibolu-Güneyli					x								
	6.Ayvacı(Assos)					x	x							
	7.													
	8.													
	9.													
	10.													
	11.													
	.													
	.													
	.													

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.	x	x			x	x	x		
2.									
.									
Göller									
1.				x	x				
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.	x	x			x	x	x		
2.									
3.									
.									
Havzalar									
1.	x	x			x				
2.									
3.									
.									
Yeraltı Suları									
1.	x	x			x				
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.					x				
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.	x	x			x	x	x		
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	3	4	Tesisin atıksu ve kirliliği kaynağında azaltma programının olmaması, iç denetimin planlı yapılamaması
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	5	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	4	5	
e. Diğer (Atıksu Altyapı Sistemlerinin Yetersizliği)	2	2	Altyapı sistemi olmayan yerlerde noktasal kirlilik kaynağının daha fazla olması

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III.TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	1	1	
b. Madencilik atıkları	5	5	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	2	2	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	7	7	
f. Aşırı gübre kullanımı	3	3	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	4	4	
h. Hayvancılık atıkları	6	6	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	3	3	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	2	2	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	5	4	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	4	5	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	2	1	
b. Su kirliliği	1	2	
c. Toprak kirliliği	6	5	
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	6	
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	5	4	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- Çevre sorununun nedenlerini,*
 - Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,*
 - Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini*
 - Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,*
 - Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,*
 - Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,*
- sistematiik ve yeterli seviyede açıklayınız.*

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

SU KİRLİLİĞİ:

İlimizde su kaynaklarının kalitesinin bozulmasının nedenleri arasında en önemlileri hızlı kentleşme ve plansız yapılaşma, sanayi ve evsel kullanım sonucu arıtılmadan alıcı ortamlara verilen atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak su kaynaklarına ve denize deşarj edilmesi ve ayrıca ikincil konutların yüzey su kaynaklarına olumsuz etkileri en önemli baskılar olarak ortaya çıkmaktadır.

Çanakkale Boğazı, İstanbul Boğazı ve Marmara Denizi ile birlikte önemli su yollarından biri olan bu bölge yoğun ve riskli bir deniz trafiğine sahiptir. Deniz yolu ile petrol taşımacılığının artışına paralel olarak deniz kirliliği de artmaktadır.

Merkez İlçede ve diğer ilçelerde kanalizasyon sistemleri yeterli olup, kanalizasyon sistemlerinin arıtma tesisi ile sonuçlanmaması nedeniyle, toplanan atıksular doğrudan veya dolaylı olarak alıcı su ortamlarına verilmesi yüzeysel su kaynaklarını kirlilik tehdidi altında kalmaktadır. İleriki dönemde ilimizdeki enerji ve madencilik sektörüne yönelik yatırımların artması durumunda su kaynakları üzerinde kirlilik tehdidi oluşturacağı kaçınılmazdır.

Ayrıca su kaynaklarını etkileyebilecek durumda olan termik santral, çimento, toprak sanayi, demir çelik, tersane, enerji sektörü, madencilik, dericilik ve gıda sektörlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, Yerel Yönetimlerin İş Termin Planı Çerçevesinde atıksu arıtma tesislerini işletmeye alarak evsel atıksuların havza bazında kirlilik yükü kademeli olarak azalacaktır. 2013 yılı itibarıyla ilimiz Ayvacık, Eceabat ilçeleri, Merkez Kepez, Geyikli, Mahmudiye, Umurbey, Küçükkuyu, Karabiga, Gümüşçay Belde Belediyelerinde atıksu arıtma tesisi tamamlanmış olup hizmet vermektedir. Merkez, Çan, Biga ve Gelibolu İlçelerinde arıtma tesisleri inşaat aşaması devam etmekte olup, 2014 yılı içerisinde faaliyete geçmesi beklenmektedir. Gelibolu, Ayvacık, Ezine, Bozcaada, Gökçeada ve Lapseki İlçelerinde bulunan yazlık sitelerin oluşan atıksuların bertarafına yönelik kendi bünyelerinde atıksu arıtma tesisi veya kanalizasyon alt yapı sisteminin kurulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Süt Ürünleri işleme tesislerinden kaynaklanan peyniraltı suları, geri kazanım amacıyla toplanarak değerlendirilmekte peynir altı suyu işleme tesislerine gönderilmekte, kullanma sularının da bu işletmelerde arıtılması sağlanmaktadır. Zeytinyağı işletmelerinden kaynaklanan karasuyun bertarafı içinde işletmeler tarafından buharlaştırma lagünleri yapılmaktadır. Ayrıca 3 fazlı sistemden 2 fazlı sisteme geçen işletmelerle birlikte zeytin karasuyu azaltımı hedeflenmektedir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

HAVA KİRLİLİĞİ:

Çanakkale İlinde termik santral, rüzgar enerji santralleri ve jeotermal enerjisinden MWe elektrik üretimi yapılmaktadır. İlimiz Biga İlçesinde kurulu olan Akışkan yatak teknolojisi ile üretim yapılan 3 adet Termik Santral mevcut olup, toplam 1678,5 MWe (118,5 MWe+2*180MWe +2*600) üretim kapasitesine sahiptir.

Çan İlçesinde 2*160 MWe üretim kapasitesine sahip Akışkan Yatak Teknolojisine sahip

1 adet Termik Santral, Ezine İlçesinde 50 MWe üretim kapasitesine sahip Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali, 7,5 MWe Jeotermal Enerjiden elektrik üretimi, 74 MWe üretim kapasitesine sahip 3 adet rüzgar enerji santrali, Çanakkale Merkez İlçede 35 MWe elektrik üretim kapasitesine sahip 1 adet Rüzgar enerji Santrali, Gelibolu İlçesinde 75 MWe üretim kapasitesine sahip 2 adet Rüzgar enerji Santrali, Bozcaada İlçesinde de 10,2 MWe üretim kapasitesine sahip 1 adet rüzgar enerji santrali bulunmaktadır.

İl sınırları içerisinde mevcut olan termik santrallerde, Çimento Fabrikasında ve Demir Çelik Fabrikalarında yerli ve ithal kömürler kullanılmaktadır. Çan Termik Santralinde yerli linyitler kullanılmakta olup, Biga İlçesinde Termik Santral, Demir Çelik Fabrikası ve Çimento Fabrikasında ithal kömür kullanılmaktadır. 2013 yılında ithal edilen Antrasit, Taş kömürü ve Kalsine edilmemiş petrol koku miktarı 3.476.522,108ton'dur.

İlimizde hava kirlenici emisyonlarının azaltılmasına ilişkin tedbirlerle ilgili olarak İl genelindeki ısınma amaçlı kullanılacak yakıtların kalitesi heryıl Mahalli Çevre Kurulu Kararlarınca belirlenmektedir. Kalorifer kazanlarının usulüne uygun olarak yakılmasına ve ateşçilerin eğitimlerine önem verilmektedir.

İlimizde kent merkezinde hava kirliliğinin artışında trafikten kaynaklanan kirlilik önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle trafiğe çıkan araçların egzoz gazı ölçümelerini yaptırmalarının sağlanması ve Çanakkale-Biga, Çanakkale-İzmir duble yol çalışmalarının hızlandırılması hedeflenmektedir. Hava kalitesinin izlenmesine yönelik Bakanlığımız tarafından İlimizde 3 ayrı noktada hava kalitesi izleme istasyonu kurulmuştur. (Merkez, Çan ve Lapseki), Biga İlçesinde de tesis etki alanında da 1 hava kalitesi izleme istasyonu bulunmaktadır.

Önümüzdeki yıllarda İlimizde fosil yakıtlı enerji kaynaklarının kullanımının ve enerji, sektörüne yönelik yatırımların artması durumunda hava kalitesi üzerinde etkilerinin olacağı kaçınılmazdır. Bu kapsamda yenilenebilir ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına yönelim bilinci yavaş yavaş insanlarda eğilim göstermektedir. Nitekim rüzgar ve güneş enerjisinden elektrik üretim faaliyetlerine yönelik başvurular Kurumumuza iletilmektedir.

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

ATIKLAR:

Çanakkale İli Marmara Denizi ve boğazlardan geçen gemilerin evsel nitelikli atıksuları ile sintine, slaç ve balast atıklarının alınabilmesi için Bakanlığımızca lisanslandırılmış 3 adet Atık Kabul Tesisi tarafından limanlara yanaşan gemilerin atıkları düzenli olarak alınmakta, ayrıca Çanakkale Liman İşletmesi tarafından da transit geçiş yapan gemilere, atık verme talebinde bulunulması halinde de bu talep lisanslı atık alım gemilerince karşılanmaktadır.

- Katı atıklardan kaynaklanan çevresel sorunların önlenmesi amacıyla belediyelerimizce oluşturulacak katı atık yönetimi birliklerince çevresel standartlara uygun “ katı atık bertaraf tesisi” kurulması ve işletilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, İl genelinde katı atık yönetim birlikleri kurulması ve katı atık bertaraf tesislerinin faaliyete geçirilebilmesi amacıyla Valiliğimiz koordinasyonunda müteakip defalar bilgilendirme

ve değerlendirme toplantıları düzenlenmiş olup yapılan çalışmalar sonucunda; Çanakkale, Lapseki, Umurbey, İntepe, Çardak, Kepez ve Kumkale Belediyelerince 13.12.2004 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile “Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği” kurulmuş ve birliğe ait katı atık bertaraf tesisi işletmeye geçmiştir.

- Biga, Çan, Yenice İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları tamamlanmıştır. Biga, Çan ve Çevresi Katı Atık Yönetim birliğince katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Ezine, Ayvacık, Bayramiç ve Bozcaada İlçe ve Belde Belediye başkanlıkları ve İl Özel İl Özel İdaresince katı atık yönetim birliği kurma çalışmaları yürütülmüş olup Troas Bölgesi Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği olarak adlandırılan sözkonusu birlik tarafından katı atık bertaraf tesisi yer seçimi çalışmaları ve Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmaları tamamlanmıştır.
- Gelibolu, Eceabat İlçe ve belde belediyeleri ile İl Özel İdaresince Gelibolu Yarımadası Katı Atık Yönetim Birliği kurulmuş ve birliğe ait katı atık düzenli depolama tesisi işletmeye geçmiştir.
- İl genelinde oluşturulmuş olan dört adet katı atık yönetim birliği yapılanmasının, İlimiz katı atık sorununun çözümünde en uygun yönetim yapılanması olduğu ve Gökçeada Belediyesinin de Gelibolu Yarımadası Yönetim Birliğine katılmak suretiyle atık yönetimi çalışmalarını yürütmesinin uygun olacağı İl Müdürlüğümüzce düşünülmektedir.
- Ayrıca AB finanslı Yüksek Maliyetli Çevre Yatırımları Planlanması projesi gereğince 2008 yılı Mayıs ayı içinde başlayan rehabilitasyon çalışmaları kapsamında: Çardak göl mevkii, Çardak Kadıbayırı Alanı, Lapseki topraklı alanı ve Lapseki Millet Çiftliğinde yer alan vahşi depolama alanları rehabilite edilmiştir.

Ambalaj atıkları için Çanakkale Merkez, Çan Belediyesi ve Biga Belediyesi sınırları içerisinde ambalaj toplama ayırma lisansı almış 3 ayrı tesis bulunmakta olup, ambalaj atıkları yönetim planları Bakanlığa sunulmuş ve onaylanmıştır. Ayrıca İlimiz sınırları içerisinde yer alan İlçe Belediye Başkanlıklarına Ambalaj Atığı Yönetim Planı hazırlamaları konusunda yazışmalar devam etmektedir. 2013 yılı içerisinde 13 adet ve 2014 yılı içerisinde 10 adet işletmenin ambalaj atık sistemine kaydı yapılmış olup, işletmelere ait bildirim ve belgeleme işlemleri İl Müdürlüğümüzce takip edilmektedir

IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

IV.GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ;

İl merkezinde hızlı nüfus artışı ve kentleşme sonucu ulaşım da trafik gürültüsü, deniz trafiğine bağlı olarak liman ve iskelede oluşan gürültü ve eğlence merkezlerinden kaynaklı canlı müzik gürültü sonucu şikayetler Kurumumuza ulaşmaktadır.

V. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

V. DOĞAL ÇEVRENİN TAHRİBATI (ORMAN, MERA, SULAK ALAN, KIYI, BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE HABİTAT KAYBI):

Çanakkale İli orman varlığı olarak il genelinin yaklaşık % 53 gibi bir paya sahiptir. Ormanlar başta yangınlar, madencilik faaliyeti, kıyıların imara açılması, bilinçsiz ağaç kesimi, tarla açmak, sel, heyelan vb. etkilerle her geçen gün tahrip edilmekte ve biyolojik çeşitlilik açısından da ciddi olumsuz etkilere sebep olmaktadır.

Aynı şekilde tarım alanlarının ve verimli tarım arazilerinin çeşitli yollarla konut, endüstriyel tesis, yerleşim alanı yapılması sonucunda ve sel, heyelan, erozyon gibi doğal yollarla her yıl tarım arazileri yok olmaktadır.

TEŞEKKÜR EDERİZ...

Derleyenler

Hasan YORULMAZ :Çevre Yüksek Mühendisi
Doğan TOĞUZ :Çevre Mühendisi